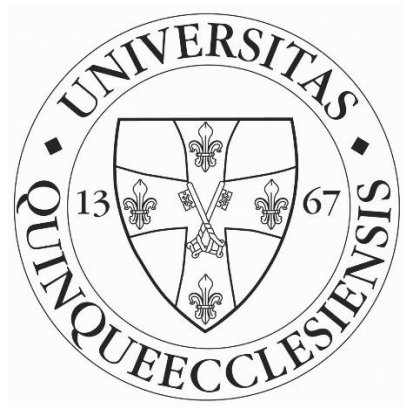

Pécsi Tudományegyetem
Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola

D. Horváth Vanessza

**A resztoratív szemlélet perspektívái a humanizálódó büntetőjogi gondolkodásban,
különös tekintettel a gyermekek érintettségére**

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:

Dr. habil Kulcsár Gabriella

**Pécs
2026**

*„Az igazságosság nem arról szól, hogy ki büntet meg
kit, hanem arról, hogy a társadalom hogyan képes
kijavítani a hibákat és második esélyt adni az
embereknek.”*

(Eva Decroix)

Műhelyvitára benyújtott, nem véglegesített változat.

Tartalom

I. Bevezető gondolatok	7
I.1. Problémafelvetés.....	7
I.2. A disszertáció szerkezeti felépítése, vizsgált kérdéskörök	9
I.3. A dolgozat központi kérdése, hipotézisei	11
I.4. A kutatás módszertana.....	12
II. A resztoratív szemlélet jogelméleti alapjai.....	13
II.1. Paradigmaváltás a büntető igazságszolgáltatásban.....	13
II.2. A resztoratív szemlélet a büntetőjogi és erkölcsi felelősségvállalás metszetében	16
II. 2.1. Büntetőjog és erkölcs fogalmi összefüggései	16
II.2.2. A szankciók kikényszeríthetőségének kérdése a büntetőjog és az erkölcs oldaláról	20
II.2.3. A resztoratív szemlélet helye és szerepe az erkölcsi nevelésben	22
II.3. A resztoratív szemlélet intézményesülése a resztoratív igazságszolgáltatáson keresztül	24
II.3.1. A konfliktus, mint a resztoratív eljárások kiindulópontja	24
II.3.2. A helyreállító igazságszolgáltatás fogalmának meghatározása	26
II.3.3. A resztoratív igazságszolgáltatás főbb formái.....	27
II.3.4. A resztoratív igazságszolgáltatás és a tradicionális igazságszolgáltatás egymáshoz fűződő viszonya: dichotómia vagy konvergencia?.....	33
III. A resztoratív szemlélet normatív keretei és jogpolitikai megalapozottsága	35
III.1. A resztoratív szemlélet áldozatvédelmi vetületei.....	35
III.1.1. Az uniós szintér áttekintése	35
III.1.2. Az áldozatvédelem hazai szabályozásának resztoratív vetületei és az elhatárolás szempontjai.....	41
III.2. A resztoratív eljárások helye és szerepe az emberközpontú igazságszolgáltatásban, különös tekintettel a resztoratív igazságszolgáltatás emberi jogokkal kapcsolatos vetületeire	47
III.2.1. A formális értelemben vett jogállamtól a materiális felfogásig vezető út, különös tekintettel az emberi jogok materiális jogállamban betöltött szerepére.....	49
III.2.2. Jog és/vagy emberközpontúság?	51
III.2.3. Az emberközpontú igazságszolgáltatás, mint a jogállamiság újabb megközelítése	54
III.2.4. Érvek és ellenérvek a resztoratív igazságszolgáltatás emberi jogok gyakorlását elősegítő voltát illetően.....	57
III.3. A resztoratív igazságszolgáltatáshoz való jog deklarálásának kérdése, tekintettel a magyar szabályozási lehetőségekre	59
III.3.1. A resztoratív igazságszolgáltatáshoz való jog kérdéskörének vizsgálata a Be. -ben fellelhető alkotmányos garanciákkal összefüggésben a büntetőügyi közvetítésen keresztül	59
III.3.2. A terhelti jogok és a büntetőügyi közvetítés.....	62
III.3.3. A sértetti jogok és a büntetőügyi közvetítés	64
III.3.4. Részösszegzés	65

III.4. Miként állítható a resztoratív szemlélet a fenntartható fejlődés és ezen keresztül az emberi jogok szolgálatába?	65
III.4.1. A resztoratív szemlélet és az SDG-célok összefüggései.....	66
III.4.2. Közösségépítés a resztoratív szemléletmód segítségével, különös tekintettel a nemzetközi szintér egyes követendő példáira.....	69
III.4.2.2. A resztoratív város koncepció szerepe a bűnözés elleni küzdelemben.....	71
III.4.3. A resztoratív város koncepció magyarországi adaptálásának lehetőségei és jelenleg rendelkezésre álló eszközei	74
IV. A resztoratív szemlélet intézményesülése Magyarországon: lehetőségek és kihívások	76
IV.1. A magyar büntetőjogban rendelkezésre álló alternatív utak áttekintése	77
IV.2. A közvetítői eljárás, mint a helyreállító igazságszolgáltatás intézményesült formája	80
IV.2.1. A büntetőügyi mediáció jogszabályi környezetének főbb állomásai a Bktv. tükrében.....	80
IV.2.2. A közvetítés anyagi és eljárási jogi vetületei	84
IV.2.3. A büntetőügyekben lefolytatható közvetítői eljárás részletszabályai	89
IV.2.4. A pártfogó felügyelő szerepe az ügyek közvetítői eljárásra utalását illetően.....	91
IV.2.5. Az ügyészség szerepe az ügyek közvetítői eljárásra utalását illetően.....	92
IV.2.6. A közvetítői eljárás joghatásai a bírósági eljárásban a tevékeny megbánás fényében és azon túl	94
IV.3. A közvetítői eljárás szabályozása a büntetőjogon túl, különös figyelemmel a szabálysértési mediációra	97
IV.4. A közvetítői eljárás alkalmazásának lehetőségei és határai	102
IV.4.1. Gondolatok a mediáció alkalmazási körének bővítéséről a magánvádas eljárás tükrében: személyes meghallgatás tartása a resztoratív igazságszolgáltatás jegyében.....	103
IV.4.2. A cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképessé személyek részvétele a mediációban	105
IV.4.3. Az áldozatvédelem dilemmái a közvetítői eljárásban, különös tekintettel a kapcsolati erőszak közvetítői eljárás szempontjából releváns szabályozása kapcsán felmerülő gyakorlati anomáliákra	108
IV.5. A kör-módszer és konferencia-modell bevezetésének lehetősége magyar büntető helyreállító igazságszolgáltatásban a 2026 januárjában hatályba lépett jogszabálmódosítás fényében	116
IV.6. A resztoratív szemlélet jelentősége a diverzió túl.....	117
IV.6.1. „Közösségi büntetések” kiszabása, különös tekintettel a közérdekű munka büntetésre	118
IV.6.2. Pártfogó felügyelet elrendelése a helyreállító szemlélet jegyében	121
IV.7. Részösszegzés.....	123
V. A resztoratív perspektíva jelentősége a gyermekek kriminológiai érintettségének kezelésében	124
V.1. A gyermekjogok érvényre juttatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásban a resztoratív szemléletmód fényében	124
V.1.1. A gyermekjogok kialakulása és jelentősége az igazságszolgáltatás szempontjából.....	124
V.1.2. A gyermekjogok fejlődésének rövid történeti áttekintése	124

V.1.3.A gyermekjogok és a gyermekbarát igazságszolgáltatás resztoratív dimenziói.....	127
V.1.4. Az alternatív eljárásokhoz való jog, mint a terhelt gyermek „többletjogosítványa”	129
V. 2. A különleges bánásmódot igénylő személyre irányadó intézkedések áttekintése a gyermek legjobb érdekére figyelemmel	133
V.2.1. A gyermek, mint fiatalos terhelt és a különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések kapcsolata	133
V.2.2. A gyermek, mint kiskorú sértett többletjogai a különleges bánásmód fényében	135
V.2.3.A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések resztoratív arculata.....	136
V. 3. A resztoratív szemlélet a traumatudatosság és az eredményes eljárás metszetében.....	137
V.3.1. A traumatudatosság jelentősége	137
A resztoratív szemléletmód a fentebb kifejtettek szer	137
V.3.2. A gyermekévekben elszenvedett bántalmazás hatása az agy fejlődésére	140
V.3.3. A poszttraumás stressz-zavar jellegzetességei gyermekek esetében	141
V.3.4. Traumatudatos kihallgatás.....	143
V.4. A Barnahus – modell multidiszciplináris megközelítése.....	146
V.4.1. A Barnahus-modell a sértett gyermek kihallgatása vonatkozásában.....	146
V.4.2. A Barnahus – módszer, mint eljárási cselekmény	147
V.4.3. Speciális kihallgatási technikák az áldozatvédelem szolgálatában	148
V.4.4. A kihallgatást követő terápia	152
V.4.5. A Barnahus módszer alkalmazásának kérdése a fiatalos terhelt vonatkozásában a resztoratív szemlélet jegyében.....	154
V.4.6. Részösszegzés	156
V.5. A resztoratív szemlélet érvényre juttatása az ítélkező tevékenység során a fiatalos bűntetőügyeiben	156
V.5.1. A büntetékiszabás során érvényesítendő nevelő célzat jogpolitikai megalapozottsága... ..	156
V.5.2. A mediáció létjogosultsága a gyermek büntetőjogi érintettsége mellett zajló ügyekben ..	159
V.5.3. Resztoratív jellegű eljárások és szankciók a fiatalos bűntetőügyeiben a közvetítésen túl	167
V.5.4. Resztoratív szemléletet tükröző bírói döntések, különös tekintettel a pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály szerepére	172
V.6. Az irodalomterápia előírásának jelentősége pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály keretében	175
V.6.1. Az irodalomterápia bemutatása a resztoratív szemlélet jegyében.....	175
V.6.2. Jogesetbemutatás – a fiatalos állatkínzás kezelése irodalomterápiával a resztoratív szemléletű ítélkezésben	177
V.6.3. A fiatalos állatkínzás kezelése a resztoratív eszköztárral	179
V.6.4. Jogesetbemutatás – Az irodalomterápia lehetőségei az iskolai bántalmazás generálta emberölés előkészülete bűncselekmény elbírálása során	181

VI. A resztoratív szemlélet eszköztára bullying és cybebrullying kezelésében.....	182
VI. 1. A bullying és a cyberbullying jelenségének áttekintése a bűnügyi tudományok szemüvegén keresztül	182
VI.2. A bullying és a cyberbullying elleni büntetőjogi fellépés, különös tekintettel a vonatkozó tényállások mediálhatóságának kérdésére.....	185
VI.2.1. A zaklatást tényállását kimerítő cyberbullying.....	185
VI.2.2. Az internetes agresszió tényállását kimerítő cyberbullying	186
VI.2.3. Az öngyilkosságban közreműködés tényállását kimerítő cyberbullying.....	187
VI.2.4. Részösszegzés	188
VII. <i>Excursus</i> : A resztoratív szemlélet jelentősége a békés iskolai környezet megteremtésében és fenntartásában.....	189
VII.1. Gyermekjogok az oktatási intézményekben	190
VII.2. Tanulói kötelezettségzegés, mint az értékközvetítés kudarca	190
VII. 3. Resztoratív eljárások és az ehhez kapcsolódó szemléletmód az oktatási intézményekben ..	191
VII.4. Az iskolai mediáció lehetősége.....	192
VII.4.1. Jogszabályi keretek	192
VII.4.2. A kortárs mediáció, mint speciális iskolai közvetítői eljárás	193
VIII. Következtetések, a hipotézisek helyességének vizsgálata.....	196
IX. Összegzés	202
X. Summary	203

I. Bevezető gondolatok

I.1. Problémafelvetés

A büntetőjogi gondolkodás napjainkban – még ha nem is olyan látványos és forradalmi történések által, mint amelyek a XVIII. században zajlottak – világszerte folyamatosan változásokon megy keresztül.¹ A társadalom mindig is megkülönböztetett érdeklődéssel kísérte figyelemmel az elkövetők büntetőjogi felelősségre vonását. Noha a jogalkalmazónak azt is szem előtt kell tartania, hogy a laikusok jogérzete nem mindig felelthető meg a tettarányos büntetésnek, ezzel együtt is figyelembe kell vennünk azonban, hogy az adott korszakban uralkodó közvélekedés és a társadalomtudományok, ekként a jogtudomány viszonyát soha nem merev elkülönülés jellemzi. Erre visszavezethetően a letűnt korok szellemi életét vizsgáló kutatók rendszerint tanulmányozzák az adott korszak igazságszolgáltatását is, ugyanis alappal vonható le következtetés arra nézve, miszerint a jogalkalmazás módszereiben tetten érhető a közgondolkodás.²

Ebből fakadóan, noha a büntetőigazságszolgáltatás a hatalom fegyvere, annak vitathatatlanul oly módon kell működnie, hogy a közösség azonosulhasson az igazságszolgáltatással.³ Felmerül azonban a dilemma: élhet a fentebb kifejtettek fényében a jogalkotó és a jogalkotó döntéseinek keresztül a jogalkalmazó olyan eszközökkel is, amelyek alkalmazása esetleg még idegenkedést vált ki a társadalom nagyobb részéből, bevezetésük ellenben hosszú távon éppen a társadalom érdekét szolgálja? Míg a sértettől és az érzelmileg érintett közvetlen környezetétől érthető emberi érzelmek az elkövető megbüntetése iránti vágy, azonban kérdésként vetődik fel, vajon nem az segíti-e elő a szemléletformálást, alakítva ily módon végső soron az egész társadalmat, ha a jogalkotó és rajta keresztül a jogalkalmazó a múltbeli eseményekre fókuszáló büntetés kiszabása helyett a jövő irányába mutató, valamennyi félnek – a tradicionális eljárásban sokszor rejtve maradó, ám a speciális prevenció érvényre juttatása szempontjából kiemelten fontos, a mediáció nyelvén szólva úgynevezett –„konfliktus mögött rejlő szükségleteit” figyelembe vevő megoldásokra koncentrálnak?

Vitathatatlan, hogy „régén” egyszerűbb volt az eljárás menete: a tettet meg kellett büntetni, és ezzel pont is került a történet végére. Ennek nyomai magától értetődően ma is jelen

---

¹ Földvári József: A büntetés tana. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1970. 18. o.

² Bárd Károly: A büntető hatalom megosztásának buktatói. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1987. 194.o.

³ Bárd i.m. 196. o.

vannak, azonban a XIX. század folyamán előtérbe került a tettes személye, azaz az alanyiség kérdése is.⁴ Ez annak a felismerését vonja maga után, miszerint nem létezhet egy univerzális büntetés egy adott bűncselekmény-típust illetően, megkerülhetetlen elemként jelentkezik az elkövető személyiségének mérlegelése is. A helyes büntetéskiszabás a büntetőjog kulcsfontosságú, ha nem éppen legfontosabb kérdése, hiszen ekkor kel életre az anyagi jogi diszpozíció, továbbá a büntetés kiszabásában teljesebb ki a büntetőeljárás, és kapcsolódik be a folyamatba a büntetés-végrehajtás is.⁵ A büntetés kiszabása pedig álláspontom szerint akkor tekinthető „helyesnek”, amennyiben nem csupán tette tárgyias, a feltárt enyhítő és súlyosító körülményeknek megfelelő, hanem – a jogszabályi környezet kínálta lehetőségek között – reflektál a múltban történtek mellett a jövő kínálta lehetőségekre is.

Naivitás lenne azt feltételeznünk, hogy minden elkövető személyiségjegyei lehetővé teszik az egyéni fejlesztést, és hogy még akár több, kiemelt tárgyi súlyú bűncselekmény elkövetése után is van esély a társadalomba történő visszailleszkedésre. A csekélyebb tárgyi súlyú bűncselekmények vonatkozásában azonban egyetértek Mahatma Gandhi indiai politikus szavaival: *„A szemet szemért elv csak oda vezet, hogy az egész világ megvakul.”*

Álláspontom szerint a büntetőjog fejlesztése iránti gondolatok magva nem lehet más, mintsem a büntetéskiszabási célokat leghatékonyabban szolgáló jogintézmények kimunkálására irányuló törekvés. Mindez pedig fokozott súllyal kell, hogy megjelenjen a gyermekek érintettsége mellett elbírálandó büntetőügyekben. Írásom arra keresi a választ, hogy a resztoratív szemléletmód miként állítható a büntetőeljárás szereplőinek, különös tekintettel a sértett és terhelt gyermekek érdekeinek szolgálatába. Végére is, amint Georgi Gospodinov kortárs bolgár író megfogalmazta: *„Mindennek az elején egy gyerek áll, akit belöktek a pincébe.”* Nincs ez másként a bűnelkövetővé váló gyermekek esetében sem.

Amint fentebb utaltam rá, jelentős számmal akadnak olyan esetek, amikor már nem lehet helyreállítani a bűncselekménnyel okozott kárt, csupán a társadalmat védhetjük meg a továbbiakban az elkövetőtől. Van egy pont, ameddig még van értelme jövőről beszélni múlt helyett, másként fogalmazva, ahol még van esélye a példamutatásnak a példastatuálás helyett; a nevelésnek az emberről való lemondás helyett. Véleményem szerint a helyreállító igazságszolgáltatás lehetőségeinek a vizsgálata éppen azért fontos a fiatalok büntetőügyeiben, mivel a fejlődő személyiség számára a resztoratív szemléletmód által közvetítendő értékek sokkal inkább képesek megalapozni a hibákból való tanulást, mint a

---

⁴ Paneth Gábor: Kriminálpszichiátriai vázlatok. Budapest, Animula Kiadó, 2002. 11. o.

⁵ Pápai – Tarr Ágnes: A büntetéskiszabás aktuális kérdései. Budapest, Novissima Kiadó Bt., 2024. 5. o.

puszta megtorlásra fókuszáló reakciók, ekként a resztoratív szemlélet hatékonyan szolgálja a speciális prevenciót.

Mindemellett sajnálatos, egyben megkerülhetetlen tény, hogy a gyermek nemcsak mint elkövető, hanem mint sértett is eljárásjogi szereplővé válhat. A sértetté válás önmagában is nagy lelki megterhelést jelent, amennyiben azonban az ezzel járó trauma fiatal korban következik be, úgy az a további életvezetés szempontjából jelentős kriminológia rizikófaktor. Ebből fakadóan álláspontom szerint indokolt megvizsgálni, hogy az áldozatvédelem és a resztoratív szemléletmód miként kapcsolódhat össze, és miként határozható el mégis a számos összefüggés ellenére.

Figyelemmel arra, miszerint a gyakorlat tapasztalatai szerint a sértett gyermekkel néhány év múlva gyakran már a vádlottak padján találkozhatunk újra, meglátásom szerint érdemes a problematikát a holisztikus szemléletmód oldaláról tárgyalni, sajátosan értve ezalatt nemcsak a tudományterületeken átívelő megközelítést, hanem a resztoratív szemléletmód eljárásjogi pozíciókon átívelő fontosságának hangsúlyozását is.

I.2. A disszertáció szerkezeti felépítése, vizsgált kérdéskörök

Disszertációm három nagyobb egységből áll. Dolgozatomban az általános kérdések megválaszolásától kiindulva haladok a speciális tárgykörök irányába. Ennek jegyében elsőként a resztoratív szemlélet elméleti alapjait tekintem át, ezt követően térek rá a magyar szabályozás vizsgálatára, végül pedig a gyermekeket érintő kérdésköröket tárgyalom.

Ami az egyes egységek fejezeteinek tematikáját illeti, munkám során a resztoratív szemléletmódban rejlő lehetőségeket igyekszem több oldalról is megközelíteni, így hangsúlyos szerephez jut a múlt és a jelen vizsgálata mellett a jövő irányába mutató tendenciák feltérképezése is, úgymint egy esetlegesen elismerésre kerülő újabb emberi jog deklarálása a resztoratív igazságszolgáltatáshoz fűződő jogon keresztül, valamint ezen szellemiség jegyében mutatom be a resztoratív város koncepciót. Figyelemmel arra, hogy a jóvátétel teljesítésére akkor kerül sor, amennyiben a kötelezettség végrehajtását belső indíttatás hatja át, indokoltnak tartottam kitérni a büntetőjog morális dimenzióira is.

Disszertációmban alapvetésként azt fogalmaztam meg, miszerint a resztoratív szemlélet nem pusztán diverzió, hanem komplex büntetőjogi paradigmaváltás. Ebből fakadóan a dolgozat első nagyobb része elméleti-történeti és jogfilozófiai megalapozása a vizsgált kérdéskörnek. Bemutattam, miként bontakozott ki resztoratív irányzat a megtorlásra épülő büntetőjog primátusa alatt, miként jutottunk el egy olyan szemlélethez, amelynek a középpontban nem a

büntetés, hanem a konfliktus helyreállítása, a felelősségvállalás és az erkölcsi dimenzió á. E körben indokoltnak tartottam kitérni a büntetőjog és az erkölcs kapcsolatára.

Ezt követően a jogpolitikai megalapozottság vizsgálatára helyeződött a fókusz, és bemutatásra került, miként jelenik meg a resztoratív szemlélet az uniós és hazai normák fényében, hogyan kapcsolódik az áldozatvédelemhez, a materiális jogállam felfogásához és az „emberközpontú igazságszolgáltatáshoz”.

A harmadik nagyobb egység a resztoratív igazságszolgáltatás magyarországi intézményesülését hivatott bemutatni. Disszertációm ezen fejezeteiben törekedtem rámutatni a jelenlegi szabályozás aggályos pontjaira és szürke zónáira (elsődlegesen a kriminológia értelemben bántalmazásként értékelhető cselekmények közvetítői eljárásra utalhatóságán keresztül), valamint ismertettem, mely területeken tartom indokoltnak a mediáció alkalmazási körének bővítését.

Fentiek rögzítését követően a dolgozat a speciális kérdéskörök vizsgálatára fókuszál, és a gyermekek kriminológiai érintettségét helyezi a vizsgálódás középpontjába. E körben dolgozatom negyedik egységében a gyermekjogok, a különleges bánásmód és a gyermekbarát igazságszolgáltatás kérdéskörét vizsgálom a resztoratív szemlélet fényében.

Dolgozatom ezen fejezete végére a vizsgált jogeseteken keresztül megállapítható, miszerint a gyermekek kriminológiai érintettsége esetén a közösség szerepe felerősödik.

Mindez felszínre hozta azon kérdést, hogy mi tekinthető helyes jogalkalmazási irányoknak azokban a helyzetekben, amikor a gyermek által elkövetett vagy – éppen elszenvedett – jogsértést a gyermeket körülvevő kortársközösség zavara váltotta ki.

Ebből fakadóan dolgozatom utolsó fejezete a bullying és cyberbullying vizsgálatára vállalkozott. A kortársbántalmazás körébe sorolható tettek gyakran büntetőjogi relevanciával is bírhatnak, másrészt pedig, mivel ezek olyan tipikus jelenségek, amelyekben a bűncselekmény elkövetéséhez vezető konfliktus tartós közösségi diszfunkció eredményeként következik be meg, így rávilágítanak a resztoratív sérelemkezelés által hordozott értékek szükségességre a gyermekek kriminológiai érintettsége esetén.

Disszertációmban az egyes fejezeteket összegezve arra a következtetésre jutok, miszerint a resztoratív szemlélet nem a tradicionális büntetőjog alternatív útja, hanem a kettő együtt alkot egy komplex, a speciális és a generális prevenciót érdemben érvényre juttatni képes rendszert.

I.3. A dolgozat központi kérdése, hipotézisei

A disszertáció első felében vizsgált központi kérdés, miszerint milyen szerepet tölthet be a resztoratív szemlélet a modern büntetőjogi gondolkodásban, és miként illeszthető be eredményesen a magyar jogrendszerbe.

A disszertáció második fele arra keresi a választ, hogy összeegyeztethető-e a resztoratív szemlélet a gyermek legjobb érdekével. E gondolat jegyében az került írásom fókuszába, hogy a resztoratív szemlélet, illetve annak intézményesült formái milyen szerephez jutnak a büntetőeljárás során a gyermek életkori sajátosságaira és a hatékony igazságszolgáltatással szemben támasztott kritériumokra figyelemmel.

Kutatásom megkezdése előtt az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

1. A resztoratív szemléletmód elvei közelebb állnak az erkölcsi igazságosság fogalmához, mint a retributív büntetőjogi modell.
2. A helyreállító igazságszolgáltatás hazánkban nincs kellő mértékben szabályozva, ez számos eljárásjogi kérdést felvet.
3. A helyreállító igazságszolgáltatás csökkenti a retraumatizáció kockázatát.
4. A resztoratív elemek nem gyengítik, hanem kiegészítik a hagyományos büntetőjogi eszközöket.
5. A gyermekbarát igazságszolgáltatás nemzetközi jogszabályi környezetben rögzített kritériumai egyben a resztoratív szemléletmód alapjai.
6. A magyar jogalkalmazásban a büntetőügyi közvetítői eljárás elrendelésére jellemzően akkor kerül sor, amennyiben fennállnak az anyagi jogi tevékeny megbánás feltételei, annak ellenére, hogy a jogszabályok értelmében a büntethetőséget megszüntető ok nem előfeltétele a közvetítői eljárásnak.
7. A tevékeny megbánás keretében leggyakrabban anyagi juttatás formájában kerül sor a jóvátétel teljesítésére.

Írásomban az elméleti és a gyakorlati szempontok feltárása mentén törekszem a felmerülő kérdések megválaszolására. Noha a következő gondolat nem klasszikus értelemben vett hipotézis, mégis, amennyiben egy mondatban kellene meghatároznom disszertációm célját, úgy annak az igazolására törekszem, miszerint a resztoratív szemléletmód napjainkban immár nem pusztán alternatívája, hanem szükségszerű kiegészítése a tradicionális büntetőjogi gondolkodásnak.

I.4. A kutatás módszertana

Disszertációm célja, hogy elhelyezze a resztoratív szemléletmódot, valamint a resztoratív igazságszolgáltatást a modern büntetőjogi gondolkodás rendszerében, és rámutasson a resztoratív eszköztár magyar jogban kiaknázatlan területire, illetve tagadhatatlanul fennálló korlátjaira is.

Ebből fakadóan céлом a tudományos ismeretanyag bővítése, bízva abban, hogy munkám során sikerül az elmélet és a gyakorlat, valamint a jogalkotás és a jogalkalmazás számára egyaránt hasznosítható összefüggésekre rámutatnom, így tehát disszertációm alap kutatásnak tekinthető. Mindemellett a magyar jogintézményeket vizsgáló fejezet magában hordozza az értékelő kutatás típusjegyeit is, figyelemmel arra, miszerint a büntetőügyi mediációt illetően – miután bemutattam implementálásának a folyamatát – szummatív értékelést adok a jogintézmény aktuális állapotáról és fejlesztési lehetőségeiről.

A deduktív módszer segítségével hívásával, a szakirodalom alapján fogalmaztam meg hipotéziseimet, és törekedtem az adatgyűjtés által ezen hipotézisek igazolására. A hipotézisek elvetésére vagy igazolására a klasszikus, deduktív megoldást alkalmaztam. A deduktív gondolkodásmód a disszertáció szerkezetében is megjelenik, a II. fejezet elméleti alapvetéseitől kezdődően haladok a normatív kereteken és a pozitív jogi szabályozáson keresztül az absztrakt jogintézmények vizsgálatáig, míg a IV. – VI. fejezetekben a deduktív logika mentén vizsgált elvek gyakorlati alkalmazása jelenik meg. Az induktív módszer a disszertációban a jogesetek, gyakorlati tapasztalatok és problémák elemzése során ölt testet. A szakirodalom áttekintése, elemzése, értékelése, valamint a feldolgozott információk rendszerezése deskriptív, kritikai és összehasonlító módszerrel történik.

Munkám során a téma interdiszciplináris megközelítése kiemelten fontos volt számomra, ennek jegyében a jogdogmatikai elemzés kriminológiai háttértényezők vizsgálatával egészült ki.

A vizsgált téma bővelkedik az idegen nyelvű és magyar nyelvű szakirodalomban, azonban számos, a gyakorlati megvalósulás szempontjából releváns adatra vonatkozóan nem áll rendelkezésre nyilvános országos adatbázis. Empirikus kutatás keretében közérdekű adatigényléssel éltem az illetékes szervek irányába, azonban előfordult, hogy azt a választ kaptam, miszerint nem vezetnek statisztikát a kérdésemmel érintett kérdéskörrel. Erre tekintettel fontosnak tartom rögzíteni, hogy az aktakutatás során gyűjtött, említésre kerülő

jogesetektől nem vonható le általános következtetés az ítélkezési gyakorlatra nézve, azonban megismerésük a gyakorlat segítésére lehet a „best practice” kialakítása során.

II. A resztoratív szemlélet jogelméleti alapjai

II.1. Paradigmaváltás a büntető igazságszolgáltatásban

A nemzetközi kriminálpolitikai szakirodalomban a szerzők alapvetően kettő jelentős megközelítés, nevezetesen a retributív és a resztoratív irányzat köré csoportosulnak. Előbbi a pressziót preferálja, míg utóbbi az alternatív szankciók és a sértetti érdekek irányába fordul, ennek keretében pedig olyan megoldásokat javasol, mint a diverzió, a jóvátétel, a diszkrecionális vádemelés és a tettes-sértett közötti egyezség.⁶

Figyelembe véve a resztoratív szemlélet kapcsán felmerülő egyes dimenziókat és ezek fejlődésének történeti periódusait a különböző kontinenseken, Fellegi Borbálával egyetértve megállapíthatjuk, hogy a fellelhető gyökerek szisztematikus bemutatása önálló értekezést kívánna meg,⁷ ezért dolgozatom a XIX. századtól kezdődően vizsgálja a resztoratív szemléletmód intézményesülését. Egy gondolat erejéig tartom indokoltnak visszatekinteni a retributív büntetőjog domináns éveire, egy paradoxon segítségével szemléltetve mindazon ellentmondásokat, amelyek a logikusnak tűnő, azonban valójában kevésbé eredményes, megtorlás-fókuszú szankcionálás kapcsán tetten érhetők, és amelyek végül a resztoratív irányzat kibontakozásához vezettek.

A XVIII. századi Angliában megfigyelték, hogy amikor a gyakori elkövetés miatt halálbüntetéssel fenyegetetté váltak a zsebtolvajlások, a szigorítás nem várt módon éppen ezen büntettek számának növekedéséhez járult hozzá: végtére is az elkövetők akasztására összegyűlt tömeg kitűnő alkalmat kínált a zsebtolvajoknak.⁸ Ez a példa önmagában is szemlélteti, hogy a nemkívánatos társadalmi jelenségek ellen nem lehet csupán elrettentésen alapuló válaszokkal szolgálni, hiszen az nem orvosolja a problémát kiváltó okokat, és nem is állítja vissza a

---

⁶ Herke Csongor: Mediáció, helyreállító igazságszolgáltatás és büntetőpolitika. = Belügyi Szemle 2003/11–12, 7. o.

⁷Fellegi Borbála: Büntetés és/vagy helyreállítás? A resztoratív igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon. PhD értekezés. Budapest, ELTE Társadalomtudományi Kar, Szociális Tanulmányok Intézete, Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék, 2008. 62. o.

⁸ Peter King: Crime, Justice and Discretion in England 1740-1820. Oxford, Oxford University Press, 343. o. Idézi: Korinek László: Paradoxonok a kriminológiában. Budapest, Orac Kiadó Kft., 2023. 15. o.

bűncselekménnyel okozott kárt. E történetnél maradva, alapos okkal feltehető, hogy a középkor embere számára is hasznosabb lett volna, ha visszakapja elloptott értékeit, mintsem, ha végignézheti a tolvaj felakasztását.

A kárhelyreállító igazságszolgáltatás lehetőségei a XIX. század végétől kezdődően foglalkoztatják a nemzetközi jogtudományt.⁹ Az 1960-as évek végére egyes radikális kriminológusok a büntető igazságszolgáltatás és az ehhez kapcsolódó megbélyegző mechanizmusok teljes felszámolását szorgalmazták, azonban nem tudtak megfelelő alternatívát kínálni, az elméleti kidolgozatlanosság pedig sebezhetővé tette az alternatív utakat a punitív irányzatokkal szemben, mígnem a XX. század végére az alternatív nézőpontok egyre komplexebbé váltak növelte a sértett szerepének újabb felfogása és az áldozatvédelmi mozgalmak kibontakozásának hatására.¹⁰

A Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület az 1891. évi kongresszusán már azon álláspontra helyezkedett, miszerint a modern jog nem veszi kellő mértékben figyelembe a sértettek reparációs igényét, és több időt kellene fordítani a bűncselekménnyel okozott károk jóvátételére.¹¹ Dolgozatom fő irányvonala szempontjából érdemesnek tartom megemlíteni, hogy a Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület nem csupán a resztoratív szemlélet mellett szólalt fel az elsők között a jelentős nemzetközi szervezetek soraiban, hanem az 1889., majd az 1990. évi kongresszusok programja foglalkozott azzal is, vajon megfelel-e a klasszikus büntetőjogi kódexek által deklarált büntethetőségi korhatár a modern büntetőjogi gondolkodásnak, illetve, hogy milyen feltételek mellett alkalmazható a fiatalok javító-nevelése.¹² Ezen folyamatok időbeli közelsége is azt szemlélteti, hogy gondolati síkon hasonlóság fedezhető fel a resztoratív igazságszolgáltatás és a fiatalokra vonatkozó szabályozás eszmeisége között.

Noha a büntetőjog alapvetően közjogi jellegű jogág, és a büntetőeljárás rendeltetése elsősorban az állam büntetőigényének érvényesítése, az 1920-as évektől kezdődően mégis

---

⁹ Bérces Viktor: A resztoratív igazságszolgáltatási koncepció érvényesülésének lehetőségei büntetőügyekben – különös tekintettel a mediációra és annak hazai szabályozására. = *Iustum Aequum Salutare* 2009/3, 137–154. o.

¹⁰ Lodge Walgrave – Ivo Aertsen – Stephan Parmentier – Inge Vanfraechem – Estelle Zinsstag: Why restorative justice matter for criminology. = *Restorative Justice: An International Journal* 2013/2, 159–167. o.

DOI: <http://dx.doi.org/10.5235/20504721.1.2.159>.

¹¹Póka Rita: A jóvátétel eszközeinek megjelenése a hazai igazságszolgáltatásban. = *Belügyi Szemle* 2006/3, Idézi: Bérces i. m. 2009. 137. o.

¹² Oláhné dr. Szilva: A fiatalokra vonatkozó speciális büntetőjogi szabályok létrejötte, és jogtörténeti fejlődése a 20. század eleji Magyarországon. PhD értekezés. Miskolc, Deák Ferenc Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola, 2014. 24. o.

mindinkább teret nyer az a szemlélet, hogy a bűncselekmények döntő többsége magánjogi érdekeket is sért.¹³

A XX. század második felére világossá vált, hogy a tisztán tett-, tettes- vagy áldozatorientált koncepciók nem képesek teljesíteni sem a társadalom védelmének, sem pedig az elkövető „megjavításának” a követelményét,¹⁴ és a század végére egyre markánsabban rajzolódott ki az igazságszolgáltatási rendszerek diszfunkciói is. E körbe sorolható többek között az eljárások időbeli elhúzódása, a szabadságvesztés társadalmi költsége, az eljáró szervek leterheltsége, a büntetés hatékonyságának elmaradása, továbbá – kiemelten a fiatalok elkövetők esetében – a megoldatlan társadalmi reintegráció.¹⁵

A resztoratív igazságszolgáltatási modell kidolgozása Howard Zehr nevéhez fűződik. Az e körbe tartozó eljárások célja az adott sérelem lehető legnagyobb mértékben történő helyreállítása, ezt pedig oly módon történhet meg, hogy a jogsértésben érdekeltet közösen felismerik sérelmeiket, szükségleteiket, valamint kötelezettségeiket a sérelem vonatkozásában.¹⁶

Strang és Sherman 2003-as kutatása szerint a sértettek az alábbi öt szempont figyelembevételét igénylik az igazságszolgáltatás során:

1. információ biztosítása a bűncselekmény jogi sorsának alakulásáról,
2. vélemény megfogalmazásának lehetősége a következmények kialakításánál,
3. érzelmi jóvátétel és bocsánatkérés az elkövető részéről,
4. anyagi jóvátétel,
5. igazságos és tiszteletteljes bánásmód a hatóságok részéről.¹⁷

Következtetésként megfogalmazhatjuk tehát, hogy a modern kor embere saját sorsának irányítója akar lenni, ezen igényt pedig immár a jogalkotó és a jogalkalmazó sem hagyhatja figyelmen kívül.

Elméleti oldalról szemlélve a kérdést, a helyreállító igazságszolgáltatás eszméje a többféle büntetőpolitika irányzat – nevezetesen a büntetőjog és a büntetőjogi szankciórendszer humanizálódása, a szabadságvesztéssel szembeni kritikák erősödése, az alternatív szankciók térhódítása és az áldozat - elkövető közötti egyezés eszméje – konvergenciájának az

---

¹³ Bérces i.m. 2009. 137. o.

¹⁴ Mediare necesse est. 6. o. https://birosag.hu/sites/default/files/2018-08/17_dok.pdf. (2026.04.25.)

¹⁵ Fellegi i.m. 73. o.

¹⁶ Howard Zehr: The Little Book of Restorative Justice. A bestselling book by one of the founders of the movement. New York, Skyhorse Publishing, 2015. 37. o.

¹⁷ Fellegi i.m. 72. o.

eredménye.¹⁸ A kezdetleges felfogások még azt hangsúlyozták, hogy idővel a resztoratív eszközök maradéktalanul fel fogják váltani a tradicionális igazságszolgáltatást.¹⁹

A resztoratív szemlélet hármas célkitűzéssel rendelkezik, és ezen három cél csupán szoros összefüggésükben értelmezhető:

1. A bűncselekmény áldozatainak kártalanítása,
2. A bűnelkövető rehabilitálása,
3. A közösség bevonása az igazságszolgáltatásba.²⁰

Összevetve a retributív és a resztoratív koncepciót, Howard Zehr a lényegi különbséget abban látja, hogy amíg a hagyományos igazságszolgáltatás felfogása szerint a bűncselekmény a jogrend és az állam megsértése, addig a helyreállító igazságszolgáltatás szerint emberek és kötelezettségek megsértése, amely maga is újabb kötelezettségeket keletkeztet.²¹ Mindez előrevetíti, hogy a resztoratív szemlélet a bűncselekményt úgy értelmezi, mint egy sajátos konfliktust.

II.2. A resztoratív szemlélet a büntetőjogi és erkölcsi felelősségvállalás metszetében

II. 2.1. Büntetőjog és erkölcs fogalmi összefüggései

Az erkölcs, mint fogalom egyes aspektusaival szinte valamennyi tudományterület foglalkozik: a teljesség igénye nélkül filozófusok, teológusok és jogászok is törekednek e fogalmat a saját területük szempontrendszeri szerint definiálni.²²

---

¹⁸ Görgényi Ilona: A büntető ügyekben történő mediáció távlatai. Kriminológiai Konferencia, Szeged, MKT. Idézi: Kerezi Klára: Konfrontáció és kiegyezés. A helyreállító igazságszolgáltatás szerepe a közpolitikában. Akadémiai Doktori Értekezés. Budapest, Eötvös Lorand Tudományegyetem, 2011. 160. o.

¹⁹ Kerezi i. m. 166. o.

²⁰ Schweighardt Zsanett: Az áldozatokkal való foglalkozás a büntető igazságszolgáltatásban végbemenő paradigmaváltás tükrében = 2005/december, 23. o.
https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34374/Themis_2005_dec_Schweighardt_Zsanett_p_90-112.pdf?sequence=1. (2026.04.25.)

²¹ Szabó András: Resztoratív igazságszolgáltatás – érvek és ellenérvek 50 év távlatából. <https://www.kredit.hu/tanulmanyok/szabo-andras-resztorativ-igazsagszolgalatasi-ervek-es-ellenervek-50-ev-tavlatabol/>. (2026.04.25.)

²² Lechner Ilona: Az ERKÖLCS ERŐ fogalmi metaforára épülő laikus modellek a magyar és a német nyelvben. Argumentum 17 (2021) 706-725. Debreceni Egyetemi Kiadó, DOI: 10.34103/ARGUMENTUM/2021/36. 706. o.

Dolgozatom fő irányvonala szempontjából megkerülhetetlennek tartom a téma erkölcsi aspektusainak érintését, mivel mind a gyermekvédelem, mind a büntetőjog – különös tekintettel a fiatalkorúak büntetőjogára – olyan társadalmi érdeklődésre számot tartó terület, ahol a laikus beszélgetéseknek is gyakran tárgya a vonatkozó jogi szabályozás és az erkölcs kapcsolata.

Véleményem szerint a büntetőjog és a gyermekek deviáns viselkedésének problematikája külön – külön is, együttesen vizsgálva pedig fokozottan olyan érzelmileg túlfűtött kérdéskört képez, amelyben a legjobb válaszok keresése közben elkerülhetetlenül megmutatkozik a saját erkölcsi meggyőződésünkhöz való viszonyunk is.

A büntetőjog és az erkölcs kapcsolatának vizsgálata nem pusztán elméleti jelentőségű kérdés, hanem a büntető igazságszolgáltatás legitimitásának alapja. Különösen igaz ez a fiatalkorúak esetében, ahol a felelősség kérdése elválaszthatatlan az erkölcsi fejlődés kérdéskörétől. Álláspontom szerint a büntetőjog morális igazolhatósága a fiatalkorú elkövetőket illetően csak akkor tartható fenn, ha a felelősségre vonás nem pusztán jogi kategória, hanem erkölcsileg igazolt, belső meggyőződés talaján kialakult felelősségvállaláshoz vezet. E követelmény intézményes megvalósításának egyik lehetséges kerete a resztoratív igazságszolgáltatás.

Noha a morált és a jogot hagyományosan két különálló szabályrendszerként szokás kezelni, ugyanakkor a jog – különösen a büntetőjog – olyan magatartást vár el, amely az erkölcs parancsai szerint is elítélendő, és tiltja azokat a cselekményeket, amelyeket etikátlannak tartunk.²³ Azáltal, hogy az erkölcs összefonódik a társadalmi együttélés alapvetően elfogadott normáival, így tehát meghatározza bizonyos viselkedési formáinkat, megállapítható, hogy az erkölcs és a jog szoros összefüggésben áll egymással.²⁴

Hosszú távon olyan jogrendszer, amely nélkülözi a társadalmi elfogadottságot, nem is tartható fenn.²⁵ Grosschmid Béni szerint a jog és az igazságszolgáltatás erkölcsi-etikai intézmény.²⁶ Lon Fuller szerint a jognak belső erkölcsje van. Nézetei nyomán az a széles körben elfogadott álláspont alakult ki, hogy az a jog, amely nem felel meg ezen belső erkölcsi normáknak, nemcsak jogként vall kudarcot, hanem erkölcsi értelemben is.²⁷

---

²³ Miskolczi Bodnár Péter: Az erkölcs és a jog szoros kapcsolata. = Polgári Szemle 2015/4–6, 27–33. o.

²⁴ Lechner i.m. 706. o.

²⁵ Miskolczi Bodnár i.m. 28. o.

²⁶ Irk Albert A jog és a törvény. 1943. Irk Albert emlékkötet. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 1981. 79–114. 105. o.

²⁷ James Edwards – Tarek Yusari: The Internal Morality of Criminal Law. = Oxford Journal of Legal Studies 2023/3, 475–496. o.

A büntetőjog és az erkölcs kapcsolata magától értetődő, hiszen a büntetőjog „törzsanyaga” az erkölcsi tilalmakat jogszabályi formába önti.²⁸ Irk Albert akként foglalt állást, miszerint a jogi és az erkölcsi normák közös eredetét leginkább a büntetőjog szemlélteti, mi több, a büntetés tanának fejlődésében érhető leginkább tetten a filozófia hatása.²⁹

Az úgynevezett „tükör-elv” szerint a büntetőjogi jogsértéseknek erkölcsi jogsértéseknek is kell lenniük, az erkölcsi igazolásoknak jogi igazolásoknak, az erkölcsi mentségeknek pedig meg kell felelniük a jogi mentségeknek.³⁰ Mindazonáltal a büntetőjogi tényállás és az erkölcsi normaszegés nem szinonim fogalmak. Ahhoz, hogy egy magatartás jogi értelemben bűnösnek minősüljön, többnek kell lennie pusztán erkölcsi vétségénél, ugyanakkor nem minden tiltott viselkedés erkölcstelen.³¹ A fejlett jogállamban evidencia, hogy a büntetőjogi tényállások nem az állami önkény által kártékonyaként ítélt, hanem az osztársadalmi békét veszélyeztető magatartásokat szankcionálják. Példával szemléltetve az erkölcs és a büntetőjogi felelősség kapcsolatát, amennyiben áttekintjük, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) büntethetőséget kizáró vagy korlátozó okokat tartalmazó taxatív felsorolását, az alábbi körülményeket nevesítette a jogalkotó:

„15. § Az elkövető büntethetőségét, illetve a cselekmény büntetendőségét kizárja vagy korlátozza:

- a) a gyermekkor,*
- b) a kóros elmeállapot,*
- c) a kényszer és a fenyegetés,*
- d) a tévedés,*
- e) a jogos védelem,*
- f) a végszükség,*
- g) a jogszabály engedélye,*

h) a törvényben meghatározott egyéb ok.”

---

²⁸ Bárd Károly: Erkölcs és büntető igazságszolgáltatás – a hallgatás joga.

²⁹ Irk Albert: A büntetés fogalma. 1926. Irk Albert emlékkötet. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 1981. 31–88., 31. o.

³⁰ Edwards – Yusari i. m. 475–496. o.

³¹ Richard C. Fuller: Morals and the Criminal Law. = Journal of Criminal Law and Criminology. 1942/32, 624 – 630. o.

Jogot szolgáltatunk, nem pedig igazságot.” - minden joghallgató már az első egyetemi előadások során megismerkedik e kijelentéssel, és *axiómaként* el is sajátítja azt. Ugyanakkor jogrendszerünket olyan, az évszázados fejlődés során kikristályosodott, zsinórmértékként szolgáló alapelvek hatják át, amelyeken keresztül azt láthatjuk kirajzolódni, hogy a demokratikus államokban zajló jogalkotás szem előtt tartandó célja nem lehet más, mintsem a lehető legigazságosabb világban való együttélés utópiájához való közeledés. A Btk. 15.§-a szerinti felsorolás számos olyan büntethetőséget kizáró okot tartalmaz, amikor az igazságérzet által vezérleten kívánja meg a jogérzet, hogy az elkövető elkerülje a büntetőjogi felelősségre vonást.

A „tükör-elv” elfogadása nem jelenti annak tagadását, hogy adott esetben nem lehetnek olyan büntetőjogi szankciók, amelyeknek nincs megfelelőjük az erkölcsben, vagy olyan erkölcsi szabályok, amelyeknek nincs jogi megfelelőjük. Kulcsfontosságú azonban, hogy amennyiben ilyesfajta erkölcsi igazolás létezik, azt a büntetőjog külső erkölcsének részét képező normák szolgáltatják.³²

Az erkölcs és a büntetőjog megegyeznek abban, hogy mindkettő állást foglal az erkölcsi „Rosszal” szemben, s hogy mindkettőnek funkciója az erkölcsi feszültségek feloldása. Markáns különbség mutatkozik meg azonban abban, a büntetőjog *„tekintetét elsősorban a társadalmi egyensúlynak arra a megbomlására irányítja, amelyet az erkölcsi Rossz előidézhets, és ezt igyekszik keretek közé szorítani, racionalizálni, értékszempontokkal telíteni. Ennek a célnak konkrét megvalósítása a büntetőjogi ítélet.”*³³

A fentebb idézett „jogot szolgáltatunk, nem pedig igazságot” mondat éppen arra világít rá, hogy az erkölcsi igazságot korlátok közé kell szorítani, ugyanis paradox módon éppen ekként lehet azt érvényre juttatni az alábbi érvelés szerint.

Bíbóval egyetértve megállapíthatjuk, hogy az ítélet, mint az erkölcsi „Rosszra” adott társadalmi válasz nélkül mondja azt, hogy indokolt a tettet követő társadalmi felháborodás, hogy a büntetőbíró erkölcsi ítéletet mondana. A büntetőjog „erkölcsisége” pontosan abban mutatkozik meg, hogy kerüli az erkölcsi ítélezést, helyette a bűncselekmény elkövetése által bekövetkezett erkölcsi Rossz következményeinek a csökkentésére fókuszál. Bíbó szerint ez teszi a büntetőbíró erkölcsi felelősségét elviselhetőbbé, munkáját pedig ugyanakkor hatékonyabbá és számonkérhetőbbé.³⁴

---

³² Edwards – Yusari i. m. 475–496. o.

³³Bűn és erkölcs. <https://vmek.oszk.hu/02000/02043/html/43.html>. (2026.04.25.)

³⁴ Uo.

Sutasir szerint azonban az etikai szempontok figyelembevétele megkerülhetetlen a büntetés kiszabásakor. Meglátása szerint, amennyiben a büntetőjog előtérbe helyezi az etikai megfontolásokat, akkor töltheti be valódi rendeltetését, amely nem más, mint a méltányos és igazságos ítéletek biztosítása minden egyén számára.³⁵

II.2.2. A szankciók kikényszeríthetőségének kérdése a büntetőjog és az erkölcs oldaláról

További különbség a jog és az erkölcs között, hogy a jog céljai eléréséhez a közhatalom eszközeit is igénybe veszi.³⁶ Az állami kényszer leginkább a büntetőjog alkalmazásában érhető tetten. Másként fogalmazva: a büntetőjogi szabályokat akkor is be kell tartanunk, ha nem értünk egyet egy-egy tilalommal, mert félünk a megtorlástól, míg az erkölcsi szabályokat belső indíttatásból követjük.

Megjegyzendő azonban, hogy éppen azok a legmagasabb büntetési tétellel fenyegetett cselekmények, amelyek elkövetésétől erkölcsi gátak is visszatartják az egyént. Banális példa, azonban mindezt jól szemlélteti, hogy nem azért nem ölünk meg valakit egy vita hevében, mert eszünkbe jut az emberölés büntetési tételének felső határa, hanem mert erkölcsi gátakból kifolyólag elképzelhetetlen számunkra az emberi élet kioltása.

Az erkölcs lényegében kiegészíti a jogot, és belső kontrollmechanizmusként legalább annyira vissza kell(ene), hogy tartson a jogsértés elkövetésétől, mint a szankció ismerete.

A jogfilozófia egyik központi kérdése, miként határolható el a jog és az erkölcs egymástól,³⁷ a fentebb kifejtettek fényében látható azonban, hogy az elhatárolás közel sem egyszerű feladat. E fejezetben a továbbiakban azt vizsgálom, hogy a resztotaív igazságszolgáltatás miként kaphat helyet az erkölcs és büntetőjog metszetében. A resztoratív igazságszolgáltatásban látom annak lehetőségét, hogy e két terület között további kapcsolódási pontként szolgáljon: ne elválassza, hanem összekösse azokat.

Mindezt az alábbiakkal igyekszem alátámasztani Jaspers gondolatai nyomán: A bűncselekmény büntetést von maga után. Ennek feltétele, hogy az eljáró bíró a bizonyítási eljárás eredményeképpen megalapozottnak lássa a vádlott büntetőjogi felelősségét. A tettes

---

³⁵ Zeynep Sutasir: The Role of Ethics in Criminal Law: Justice, Fairness, and Moral Considerations. = 2025/3, 1–3. o.

³⁶ Miskolczi Bodnár i. m. 33. o.

³⁷ Héctor Wittner: Moralische und strafrechtliche Schuld – ein Vergleich <https://www.inlibra.com/document/download/pdf/uuid/66191bad-20dd-3b27-902d-6f4196525cc8>. (2026.04.25.)

tehát itt „passzív” szerepben van: a jogkövetkezmény szempontjából lényegtelen, hogy elismeri-e a terhére rótt bűncselekményt, vállalja-e a felelősséget tetteiért, vagy éppen semmiféle megbánást sem érez. Természetesen ezek a körülmények értékelhetők a büntetés kiszabásakor, de a bűnösség megállapítása során irrelevánsak. Ezzel szemben az erkölcsi bűnösség felismerésből fakad, amelyet bűnbánat követ. Ez egy belső folyamat, amelynek azonban valós, külső következményei vannak.³⁸

A jog tehát a külső cselekedetekre és azok objektív következményeire vonatkozik, míg az erkölcs a belső meggyőződéshez, a lelkiismerethez és a személyes felelősséghez kötődik.³⁹ A resztoratív igazságszolgáltatás voltaképpen egy jog által biztosított lehetőség az erkölcsi értelemben vett felelősség felismerésére. A resztoratív technikák célja többek között a bűncselekménnyel okozott kár jóvátétele az elkövető aktív magatartása által. Egy külső cselekedetre adott válaszként eljuthatunk az egyén felelősségvállalásához és szemléletének formálásához, ami pedig csökkentheti a bűnisméltés veszélyét.

Felmerül a kérdés: nem éppen az szolgálja-e a speciális és generális prevenciót, ha az elkövető úgy érzi, hogy a kiszabott büntetés igazságos, és így belső indíttatásból fogadja el azt? A resztoratív igazságszolgáltatás módszerei öt alapelve épülnek, az úgynevezett „öt R-re”:

- Relationship (Kapcsolat)
- Respect (Tisztelet)
- Responsibility (Felelősség)
- Repair (Jóvátétel)
- Reintegration (Reintegráció).⁴⁰

Véleményem szerint a fentebb kifejtettekből következően nem túlzás azt állítani, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás a jog és az erkölcs metszéspontjában helyezkedik el.

A resztoratív szemléletmód mellett lefolytatott eljárások révén egy büntetőügy befejezhető akként, hogy az mind a sértett, mind az elkövető erkölcsi igazságérzetét kielégítse, ugyanakkor – amennyiben mégsem következik be az önkéntes teljesítés – biztosított az állam

---

³⁸ Jolanta Saldukaitytė: On Metaphysical Guilt and Infinite Responsibility: K. Jaspers and E. Levina. = Vilnius University Press 2022, 95–108. o.

³⁹ Wittner i. m. <https://www.inlibra.com/document/download/pdf/uuid/66191bad-20dd-3b27-902d-6f4196525cc8..> (2026.04.25.)

⁴⁰ TK Ligi: Introduction of restorative justice practices in criminal justice system: An overview. = International Journal of Criminal, Common and Statutory Law 2024/1, 132–138. o. <https://doi.org/10.22271/27899497.2024.v4.i1b.77>. (2026.04.25.)

büntetőhatalmi monopóliumának érvényesülése is.

Ennek megfelelően, a következő fejezetekben a büntető igazságszolgáltatás resztoratív arculatát mutatom be, amely a speciális prevenció megvalósításának eszközeként is szolgálhat, ez előtt azonban indokoltnak tartom a fiatalok számára irányadó joganyag áttekintését az erkölcsi felelősségvállalás szempontrendszeri szerint közelítve.

II.2.3. A resztoratív szemlélet helye és szerepe az erkölcsi nevelésben

A fentebb kifejtettek szerint erkölcsi normáink kijelölését illetően az emberiség alapértékeiből kell kiindulnunk, az erkölcsi nevelés mellett pedig ott kell állnia az *ultima ratio* büntetőnormának.⁴¹

Parsons meglátása szerint az újszülöttek világjövedele nem más, mint „rendszeresen ismétlődő barbár invázió,” mivel a gyermekek kezdetben nem ismerik a társadalmi normákat.⁴²

Rousseau álláspontja szerint az erkölcsi ismereteket a saját vagy a mások tapasztalataiból szerezzük. E gondolatmenetet tovább véve kijelenthetjük, hogy felelősség nélkül nincs erkölcs.⁴³ A fiatalok vonatkozásában a felelősség kettő aspektusban is megjelenik egy bűncselekmény elkövetésekor: egyrészt vizsgálnunk kell, hogy az adott gyermek képes-e felmérni a cselekménye súlyát, másrészt viszont megkerülhetetlen a gyermek környezetének felelőssége is. Különösen fontos a nevelő hatású módszerek alkalmazása azon gyermekek körében, ahol mikrokörnyezetük elmulasztotta az érték közvetítést.

Értelemszerűen az életkor függvényében eltér, hogy mely technika alkalmazása mutatkozik a legcélravezetőbbnek. Kohlberg erkölcsi fejlődés szakaszairól szóló elmélete 10-16 éves fiatalokkal végzett vizsgálatán alapul, amelynek során erkölcsi ellentmondásokat, morális dilemmákat tartalmazó történeteket mesélt el a kutatásban részt vevőknek, majd a történetek megoldását kérte az alanyoktól. Megfigyelései szerint a válaszadók korukhoz mérten eltérő megoldást vázoltak fel. A válaszolók kora és gondolkodásuk erkölcsi struktúrája alapján Kohlberg három szintet nevesített:

1. Prekonvencionális,
2. Konvencionális,

---

⁴¹ Domokos Andrea: A büntetőjogi felelősség erkölcsi vonatkozásairól. <https://www.kredit.hu/tanulmanyok/domokos-andrea-a-buntetojogi-felelosseg-erkolcsi-vonatkozasairol/>. (2026.04.25.)

⁴² Vincze Györgyi: Az erkölcsi ítéletalkotás fejlődése és fejlesztési lehetőségei intézményes keretek között. = Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat. 2020/3, 73. o.

⁴³ Vincze i.m. 73–74. o.

3. Posztkonvencionális erkölcsi szint.⁴⁴

A prekonvencionális szint első szakaszában a cselekvés erkölcsössége a büntetés elkerülésétől függ, míg a második szakasz a jutalomorientáció szakasza, ahol a szabályok betartása valamely jutalom megszerzése érdekében történik. Immár a konvencionális erkölcsi szinten belül, a harmadik szakaszban a cselekvő nagy hangsúlyt fektet a környezetében élők róla alkotott véleményére (jó fiú – aranyos kislány orientációjának szakasza), majd a negyedik szakaszban a szabályok betartásának kötelezettsége élvez prioritást. Ez a törvény és a rend szakasza. Az ötödik és a hatodik periódus magasabb erkölcsi szinten következhet be: előbbi esetében az egyén a törvények betartását hasznosnak tartja mindaddig, amíg azok nem sértik egyéni jogait (szociális szerződés szakasza). A hatodik szakasz az univerzális etikai elvek szakasza, amikor is az egyén az emberi életet és az emberi jogokat elsődlegesnek tartja az igazságosság, a kölcsönösség és az egyenlőség jegyében.⁴⁵

Noha Hardin kritizálta Kohlberg elméletében, hogy a fejlődési szakaszok nem esnek egybe pontos életkori csoportokkal, azonban megközelítő életkorokat mégis hozzá lehet rendelni az egyes szintekhez. Ez arra utal, hogy az adott életkorú gyermekek várhatóan az adott szakasz szerint működnek az alábbiak szerint:

- 7 éves korig: 1. szakasz, a büntetésorientáció és engedelmességorientáció szakasza;
- Serdülőkor előtti időszak: 2. szakasz, a jutalomorientáció szakasza;
- 10–11 éves korban: 3. szakasz, a jó fiú – aranyos kislány orientációjának szakasza;
- Serdülőkorban: 4. szakasz, tekintélyorientáció szakasza;
- Felnőttkorban: 5. és 6. szakasz., a szociális szerződés és/vagy az univerzális etikai elvek szakasza.⁴⁶

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az egyes kategóriákhoz való konkrét életkor hozzárendelése félrevezető lehet. E körben különös tekintettel kell lenni arra is, hogy egyes társadalmakban az egyének kulturális és szociális meghatározottságaik miatt nem tudnak megfelelni a felsőbb szinteknek.⁴⁷

A kognitív tényezőkre összpontosító kutatásokat illetően Kushtrim Ahmeti megjegyzi, hogy a morális fejlődés az érzelmi (affektív) dimenzió kevésbé kerülnek az érdeklődés homlokterébe,

---

⁴⁴ Barabás A. Tünde: Alkalmazott kriminológia. 79. o. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. 79. o.

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ Kushtrim Ahmeti – Naser Ramandani: Determination of Kohlberg's Moral Development Stages and Chronological Age. = International Journal of Social and Human Sciences 2021/8, 37–48. o.

⁴⁷ Barabás, i.m. Alkalmazott kriminológia 80. o.

holott, míg az igazságérzeten alapuló gondolkodás a kognitív oldalhoz köthető, addig a pszichológiai szükségletek és az altruizmus a morális fejlődés érzelmi (affektív) oldalához kapcsolódnak. A morális fejlődés szakaszainak jellemzői a pszichológiai szükségletek, az altruizmus és emberi kapcsolatok, valamint az igazságérzeten alapuló gondolkodás szempontjából az alábbi három szakaszba sorolhatók:

1. Fizikai túlélés, önzés és engedelmesség: ebben a szakaszban a szülőkhöz való mély és erős kötődés dominál, fontos mások iránti empátia, valamint az autoritásoknak való engedelmesség mind hozzájárulnak az egyén fizikai túléléséhez.
2. Szeretetszükséglet, kölcsönös altruizmus és instrumentális célok: ebben a szakaszban az emberek önvédelmezőek, dominánsak, kihasználók és opportunisták. A szeretni és szeretve lenni iránti szükséglet a kölcsönös altruizmus alapján elégül ki.
3. Valahová tartozás szükséglete, elsődleges csoporthoz kötődő altruizmus és kölcsönös interperszonális elvárások: ebben a szakaszban az egyén hajlandó áldozatot hozni a csoport javáért, akár saját kára árán is.⁴⁸

Álláspontom szerint a fentebb bemutatott erkölcsi fejlődési modellek közös vonása, hogy a legfelsőbb szintre eljutó egyén felelősségvállalásával és jogkövetéssel kapcsolatos attitűdje megegyezik a resztoratív szemléletmód által vallott elvekkel. A resztoratív technikák tehát a prekonvencionális szinttől a posztkonvencionális szint felé terelik az egyént

II.3. A resztoratív szemlélet intézményesülése a resztoratív igazságszolgáltatáson keresztül

II.3.1. A konfliktus, mint a resztoratív eljárások kiindulópontja

A resztoratív szemlélet fókuszában a konfliktus áll, és a bűncselekmény elkövetésére is konfliktusként tekint. Konfliktusok bármely korban, bármely emberi közösségben kialakulhatnak, így logikus következtetés, hogy a konfliktusok kezelésének története egyidős az emberiség történetével. Maga a kifejezés etimológiailag a latin *confligere* szóra vezethető vissza, amely fegyveres összeütközést jelent.⁴⁹

A konfliktus fogalmának meghatározásra már az ókori gondolkodók is törekedtek. Arisztotelész értelmezésében a konfliktus az értelem és az érzelem ellentétéként írható le, míg

---

⁴⁸ Hing Keung Ma: The moral development of the child: an integrated model. = Front. Public Health. 201/1, Doi: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2013.00057>. (2026.04.25.)

⁴⁹ Sasfy György Zoltán: Konfliktuskezelés, stresszkezelés. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2018. 17. o.

Hérakleitosz filozófiájában megjelent az a gondolat, miszerint a konfliktus a világban előforduló természetes állapot, hiszen a változából fakad, és éppen az egymásnak feszülő ellentétek eredményezik a világban az összhangot. Ezt az állandó mozgást koordinálja a tűz, nem kibékítve, hanem egymás fordítva az ellentéteket.⁵⁰

Ami a konfliktusok kezelésének módjait illeti, már a mitológiai és vallási történetekben is tetten érhetjük az alternatív vitarendezés előképeit. Így példának okáért homéroszi értelemben választottbíróként járt el Paris a három istennő vetélkedésében,⁵¹ és egy ősi egyiptomi legenda szerint Geb, mint az istenek örökös hercege választottbíráskodott az Előkelőségek Csarnokában.⁵² A vallástörténeti gyökereknél maradva, a keresztény világ Jézusban az Isten és ember között eljáró közvetítőt tiszteli, a választottbíráskodásra pedig Salamon király Királyok Első Könyvébe foglalt bölcs döntése szolgáltat példát.

Gazdaságtörténeti vonatkozásban elmondható, hogy a közvetítés eszközt a föníciaiak is használták, s e közvetítőt később az antik Hellászbán *proxenetas*nak nevezték, míg a római jogban a mediátort *internincius*, *philantropus* kifejezéssel illették.⁵³

Az állami igazságszolgáltatás monopóliumának kiépülésével és kiterjedésével az ősi módszerek alternatívává váltak, s csupán a XX. sz. második felében kerültek vissza a tudományos vizsgálódás középpontjába, mint a hagyományos igényérvényesítés kiegészítő eszközei.⁵⁴

A többféle népcsoportot magában foglaló társadalmakban (például Új – Zéland és az Amerikai Egyesült Államok esetében) a közösségre épülő konfliktuskezelési technikák fokozatosan beépültek az alapvetően az európai társadalomfejlődés eredményeképpen létrejövő formális jogrendszerekbe. Többek között elfogadottá váltak az új–zélandi jogrendszerben az ottani maori őslakosság tradicionális döntéshozó modelljei, illetve az USA és Kanada

---

⁵⁰ Szoboszlai-Kiss Katalin: A görög etikai gondolkodás kezdete. = Jog-Állam-Politika 2014/4, 99. o.

⁵¹ Kecskés László: A választottbíráskodás vallástörténeti és gazdaságtörténeti gyökereiről. In: Kecskés László – Tilk Péter (szerk.) A választottbíráskodás és más alternatív vitarendezési eljárások jogi szabályozásának alapjai. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2018. 5–14. o.

⁵² Kecskés i. m. 7. o.

⁵³A mediáció szerepe a polgári eljárásjogban. 16. o.
https://birosag.hu/sites/default/files/a_mediacio_szerepe_a_polgari_eljarasban_0_0.pdf. (2026.04.25.)

⁵⁴ Hohmann Balázs: Az alternatív vitarendezési módszerek alkalmazásának hatásai a hatósági eljárás átláthatóságára és nyitottságára. 9. o. <https://real.mtak.hu/94390/1/Z%C3%A1r%C3%B3tanulm%C3%A1ny%20-%20Hohmann%20Bal%C3%A1zs.pdf>. (2026.04.25.)

jogrendszerében az észak–amerikai és kanadai indián törzsek körmodelljei.⁵⁵ Ezek a módszerek tekinthetőek a napjainkban ismeretes resztoratív eljárások gyökereinek.

Az Amerikai Egyesült Államok után az Egyesült Királyság tagállamai sorra vették át az intézményesült protokollokat, majd néhány évtizeddel a resztoratív szemlélet megismerését követően a nyugat–európai államok is átvették e konfliktusmegoldó eljárásokat, és ebből fakadóan alkalmazási területük fokozatosan kiszélesedett. Így példának okáért a munkaügyi mediáció az Egyesült Királyságban, a családi mediáció Németországban, az iskolai és a kortárs mediáció a skandináv országokban (főként Svédországban), míg az interkulturális mediáció – a bevándorlók jelentős számából fakadóan – Olaszországban, Spanyolországban és Franciaországban örvend nagy népszerűségnek.⁵⁶

II.3.2. A helyreállító igazságszolgáltatás fogalmának meghatározása

A felvetett kérdést szűken értelmezve, a helyreállító igazságszolgáltatás fogalma nem jogi kategória, sőt, nincs is egy egységes definíciója.⁵⁷ A helyreállító igazságszolgáltatás meghatározásakor minden mozzanat kihívást tartogat: kihívás a definiálás, a módszerek csoportosítása és még a gondolkodásmód megnevezése is.⁵⁸

Az egyes definíciókat összegezve alapvetésként rögzíthetjük, hogy „helyreállító igazságszolgáltatásnak nevezhető az az eljárás, melynek középpontjában a konfliktus és annak feloldása áll, az érintettek aktív részvételén alapul, valamint a sértett, az elkövető és a közösség érdekét egyaránt alapul veszi. A helyreállító igazságszolgáltatás jellegéből adódóan a múlt helyett a jövőre koncentrál, és az eljárás során kiemelt szerepet kap a bűncselekmény által okozott sérelmek jóvátétele.”⁵⁹

Resztoratív igazságszolgáltatásról tehát akkor beszélhetünk, amikor a jóvátételre az elkövető és az áldozat aktív közreműködése mellett, de szaktudással rendelkező személy vagy szerv felügyelete alatt kerül sor. Példának okáért, Romániában ismeretes a kibékülés

---

⁵⁵ Fellegi i.m. 70. o.

⁵⁶ Német Viktor: A mediáció szabályozásának története. = Belügyi Szemle 2022/12, 2640. o.

⁵⁷ Ivány Borbála: Magyarországi kezdeményezések, jó gyakorlatok az iskolai erőszak megelőzésében. =Új Pedagógiai Szemle 2008/8, <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/ivany-borbala>. (2026.04.25.)

⁵⁸ Bodnár Beáta: Resztoratív igazságszolgáltatási megközelítések a Kúria ítéleteinek indokolásában. = Miskolci Jogi Szemle 2023/2, 210–221. o., 211. o.

⁵⁹ Szabó András: A resztoratív igazságszolgáltatás elterjedése Kelet – Európában. PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola, 2022. 20. o.

intézménye, amelynek keretében meghatározott bűncselekmények esetén a felek szóbeli vagy írásbeli nyilatkozatát követően az eljárást megszüntetik. Hivatalos szerv közreműködése hiányában nem nyerhető bizonyosság azonban arról, hogy a bűncselekmény generálta konfliktus valóban rendeződött-e a felek között, vagy pedig más szempontok – például a hosszú büntetőeljárás elkerülése, esetleg az egyik fél befolyásoló magatartása – sarkallták őket a nyilatkozat megtételére. Az áldozatsegítő programok (például a sértett vagyoni sérelmeinek a helyreállítása) pedig azért nem lehetnek szinonim fogalmak a resztoratív igazságszolgáltatással, mivel hiányzik az elkövető közreműködése.⁶⁰

Resztoratív szemléletmód jut kifejezésre ezen megoldások esetében, ellenben nem illeszthetők be a resztoratív igazságszolgáltatás definíciója alá. Érdeemes azonban megjegyezni, hogy a helyreállító szemlélet bármely formában történő intézményesülése a resztoratív igazságszolgáltatást életre hívó gondolatok szellemiségének a térhódítását eredményezi.

Összegezve tehát, a resztoratív szemlélet egy gondolkodásmód, a helyreállító igazságszolgáltatás ezen belül egy konkrét, intézményesült eljárás. A resztoratív szemlélet jelen lehet anélkül, hogy eljárásjogilag elkülönülne az alternatív igazságszolgáltatás. Példának okáért resztoratív szemlélet jegyében folytatható egy tárgyalás akkor is, amennyiben nem kerül sor büntetőügyi közvetítés lefolytatására.

II.3.3. A resztoratív igazságszolgáltatás főbb formái

Amint azt már az univerzálisan elfogadott definíció hiánya előrevetítette, a resztoratív eljárások, természetüket tekintve, maguk sem egységesek. Egy – egy adott ügy típusától és az eljárásban résztvevők személyiségjegyeitől függ, hogy milyen resztoratív technika vezethet a leginkább eredményre. Mindezek alapján pedig nem is az egzakt fogalommeghatározás a legfontosabb kérdés alkalmazásuk esetén, hanem az egyes alternatív technikák rendszerezése.

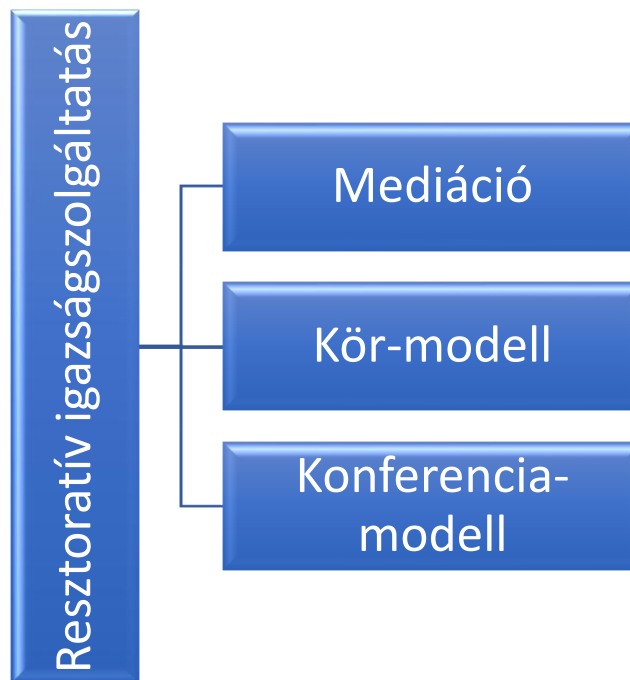
Különbözőségük folytán vannak olyan eljárások, amelyek elterjedtebbek lesznek, míg mások karakteridegenek a nemzeti jogalkalkotó számára. Annak érdekében tehát, hogy értekezhessünk a resztoratív eljárások jelenéről és jövőjéről térségünkben, rendszerbe kell foglalnunk azokat.

Elsődlegesen a résztvevők száma nyújt elhatárolási szempontot. Értelemszerűen a resztoratív koncepció lényege, hogy az áldozat nem marad magára az elkövetővel szemben, azonban nem elhanyagolható tényező az sem, hogy az áldozaton és az elkövetőn kívül hányan

---

⁶⁰ Szabó i. m. 2022. 22–23. o.

kapcsolódnak be a problémamegoldás folyamatába. Eszerint az alábbi főbb eljárási formákat különböztethetjük meg:

A MEDIÁCIÓ alapgondolata szerint a vitás feleket egy harmadik, vitában semleges fél segíti az adott konfliktus megoldásához vezető úton, oly módon azonban, hogy ő maga nem avatkozik be az ügy érdemében történő eldöntésébe.⁶¹ A mediáció sikerességét több körülmény is befolyásolhatja. A vitarendezés eredményességét befolyásoló tényező lehet a mediáció időbelisége, kötelező vagy önkéntes volta, illetve különböző elméletek születtek arról is, hogy a mediátor milyen mértékig folyhat bele az eljárás tartalmi kérdéseibe.⁶²

Időbeli alapon különbséget tehetünk preventív és a vita felmerülése utáni mediáció között. Preventívnek akkor nevezhető a közvetítés, ha annak alkalmazását a felek már azelőtt kikötötték, hogy a konfliktushelyzet adottá vált volna, vagyis előre, például már a szerződéses kapcsolat létrejöttkor magukra nézve kötelezően rögzítik, hogy a későbbiekben esetlegesen felmerülő problémáikat mediáció útján kívánják rendezni. A kötelező mediáció másik esetkörét pedig bizonyos bírósághoz kapcsolódó mediációs (például családi jogi tárgyú jogvitákhoz kötődő) üléseken való részvétel elrendelése jelentik.

⁶¹ Rúzs Molnár Krisztina: A mediáció az alternatív vitamegoldás rendszerében, különös tekintettel munkajogi szerepére. PhD értekezés. Szeged, Szegedi Tudományegyetem, 2005. 27. o.

⁶² Rúzs i.m. 29. – 32. o.

Leonard R. Riskin nevéhez fűződik egy, a mediátor beavatkozását leíró modell kidolgozása, amely szerint a közvetítő személyeket egyrészt aszerint tipizálhatjuk, hogy szűk vagy tág értelemben közelítik-e meg a vita tárgyát, illetve, hogy maga a mediátor kommunikációs technikája alapján értékelő, vagy pedig elősegítő jelzővel illelhető-e. Eszerint a felosztás szerint értékelő mediátor az, aki közreműködik a megoldási javaslatok megfogalmazásában, vagy éppen véleményt alkot eme javaslatokról, míg azt a mediátortípust, amely nem tartja kívánatosnak az ilyesfajta beavatkozást, elősegítő jelzővel illet.⁶³

A mediáció ismertebb megközelítései az alábbiak: evolutív mediáció, facilitatív mediáció, narratív, illetve transzformatív mediáció.⁶⁴ Az alábbi, Kertész Tibor munkásságát⁶⁵ alapul vevő, saját szerkesztésű ábra foglalja össze az egyes típusok általam kiemelni érdemesnek tartott jellemzőit:

---

⁶³ Leonard L. Riskin: Mediator Orientations, Strategies and Techniques. In: Alternatives Sept. 1994./12. sz. 9. o.

⁶⁴ Kertész Tibor: Mediáció a gyakorlatban. Miskolc, Bíbor Kiadó, 2010. 97. o.

⁶⁵ Kertész i.m. 99 – 112. o.

- mediátor tanácsot ad
- szakértő mediátor
- különtárgyalás jelentősége
- fókuszban a megállapodás
- nyomásgyakorlás
- érzelmelek háttérbe szorulása

Evulatív

- mediátor nem ad tanácsot, nem alkot véleményt
- érzelmelek szükséges mértékben feldolgozásra kerülnek
- fókuszban a megállapodás

Facilitált

- történekek "újrakontsrualása"
- fókuszban a felek viszonyának rendezése
- marginalizált csoportokkal szemben rendkívül eredményes

Narratív

- elismerni,
- képesse tenni,
- megérteni
- fókuszban:szükségletek feltárása,
- érdek-alapú kommunikáció

Transzformatív

Álláspontom szerint kényes kérdés annak a szűk metszetnek a megtalálása, amelyben érvényesülhetnek az értékelő karakterű mediátor személyiségjegyei, nem sérül azonban sem a mediációs eljárás alapköveként említhető pártatlanság és semlegesség, illetve az az alapvetés sem, amely szerint a mediátor nem hoz döntést, nem alkot véleményt, nem ad tanácsot. A probléma áthidalásában segítségünkre lehetnek a mediációs technikák, amelyek alkalmazásával irányt mutathatunk a felek számára, segíthetünk abban, hogy felismerjék, az ügy érdemi eldöntése valóban megfelel-e valós szükségleteiknek, elkerülve így a látszattmegoldáshoz vezető egyezség kidolgozását.

A demokratikus elv megnyilvánulása leginkább a KÖR-MODELLben érhető tetten. Alkalmazása elsősorban ott lehet sikeres, ahol nagyobb közösséget érintett hátrányosan a bűncselekmény elkövetése, például, ha fiatalok garázdasága oda vezetett, hogy a közösség valamely szimbolikus épületében kár keletkezett. A párbeszédsorozat helyett a szó jogát mindig az kapja, aki az ügynevezett „beszélő tárgyat” birtokolja. A közösség tagjai a kör mentén érintik a problémákat, azáltal pedig, hogy szimbolikusan a konfliktus a kör közepén, mindenkitől egyenlő távolságra helyezkedik el, az fejeződik ki, hogy a konfliktus mindenki közös problémája, így a megoldás kidolgozásában is mindenkinek érdekeltté kell válnia.⁶⁶

A kör-modellek két nagy csoportját a békítőkörök és az ítélőkörök képezik. Az ítélőkör specialitása abban rejlik, hogy bevonja a folyamatba a büntető igazságszolgáltatás szereplőit, és magukat az üléseket is sokszor tárgyalóteremben szervezik meg.⁶⁷

Az ítélőkörök a nemzetközi szintér tapasztalatai alapján a büntetés-kiszabási célok megvalósulását szolgálják, a részt vevők mind elkövetői, mind pedig áldozati oldalon arról számoltak be, hogy hasznosnak érezték a részvételt. Mindezt három, a világ különböző pontjain feljegyzett eset⁶⁸ is szemlélteti:

1. Egy jelentős oaklandi esettanulmány egy olyan fiatalkorú-igazságszolgáltatási programot mutatott be, amely a helyreállító körök módszerét integrálta a fiatalok által elkövetett jogsértések kezelésébe. A program résztvevői a hagyományos fegyelmezési eljárásokhoz viszonyítva magasabb szintű elégedettséget jeleztek.
2. Hasonlóan figyelemre méltó a helyreállító körök Új-Zéland igazságszolgáltatási rendszerében való alkalmazása. A Family Group Conferences (Családi

---

⁶⁶ Fellegi i.m. 77 o.

⁶⁷ Uo.

⁶⁸ The Use of Restorative Circles in Legal Conflict Resolution. https://empowerlaws.com/use-of-restorative-circles/#Comparative_Analysis_with_Traditional_Justice_Approaches. (2026.04.25.)

Csoportkonferencia) modell strukturált, együttműködésen alapuló párbeszédet tesz lehetővé az áldozatok, az elkövetők és a közösség képviselői között. Empirikus eredmények szerint ez a megközelítés csökkenti a visszaesés kockázatát, és hozzájárul a közösségi kohézió erősítéséhez.

3. Kanadában az őslakos közösségekben megvalósított helyreállító kör kezdeményezés ugyancsak kedvező kimeneteket mutat. A program elősegíti a gyógyulási folyamatokat és az elszámoltathatóságot, lehetőséget adva az elkövetők számára tetteik következményeinek mélyebb megértésére, miközben az áldozatok számára biztonságos teret biztosít élményeik és szükségleteik közvetlen megfogalmazására.

Ezek az esettanulmányok összességében rávilágítanak a helyreállító körök széles körű alkalmazhatóságára és hatékonyságára a helyreállító igazságszolgáltatás eredményeinek előmozdításában.

A közvetítői eljárás és a kör-modellek mellett ismeretes a KONFERENCIA-MODELL is. E típus a kettő, előbbieken kifejtett resztoratív eljárás között helyezkedik el azáltal, miszerint szélesebb közösséget mozgat meg az áldozat – elkövető mediációnál, azonban nem egy nagyobb közösség, például egy település lakói kapcsolódnak be, hanem az áldozat és/vagy az elkövető közvetlen környezetének a támogatására épít.

A bűncselekményben érintettek mikrokörnyezetén, az úgynevezett referencia-személyeken kívül meghívást kapnak még a hatóság képviselői (pl. rendőr, pártfogó felügyelő) és segítő szakemberek (pl. szociális munkás, civil szervezet) képviselői is. A módszer célja annak a láttatása, hogy a nehézségeket hosszú távon a bajba jutott személy és a hozzá legközelebb álló személyek tudják megoldani, saját terveik alapján és saját erőforrások alkalmazása révén.⁶⁹

A resztoratív szemlélet jogágakon átívelő koncepció. Ebből fakadóan, e.távolodva kissé a kriminológiai fókuszról, a konferencia-modell elsődleges alkalmazási területeként a családjogi jogviták eseteit emelem ki. Gyakori jelenség, hogy a civakodó szülők a bíróságtól várják egy univerzális igazság kinyilvánítását például a szülői felügyeleti jogok gyakorlását illetően, ahelyett, hogy saját kapacitásukat fordítanák arra, hogy aktív közreműködők legyenek a megoldás megtalálásában, majd részleteinek kidolgozásában. Mindezek alapján véleményem szerint a konferencia-modell ezért legeredményesebben a családjogi ügyekben alkalmazható, mivel szakmai felügyelet mellett, de mégis saját kapacitásaikhoz mérten dolgozhatnak ki az érintettek egy érdemi megállapodást.

---

⁶⁹ Fellegi i.m. 76. o.

II.3.4. A resztoratív igazságszolgáltatás és a tradicionális igazságszolgáltatás egymáshoz fűződő viszonya: dichotómia vagy konvergencia?

A resztoratív igazságszolgáltatás megjelenésének korai szakaszában a jogszolgáltatás két ellentétes pólusát vélték felfedezni a helyreállító és a tradicionális igazságszolgáltatásban, míg napjainkban az a felfogás uralkodik, miszerint a resztoratív igazságszolgáltatás eszközrendszere katalizátorként működhet a büntető igazságszolgáltatási rendszerek reformjaiban.⁷⁰ A katalizátor funkció abban rejlik, hogy a helyreállító igazságszolgáltatás más megvilágításba helyezi a bűncselekményt, és amennyiben a bűncselekménnyel okozott kár a sértett érdekeit szem előtt tartva rendezhető alternatív módszerek által, úgy, látva az újabb lehetőségeket, a tradicionális büntetőjogi gondolkodás is idővel nyitottabbá válik az alternatív utak irányába.

Európában a tradicionális és a helyreállító igazságszolgáltatás konvergenciája zajlik, amely azonban Kerecsi Klára szerint hosszútávon nem összeolvadást, hanem a kompetenciahatárok tisztázódását fogja eredményezni.⁷¹

Daniel Van Ness négy kategóriát különböztet meg a resztoratív igazságszolgáltatás berkein belül, a csoportosítás alapjául pedig a tradicionális igazságszolgáltatási rendszerrel való kapcsolatuk szolgál. Eszerint tehát az alábbi modelleket nevesíthetjük:

1. EGYOLDALÚ modell: a szankció kiszabására is a helyreállító rendszerben kerül sor,
2. DUÁLIS modell: az eljárás teljes szakasza alatt egymás mellett érvényesül a helyreállító és hagyományos igazságszolgáltatás,
3. „BIZTONSÁGI HÁLÓ” modell: a resztoratív elemek az egész eljárás alatt érvényesülnek, azonban a bűnfelderítés a hagyományos igazságszolgáltatási rendszerrel szoros együttműködésben történik,
4. HIBRID modell: az eljárás kezdeti szakasza a retributív eljárás szabályai szerint kerül lefolytatásra, míg a resztoratív igazságszolgáltatás csupán a szankcionálás során érvényesül.⁷²

Amennyiben áttekintjük a hagyományos büntetőeljárás szerepét az egyes modellekben, a következő megállapításokat tehetjük:

---

⁷⁰ Kerecsi i. m. 166. o.

⁷¹ Kerecsi i.m. 167. o.

⁷² Daniel Van Ness: Creating restorative systems. In: Lode Walgrave, (szerk.): Restorative justice and the law. 146. o. Idézi Szabó i.m. 2022. 68. o.

Az egyoldalú modellben a hagyományos büntetőigazságszolgáltatás szerepe minimális vagy teljesen hiányzik. Ezzel szemben a duális modellben a tradicionális és az alternatív igazságszolgáltatás egymást kiegészítve jelenik meg. A „biztonsági háló” modellben a resztoratív elemek garanciális elemekként jelentkeznek, míg a duális modellben jól elhatárolható, hogy melyik szakaszban van helye a hagyományos, és mely szakaszban a resztoratív igazságszolgáltatásnak. Álláspontom szerint a negyedik pontban megnevezett „hibrid” modell előnye, hogy képes garantálni a bűncselekmények felderítésnek sikerességéhez fűződő bűnüldözői érdeket, egyszersmind a szankcionálás során érvényesülő, resztoratív szemléletmóddal kiegészülő ítélkezés megfelel a komplexitás kívánalmának is.

Magyarországon véleményem szerint a „biztonsági háló” modell elemei érhetőek tetten. A bűnfelderítés a nyomozóhatóság feladata, a büntetőjogi felelősség megállapítása pedig bírósági döntés. A büntetőügyi közvetítésre csak abban az esetben van lehetőség, ha az ügyészség hozzájárul annak elrendeléséhez. A resztoratív elem tehát jelen van, azonban a hagyományos rendszer keretei között. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi CX. törvény (a továbbiakban Be.) 2024. évi módosítása előtt⁷³ egyértelmű volt a párhuzamos eljárások kizártsága, azonban a hatályos szabályozás értelmében 2025. július 05. napjától a közvetítői eljárás elrendelhető akár az ügyészi felfüggesztés hiányában is, azaz a vádemelést követően is. Ebből fakadóan tehát elméletileg nem zárható ki, hogy párhuzamosan zajlik a büntetőügyi mediáció és a büntetőeljárás is halad tovább a jogalkotó által meghatározott mederben.

Ezen változtatás ellenére továbbra is megkerülhetetlen kritérium azonban, hogy a megállapodás csak akkor lehet hatályos, amennyiben a hatóság jóváhagyja, tehát a resztoratív kimenetel jogi jóváhagyás nélkül elképzelhetetlen. Ez is azt támasztja alá, miszerint a hatósági kontroll domináns elemként van jelen.

Amennyiben a hatályos szabályozáson túlmenően, de továbbra is a magyar viszonyok fényében vizsgáljuk az egyes modellekben önállóan rejlő lehetőségeket, röviden az egyoldalú modell jelentőségét emelem ki, más megközelítésben, mint ahogy Ness eredtileg megalkotta ezt. Példával illusztrálva, a következő, általam kitalált, de a gyakorlatban könnyen elképzelhető szituációt említem:

Az egyoldalú modellre lehet egyfajta sajátos példa, amennyiben a sértett a közösségi médiában azzal szembesül, hogy egy ismerőse becsület csorbítására alkalmas posztot tett közzé,

---

⁷³ Id. Az online csalások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény.

azonban nem tesz feljelentést, hanem mediátorhoz fordul, hogy rendezzék a problémát. Ez nem a klasszikus értelemben vett büntetőügyi közvetítés, de semmi sem zárja ki, hogy egy magánindítványra büntethető bűncselekmény esetében a sértett fél ne a rendőrséget vonja be, hanem piaci alapon működő mediátort keressen fel. Szankciónak ebben az esetben az elkövető által önként vállalt jóvátétel tekinthető. Javaslatom szerint nem volna túlzás az sem, amennyiben a törvény rögzítené egyes magánindítványra büntethető bűntettek esetében, hogy a sértett választhat a magánindítvány benyújtása vagy a közvetítői eljárás kezdeményezése között. A magánindítványra büntethető bűncselekmények és a közvetítés elrendelhetőségével kapcsolatos álláspontomat dolgozatom IV. fejezetében fejtem ki részletesen, azonban a személtetés érdekében indokoltnak tartottam e körben is utalni egyes aspektusokra, szemléltetve az egyoldalú modell megvalósulását.

Összegzésként kiemelem, miszerint nem lehet vitába szállni azzal, hogy túl szép utópia lenne egy bűnözés nélküli társadalom. Ebből fakadóan, a realitás talaján maradván, a hagyományos büntetőeljárás eróziója teljes mértékben véleményem szerint nem következhet be.

Ellenben, figyelemmel a pozitív általános prevenció koncepciójára, napjaikban már nem feledkezhetünk meg a sértett igényeiről sem. Így tehát, ezen fejezet összegzéseként megállapíthatjuk, hogy a mai igazságszolgáltatásnak három feladata van: egyrészt a resztoratív igazságosság, másrészt a disztributív igazságosság, harmadrészt pedig a prevenció.⁷⁴ Mindebből fakadóan az áldozatvédelem kihívásait tekintem át, azért, hogy feltérképezhessem, miként jelennek meg a sértettek igényei a resztoratív szemléletmód fényében.

Dolgozatom következő fejezetében először az uniós jogalkotás ezirányú vizsgálatára törekszem, majd a vonatkozó magyar szabályozást tekintem át.

III. A resztoratív szemlélet normatív keretei és jogpolitikai megalapozottsága

III.1. A resztoratív szemlélet áldozatvédelmi vetületei

III.1.1. Az uniós szintér áttekintése

Noha a laikusok a mediációt általában magával az alternatív vitarendezéssel azonosítják, amint fentebb bemutatásra került, a resztoratív eljárások számos típusa áll rendelkezésre, hogy kiválasszuk közülük az adott ügghöz leginkább megfelelő és egyben országspecifikus formát. Országspecifikus, hiszen, amint maguk az ügyek is változatosak, úgy egy – egy állam társadalma is eltérő szempontok szerint képes befogadni a tradicionálistól, az általa eddig

---

⁷⁴ Kiss Anna: A resztoratív igazságszolgáltatás esélyei a XXI. század hajnalán. 7 – 9. o. https://www.okri.hu/images/stories/pdf_files/ka_phdfejezet.pdf.(2026.04.25.)

megszokottól eltérő módszereket. Közös eleme azonban országhatártól függetlenül az egyes modelleknek, hogy az áldozat jogainak érvényre juttatása, a retraumatizáció elkerülése fontos kritérium. Erre tekintettel indokoltnak tartom önálló fejezetben vizsgálni a resztoratív igazságszolgáltatás áldozatvédelemmel kapcsolatos vetületét.

A bűncselekmények áldozataira vonatkozó utalások már az emberiség egészen korai éveiből származó forrásaiban, példának okáért Hammurápi törvényeiben is fellelhetők. A vallástörténeti gyökerek kapcsán említésre érdemes, hogy az elsőként feljegyzett történet, amelyben nemcsak az elkövető, hanem az ő áldozatának személyével is megismerkedhetünk nem más, mint a bibliai testvérpár, Káin és Ábel története.⁷⁵

Az emberi felvilágosultság fejlődésével összhangban a jogbölcseleti felfogásokban egyre hangsúlyosabbá váltak azon nézetek, amelyek szerint a büntetőjog közösségi céljainak érvényesítése során nem szabad megfélemlíteni a károsultak egyéni érdekeiről sem.⁷⁶ E gondolatok kapcsán megkerülhetetlen Cesare Beccaria *De delitti e delle pene* című, 1764-ben megjelent művének említése, amelyben az olasz jogtudós elérendő társadalmi célként nevesítette a magánemberek biztonságának megteremtését.⁷⁷ Beccaria gondolatainak újszerűségét, rendhagyó voltát szemlélteti, hogy e fentebb említett művét 1766. február 3. napjától kezdődően 200 éven át az *Index Librorum Prohibitorum*, azaz a római katolikus egyház által betiltott könyvek listájára sorolták.⁷⁸

A vonatkozó történelmi szövegek dacára azonban a kortárs viktimológia kialakulását általában a második világháború környékére datálja a szakirodalom.⁷⁹

A viktimológia tudományát az a felismerés hívta életre, miszerint egy bűncselekmény elkövetéséhez a jogrend sérelmén felül általában csatlakozik egy sérelmet szenvedett fél is, aki ugyan nem feltétlenül a büntetőeljárás szükségképpen alanya, de az elkövetővel való kapcsolata szerint a bűncselekmény megtörténtében jelentős szerepe van.⁸⁰

---

⁷⁵ Joanna Norgaard – Benjamin Roebuck: Victimology. In S. Hassan – D.

Lett (szerk.): Introduction to Criminology. 4. o.
https://www.researchgate.net/publication/364313050_Victimology. (2026.04.25.)

⁷⁶ Tóth Tihamér: A viktimológia ismeretelmélete. A viktimológiai története és vizsgálódásának tárgya. Budapest, 2003. 11. o.

⁷⁷ Máthé Magdolna: Áldozatvédelem az elméletben és a gyakorlatban. = Kúriai Döntések 2015/11, 1238-1239. o.

⁷⁸ The 'dangerous' Dei delitti e delle pene: Cesare Beccaria's forbidden work on penal reform.
<https://www.prphbooks.com/blog/beccaria>. (2026.04.25.)

⁷⁹ Norgard – Roebuck i. m. 4. o.

⁸⁰ Máthé i.m. 1238. o.

1948-ban von Henting a „bűn kétszereplős modellje” elmélet keretében rámutatott arra, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt bizonyos fokú felelősséggel tartozik a bűncselekmény bekövetkeztét illetően. A korszak legjelentősebb tudományos előrelépése Benjamin Mendelsohnhoz köthető, aki 1947-ben, a Román Pszichiátriai Társaság előtt tartott előadásában elsőként használta a „viktimológia” kifejezést. Ezt követően Mendelson egy 1956-ban publikált tanulmányában a viktimológia, mint a kriminológiától független tudományterület létrehozását sürgette annak érdekében, hogy a bűncselekmények áldozatai kellő figyelemhez jussanak.⁸¹

Az Áldozatvédő Fórum alap gondolata szerint: „*ha a társadalom nem tudja megvédeni egyes állampolgárait attól, hogy bűncselekmény áldozataivá váljanak, akkor legalább, ha bajba kerültek, próbáljunk meg rajtuk segíteni.*”⁸² Témánk szempontjából ezen mondat mindkettő fordulata relevanciával bír az alábbi érvelés szerint:

Kerezi Klára a viktimológia egységén belül különbséget tesz áldozatvédelem és áldozatsegítés között. Megfogalmazása szerint az áldozatvédelem az áldozattá válás megelőzését hivatott szolgálni, míg az áldozatsegítés a már bűncselekmény áldozatává vált személyek részére nyújtott szolgáltatás, egyfajta sajátos kárenyhítés.⁸³

A resztoratív igazságszolgáltatás vizsgálata szempontjából mind az áldozatvédelem, mind az áldozatsegítés releváns kérdéskör. A későbbiekben bemutatásra kerülő resztoratív város koncepció példának okáért többek között ahhoz is hozzájárulhat, hogy az áldozattá válás elkerülhető legyen, ekként az áldozatvédelem eszköztárába illeszthető. Ezzel a kérdéskörrel, mint a fenntartható jövő irányába mutató lehetőséggel dolgozatom III. fejezete részletesen foglalkozik. E fejezetben azonban, a jelennél maradva, az látható, hogy az irányadó nemzetközi szabályozási környezetben a resztoratív igazságszolgáltatás az áldozatsegítés eszméjével szoros összefüggésben kerül említésre.

Az alábbiakban azt mutatom be az Európai Unió Tanácsa 2001. március 15. napján kihirdetett, a sértett jogállásáról szóló 2001/220/IB Kerethatározat, (továbbiakban: Kerethatározat) és a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2012. október 25-i 2012/29/EU Irányelv

---

⁸¹ Norgard – Roebuck i. m. 4. o.

⁸² Schweighardt Zsanett: Áldozatvédelem, áldozatsegítés és a büntető felelősségre vonás. = De iurisprudentia et iure publico 2009/2, 1.o.

⁸³ Kerezi Klára, Kó József: Az áldozatsegítő szolgálat hatékonyságvizsgálata. Második szakasz. Összefoglaló jelentés. Budapest, 2008. 6. o.

(továbbiakban: Irányelv) rendelkezései alapján, hogy az áldozatot megillető jogok érvényre juttatása során milyen szerepe van a helyreállító szemléletnek az uniós jogalkotó szerint.

Ezt megelőzően azonban érdemesnek tartom kitérni a védeni kívánt személyek elnevezése kapcsán felmerülő dilemmákra, végtére is álláspontom szerint jelentőséggel bír az is, hogy vajon a bűncselekmény elszennedője áldozatként, sértettként, esetleg túlélőként gondol-e magára.

Az igazságszolgáltatás alapvető elveiről a bűncselekmények és a hatalommal való visszaélés számára című ENSZ deklaráció 1985-ben határozta meg először nemzetközi szinten és általános jelleggel az áldozat fogalmát. Eszerint *„áldozatok azok a személyek, akik egyénileg vagy együttesen sérelmet szenvedtek el, beleértve a fizikai vagy lelki sérülést, érzelmi szenvedést, gazdasági veszteséget, továbbá, akiknek alapvető jogaik jelentős csorbát szenvedtek olyan cselekmények vagy mulasztások következtében, amelyek sértik a tagállamok hatályos büntetőjogi normáit, beleértve azokat a normákat is, amelyek tiltják a hatalommal való visszaélést. Az "áldozat" kifejezés magában foglalja a közvetlen áldozat közeli családtagjait vagy eltartottjait, valamint azokat a személyeket, akiket a bajba jutott áldozatok megsegítése vagy az áldozattá válás megelőzése érdekében történő beavatkozás során sérülés ért.”*⁸⁴

Ehhez képest azonban a „sértett” fogalom szűkebb spektrumon mozog, és alkalmazási köre nem minden esetben esik egybe a büntető anyagi jog passzív alany fogalmával.⁸⁵ Álláspontom szerint Király Tibor frappánsan foglalta össze a sértett jogállását övező problematikákat alábbi soraiban: *„A sértett számára az állam szerepvállalása a bűnüldözésben kedvező helyzetet teremt: nem neki kell a bizonyítékokat összegyűjteni, a bíróság elé tárni, a költségeket sem előlegeznie, sem viselnie nem kell, és nem neki kell megmérköznie a nálánál esetleg erősebb, hatalmasabb, elszánt gonosztevővel. Ez a kedvező helyzet ellensúlyozza azt a látszólagos hátrányt, hogy a büntetőeljárást és a pert nem a sértett irányítja.”*⁸⁶ A resztoratív szemlélet jelentősége pedig éppen abban a felismerésben rejlik, miszerint indokolt a sértett számára, ha nem is teljes, de mindenképpen jelentősebb kontrollt biztosítanunk az eljárás felett.

A sértett tehát anyagi és eljárásjogi fogalom, az áldozat pedig a kriminológiai által használt kifejezés. Noha a „túlélő” kifejezés nem jelenik meg a jogi dokumentumokban, egyes speciális bűncselekmények tárgyalásakor megfontolandó lehet ez a szóhasználat is. Bizonyos

---

⁸⁴ Czine Ágnes: Néhány gondolat az áldozat, a sértett és a passzív alany fogalmi összefüggéseiről. = Magyar Jog 2023/3, 144. o.

⁸⁵ Schweighardt i. m. 2009. 3. o.

⁸⁶ Király Tibor: Büntetőeljárásjog. Budapest, Osiris Kiadó Kft., 2008. 182. o.

nézetek az „áldozat” szót megbélyegzőnek tartják, ezért szorgalmazták helyette egyre többen a „túlélő” kifejezés használatát. Mindez feltehetően a korai, szexuális erőszak – különösen a gyermekkori szexuális bántalmazás és a nemi erőszak – ellen fellépő feminista mozgalmakból ered.⁸⁷

Az Európai Unió 1999 óta több iránymutatást is adott a tagállamok számára bíróságon kívüli eljárások kidolgozására az igazságszolgáltatáshoz való jobb hozzáférés érdekében.⁸⁸ A Bizottság 1999. július 14. napján előterjesztett, „Bűncselekmények sértettjei az Európai Unióban: gondolatok az alapelvekről és megteendő intézkedésekről” című közleményének elfogadását követően az Európai Tanács 1999. október 15. és október 16. napján Tamperében tartott ülést, amelyen – egyebek mellett – kimondták, hogy meg kell határozni a bűncselekmények sértettjeinek védelmére vonatkozó minimális követelményeket.⁸⁹ E dokumentum jelentősége abban rejlik, hogy általa az áldozatvédelem már nemcsak a tagállamok belső jogának feladata, hanem uniós szinten is kiemelt kérdéssé vált. Az Európai Unió ezáltal felismerte, hogy az országhatárt szabadon átlépő uniós polgár jó eséllyel válhat más államban bűncselekmény áldozatává,⁹⁰ így indokolt legalább minimálisan a közös szabályok rögzítése.

Szintén az ezredfordulót megelőző évben Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága R (99) 19. számú, 1999. szeptember 15. napján elfogadott ajánlása indítványozta, hogy a büntetőügyekben is igénybe lehessen venni a mediációt.⁹¹ E dokumentum megfogalmazásában a mediáció nem más, mint minden olyan eljárás, amikor az áldozat és az elkövető felhatalmazást kap, és önkéntesen vállalja, hogy egy közvetítőként eljáró harmadik fél segítségével aktívan részt vesz a bűncselekménnyel okozott kár megtérítésében.⁹² A dokumentum mellett foglalt

---

⁸⁷ Shalini Mittal – Tushar Singh: Victim or Survivor: Perceived Identity. = PSYBER NEWS 2018/1, 48–52. o.

⁸⁸ Gyengéné Nagy Márta: A mediáció uniós szabályozásának hatása a magyar perjogi kodifikációra. = Magyar Jog 2016/5, 269 – 276. o.

⁸⁹ Lencse Balázs: A büntetőeljárás törvény egyes sértettekkel szembeni rendelkezéseinek módosítása az Európai Unió áldozatvédelmi irányelvének tükrében. = Büntetőjogi Szemle 2016/1–2, 50 – 61. o.

⁹⁰ Róth Erika: A sértett helyzete a büntetőeljárásban az Európai Unió elvárásának tükrében. = Miskolci Jogi Szemle, 2011/ 6. évfolyam. Idézi: Papp Eszter: Az Európai Unió áldozatvédelmi szabályai a nemzetközi dokumentumok tükrében, valamint a nemzetközi elvárásokra reflektáló hazai jogalkotás. = Büntetőjogi Szemle 2021/2, 72. o.

⁹¹ Turcsán Tamara: A büntetőügyek alternatív vitarendezési lehetőségei. = Büntetőjogi Szemle 2022/2, 70–74. o.

⁹² Barabás A. Tünde: A mediáció alkalmazásának szélesedése a jog és a gyakorlat alapján – a resztoratív elvek érvényesülése az igazságszolgáltatásban. In: Hollán Miklós – Mezei Kitti: A büntetőjog hazai rendszere megújításának koncepcionális céljai. Budapest, Társadalomtudományi Kutatóközpont Kiadvány, 2020. 39 –47. o.

állást, hogy egy ügy mediátorhoz utalása, valamint a mediáció kimenetelének a megítélése a büntető igazságszolgáltatási hatóságok kizárólagos hatáskörébe tartozik.⁹³

Az uniós jogalkotás következő jelentős állomása az Európai Unió Tanácsának 2001/220/IB számú, 2001. március 15. napján kelt, a sértett jogállásról szóló kerethatározata (a továbbiakban: Kerethatározat), amely megalkotásának előzménye az imént említett „Bűncselekmények sértettjei az Európai Unióban: gondolatok az alapelvekről és megteendő intézkedésekről” című közlemény. Noha a Kerethatározat megalkotását megelőzően is számos „soft law” uniós dokumentum foglalkozott a sértettek büntetőjogi helyzetével, a Kerethatározat jogi ereje már vitathatatlan.⁹⁴ „*A kerethatározat olyan, a Lisszaboni Szerződést megelőzően elfogadott szerződéseken alapuló egyedi jogi aktus, amelyet elsősorban büntetőügyekben alkalmaznak. A kerethatározatban megfogalmazott cél megvalósítása a tagállamokra nézve szintén kötelező erővel bír, ám a végrehajtás formájának és eszközének meghatározása a tagállam feladata. A kerethatározat azonban közvetlen hatállyal nem bíró jogalkotási aktus.*”⁹⁵

Véleményem szerint a tagállami mérlegelés a büntetőjog területén megkerülhetetlen, sőt, az adott ország büntetőmonopóliumát súlyosan sértené is, ha egyes ügyekben kötelezővé válna a mediáció. Azáltal azonban, hogy a Kerethatározat 10. cikkének címe nem resztoratív eljárást, hanem közvetítést említ, az *interpretatio grammatica* szerinti jogértelmezés végső soron oda vezethet, hogy közvetítői eljárást kell(ene) lefolytatni azon ügyekben is, amelyekben más resztoratív eljárás eredményesebb volna.

A mediációról szóló uniós kötelezés elméletileg meghagyta annak a lehetőségét, hogy a tagállamok megválasszák a végrehajtás formáját. Ebből fakadóan, noha maga a Kerethatározat csupán a közvetítői eljárásról rendelkezik, a normaszöveget a jogalkotó szándéka szerint értelmezve álláspontom szerint kijelenthetjük, hogy a tagállamoknak elviekben lehetőségük van nemcsak a „klasszikus”, áldozat – elkövető – mediátor hármásának részvételével lefolytatott közvetítői eljárás, hanem bármely, az elkövető és a sértett megállapodását elősegítő resztoratív módszer alkalmazására.

Kiemelendő a gyermekvédelem szempontjából, hogy a Kerethatározat fentiekén túl azt is megfogalmazta, miszerint a különleges veszélyeztetett sértetteknek – például a gyermekeknek – a különleges helyzetüknek megfelelő különleges bánásmódban kell

---

⁹³ Turcsán Tamara: A közvetítés európai uniós szabályozása – egyes implementációk. = Jog – Állam – Politika 2021/2, 159 – 178. o.

⁹⁴ Lencse i.m. 51.

⁹⁵ Karsai Krisztina: Az európai büntetőjogi integráció egyik tulajdonsága, avagy gondolatok a kerethatározatról. = Európai Jog 2001/1., 11. o.

részesülniük, ezen *primus inter pares* kiemelés ellenére azonban a speciális bánásmód, mint pluszgarancia részleteire vonatkozó szabályozás kidolgozása tagállami hatáskör maradt.⁹⁶ Mindez újabb kapcsolódási pontot jelent a gyermekvédelem és a helyreállító igazságszolgáltatás között.

Témánk szempontjából releváns a Kerethatározat 10. cikke, amely a büntetőeljárás során lefolytatható közvetítésről rendelkezik. Az (1) bekezdés azon tagállami kötelezettséget deklarálja, amelyből fakadóan minden tagállami jogalkotó által megfelelőnek tartott ügyben elő kell segíteni a közvetítést, és a (2) bekezdésben foglaltak szerint biztosítani kell, hogy a sértett és az elkövető között a közvetítői eljárás útján elért megállapodást a büntetőeljárásban figyelembe lehessen venni.

Noha dolgozatom a resztoratív eljárásokra fókuszál, tekintettel arra, hogy az uniós jogalkotó a fentebb kifejtettek értelmében a közvetítésben a sértetti érdekek megerősítését látja, a teljesség kedvéért fontosnak tartom megemlíteni e körben az Európai Unió más, az áldozatok védelmével foglalkozó forrásait is. Írásom e pontján e dokumentumok közül A bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló 2004/80/EK irányelvet és A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló 2012/29/EU irányelvet emelem ki, amely dokumentumban több helyen is – például a 37. cikk soraiban – markáns hangsúllyal jelenik meg az áldozat szükségleteinek leginkább megfelelő támogatás fontossága. Ehhez kapcsolódóan pedig érdemes megjegyezni, hogy az alternatív vitarendezés kulcsa éppen a felszín számára rejtett szükségletek feltérképezésében rejlik.

III.1.2. Az áldozatvédelem hazai szabályozásának resztoratív vetületei és az elhatárolás szempontjai

Hazánkban a 2012/29/EU irányelv 4., 8. és 9. cikkeinek való megfelelést a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény szolgálja.⁹⁷

---

⁹⁶ Papp i.m. 72. o.

⁹⁷ Id. a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 47. § (2) bekezdés.

Az Irányelv 4. cikke az alábbiakat deklarálja: uniós szinten kell fellépni a bűncselekmények áldozatai jogainak megerősítése, valamint fokozott támogatásuk és védelmük érdekében.

Az Irányelv 8. cikke a terrorizmus emberi szabadságjogokat csorbító káros következményeit emeli ki, ebből fakadóan, tekintettel arra, hogy dolgozatom fő irányvonalához képest markáns kitérőt jelent, a részletes ismertetésétől indokoltan tartok eltekinteni.

Ezzel szemben a 9. cikk kifejezetten az áldozatvédelemre fókuszál az alábbi megszövegezés tükrében, amelyet komplex gondolatisága miatt célszerűnek tartok szó szerint idézni:

„A bűncselekmény a társadalom ellen elkövetett rossz, valamint az áldozatok egyéni jogainak megsértése is egyben. A bűncselekmények áldozatait ebbéli minőségükben el kell ismerni, továbbá tisztelettel, tapintattal és szakértelemmel kell velük bánni a faj, bőrszín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy bármely más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, életkor, nem, nemi identitás és annak kifejezése, szexuális irányultság, tartózkodásra való jogosultság vagy egészségi állapot alapján történő bármilyen megkülönböztetéstől mentesen. A büntetőeljárás keretében eljáró illetékes hatóságokkal, valamint az áldozatokkal kapcsolatba kerülő bármely szolgálattal, például az áldozatsegítő szolgálattal, illetve a helyreállító igazságszolgáltatási szolgálattal történő kapcsolattartás során figyelembe kell venni a bűncselekmények áldozatainak személyes helyzetét és azonnali szükségleteit, élet korát, nemét, esetleges fogyatékoságát és érettségét, miközben teljes mértékben tiszteletben kell tartani fizikai, szellemi és erkölcsi sérthetlenségüket. A bűncselekmények áldozatait meg kell védeni a másodlagos és az ismételt áldozattá válástól, a megfélemlítéstől, valamint a megtorlástól, továbbá a gyógyulásukat elősegítő, megfelelő támogatásban kell részesülniük, és kellő hozzájárulást kell biztosítani számukra az igazságszolgáltatáshoz.”

Mindezen alapvetések rögzítése után érkezünk el ahhoz, hogy a magyar szabályozásra fókuszálva összehasonlíthassuk az áldozatvédelem szerinti kárenyhítést és a helyreállító igazságszolgáltatás szerinti jóvátételt.

Alapvetésként rögzíthetjük, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás és az áldozatvédelem egyaránt fókuszál az áldozat szükségleteire, noha mindezt rendeltetéséből fakadóan más-más módon teszi.

Az áldozatsegítő programok (például a sértett vagyoni sérelmeinek a helyreállítása) nem lehetnek szinonim fogalmak a resztoratív igazságszolgáltatással, mivel hiányzik az elkövető közreműködése.⁹⁸

Resztoratív szemléletmód jut kifejezésre ezen megoldások esetében, ellenben nem illeszthetők be a resztoratív igazságszolgáltatás definíciója alá. Érdeemes azonban e körben is megjegyezni, hogy véleményem szerint a helyreállító szemlélet bármely formában történő intézményesülése a resztoratív igazságszolgáltatást életre hívó gondolatok szellemiségének a térhódítását eredményezi. Ekként tehát a resztoratív eljárás az áldozatvédelmi célok megvalósításának egyik gyakorlati eszköze lehet.

Visszatérve a hazai szabályozásra, a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 4. §-a értelmében az áldozat számára nyújtandó szolgáltatás fajtájáról az áldozat szükségleteinek a felmérése után döntenek. Megjegyzendő ezzel összefüggésben, hogy a helyreállító szemlélet központi eleme a felek szükségleteinek a feltérképezése.

A 41.§ (1) bekezdése szerint az áldozatsegítő szolgálat gondoskodik arról, hogy az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szervek, intézmények, hatóságok az áldozatokat megillető jogokat megismerjék és megfelelően érvényesítsék. A (2) bekezdés deklarálja, hogy az áldozatsegítő szolgálat az áldozatok számára a legszükségesebb információkat tartalmazó tájékoztatót készít. A tájékoztatót eljuttatja az illetékességi területén működő azon szervekhez, intézményekhez, hatóságokhoz, amelyek kapcsolatba kerülnek az áldozatokkal.

A resztoratív igazságszolgáltatás alapvető eleme az önkéntesség. A felelős, önkéntes döntéshozatal előfeltétele pedig az, hogy az áldozat tisztában legyen a jogi lehetőségeivel. Ebből fakadóan, amikor a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 43/A §-a által rögzített közvetlen elérés elvéből⁹⁹ fakadóan a büntetőeljárás során a rendőrségi kihallgatáson a nyomozó megkérdezi az

---

⁹⁸ Szabó i. m. 2022. 22–23. o.

⁹⁹ A vonatkozó bűncselekmények körét áttekintően ld.: „Az általános nyomozó hatóság a szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény [1978. évi IV. törvény 137. § 17. pontja, illetve Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontja], a megrontás [1978. évi IV. törvény 201–202/A. §], a szexuális visszaélés (Btk. 198. §), a kerítés (1978. évi IV. törvény 207. §, illetve Btk. 200. §), az üzletszerű kéjtelenség elősegítése [1978. évi IV. törvény 205. § (3) bekezdés a) pontja], a gyermekprostitúció kihasználása (Btk. 203. §), a zaklatás (1978. évi IV. törvény 176/A. §, illetve Btk. 222. §), a kifosztás (1978. évi IV. törvény 322. §, illetve Btk. 366. §), a szabálysértési értékre elkövetett lopás [1978. évi IV. törvény 316. § (2) bekezdés második fordulata, illetve Btk. 370. § (2) bekezdés b) pontja] vagy a kisebb értékre elkövetett lopás bűncselekmény [1978. évi IV. törvény 316. § (2) bekezdés első fordulata, illetve

áldozatot, hogy részt kíván-e venni közvetítői eljárásban, azt szükségszerűen meg kell előznie az áldozati jogi lehetőségeire vonatkozó legfontosabb információk ismertetésének. Ebben a kontextusban a resztoratív igazságszolgáltatás és az áldozatvédelem kapcsolata abban mutatkozik meg, hogy az önkéntes részvétel csak akkor lehet valós és érdemi, ha az áldozat a megfelelő jogi tájékoztatás révén képes felelős döntést hozni a közvetítői eljárásban való részvételéről.

A kapcsolódási pontok mellett azonban elhatárolást megalapozó tényezők is nevesíthetők.

Amint fentebb utaltam már rá, a helyreállító igazságszolgáltatás és az áldozatsegítés egy formájaként folyósítható azonnali pénzügyi segély nem tekinthető helyreállító igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó eszköznek, még akkor sem, ha a cél egyértelműen a sértetti reparáció.

A helyreállító igazságszolgáltatás során megkötött egyezség a tettes és a sértett között magában foglalhatja az anyagi elégtételt. Az azonnali pénzügyi segély keretében a 4. § (3) bekezdése szerint az áldozatsegítő szolgálat fedezi az áldozat lakhatással, ruházkodással, étellemezéssel és utazással kapcsolatos, valamint a gyógyászati és kegyeleti jellegű rendkívüli kiadásait akkor, ha a bűncselekmény vagy a tulajdon elleni szabálysértés következtében az áldozat ezen kiadások megfizetésére nem képes. Ebben az esetben tehát az állam folyóást egy adott összeget az áldozat számára, függetlenül attól, hogy a terhelt egyetért-e azzal, hogy az áldozat számára pénzügyi elégtételt kell nyújtani, és különbség, hogy az azonnali pénzügyi segély csupán meghatározott célra használható fel.

Btk. 370. § (2) bekezdés a) pontja] sértettjét – ha a sértett a feljelentést személyesen teszi meg, akkor a feljelentés megtételekor, egyébként a sértett első tanúkénti kihallgatásakor, vagy a sértett halála esetén a Be. alapján a sértett helyébe lépett jogutódot az 1. § (1) bekezdés szerint saját jogán az eljárásban történő első fellépésekor – tájékoztatja

a) az áldozatsegítő szolgálatokról,

b) arról, hogy támogatásra lehet jogosult, és

c) arról, hogy amennyiben a tájékoztatás közlésekor ezt nem ellenzi, a 10. § (3) bekezdés a) és b) pontjában, valamint a 11. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott adatait, valamint az általa a büntetőeljárás során megadott elérhetőségeit a közvetlen kapcsolatfelvétel céljából továbbítja az áldozatsegítő szolgálat részére.” Ennek a kiemelése azért is indokolt, mivel – noha nem valamennyi felsorolt bűncselekmény, azonban több delictum esetében is – helye lehet az elkövetéskor tevékeny megbánásnak, amelynek a resztoratív szemlélettel való kapcsolatáról a későbbiekben részletesen foglalkozom.

Az azonnali pénzügyi segély folyósításán kívül anyagi juttatás a III. fejezetben elhelyezett kárenyhítés jogintézménye. A 6. § (1) bekezdés értelmében kárenyhítésre az az áldozat jogosult,

„a) akinek sérelmére szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el, s ennek következményeként testi épsége, egészsége súlyosan károsodott,
b) aki az a) pontban meghatározott bűncselekmény következtében károsodott vagy meghalt sértettnek az elkövetés időpontjában egy háztartásban élő egyenes ági rokona, örökbefogadója vagy nevelőszülője, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeke, házastársa, élettársa,
c) akinek eltartására az a) pontban meghatározott bűncselekmény következtében károsodott vagy meghalt sértett jogszabály, végrehajtható bírósági, illetőleg hatósági határozat vagy érvényes szerződés alapján köteles vagy köteles volt,
d) aki a szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmény következtében meghalt sértett eltemettetéséről gondoskodott.”

A kárenyhítésre jogosultak személyi köre tehát szélesebb kategória, mintsem a resztoratív igazságszolgáltatásban klasszikusan részt vevők köre. Visszautalva a fentebb ismertetett főbb eljárási formákra (mediáció, konferencia- és körmodell), megállapíthatjuk, hogy a felek közötti párbeszédre helyeződő fókuszról fakadóan a 6. § (1) bekezdés b), c) és d) pontjai nehezen illeszthetők be a helyreállító igazságszolgáltatás rendszerébe.

Elmélet szintjén nem tartom kizártnak, hogy például egy kisebb közösségben bekövetkezett emberölést követően, az elkövetők szabadulásakor kör- vagy konferenciamódszerrel igyekezzen majd a városvezetés elősegíteni a reszocializációt, és elképzelhető, hogy az ülés végén a terhelt és az életben maradt hozzátartozók fognak egyezséget kötni. Ugyanakkor – noha a hazai büntetőjogi közvetítői eljárás szabályainak részletes ismertetésére dolgozatom más fejezetében kerül sor, mivel jelen sorokban a magyar áldozatvédelmi törvény helyreállító szemlélettel kapcsolatos vonatkozásait tárgyalom, már e ponton – fontosnak tartom rögzíteni, hogy a magyar jogban a közvetítői eljárás nem engedi, hogy a sértettek hozzátartozói eljárási legitimitációt kapjanak, így részükre nem teljesíthet az elkövető. Ambivalens, hogy ezzel végső soron az állam többlet-terhet vállal magára, azonban ez is azt mutatja meg, hogy megkerülhetetlen a mediáció során az elkövető és az áldozat közötti párbeszéd, és ennek hiányát nem pótolhatja a jogalkotó szerint az, ha az elkövető az áldozat túlélő családtagjai részére teljesít. Ehhez kapcsolódóan érdemes megjegyezni, hogy a sértett hozzátartozói is érvényesíthetnek polgári jogi igényt a terhelttel szemben, de ebben az esetben nincs lehetőség a büntetőeljárás keretei közötti alternatív vitarendezésre a hozzátartozók és a terhelt között.

Az áldozatvédelem célja a bűncselekmény miatt sérült személy társadalmi, erkölcsi és anyagi sérelmeinek enyhítése, míg a resztoratív igazságszolgáltatás a felelősségvállalást és a jóvátételt helyezi középpontba. Előbbiben az áldozat inkább passzív, hatóság által támogatott szereplő, utóbbiban viszont aktív, érdekérvényesítő fél, aki a jóvátétel tartalmáról is dönt. Mindkettő megközelítésben fontos az önkéntesség és a másodlagos viktimizáció elkerülése, ám a resztoratív modellben az áldozatot megillető irányításhoz és döntéshez fűződő jog kiemelkedően hangsúlyos.

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás eszköztára elősegítheti az áldozatvédelem által deklarált célok érvényre juttatását, azonban bizonyos esetekben a resztoratív igazságszolgáltatás központi eleme, azaz a felek közötti kommunikáció erőltetése kontraproduktív lehet a biztonságos környezet megteremtését illetően. A resztoratív igazságszolgáltatás az áldozatvédelem egyik, de nem kizárólagosan alkalmazandó eszköze lehet.

Táblázatba foglalva mindez a következőképpen szemléltethető:

Vizsgálendő szempont	Áldozatsegítés	Resztoratív igazságszolgáltatás
<i>Megvalósítandó cél(ok)</i>	bűncselekményt elszenvedett és emiatt életminőségükben veszélybe került személyek társadalmi, erkölcsi és anyagi sérelmeinek enyhítése	felelősség vállalása, kommunikáció elősegítése, bűncselekménnyel okozott károk jóvátétele
<i>Áldozat szerepe</i>	támogatásra szoruló, passzív személy	aktívan eljáró, érdekérvényesítésre képes személy
<i>Áldozatsegítés formája</i>	taxatív felsorolás: 1. érdekérvényesítés elősegítése, 2. azonnali pénzügyi segély, 3. áldozati státusz igazolása, 4. tanúgondozás, 5. védett szálláshely biztosítása.	a jóvátétel keretében nyújtandó szolgáltatás törvényes keretek között a felek szabad megállapodásának függvénye

Önkéntesség kérdése	részvétel önkéntes	részvétel önkéntes
Másodlagos viktimizáció	elkerülése kiemelt cél	elkerülése kiemelt cél
Áldozat érdekérvényesítő képessége	irreleváns	kulcsfontosságú
Kontroll az események irányítása felett	hatóság bírálja el az áldozat igényét	áldozat dönt minden lényegi kérdésben

III.2. A resztoratív eljárások helye és szerepe az emberközpontú igazságszolgáltatásban, különös tekintettel a resztoratív igazságszolgáltatás emberi jogokkal kapcsolatos vetületeire

A joguralom – avagy jogállamiság – a mai alkotmányos demokráciák gerince.¹⁰⁰ Varga Zs. András definícióját alapul véve kiindulópontként rögzíthetjük, hogy a jogállamiság formai értelemben az alkotmány legfelsőbb szabálya, szubsztantív értelemben pedig a természetjog foglalta.¹⁰¹ A természetjog és a büntetőjog kapcsolata részletesebben is említésre kerül a következő fejezetekben, ezért emeltem ki a fenti definíciót a jogállamiság számos meghatározása közül.

A jogállamiság egyes aspektusainak alaposabb vizsgálatokor ugyanakkor megkerülhetetlen azon Joseph Raz által felvetett problematika említése, miszerint a „jogállamiság” olyan hangzatos kifejezéssé vált, mint a „magánélet”, ez pedig azt a mellékhatást vonta maga után, hogy eltűnt a szó pontosan körülírható jelentése. Ebből fakadóan tehát a jogállamiság értelmezése annak a függvénye, hogy éppen ki és milyen összefüggésben használja a kifejezést.¹⁰²

A téma kapcsán felmerülő számos dimenzió közül dolgozatom ezen fejezete az emberi jogokkal kapcsolatos vetületekre fókuszál. Az emberi jogok, a jogállamiság és a resztoratív

¹⁰⁰Chronowski Nóra: Jogállamiság – Gondolatok a magyar és az európai uniós jogfejlődésről. Magyar Közigazgatás 2016/4, 32–42.o.

¹⁰¹ Varga Zs. András: Jogállamiság. https://jak.ppke.hu/storage/tiny_mce/uploads/old/uploads/articles/2166539/file/3_4_Jogallamisag.pdf. (2026.04.25.)

¹⁰² Joseph Raz: The Authority of Law: Essays on Law and Morality. Oxford, Oxford University Press, 2009. 210.o.

igazságszolgáltatás között számos összefüggés lelhető fel, mindennek aktualitását szemlélteti a 2025. november 16. és 22. napja között megrendezésre került Helyreállító Igazságszolgáltatási Hét (a továbbiakban RJWeek) központi kérdésköre.

Az RJWeek eredete egészen 1975-ig, a Fogvatartottak Hetének életre hívásáig nyúlik vissza. Victor Guazelli püspök kezdeményezésére a keresztény közösség imái ezen év október második vasárnapjától kezdődően a következő hét szombati napjáig a fogvatartottakért szóltak, azaz azokért, akiknek a keresztény vallás szerint a legnagyobb szükségük van a megbocsátásra. 1993-tól kezdődően a figyelem immár nemcsak a fogvatartottak szükségleteire irányul, hanem elismerésre került többek között a börtönszemélyzet szerepe, valamint a hívők fohászkodnak azokért is, akik akár saját akaratukon kívül kerültek kapcsolatba a börtönök világával, mint például a fogvatartottak családtagjai.¹⁰³

1996-ban Kanada közreműködésével a nemzetközi közösség kiterjesztette a fókuszot a bűncselekmény elkövetésével érintett közösségekre és az áldozatokra is, így az esemény a Helyreállító Igazságszolgáltatás Hetévé vált, elismerve ezáltal, hogy a bűncselekmények minden érintettje közös emberi méltósággal bír. Az RJWeek minden év november harmadik hetében kerül megszervezésre. A 2025-ös év kampánya arra a felhívásra összpontosított, miszerint a helyreállító igazságszolgáltatást el kell ismerni az emberi jogok érvényesítésének eszközeként, ezzel összefüggésben pedig annak a deklarációja is szükséges, miszerint a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó emberi jogok veleszületett eleme.¹⁰⁴

E gondolatmenetből kiindulva, ebben a fejezetben először a jogállamiság és az emberi jogok kapcsolódási pontjait vizsgálom, majd a jogállamtól elvárt igazságszolgáltatást, mint az emberközpontú igazságszolgáltatást mutatom be a koncepció újabb nemzetközi megközelítései alapján. Ezt követően a resztoratív igazságszolgáltatás szerepének áttekintésére törekszem az emberközpontú igazságszolgáltatás rendszerében, különös tekintettel a helyreállító igazságszolgáltatás és az alapvető jogok kapcsolatára a magyar jogrendszer kínálta lehetőségek fényében.

---

¹⁰³ Prisons Week. A Week of Prayer. <https://www.prisonweek.org/about/>. (2026.04.25.)

¹⁰⁴ Restorative Justice Week Celebrate the 2025 Restorative Justice Week & join the campaign! 16th-22nd November 2025. <https://www.euforumrj.org/RJWeek>. (2026.04.25.)

III.2.1. A formális értelemben vett jogállamtól a materiális felfogásig vezető út, különös tekintettel az emberi jogok materiális jogállamban betöltött szerepére

A jogállamiság eszméjéből kiindulva jutok el az emberközpontú igazságszolgáltatás újabb fajta megközelítéséig, ezért az átláthatóság érdekében fontosnak tartom a főbb jogállamiság koncepciók felsorolását:

1. a brit és az amerikai Rule of Law;
2. a francia état de droit;
3. a német Rechtsstaat;
4. a formális jogállamisági koncepció;
5. a materiális jogállamisági koncepció;
6. az autoriter „jogállamisági” koncepció;
7. a demokratikus és szociális jogállamisági koncepciók;
8. a neoautoriter koncepciók.¹⁰⁵

Figyelemmel azonban az általam vizsgált kérdéskör országhatárokon átívelő és szemünk előtt formálódó jellegére, e körben csupán a dolgozatom fő irányvonala szempontjából releváns elméleti háttér ismertetésére vállalkozom az alábbi sorokban.

A felvilágosodás követelményeinek kikristályosodása után a kialakuló nemzetállamok és a fejlődő kapitalista gazdálkodás számára *de facto* követelménnyé kezdett válni, hogy az emberek a tetteiket a törvényekhez, tehát a jog elvárásaihoz igazíthassák, ne pedig az abszolutista uralkodók teljhatalmától függjön egy-egy cselekmény megítélése. Megjelent tehát az igény, hogy a jogrend legyen konzisztenciára törekvő szabályokkal rendelkező, kiszámítható, mindenki számára megismerhető.¹⁰⁶ Jogállamiság alatt a XVIII. század végén és a XIX. században csupán a formális jogállamiságot értették,¹⁰⁷ egy ilyesfajta jogrend azonban önmagában nem felel meg valamennyi, azt életre hívó kívánalomnak.

A formális jogállamiság követelménye mindig teljesül, amennyiben a jogalkotói döntéseket megfelelő formában kibocsátott alaki jogforrás tartalmazza, függetlenül annak tartalmától, és a végrehajtó hatalom, illetve a teljes államszervezet e jogszabályi kereteken belül működik.¹⁰⁸ A

---

¹⁰⁵ Tóth J. Zoltán: A jogállamiság tartalma. Jogtudományi Közlöny, 2019/5. szám, 197–212. o.

¹⁰⁶ Tóth i. m. 198. o.

¹⁰⁷ Uo.

¹⁰⁸ Bokros Attila: A jogállamiság értékének belső magja. https://epa.oszk.hu/02300/02363/00031/pdf/EPA02363_themis_2019_maj_005-021.pdf. (2026.04.25.)

formális jogállam azonban azáltal, hogy a jog kérdését nem a tartalom, hanem a forma kérdésévé teszi, megteremti az igazságtalan jog lehetőségét.¹⁰⁹

Mindezt felismerve a jogállam formális megközelítését már a XIX. századtól kezdődően számos kritika érte, a II. világháború után pedig nyilvánvalóvá vált, hogy a konstrukció önmagában nem tartható, végtére is formális értelemben a nemzeti szocializmus kegyetlenségei megfelelő eljárási rendben következtek be: megfelelő felhatalmazással alkotott, megismerhető normák irányították faji alapon az életet és a halált.¹¹⁰

A jogállamiság materiális értelemben vett felfogása túlmutat a fentebb bemutatott koncepción, tovább bővítve annak tartalmi elemeit. „*Standard értelmében a materiális jogállam a következő szempontoknak kell, hogy eleget tegyen:*

- *a hatalmi ágak elválasztása, amelynek segítségével a totális hatalom kialakulása megakadályozható és az egyéni szabadság garantálható*
- *a bírói függetlenség elve*
- *az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés és a törvény előtti egyenlőség*
- *a jogbiztonság elve, különös tekintettel a végrehajtó hatalom önkényének tilalmára, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára és az arányosság elvére*
- *a kiszámítható és előrelátható jogalkotás*
- *jogalkotás megismerhető és átlátható eljárási szabályai (demokratikus jogalkotási folyamat)*
- *az alapvető szabadságjogok/emberi jogok.*”¹¹¹

Az Európai Unióról szóló Szerződés 2. cikkében foglalt jogállamiság értéke a materiális, demokratikus jogállamiság koncepcióját követi.¹¹²

A hatályos elsődleges uniós joganyag három helyen tartalmaz a jogállamiság értékére vonatkozó rendelkezést, nevezetesen az EUSZ 2. cikke és a 21. cikk (1) – (2) bekezdésének soraiban.¹¹³ A jogállamiság mellett az emberi jogok tiszteletben tartásának kritériuma is több helyen említésre kerül ugyanezen forrásokban. A 2. cikk deklarálja, hogy az Unió az emberi

---

¹⁰⁹ Giovanni Sartori: A törvények uralmától a törvényhozók uralmáig. In: Takács Péter (szerk.): Joguralom és jogállam. Antológia a Rule of Law és a Rechtsstaat irodalmának köréből. Budapest, Osiris–Századvég, 1995. 240. o.

¹¹⁰ Tóth i. m. 202. o.

¹¹¹ Bokros i.m.

¹¹² Uo.

¹¹³ Bokros Attila: A jogállamiság fogalma és a jogállamiság értékét védő eljárások az Európai Unió jogában. = Themis 2016/június, 16–47.o.

méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul, az EUSZ 21. cikk (1) bekezdés az alapelvek körében a jogállamiság mellett többke között az emberi jogokat is felsorolja, az EUSZ 21. cikk (2) bekezdés b) pontja pedig a jogállamiság és az emberi jogok megszilárdítását prioritásként emeli ki. A jogállamiság védelme az Alapjogi Charta által garantál alapjogok biztosításának is az előfeltétele.¹¹⁴

Szemben a formális jogállam definíciójával, a materiális jogállamiság dinamikus *terminus*, és nem a jogállamiság értékének formális követésére, hanem a jog- és intézményrendszer alapjának jogállami értékeken nyugvó felépítésére helyezi a hangsúlyt.¹¹⁵ A fentebb kifejtettek alapján megállapíthatjuk, hogy az emberi jogok biztosítása a jogállamiság szerves része, mivel az emberi jogok jogállami értékek.

Ebből következően, különös tekintettel az RJWeek 2025-ös célkitűzéseire, felmerül a kérdés, hogy milyen szerepe lehet a resztoratív igazságszolgáltatásnak egy jogállami értékeken nyugvó jogrendszer továbbfejlesztésében. E kérdés megválaszolása érdekében írásom következő alfejezete azt vizsgálja, miként jutottunk el a „Rule of Law” koncepciójától a „People-Centered Justice” irányzathoz.

III.2.2. Jog és/vagy emberközpontúság?

Tekintettel arra, hogy írásom alábbi részében a jogállamiság kritériumainak az érvényesülését nemzetközi kutatások tükrében mutatom be, amelyek a Rule of Law kifejezést használták tapasztalataik megfogalmazásakor, a következő sorokban a jogállamiságot a Rule of Law koncepció szerint közelítem meg. A Rule of Law koncepciója elsődlegesen a kiharcolt és szerzett jogok védelmét volt hivatott garantálni, döntően formális, eljárásjogi eszközök útján.¹¹⁶

A jogállamiság a jól működő társadalmak és stabil gazdaság ismérve, azonban a mindennapi tapasztalatok ennél összetettebb képet mutatnak. Amennyiben a közintézmények nem képesek követni a társadalmi változások iramát, akkor az állampolgárok közül sokan úgy érezhetik úgy, hogy azok a jogok és lehetőségek, amelyeket egy jogállamnak garantálnia kellene, valójában elérhetetlenek számukra. A Word Justice Project (a továbbiakban WJP) egy

---

¹¹⁴ Council conclusions on fundamental rights and rule of law and on the Commission 2012 Report on the Application of the Charter of Fundamental Rights of the European Union, Justice and Home Affairs Council meeting, Luxembourg, 6 and 7 June 2013, 9. pont. Idézi: Bokros i.m. 2026.

¹¹⁵ Tóth i.m. 203. o.

¹¹⁶ Tóth i.m. 204. o.

olyan független, multidiszciplináris szervezet, amely a tudatosság növelésén és cselekvés ösztönzéséért dolgozik a jogállamiság előmozdítása érdekében világszerte. A WJP 2025-ben közzétett empirikus kutatása szerint egy globális, 2016-ban kezdődő és napjainkig tartó jogállamisági visszaeséssel állunk szemben.¹¹⁷

A szervezet megközelítésében jogállamiság alatt a törvényekből, intézményekből, normákból és a közösség elköteleződéséből álló tartós rendszert értjük, amely négy egyetemes elvet valósít meg: elszámoltathatóság, igazságos jogszabályok, átlátható kormányzás, valamint hozzáférhető és pártatlan igazságszolgáltatás.¹¹⁸

A WJP által kidolgozott Jogállamiság Index 8. tényezője egy adott ország büntető igazságszolgáltatási rendszerét értékeli az alábbi szempontok¹¹⁹ szerint:

1. Nyomozás hatékonysága;
2. Ügyészi szak hatékonysága;
3. Az ítélezés gyorsasága és hatékonysága;
4. A büntetés-végrehajtási rendszer hatékonysága a bűnismétlés csökkentését illetően;
5. Az igazságszolgáltatás pártatlansága;
6. Az igazságszolgáltatás korrupció-mentes volta;
7. Az igazságszolgáltatás politikától mentes volta;
8. Terhelti jogok érvényesülése a büntetőeljárás során.

Magyarországot illetően az alábbi megállapításokat tehetjük: a vizsgált 143 ország közül a 74. helyet foglaltuk el 2025-ben. A hazánkat érintő eredmények táblázatba¹²⁰ foglalva az alábbiak szerint nevesíthetők:

Vizsgált tényező	Pontszám 0-1 skálán
Nyomozás hatékonysága	0,56
Ügyészi szak hatékonysága	0,56
Az ítélezés gyorsasága és hatékonysága	0,60

¹¹⁷ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/about>. (2026.04.25.)

¹¹⁸ <https://worldjusticeproject.org/about-us/overview/what-rule-law>. (2026.04.25.)

¹¹⁹ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/factors/2025/Criminal%20Justice/>. (2026.04.25.)

¹²⁰ Saját szerkesztés, a [WJP Rule of Law Index | Hungary Insights](#) (2026.04.25.) adatai alapján.

A büntetés-végrehajtási rendszer hatékonysága a bűnisméltés csökkentését illetően	0,53
Az igazságszolgáltatás pártatlansága	0,50
Az igazságszolgáltatás korrupció-mentes volta	0,48
Az igazságszolgáltatás politikától mentes volta	0,45
Terhelti jogok érvényesülése a büntetőeljárás során	0,50

A statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a vádemelési statisztikák eredményesek, ellenben – sajnos többek között – az eljárások gyorsaságát kritika érheti.¹²¹ Egy-egy elhúzódó eljárás következményei túlmutatnak az érintett egyén problémáin, mivel, ha a közbeszédben az állami igazságszolgáltatás az állampolgár előtt lassú gépezetként jelenik meg, az, különösen napjaink felgyorsult életritmusában, bizalomvesztéshez vezethet.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a WJP – lista dobogóját Dánia foglalja el,¹²² és Dániában a helyreállító igazságszolgáltatás, valamint a bűnüldöző szervek munkája szorosan összekapcsolódik azáltal, miszerint a mediáció lefolytatására a rendőrségi szervezetrendszeren belül kerül sor a fiatalok és a felnőttek büntetőügyeiben egyaránt.¹²³ Álláspontom szerint ez arra enged következtetni, hogy a klasszikus bűnüldöző szervek becsatornázása a resztoratív

¹²¹ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2025/Hungary/Criminal%20Justice>. (2026.04.25.)

¹²² <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2025/Denmark/Criminal%20Justice>. (2026.04.25.)

¹²³ Restorative Justice in Criminal Matters in Europe Interim Report for the Penological Council of the Council of Europe 93. o. <https://rm.coe.int/coe-interim-report-results-european-volume-complete-fd-21-december-202/1680b4e0a3>. (2026.04.25.)

igazságszolgáltatás lefolytatásába a társadalom egésze számára kifizetődő eredményekkel járhat.

A XXI. század „viharaiban” a jogállamiságra, mint a béke megteremtőjére gondolt a nemzetközi közösség, ugyanakkor a gyakorlat tapasztalatai mentén számos kritikai is megfogalmazható. Egyrészt, amint fentebb utaltam rá, nehezen megválasztható, hogy a jogállamiság számos megközelítése közül melyik koncepció tekinthető, illetve egyáltalán tekinthető-e bármelyik is univerzálisnak. Másrészt, a nemzetközi fejlesztési programok (pl. a brit segélyprogramok tapasztalatai) azt mutatták, hogy a kívülről érkező, átfogó igazságügyi reformok kevés eredményt érnek el, mivel nem megfelelően alkalmazkodnak a helyi környezethez.

Ebből fakadóan fokozatosan erősödtek azok a nézetek, amelyek szerint „nagy elméletek” helyett szerényebb, bizonyítékokon alapuló, középszintű megközelítésekre van szükség.¹²⁴ A resztoratív város koncepción keresztül fentebb éppen annak az igazolásra törekedtem, miszerint a társadalmi fenntarthatóság eléréséhez alulról szerveződő programok révén érkezhetünk el.

III.2.3. Az emberközpontú igazságszolgáltatás, mint a jogállamiság újabb megközelítése

Az ENSZ által 2015-ben elfogadott Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 16. cél 3. alcél megfogalmazta a jogállamiság támogatását nemzeti és nemzetközi szinten, és az igazságszolgáltatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítását mindenki számára.¹²⁵ Mindez a „Békés és befogadó társadalmak támogatása a fenntartható fejlődés érdekében, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára és a hatékony, elszámoltatható és mindenki számára nyitott intézmények kiépítése minden szinten” célon belül került deklarálásra. A célok megszövegezéséből kiolvasható az újfajta megközelítésekre való igény. A jogállamiság háttérbe szorult, és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés vált központi globális céllá¹²⁶ az emberközpontú megközelítésén keresztül.

---

¹²⁴ A. Di Giovanni, M. De Langen: People-Centered Justice in International Assistance: Rule-of-Law Path Dependencies or New Paths to Justice for All? = Canadian Journal of Law and Society / Revue Canadienne Droit et Société 2024/3, 383–403. o. Doi:10.1017/cls.2024.23.

¹²⁵ Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 20. o.
<https://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>. (2026.04.25.)

¹²⁶ Giovanni – Langen i. m. 383. o.

A változás szükségességét szemlélteti, hogy 2021-ben tizenhat állam fordult az ENSZ-hez, és sürgette az Agenda 30 célok bővítését.¹²⁷ A nyílt levelet Afganisztán, Kanada, Franciaország, Németország, Indonézia, Japán, Libéria, Líbia, Luxemburg, Hollandia, Portugália, São Tomé és Príncipe, Sierra Leone, a Salamon-szigetek, Svédország, valamint Svájc írták alá. Kérésük arra irányult, hogy az emberközpontú igazságszolgáltatás megvalósítása kerüljön be az Agenda 30-célok közé. Fontos mérföldkőnek tartom annak hangsúlyozását, miszerint a kiáltványban írtak értelmében nemcsak formális (pl. bíróságok), hanem informális szereplőket is be kell vonni az igazságszolgáltatásba, és törekedni kell az innovatív technológiák, digitális eszközök alkalmazására. Megfogalmazódott az igény, hogy az igazságszolgáltatást ne csak büntetesként vagy konfliktus után használt eszközként tekintsük, sőt, a megelőzés folyamataiba is szükséges bevonni a jogalkalmazókat, mivel így elkerülhető a feszültségek bűncselekménnyé eskalálódása.¹²⁸

Az emberközpontú igazságszolgáltatás, mint megközelítési mód nem mellőzi a jogállamiság és a jogállamban ismert intézmények szerepét. Éppen ellenkezőleg, a cél a formális és informális igazságszolgáltatási mechanizmusok megerősítése és hatékonyabbá tétele azért, hogy egyenlő hozzáférést biztosítsanak az igazságszolgáltatáshoz valamennyi polgár számára.¹²⁹

Mindez jelentős paradigmaváltást jelent az alábbiak szerint.

Az „államközpontú” igazságszolgáltatás a jogi normáknak való megfelelésre összpontosít, korlátozott közösségi és nem állami szereplői részvétellel. Ezzel szemben az „emberközpontú” igazságszolgáltatás a részvételi döntéshozatalt hangsúlyozza, ahol az emberek és közösségek kulcsszerepet játszanak szükségleteik azonosításában és a megoldások közös kidolgozásában.¹³⁰

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (a továbbiakban OECD) szerint az emberközpontú igazságszolgáltatás részeként arra van szükség, hogy a jogalkalmazást az

---

¹²⁷ Uo.

¹²⁸ Reimagining social contracts: A call to put people at the centre of justice. <https://s42831.pcdn.co/wp-content/uploads/sites/3/2023/09/EN-Joint-Letter-to-the-UNSG-on-Common-Agenda-2021.pdf>. (2026.04.25.)

¹²⁹ Rule of Law and People-Centered Justice Technical Approach Inventory, updated April 2024. <https://www.ruleoflawideas.org/wp-content/uploads/2025/06/2-Resource-People-Centered-Justice-Technical-Approaches-Inventory-240611.pdf>. (2026.04.25.)

¹³⁰ The UNDP people-centred approach to justice and security. A policy framework for justice and security programming. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-04/undp-people-centred-approach-to-justice-and-security.pdf>. (2026.04.25.)

emberek igényei alapján „újratervezzük”, és a felülről lefelé történő szolgáltatásnyújtás helyett olyan igazságügyi útvonalakat alakítsunk ki, amelyek a gyakorlati és érzelmi szempontokat egyaránt kezelik. Jó gyakorlatként értékelhetők az egyablakos ügyfélközpontok, ahol többféle szolgáltatás érhető el egy helyen, továbbá a konkrét élethelyzetekhez igazodó közeli segítségnyújtási pontok, például hajléktalanszállókon, családon belüli erőszak áldozati számára létesített menedékházakban személyesen vagy online elérhető szolgáltatások. A „nincs rossz ajtó!” elv azt jelenti, hogy még ha nem is a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervhez fordul az állampolgár, akkor is megkapja a megfelelő útbaigazítást.¹³¹

Az egyes resztoratív eljárások kevésbé formálisak, gyorsabbak és a közösség szélesebb körének bevonását teszik lehetővé, ekként hozzájárulnak az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréshez. A resztoratív szemlélet nem a tettet, hanem az emberi motivációkat, azok megértését és a tettel okozott kár jóvátételét helyezi a középpontba, mindemellett kezeli a formális eljárásban sokszor felszínre nem kerülő érzelmeket, egyúttal erősítve a társadalmi kohéziót. Kutatások szerint a resztoratív eljárások növelik a sértettek elégedettségét az eljárás kimenetelét illetően, ekként erősítik az állami konfliktuskezelésbe vetett bizalmat,¹³² így tehát jól illeszkednek az emberközpontú igazságszolgáltatás törekvéseihez. Önmagában a törvény erejével csak büntetni lehet, de gyógyítani nem.¹³³

Morris szerint a helyreállító igazságszolgáltatás célja a formális igazságszolgáltatás elkerülése azáltal, hogy visszaállítja az áldozat önbecsülését, méltóságát és biztonságérzetét, mindemellett pedig visszaszolgáltatja az elkövető felelősségét a tettéért, egyúttal visszaadva részére az irányítás érzését a következményeket illetően, továbbá a helyreállító igazságszolgáltatás a kulturális relativitást és érzékenységet is ösztönzi a kulturális dominancia helyett.¹³⁴

Noha Morris az imént idézett megállapításait 2002-ben tette, összevetve szavait az emberközpontú igazságszolgáltatás fentebb részletezett célkitűzéseivel, véleményem szerint

---

¹³¹ Making Justice Systems More Effective and People Centred Advancing a Responsive Rule of Law. https://www.oecd.org/en/publications/making-justice-systems-more-effective-and-people-centred_e02fd90b-en.html. (2026.04.25.)

¹³²V.ö.: Lawrence W. Sherman and Heather Strang: Restorative Justice: The evidence. London, Smith Institute 2007. 22. o., 27 o.

¹³³ Sherman – Strang i.m. 30 o.

¹³⁴ A. Morris: Critiquing the critics: A brief response to critics of restorative justice. British Journal of Criminology, 42. Idézi: Tony Ward– Robyn L. Langlands: Restorative Justice and the Human Rights of Offenders: Convergences and Divergences. = Aggression and Violent Behavior 2008/5, 355–372 o.

megállapíthatjuk, hogy az emberközpontú igazságszolgáltatás irányába bekövetkezett globális elmozdulás rezonál a resztoratív igazságszolgáltatás célkitűzéseivel.

III.2.4. Érvek és ellenérvek a resztoratív igazságszolgáltatás emberi jogok gyakorlását elősegítő voltát illetően

A helyreállító igazságszolgáltatás eszköztára tehát eredményesen alkalmazható egy jogállam emberközpontú igazságszolgáltatásában – akár a materiális jogfelfogás, akár a Rule of Law szemszögéből közelítjük meg a koncepciót, hiszen a jogállamiság egyik esszenciája az emberi jogok tiszteletben tartása.

Felmerül azonban a kérdés: vajon az, hogy a helyreállító igazságszolgáltatás hozzájárulhat az emberi jogok gyakorlásához, azt is jelenti, hogy a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést emberi jogként kellene deklarálnunk? E kérdés megválaszolásához indokolt először is kitérni azon dilemmára, miszerint valóban valamennyi emberi jog kiteljesedhet a resztoratív igazságszolgáltatás révén? *Vice versa*, nem lehetséges, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás egyes jogok ellen hat, például akkor, ha egy gyengébb érdekérvényesítő képességgel rendelkező sértettet fel akarunk ruházni azzal a joggal egyúttal kötelezettséggel, hogy aktívan részt vegyen az eljárás alakításában? Írásom következő fejezete ezekre a felvetésekre keresi a választ.

Az erkölcsi maximák joggá válása alapvetően az európai alkotmányfejlődés során következett be azáltal, hogy ezek az alkotmányok részévé váltak, ennél fogva áthatották a jogrendszer egészét.¹³⁵ Az alapvető jogok egyik legáltalánosabb felosztása különbséget tesz emberi és állampolgári jogok között, miszerint az állampolgári jogok az adott állammal állampolgársági jogviszonyban állókat illetik meg, míg az emberi jogok a tartózkodási helytől és az állampolgári státusztól függetlenül minden embert megilletnek.¹³⁶

A 2022-ben megfogalmazásra került Cartageniai Nyilatkozat állásfoglalása szerint a helyreállító igazságszolgáltatás több emberi jogot is magában foglal, nevezetesen az emberi méltósághoz való jogot, a diszkrimináció tilalmát, a véleménynyilvánításhoz való jogot és az oktatáshoz való jogot.¹³⁷

---

¹³⁵ Petrétai József – Tilk Péter: Magyarország alkotmányjogának alapjai. Pécs, Kodifikátor Alapítvány, 2014. 228. o.

¹³⁶ Petrétai – Tilk i.m. 231. o.

¹³⁷ Resztoratív mindennapok: RJWeek 2025. <https://www.facebook.com/resztorativmindennapok/posts/rjweek-helyre%C3%A1ll%C3%ADt%C3%B3szeml%C3%A9let/437393958545809/>. (2026.04.25.)

Álláspontom szerint a helyreállító szemlélet és az alapvető jogok közötti összefüggések csupán ez utóbbi jogosultság vonatkozásában szorulhat némi magyarázatra. A Cartageniai Nyilatkozat az oktatáshoz való jogot illetően kiemelte azt, hogy ezen jog keretében minden embernek joga van fejlődni és tanulni, olyan módszereket elsajátítani, amelyek elősegítik a teljes körű állampolgári részvételhez szükséges készségek kibontakozását,¹³⁸ az egyes resztoratív módszerek célja pedig éppen a szükségletek felismerése, a békés kommunikáció elősegítése és a konfliktuskezelés fejlesztése, vagyis végső soron az önmagunkról és másokról való tanulás.

Mindemellett azonban, Kiss Anna megfogalmazásával élve, a resztoratív igazságszolgáltatás több csapdát is állít egyes emberi jogok érvényesülése elé. Amennyiben a helyreállító igazságszolgáltatás, mint a bírói útról való az elterelés jelenik meg, akkor az ártatlanság vétele, a védelemhez való jog és az arányosság elve is sérülhet.¹³⁹

Az önkéntesség kérdése kétféle aspektusban is kényes pontként jelentkezik. Egyrészt, önmagában is kérdéses, hogy megvalósul-e az önkéntesség akkor, ha a terhelt azért választja az alternatív utat, mert el kívánja kerülni a szabadságvesztést, arról azonban nincs tudomása, hogy a bírói gyakorlat szerint a cselekményéért nagy valószínűséggel csupán végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést szabnának ki vele szemben?¹⁴⁰

Értelemszerűen nem a végrehajtásában felfüggesztett szankció következményeinek az elbogatellizálását sugallom ezzel a példával, tény azonban, hogy a laikusok a törvényszöveget olvasva, hatékony védelem hiányában nem mindig tudják felmérni, mi az ügyük reális kimenetele az adott bíróságon irányadó ítélkezési gyakorlat fényében. Ebből következik, hogy egy önként vállalt kártérítési formával, például anyagi jóvátétel vállalásával akár rosszabbul is járhat az elkövető mintha a bíróság például tárgyalás mellőzésével büntetővégzésben felfüggesztené a szabadságvesztést, és elutasítaná a sértett polgári jogi igényét, vagy legalábbis magánjogi útra utasítaná azt. Ebben az esetben, a realitás talaján maradva, a terheltet polgári jogi igényként terhelő kártérítési kötelezettség gyakorlatilag behajthatatlan lenne, míg az önkéntes teljesítés bármely részletének elmaradása esetén a közvetítői eljárás eredménytelen lesz, és vádemelésre kerül sor. A vádirat soraiban, amennyiben feltüntetésre kerül, hogy a terhelt magatartása miatt hiúsult meg az egyezség, és erre a tényre esetlegesen utalás történik a bírósági

---

¹³⁸ Uo.

¹³⁹ Kiss Anna: A resztoratív igazságszolgáltatás esélyei a XXI. század hajnalán. https://www.okri.hu/images/stories/pdf_files/ka_phdfejezet.pdf. (2026.04.25.)

¹⁴⁰ Uo.

határozat indokolásában, úgy véleményem szerint akár a kétszeres értékelés tilalmának megsértése is felmerülhet.

Másrészt, az önkéntességgel kapcsolatos aggályok az életkorukból adódóan könnyebben befolyásolható fiatalok terheltekkel összefüggésben még markánsabban érhetőek tetten. Például szemléltetve, Új-Zéland joga szerint a családi csoportkonferenciák kötelezőek minden olyan fiatalok számára, akire nem terjed ki a rendőrségi elterelés. Noha a fiatalok elkövetőknek nem kell beismerniük a bűnösségüket a konferencián való részvétel előtt, az azonban elvárt, hogy elfogadják a rendőrségi képviselő által bemutatott tényállást. Amennyiben a fiatal nem ért egyet a tényállással, akkor az ügyet rendszerint fiatalok bírósága elé utalják. Mindezek alapján erősen kérdéses, hogy a fiatalok döntései ebben a helyzetben valóban önkéntesnek tekinthetők-e, amikor is azt a tájékoztatást kapják, hogy a bűnösség elismerésének és a rendőrség által ismertetett tényállás elfogadásának elmaradása esetén az ügyük bíró elé kerül.¹⁴¹

III.3. A resztoratív igazságszolgáltatáshoz való jog deklarációjának kérdése, tekintettel a magyar szabályozási lehetőségekre

III.3.1. A resztoratív igazságszolgáltatáshoz való jog kérdéskörének vizsgálata a Be. -ben fellelhető alkotmányos garanciákkal összefüggésben a büntetőügy közvetítésén keresztül

A Cartagenai Nyilatkozat szerint a helyreállító igazságszolgáltatás módszertana és gyakorlata már túlmutat a büntetőjogi vetületeken, és alkotmányos garanciákat is magában hordoz. Amennyiben a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való jogot a törvényhozók emberi jogként ismerik el, az annak az elismerését jelentené, hogy a helyreállító igazságszolgáltatás nemcsak a jogrendszer egyik eszköze, hanem minden embert megillető, elidegeníthetetlen jog. Ebből következően az államoknak kötelezettsége lenne strukturáltan fejleszteni az egyes resztoratív gyakorlatokat. Mindez segítené a békés, aktív állampolgári részvételen alapuló társadalmak építését, ami pedig összhangban áll az ENSZ 11. és 16. SDG-céljaival.¹⁴²

---

¹⁴¹Ward i. m. 363. o.

¹⁴²[IV Congreso Latinoamericano De Justicia Restaurativa: „Hacia el Reconocimiento de la Justicia Restaurativa como Derecho Humano”, Cartagena Columbia, 20&21 Octubre 2022. \[https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2025-10/en_declaracion-de-cartagena-el-derecho-humano-a-la-justicia-restaurativa-20221021-1-en-gb.pdf\]\(https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2025-10/en_declaracion-de-cartagena-el-derecho-humano-a-la-justicia-restaurativa-20221021-1-en-gb.pdf\). \(2026.04.25.\)](https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2025-10/en_declaracion-de-cartagena-el-derecho-humano-a-la-justicia-restaurativa-20221021-1-en-gb.pdf)

Véleményem szerint az alapvető jogként való elismerés az intézményvédelmi kötelezettség szempontjából volna különösen jelentős lépés. Az alapvető jogok közvetlenül érvényesíthető jogok, amelyek megkövetelik, hogy ne pusztá deklarációk legyenek.¹⁴³ Amennyiben egy állam alkotmányába beemeli a jogalkotó a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való jogot, úgy ez értelemszerűen kötelezettséget keletkeztet az állam számára a resztoratív infrastruktúra továbbfejlesztését illetően. Mindez például térítésmentesen igénybevehető közvetítői irodákat jelenthetne, vagy akár szükségletalapú konfliktuskezelésre fókuszáló továbbképzések kötelező előírását a gyakorló szakemberek, jogalkalmazók számára.

Meglátásom szerint az, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás számos alapvető jog gyakorlását elősegítheti, nem jelenti azt, hogy célszerű önálló jogosultsággá válnia. Az alapvető jogokkal kapcsolatban e körben az a dilemma merül fel, miszerint, ha a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való jog – a Cartagenai Nyilatkozat szerint – oszthatatlan és elidegeníthetetlen jog, hogyan tudjuk mégis korlátozni? Mihez kezdhetünk például akkor, ha egy tettes személyiségzavara nem teszi lehetővé a konstruktív kommunikációt, vagy éppen akkor, ha a felek közötti kapcsolati dinamikára figyelemmel indokolt az állam büntetőhatalmára bízni az ügy rendezését?

Másrészt pedig, alapvető jogot csak más alapvető jog érvényesülése vagy alkotmányos érték érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben és az elérni kívánt céllal arányosan, lényeges tartalmának tiszteletben tartásával szabad korlátozni.¹⁴⁴ Mindez számos kérdést vetne fel például abban az esetben, ha a sértett nem kíván beleegyezni a hazai jog szerinti közvetítői eljárás lefolytatásába. Kinek a joga erősebb példának okáért egy szexuális bűncselekmény elkövetése esetén: az elkövető joga, hogy bocsánatot kérhessen, vagy a sértett joga, hogy ne kelljen megbocsátania?

A személyes találkozás kérdése is problematikaként merülhet fel, különös tekintettel a Bktv. 11. § (1) bekezdésére, amely szerint a közvetítői megbeszélés a sértett és a terhelt egyidejű, együttes személyes jelenlétével folytatható le. Míg a büntetőeljárásban a személyes találkozás elkerülhető iratismertetés által, vagy pedig, amennyiben mégis szükséges a szembesítés, fizikai kontaktus nélkül távmeghallgatás révén, ellenben egyelőre nem láthatóak annak a technikai háttérnek a sarokkövei, még jogszabálmódosítás esetében sem, amelyek hasonló esetekben a közvetítőként eljáró pártfogó felügyelők rendelkezésére állhatnának.

---

¹⁴³ Petrétei – Tilk i.m. 231. o.

¹⁴⁴ Petrétei – Tilk, i. m. 232. o.

Vitathatatlan, hogy az emberi jogként való elismerés fontos mérföldkő lenne az eszme széles körben elismertté válásához. A 2025-ös RJWeek egy programja az alábbi előnyöket nevesíti:

1. Szimbolikus érték: amennyiben a helyreállító igazságszolgáltatás alapvető jog jelleggel bír, sokkal több állampolgár férhet hozzá. Ebben az esetben a jogalkalmazók szélesebb köre elismerné a fontosságát.
2. Kikényszeríthetőség: alkalmazásának elmaradása akár jogi következményekkel is járhatna.
3. Globális hatókör: az egyes államok eltérően integrálják a helyreállító igazságszolgáltatást saját rendszereikbe, az emberi jogként való elismerés viszont túlmutatna az egyes joghatóságok határain.¹⁴⁵

Megjegyzendő azonban, hogy attól, ha egy-egy állam alkotmánya el is ismeri a resztoratív igazságszolgáltatáshoz való jogot, nincs garancia arra nézve, hogy más államok is követik példáját, így a globális hatókör kérdése továbbra is megoldatlan maradna, valamint a konkrét kikényszeríthetőség kérdése is problematikus. Felmerül a kérdés, kit sújtana szankció a resztoratív igazságszolgáltatás mellőzése esetén: a jogalkalmazót, aki nem adta meg a kellő motivációt az eljáráson való részvételhez, vagy a feleket, akik nem kívántak jelen lenni az üléseken? Előbbi esetben ellenőrizhetetlen, hogy minden ügyfél kellő tájékoztatást követően mond-e le a részvételről, utóbbi esetben pedig kiüresedne az egyébként kulcsfontosságú önkéntesség.

A helyreállító igazságszolgáltatáshoz való jog, mint új potenciális jog kétségkívül rendkívül fontos társadalmi értéket testesít meg: az igazság és a megbékélés elérését. Azonban egy jognak ahhoz, hogy kötelezettséget keletkeztessen, kellően absztraktnak is kell lennie.¹⁴⁶ Visszaülve az egységes definíció hiányára, megállapíthatjuk, hogy ez a kritérium nem igaz magára a helyreállító igazságszolgáltatásra sem, így alapos okkal feltehető, hogy egyelőre egy államban sem várható az önálló alapvető jogként való elismerése, ugyanakkor izgalmas kérdés megvizsgálni, hogy hazánk vonatkozásában milyen lehetőségek rejlenek e körben.

Noha álláspontom szerint a közeljövőben nem várható, hogy a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való joggal bővül hazánk alapvető jogokat tartalmazó katalógusa, azonban érdemesnek tartottam megvizsgálni, hogy a büntetőjogi mediáció – mint az egyetlen

---

¹⁴⁵ <https://why-me.org/2025/rj-week-2025-restorative-justice-as-a-human-right/>. (2026.04.25.)

¹⁴⁶ Mart Susi – Ian D. Marder: Conceptualising and assessing a human right to access restorative justice in European criminal law. = New Journal of European Criminal Law 2025/1, 97–119. o.

önálló törvénnyel szabályozott alternatív módszer a büntetőügyekben – mennyiben szolgálja a büntetőeljárásban részt vevők eljárási jogait.

III.3.2.A terhelti jogok és a büntetőügyi közvetítés

Az Alaptörvény XXVIII. cikkével összhangban a Be. 39. §-ában rögzíti a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy jogait és kötelezettségeit. Figyelemmel a Be. 38. § (2) bekezdésében írtakra,¹⁴⁷ a fejezetben egységesen a terhelt megnevezést használom. Az online csalások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény a „gyanúsított” megnevezést a Bktv.-ben „terheltra” módosította. Ennek oka, hogy az online csalások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény 95. § (5) bekezdése értelmében 2025. július 05. napjától a közvetítői eljárás elrendelhető akár az ügyészi felfüggesztés hiányában is, azaz a vádemelést követően is, így szükséges volt az átfogóbb kifejezés alkalmazásának bevezetése.

A Be. 39. § (1) bekezdés d) pontja szerint a terheltnek joga van a védő meghatalmazásához. A Bktv. 7. § (2) bekezdése értelmében a terhelt védője a közvetítő eljáráson is részt vehet. Mindez egyszerre lehet áldás és átok a helyreállító igazságszolgáltatás eszméje szempontjából a védő személyiségjegyei függvényében. Kétségtelen, hogy a védőnek kulcsszerepe lehet abban, hogy egyáltalán megismertesse a gyanúsítottal a közvetítői eljárás kínáلتa lehetőségeket, illetve érdemben segíthet a megállapodás részleteinek a kidolgozásában is,¹⁴⁸ ugyanakkor kontraproduktív, amennyiben a védő kizárólag az eljárás megszüntetésének lehetőségét látja, illetve jelenléte akár meg is nehezítheti a bizalmi légkör megteremtését.

Jellemzően a sértett nem hatalmaz meg jogi képviselőt, azonban, ha a gyanúsított védővel érkezik, már csak a jelenlévők létszámára tekintettel is felértékelődik a mediátor szerepe az egyensúly megteremtését illetően. További probléma, hogy a Bktv. 7. § (7) bekezdése értelmében a közvetítő megtagadhatja, hogy a terhelt által indítványozott személy részt vegyen az ülésen, ha a megnevezett személy jelenléte a közvetítői eljárás céljával ellentétes. Megtagadható-e vajon a védő jelenléte, amennyiben az ő személye hatna a közvetítői

---

¹⁴⁷ A terhelt a nyomozás során gyanúsított, a vádemelés után vádlott, a büntetés, a megrovás, a próbára bocsátás, a jóvátételi munka vagy a javítóintézeti nevelés jogerős ügydöntő határozattal történő kiszabása, illetve alkalmazása után elítélt.

¹⁴⁸ Tóth Attila Tas: A közvetítői eljárás szerepe a büntetőeljárásban. <https://drtat.hu/blog-hasznos-informaciok/a-kozvetitoi-eljaras-szerepe-a-buntetoeljarasban>. (2026.04.25.)

eljárás célja ellen? Álláspontom szerint nem, legalábbis mindaddig semmiképp, amíg a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való jog nincs önálló jogként elismerve, mivel akkor esetleg a sértett helyreállító igazságszolgáltatáshoz való joga érdekében elképzelhető a védő személyének kifogásolása a mediátor részéről. A hatályos eljárásjogi garanciák tekintetében azonban a védelemhez való jog – így a védő jelenlétéhez való jog, amennyiben a terhelt úgy kívánja – az egyik legerősebb jog, amely nem korlátozható.

A Be. 412. §-a meghatározza a közvetítői eljárás fogalmát. Eszerint a közvetítői eljárás a gyanúsított és a sértett megegyezését, a bűncselekmény következményeinek jóvátételét és a gyanúsított jövőbeni jogkövető magatartását elősegítő, a gyanúsított, illetve a sértett indítványára, vagy önkéntes hozzájárulásukkal alkalmazható eljárás.

Felmerül, hogy amennyiben a fentebb kifejtettek szerint a Bktv. szóhasználatát „gyanúsított” -ről „terhelt” -re látta szükségesnek módosítani a jogalkotó, akkor célszerű volna ezt e helyen is megtenni, mivel jelenleg nincs összhangban a kettő jogszabályhely szóhasználata. Amennyiben a gyanúsított kifejezés használata ehelyütt tudatos, akkor viszont azt kell egyértelművé tenni, hogy a terhelt csak a vádemelésig indítványozhatja a közvetítői eljárást, utána pedig már csak a sértett indítványára vagy az ügyészség kezdeményezésére kínálkozik erre lehetőség.

Megfontolandó volna a Be. 39. §-ának taxatív felsorolását kiegészíteni a közvetítői eljárás kezdeményezéséhez fűződő joggal, különös tekintettel arra, hogy a törvénymódosítás indokolása szerint a közvetítői eljárás már nem csak a tevékeny megbánás anyagi jogi büntethetőséget megszüntető vagy más kedvezményt engedő okkal összefüggésben alkalmazható, hanem attól függetlenül mindaddig, amíg a közvetítői eljárás céljai elérhetők.

Így tehát nemcsak a Btk. 29. §-ában felsorolt bűncselekmények elkövetői köre szempontjából releváns a közvetítői eljárás lefolytatása. A Be. 39. § (1) bekezdés k) pontja alapján a terheltnek joga van a Be. LXV. fejezete szerinti egyezség megkötésére. Ezen egyezség az ügyészség és a terhelt között értelemszerűen mind természetét, mind jogkövetkezményeit tekintve eltér a közvetítői eljárás eredményeként megszületett megállapodástól, azonban álláspontom szerint jogosan merül fel az igény, hogy amennyiben a jogalkotó külön kiemeli, hogy a terheltnek joga van az egyezség kezdeményezéséhez, úgy azt is a felsorolás részévé kell tenni, hogy a terheltnek joga van a közvetítői eljárás kezdeményezéséhez.

III.3.3. A sértetti jogok és a büntetőügyi közvetítés

Ez utóbbi gondolattal összefüggésben, hasonló okokra visszavezethetően szükségesnek tartanám kiemelni a Be. sértett jogait és kötelezettségeit deklaráló 51. §-ában, hogy a sértett jogosult közvetítői eljárás kezdeményezésére.

A közvetítői eljárás számos sértetti jog gyakorlását elősegítheti. A Be. 51. § (1) bekezdés g) pontja szerint a sértett segítő közreműködését veheti igénybe. A tárgyalás során a bíró arra törekszik, hogy a sértett lényegre törő válaszokkal, a lehető leggyorsabban, a saját szavaival segítsen tisztázni a tényállást, ezért a segítők szerepe inkább a tárgyalóterem falain kívül érhető tetten. Ezzel szemben a közvetítői eljárás az érzelmekre fókuszál, van idő megállni, elérzékenyülni, gyengének mutatkozni, majd ismét visszatérni az eljárásba, így a segítők szerepe az érzelmi támogatást illetően felértékelődik az ülések alatt.

A Bktv. 7. § (7) bekezdése szerint a sértett kérheti meghatározott személyek jelenlétét az ülésen. A Bktv. e körben visszaül a Be. 59. §-ában felsorolt segítők körére. A Bktv. 7. § (2) és (7) bekezdése, továbbá a Be. 59. § (1) – (2) bekezdéseit összevetve megállapíthatjuk, hogy segítőként a közvetítői ülésen a sértett bármely nagykorú bizalmasa részt vehet, amennyiben nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a Be. 51. § (2) bekezdése alapján a sértett bármikor jogosult nyilatkozni arról, hogy a bűncselekmény következtében milyen testi, lelki sérelmet szenvedett, milyen vagyoni hátrány érte, illetve kívánja-e a terhelt bűnösségének megállapítását és megbüntetését. A közvetítői eljárás által elkerülhető, hogy ez a jog ne csak hangzatos deklarálás legyen, hanem konkrét következményekkel is járjon. Egy büntetőtárgyalás során életszerűtlennek tartom, hogy a sértettnek legyen ideje hosszasan kifejteni a sérelmeit, valamint az is kétséges, hogy van-e a büntetékiszabásra fókuszáló bírónak kapacitása a lelki oldal meghallgatására. A közvetítői eljárás során a sértett a saját ütemében fejtheti ki érzéseit, és kaphat iránymutatást azok kezelésében. Emellett a sértett 51. § (2) bekezdés szerinti nyilatkozatát könnyen elképzelhető, hogy a terhelt nem hallja személyesen, ellenben a közvetítői ülésen megkerülhetetlen, hogy a nyilatkozat címzettje a terhelt legyen, aki így kénytelen lesz valamilyen módon reagálni is arra.

A Be. 51. § (1) bekezdés h) pontja szerint a sértett jogosult polgári jogi igényt érvényesíteni. E körben számos hasonlóság mutatkozik a közvetítői eljárásban kötött megállapodás eredményeként meghatározott kompenzációval. Kiemelendő, hogy a Kúria Pfv. 20.316/2021/4. számú határozatának elvi tartalma szerint *„a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői eljárás eredményeként fizetett jóvátétel összege is a bűncselekmény folytán*

elszenvedett hátrányok kompenzálására szolgál, ezért a polgári perben érvényesített vagyoni és nem vagyoni igények teljesítése körében figyelembe veendő.”

Elviekben nem kizárt, hogy a büntetőügy lezárását követően a sértett polgári jogi peres eljárásban kíván például ugyanazon balesetből fakadóan igényt érvényesíteni. A fentebb hivatkozott ügyben közúti baleset történt, amelynek okozója büntetőeljárás keretében jóvátételi megállapodást kötött, majd a sértett a büntetőügy lezárását követően sérelemdíj megfizetését kérte személyiségi jogi perben. A hasonló ügyek vonatkozásában fontos mérföldkő tehát a Kúria döntése a jogágak közötti beszámítás kérdését illetően.

III.3.4. Részösszegzés

Részösszegzésként megállapíthatjuk, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás számos alapvető jogot új dimenzióba helyez, szélesebb perspektívát kínál azok gyakorlásához. Álláspontom szerint kétségtől elöremutató és fontos törekvés a resztoratív igazságszolgáltatáshoz való jog emberi jogként való elismertetése, azonban jelenleg a helyreállító igazságszolgáltatás az eszköz, amellyel érvényt lehet szerezni a már deklarált emberi jogoknak, nem pedig egy újabb jog maga. A hatályos magyar szabályozást illetően a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való jog elképzelésem szerint nem alapjogi szinten, az Alaptörvényben kellene, hogy megjelenjen, hanem a Be. -ben a terhelti és a sértetti jogok egy részjogosítványaként.

III.4. Miként állítható a resztoratív szemlélet a fenntartható fejlődés és ezen keresztül az emberi jogok szolgálatába?

Tekintettel arra, miszerint a fenntarthatóságra törekvés és a resztoratív szemléletmód között számos összefüggés mutatkozik, így a fenntarthatósági aspektusok tárgyalása elengedhetetlen az elméleti-történeti egység koherens lezárásához, illetve alapot teremt a magyar szabályozás kapcsán kifejtésre kerülő javaslatok megfogalmazására a nemzetközi szintér történéseinek fényében,

Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a fenntarthatóság koncepciót ebben a fejezetben a kriminológia és a kriminálpolitika fényében törekszem megközelíteni, rámutatva a kapcsolódási pontokra a környezeti kriminológia, a resztoratív szemlélet és a bűnmegelőzés között.

Felmerülhet a kérdés, mégis miért indokolt a fenntartható fejlődés kérdését vizsgálni egy resztoratív igazságszolgáltatás témáját tárgyaló dolgozatban? Álláspontom szerint már

maga a kettő koncepció alap gondolata is hasonló szellemiséget képvisel: hosszú távon kell fenntartanunk intézményeket és emberi kapcsolatokat. A büntető szemlélet a rövid távú megoldásokra helyezi a hangsúlyt, míg a resztoratív szemlélet hosszabb távlatokra fókuszál. Mindemellett a társadalmi fenntarthatóság elérése fontos mérföldkő a bűnüldözés elleni küzdelemben is.

III.4.1. A resztoratív szemlélet és az SDG-célok összefüggései

Noha a fenntartható fejlődés gondolata egészen a középkorig vezethető vissza – példának okáért az erdőgazdálkodás körében már ekkor is törekedtek az erdőállomány gazdaságos felhasználására – a tudományos kutatások perifériájáról a Római Klub „A növekedés határai” című jelentése emelte ki.¹⁴⁹ Politikai súllyal a koncepció 1987 óta rendelkezik, ekkor ismertette Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnök-asszony erőforrás-megőrző világfejlődési modellként a fenntartható fejlődést „harmonikus fejlődés” koncepció néven az általa vezetett ENSZ Környezet és Fejlődés Világ Bizottság jelentésében.¹⁵⁰

A Brundtland – jelentés óta többféle értelmezés is született a fenntarthatóság egyes dimenzióinak vonatkozásában, a szakirodalom azonban egyetért abban, hogy általános értelemben három egymással kapcsolatban lévő és egymásra kölcsönösen ható rendszer, nevezetesen a gazdaság, a társadalom és a környezet fenntarthatóságát értjük a fogalom alatt. A téma szakirodalmában az egyes véleménykülönbségek abban mutatkoznak meg, hogy mely rendszer fenntarthatóságára kell a legtöbb figyelmet fordítani.¹⁵¹

Az ezredfordulón határoztak a Millenniumi Fejlődési Célok (a továbbiakban MDG-célok) elfogadásáról, amelyek az Agenda 2030 által deklarált ENSZ SDG fejlődési célok előzményeként tekinthetők.¹⁵² Az Agenda 2030 Preambuluma szerint a megfogalmazott 17 Fenntartható Fejlődési Cél és 169 alcél az MDG-célokra építkezik, és az azokból még meg nem valósított célkitűzések teljesítésére vállalkozik.¹⁵³

---

¹⁴⁹ Szász Tibor. A fenntartható fejlődés. = Debreceni Műszaki Közlemények 2010/1, 31. o.

¹⁵⁰ Jancsovszka Paulina: Fenntartható fejlődési célok. = Tájökológiai Lapok 2016/2, 172. o.

¹⁵¹ Csath Magdolna: A fenntarthatóság mint emberi és társadalmi fejlődés. = ACTA HUMANA 2020/1, 27. o.

¹⁵² Boros Anita – Hegedűs Viktor – Iván Dániel: A fenntarthatóság társadalompolitikai indikátorai és azok hazai teljesülése. = Magyar Közigazgatás 2020/2, 172. o.

¹⁵³ Világunk átalakítása: Fenntartható fejlődési keretrendszer 2030. 3. o.
<https://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>. (2026.04.25.)

Tekintettel arra, miszerint a fenntartható fejlődés három alrendszere egymással szerves kapcsolatban áll, azon korábbi gondolkodásmód, amely szerint előbb el kell érni a gazdasági jólétet, és majd csak ezt követően lehet érdemben orvosolni a társadalmi és az ökológiai problémákat, napjainkra immár tarthatatlanná vált.¹⁵⁴ Ebből fakadóan írásom is a vizsgált tárgykör holisztikus megközelítésére törekszik.

A resztoratív szemléletmód intézményesülése a 16., a „Békés és elfogadható társadalmak támogatása a fenntartható fejlődés érdekében, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára és a hatékony, elszámoltatható és mindenki számára nyitott intézmények kiépítése minden szinten” célhoz rendelt alcélok¹⁵⁵ közül az alábbiak megvalósulásához járulhat hozzá:

- 16.1.: az erőszak minden formájának, valamint a kapcsolódó halálozási arányoknak a jelentős csökkentése mindenütt,
- 16.3.: a jogállamiság támogatása a nemzeti és nemzetközi szinten, az igazságszolgáltatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása mindenki számára,
- 16.7.: fogékony, befogadó, részvételen és képviselőn alapuló döntéshozatal biztosítása minden szinten,
- 16.10.: az információhoz történő nyilvános hozzáférés biztosítása, és az alapvető szabadságjogok védelme a nemzeti jogszabályokkal és a nemzetközi megállapodásokkal összhangban.

Az ENSZ előrejelzései szerint a világ urbanizációs rátája 2050-re 66,4 % lesz, ebből fakadóan az emberiség alapvető érdeke, hogy hosszú távon fenntartható és élhető városokat alakítson ki.¹⁵⁶

A 11., „A városok és egyéb emberi települések befogadóvá, biztonságossá, ellenállóképessé és fenntarthatóvá tétele” célhoz rendelt alcélokat¹⁵⁷ áttanulmányozva megállapíthatjuk, hogy a

---

¹⁵⁴ Német Gáborné Doktor Andrea: A fenntartható fejlődés koncepciója. = Új Pedagógiai Szemle 2008/október, <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/nemeth-gaborne-doktor-090930>. (2026.04.25.)

¹⁵⁵ Világunk átalakítása: Fenntartható fejlődési keretrendszer2030. 33.–34. o. <https://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>. (2026.04.25.)

¹⁵⁶ Czirják Ráhel: Urbanizációs válság? Nyomornegyed-probléma London és Nairobi példáján keresztül. = Afrika Tanulmányok 2015/ ősz – tél.11. o. ISSN: 1788-6422.

¹⁵⁷ Világunk átalakítása: Fenntartható fejlődési keretrendszer 2030. 28–29. o. <https://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>. (2026.04.25.)

resztoratív szemléletmód jegyében tervezett városkép figyelembe veszi az alábbi alcélok által megfogalmazott szempontokat:

11.1.: 2030-ig a megfelelő, biztonságos és megfizethető lakhatáshoz és alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára, a nyomornegyedekben a lakhatási feltételek javítása,

- 11.3.: 2030-ig a befogadó és fenntartható városiasodás elősegítése és a kapacitások növelése minden országban az emberi települések részvételen alapuló, integrált és fenntartható tervezése és igazgatása érdekében,
- 11.7.: 2030-ig egyetemes hozzáférés biztosítása a biztonságos, befogadó, könnyen megközelíthető zöld-és közterületekhez, különösen a nők és gyermekek, idősek és fogyatékkal élők számára.

További közös elem a resztoratív szemléletmód és a Fenntartható Fejlődési Célok vonatkozásában a holisztikus megközelítés. Erre tekintettel, a fentebb nevezettekén kívül egyéb kapcsolódási pontok is fellelhetők, példának okáért a következő alcélok kapcsán:

- 1.b.: stabil szakpolitikai keretek létrehozása nemzeti, regionális és nemzetközi szinten, amelyek szegényeket és a nemek esélyegyenlőségét támogató fejlesztési stratégiákon alapulnak, és elősegítik a befektetések felgyorsítását a szegénység felszámolására irányuló intézkedésekhez kapcsolódóan,
- 3.5.: az egészségre káros szerek használatára vonatkozó megelőzés és kezelés megerősítése, beleértve a kábítószerekkel való visszaélést és alkoholfogyasztást,
- 4.a.: olyan oktatási létesítmények kiépítése és korszerűsítése, amelyek figyelembe veszik a gyerekek, a fogyatékkal élők és a nemek sajátosságait, és mindenki számára biztonságos, erőszakmentes, befogadó és hatékony eredmények elérésére ösztönző tanulási környezetet biztosítanak.

Visszaulva arra, hogy mik is a helyreállító igazságszolgáltatás értékei, tehát:

1. inklúzió (az érdekeltek bevonása),
2. demokrácia,
3. felelősség,
4. reparáció,
5. biztonság,
6. gyógyítás,

7. reintegráció,¹⁵⁸

megfogalmazhatjuk mindezek alapján, hogy a resztoratív szemlélet által hordozott értékek egyben a 16. fenntartható fejlődési cél megvalósulásának a garanciái is. Az imént felsorolt értékek hiányában ugyanis nem beszélhetünk békés és befogadó társadalomról. Ennek jegyében a fenntarthatóság érvényre juttatását illetően egyik kiemelt feladatunk a resztoratív szemléletmód intézményesülésének az elősegítése.

III.4.2. Közösségépítés a resztoratív szemléletmód segítségével, különös tekintettel a nemzetközi szintér egyes követendő példáira

III.4.2.1. Kriminológiai aspektusok

A modern társadalmak számos kihívással kell, hogy szembesüljenek. Amennyiben az áldozatsegítés és más szociális szolgáltatások akár forráshiányból fakadóan nem biztosítottak, vagy éppen nem érik el a megfelelő célcsoportot, ezért láthatatlanok, akkor az állam végső soron magára hagyta a legsebezhetőbbeket, a forrásokból és lehetőségekből való kirekesztés pedig kriminogén és viktimizációs faktor is egyben.

Amint azt már Irk Ferenc megfogalmazta: nem elég a bűnt megelőzni, hanem legalább ugyanilyen fontos a bűnözéstől való félelmet és szorongást csökkenteni.¹⁵⁹ Mindez elvárásokat támaszt az állampolgárokat körülvevő környezet vonatkozásában is.

A kriminológia tudományán belül a szociálökológiai szemlélet a közösségek vizsgálatára, ezen belül is elsősorban a városiasodás következményeire koncentrál. A szociálökológiai bűnözésmagyarázatok szerint viselkedésünk, értékeink és életmódunk állandó és kölcsönös összefüggésben áll a minket körülvevő környezettel. A környezeti kriminológiai az épített környezet, a bűnalkalmak és a bűnelkövetős összefüggéseit vizsgálja. Gyökereit tekintve a szociálökológia felvetéseihez kapcsolódik, napjainkra azonban önálló, markáns irányzattá nőtte ki magát.¹⁶⁰ Elsőként a chicagói iskola városzociológiai kutatásai világítottak rá a városi tér és az emberi viselkedés közötti kapcsolat összefüggéseire.¹⁶¹ Annak ellenére, hogy a vizsgált amerikai nagyvárosban számos közösségi és történelmi tapasztalatot hordozó

---

¹⁵⁸ Schweighardt Zsanett: Kritikai kérdések a helyreállító igazságszolgáltatás elméletével összefüggésben. = Magyar Jog 2009/6, 365. o.

¹⁵⁹ Barabás Andrea Tünde: Kriminológia, bűnmegelőzés, rendőrség. = Belügyi Szemle 2015/2, 123. o.

¹⁶⁰ Borbíró – Gönczöl – Kerezsi – Lévay i.m. 131–132.

¹⁶¹ Borbíró – Gönczöl – Kerezsi – Lévay i.m. 234.

kultúra keveredett, az iskola képviselőinek fókuszába a tér társadalomformáló szereplének elemzése került.¹⁶²

Az építészeti bűnmegelőzés olyan, az urbanizációs folyamatok által keletkeztetett, a környezeti kriminológiai tanaiból levezethető szituatív prevenciós eszköz, amelynek célja az egyén környezetének fizikai megváltoztatása, alakítása.¹⁶³ Ezzel összefüggésben az építészeti kriminológia a bűnözés városi környezetből való „kitervezésére” (*designing out crime*) törekszik. Amint azt Ray C. Jeffrey megfogalmazta: „*A környezetet változtasd meg, ne az embert!*”¹⁶⁴

Shlomo Angel várostervező 1986-ban publikált munkájában arra a következtetésre jutott, miszerint azok a környékek, ahol erőszakos közterületi bűncselekményeket követnek el, nem esnek egybe azokkal a helyszínekkel, ahol a bűnelkövetők élnek. Kutatásai alapján a bűnmegelőzés alábbi három tényezőjét különböztethetjük meg:

1. a közösség tagjainak és a rendőrségnek a bűnmegelőzésben betöltött szerepe (mivel jelenlétük eltántoríthat az elkövetéstől),
2. a fizikai környezet (például házak, kerítések, közvilágítás) bűnmegelőzésben betöltött szerepe,
3. technológiai elemek (például riasztók, záruk, zárláncú kamerahasználat) szerepe a bűnmegelőzésben.¹⁶⁵

Oscar Newman akként foglalt állást, miszerint önmagában az, ha egy bűncselekmény elkövetésének szemtanúi vannak, nem feltétlenül egyenlő azzal, hogy közbe is fognak avatkozni, vagy egyáltalán hátráltatják az elkövetőt. Döntő tényező e körben, hogy a jelenlévők mennyire érzik sajátjuknak a tett színhelyét.¹⁶⁶

Az egyén felelősségvállalásának problematikája új köntösbe bújtatva jelenik meg korunk posztmodern társadalmában. Míg a modernitásban a szembenállás mentén ellentétpárokban gondolkodtunk, a posztmodern ember a relativitás korában – egyes vélekedések szerint káoszában – él, ebből fakadóan pedig a „jó” és a „rossz” kategóriája közötti határok is

---

¹⁶² Zentai Viola: A modern személyiség és a nagyváros. *Tér és Társadalom* 6, 1992/ 3-4.261.

¹⁶³ Molnár István Jenő: Az építészeti bűnmegelőzés újraértelmezése. 40. https://kriminologia.hu/files/kiadvany/2020/molnar_istvan_jeno.pdf. (2026.04.25.)

¹⁶⁴ Borbíró – Gönczöl – Kerezsi – Lévay i.m. 236.

¹⁶⁵ Borbíró – Gönczöl – Kerezsi – Lévay i.m. 235.

¹⁶⁶ Uo.

elmosódnak.¹⁶⁷ A téma filozófiai vetületein túl mindez a bűnügyi tudományok szempontjából is relevanciával bír az alább kifejtésre kerülő érvelés szerint.

Egyetértve Newman fentebb részletezett meglátásával, és visszacsatolva a bűnözést magyarázó költség-haszon elméletre, az látszik kirajzolódni, hogy a relativitás káoszában nemcsak az elkövető, de a tanú is mérlegelni kényszerül, mégpedig az uralkodó individualista felfogás tükrében azt vizsgálja, hogy vajon érdemes-e közbeavatkoznia, megéri-e kockázatot vállalnia. Ősi, belénk kódolt ösztön, hogy az ember törekedjen megvédeni azt, ami az övé. Másképp fogalmazva, érdekeltté kell tennünk a potenciális jelenlévőket abban, hogy felelősséget érezzenek adott személy, közösség, vagy éppen helyszín iránt.

A szituációs bűnmegelőzés a bűnalkalmak visszaszorítása által törekszik a bűnözési ráta csökkentésére, ennek egyik eszköze lehet a fentebb bemutatott építészeti megoldások segítségül hívása. Windt Szandra ugyanakkor rámutatott arra, hogy a szituációs bűnmegelőzés és a közösségi bűnmegelőzés elemei a leghatékonyabban együttesen alkalmasak akár a rövid, akár a hosszútávú célok elérésére, így végső soron e két preventív technika egymás nélkül csupán félkarú óriás.¹⁶⁸

A közösségi bűnmegelőzés fogalom mindazon preventív törekvésekre utal, amelyek a közösségi erőforrások felhasználásával és a közösség tagjainak a bevonásával fogalmazzak meg helyi szintű válaszokat helyi kriminalitási problémákra.¹⁶⁹ A közösségi bűnmegelőzés hatékonyságának kulcsa a lakosok részvételi hajlandóságában rejlik, ennek hiányában ugyanis a közösségi bűnmegelőzés elvei csupán hangzatos retorikai elemek maradnak. Különösen problematikus mindezek fényében azon megkerülhetetlen tény, miszerint a lakosság mobilizálása éppen a kriminalitással leginkább sújtott közösségekben a legnehezebb.¹⁷⁰

III.4.2.2. A resztoratív város koncepció szerepe a bűnözés elleni küzdelemben

A fentiekre tekintettel az alábbi ellentmondás rajzolódik ki: elvárjuk a közösségtől a helyi bűnmegelőzési programok iránti nyitottságot, azonban, amennyiben a bűnmegelőzési törekvések kudarcot vallanak, és mégis bekövetkezik a bűncselekmény, a közösség kontrollvesztetté válik. Ezesetben a tradicionális jogi gondolkodás már nem tekint partnerként

---

¹⁶⁷ Sárík Eszter: Vallásosság, értékrend, ifjúság – a kriminológia kontextusában. PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2018. 23.

¹⁶⁸ Irk Ferenc: Viktimológia, közösségi és szituációs bűnmegelőzés. = Belügyi Szemle 2015/4, 11. o.

¹⁶⁹Borbíró – Gönczöl – Kerecsi – Lévay i.m. 834.

¹⁷⁰Borbíró – Gönczöl – Kerecsi – Lévay i.m..837.

a közösségre a bűncselekménnyel okozott konfliktus rendezése során, ebből fakadóan tehát az eddig aktivitásra buzdított személyek passzív szerepbe kényszerülnek.

A resztoratív város koncepció arra épül, hogy az embereknek szükségük van egymásra ahhoz, hogy helyrehozzák a társadalmi károkat, és megoldják a közösségen belüli problémákat.¹⁷¹

A cél a közösséget és a fenntarthatóságot előtérbe helyező városi környezet kialakítása, amely az alábbi feltételek biztosítása révén érhető el:

- egészséges emberi kapcsolatok kialakulásának az elősegítése befogadó és összetartó közösségek megteremtése révén,
- a helyreállító igazságszolgáltatás értékeinek – különösen a szolidaritás és az emberi méltóság tiszteletben tartása, valamint a társadalmi párbeszéd ereje – széles körben történő megismertetése,
- a közösségek „felhatalmazása” annak érdekében, hogy a konfliktusokat saját erőforrásaik által oldják meg, saját maguk igyekezzenek orvosolni a konfliktus okozta károkat,
- a közösségek bátorítása, hogy maguk határozzák meg társadalmi értékrendjüket.¹⁷²

Felismerve a problémamegoldás multidiszciplináris megközelítésének szükségességét, megállapíthatjuk, hogy mindennek kulcsa az együttműködés, nemcsak a polgárok közösségén belül, hanem a döntéshozó fórumok szintjén is. Példának okáért, a gyalogosbarát övezetek kialakítása megköveteli az együttműködést a környezetgazdálkodásért felelős szakemberek és a városvezetés között, míg a közösségen belüli helyreállító igazságszolgáltatás jegyében lefolytatandó programok (például békítőkörök) a bűnüldöző szervek, az oktatási intézmények és a szociális szolgálatok közötti partnerségen alapulnak.¹⁷³

Resztoratív várossá válni nem jelent egyet valamely pontosan meghatározható kritériumok teljesítése mentén elnyerhető címmel. Lényegében „önbevalláson” alapul, hogy melyik városok tartja magát resztoratív városnak.

Tekintettel arra, hogy mely közösségek járnak elől a követendő gyakorlatokkal, illetve mennyiben feleltethetők meg a városbéli mindennapok a fentebb kifejtett törekvéseknek, a szakirodalom jelenleg – figyelemmel az adott közösségen belül akár az önkormányzatok, a civil

---

¹⁷¹ European Forum For Restorative Justice: Restorative Cities. <https://www.euforumrj.org/restorative-cities>. (2026.04.25.)

¹⁷²Cristina Vasilescu (szerk.): A journey around restorative cities in the world: a travel guide. 11-12. o. <https://www.euforumrj.org/sites/default/files/202312/DIGITAL%20%E2%80%93%20EFRJ%20Travel%20Guide%20%E2%80%93%20FINAL%20VERSION%20201123.pdf>. (2026.04.25.)

¹⁷³ Restorative Cities: 8 Examples Changing the World. <https://restorativejustice101.com/the-restorative-city-10-examples-changing-the-world>. (2026.04.25.)

szervezetek vagy éppen egyetemek aktív és közösségorientált hozzáállására és erőfeszítéseire a helyreállító igazságszolgáltatás érvényre juttatása érdekében – resztoratív városként tartja számon a következő városokat: Leuven, Bristol, Como, Lecco, Leuven, Tempio Pausania, Tirana, Hull és Wrocław.¹⁷⁴

A fenntartható városok és közösségek létrejöttéhez járul hozzá például Leuven azáltal, hogy a központi piacterét autómentes zónává tette, így csökkentve a levegőszennyezést, valamint növelve egyúttal az autómentes övezeten belül létesített piacok, kávézók révén a társadalmi interakciót.¹⁷⁵ Bristolban a „Bristol One City” projekt keretében a városban 2050-ig 60.000 új lakás épül, ekként törekedve a lakhatási problémák orvoslására.¹⁷⁶

Tempio Pausania az első olasz resztoratív város. E városban található a 2012-ben épült Nuchis börtön, amely a szervezett bűnözéshez kapcsolódó elítéltek fogva tartására szolgál. 2012 – ben új börtön épült a maffiabűnökért életfogytiglani börtönbüntetésre ítélt rabok számára. A városlakók, amikor értesültek e hírről, attól tartottak, hogy a maffia beszivárog a helyi közösségekbe, míg a fogvatartottak feszültebbé váltak attól, hogy távolabb kerülnek elhelyezésre szabadon lévő családtagjaiktól, akik a földrajzi távolság miatt még inkább kiszolgáltatottá válnak el nem ítélt bűntársaiknak, mindez pedig konfliktusokkal terhelt hangulathoz vezetett a börtönben és a városon belül is. E körülmények hívták életre azt a tett-központú projektet, amelynek főbb eredményei három szintből épülnek fel.

Az első lépcsőfok az észlelés szintje. Ennek keretében került sor a fókuszcsoportok rezilienciájának a felmérésére. Mindez elengedhetetlen a reintegrációs programok előkészítése vonatkozásában. Ezután következett az egyes szervek és intézmények közötti integráció kiépítése, hiszen a társadalomba történő visszailleszkedést nagyban segíti, amennyiben az egyén nem szakad el a mindennapi életben való boldoguláshoz szükséges normák követésétől. Ezt felismerve, a börtönön belül létrehozásra került egy aktívan ülésező tanács, amelynek a kialakításában a polgármester is részt vett. Az innováció szintje pedig abban nyilvánult meg, hogy a helyreállító igazságszolgáltatás minden polgár számára elérhetővé vált.¹⁷⁷ Az önkéntes projektben részt vevő fogvatartottaknál megfigyelhető volt, hogy fokozatosan elhatárolódtak a

---

¹⁷⁴ Vasilescu i.m. 1. o.

¹⁷⁵ Restorative Cities: 8 Examples Changing the World. <https://restorativejustice101.com/the-restorative-city-10-examples-changing-the-world>. (2026.04.25.)

¹⁷⁶ City Office and One City Plan. <https://www.bristol.gov.uk/council/city-office>. (2026.04.25.)

¹⁷⁷ Gian Luigi Lepri – Ernesto Lodi – Partrizia Patrizi: Case study. Tempio Pausania: social conflict resolution in a community setting. = The International Journal of Restorative Justice 2019/2, 314 – 319. o.

maffiakultúrától, sikerei folytán pedig a Tempio Pausania - beli modellt átvette Mentana és Palermo is.¹⁷⁸

III.4.3.A resztoratív város koncepció magyarországi adaptálásának lehetőségei és jelenleg rendelkezésre álló eszközei

Amennyiben áttekintjük hazánk hatályos Nemzeti Bűnmegelőzés Stratégiáját (a továbbiakban Stratégia), azt tapasztalhatjuk, hogy – noha nem kifejezetten ekként nevesítve, azonban értelmezésükből fakadóan vitathatatlanul– megjelentek jogalkotásban olyan elemek, amelyek a resztoratív értékek megteremtésének az irányába mutatnak.

A Stratégia a bűnmegelőzést meghatározó alapelvek körében rögzíti a lokalitás elvét, miszerint a helyi kriminalitási problémákat helyi kontextusban kell értelmezni, majd a helyi válaszokat a helyi területi sajátosságok figyelembevételével kell megfogalmazni.¹⁷⁹ Szintén az alapelvek körében utal a közösségek erejére, és deklarálja, hogy a partnerség elve szerint az eredményes bűnmegelőzés kizárólag több, a bűnmegelőzésben érdekelt szereplő összehangolt működése esetén valósulhat meg. E körbe tartozónak kell tekintenünk az államot, az önkormányzatokat, a közösségeket, az üzleti szférát, az egyházakat és a civil szervezeteket. Kiemelten fontos a polgárokkal való kommunikáció, hiszen ezen a szinten fogalmazódnak meg a helyi problémákhoz igazodó megoldási javaslatok, illetve ebben a folyamatban derülhet fény a problémamegoldás érdekében tett intézkedések sikerességére vagy éppen kudarcára.¹⁸⁰

A Stratégia az elkövetővé válás, az áldozattá válás és a bűnalkalmak lehetőségének a megelőzése érdekében három kiemelt pillért nevesít, nevezetesen a környezetfejlesztést, az edukációt és a horizontális intézkedéseket.¹⁸¹ A probléma komplex voltából fakadóan a bűnmegelőzés ezen aspektusai összefüggésükben értelmezendők, ugyanakkor, tekintettel írásom fókuszára, írásom e ponton csupán a környezetfejlesztés és az edukáció dimenzióit tárgyalja.

A környezetfejlesztés, mint beavatkozási terület a szituációs és az építészeti bűnmegelőzés eszközeit hasznosítja. Iránymutatónak tartom, hogy a Stratégia „az épített környezet fejlesztése” cím alatt nem csupán a fizikai környezet – például közvilágítás, városi

---

¹⁷⁸ Uo.

¹⁷⁹ Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2024–2034). 3.o.

¹⁸⁰ Uo.

¹⁸¹ Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2024–2034) 27. o.

területek karbantartása – fenntartásának fontosságát tárgyalja, hanem kitér arra is, miszerint magát a közösséget is formálni kell a szociális kohézió erősítése jegyében.¹⁸²

Az edukáció terén a Stratégia szorgalmazza, hogy az információátadáson túl az egyes prevenciós vagy éppen a reintegráció érdekében tartott foglalkozások interaktívak és készségfejlesztők legyenek.

A munkanélküliség, a szegénység, a halmozottan hátrányos helyzet és a kirekesztettség mind megteremti és eredményezi a bűnözés térbeliségét.¹⁸³ Ennek tükrében kiemelten fontos feladat, hogy az egyes bűnmegelőzési stratégiákban foglalt célkitűzések mennyiben képesek megvalósulni a szegregátumokban. Ebből fakadóan pedig nem csupán a bűnmegelőzés stratégia vizsgálata releváns, hanem a gyakorlati megvalósítás érdekében vizsgálni kell azt is, hogy megjelenik-e valamilyen formában a környezeti bűnmegelőzésre utalás a településtervezés és a településrendezés során. Végére is nem elég deklarálni az építészeti bűnmegelőzés fontosságát, érvényt is kell szerezni a gyakorlati megvalósításának, ehhez pedig, amint fentebb már utaltam rá, nem csupán jogalkotókra és jogalkalmazókra van szükség, hanem a kivitelezésért felelős szakhatóságok közös gondolkodására is.

A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 19/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 10. § (2a) bekezdése rögzíti, hogy amennyiben a településen szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület található, ebben az esetben a cselekvési programban, mint a településfejlesztési terv kötelező elemében ki kell térni a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedésekre, a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedésekre, továbbá a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, és a hatásuk mérséklésére teendő intézkedésekre. Visszautalva az SDG-célokra, fontosnak tartom kiemelni, hogy a fejlesztési tervnek a fentebb kifejtettek figyelembevételével a fenntarthatóság kritériumainak is meg kell felelnie. A már hivatkozott 10. § (1) bekezdése ugyanis alapvetésként fogalmazza meg, hogy a fejlesztési terv a település jövőképeinek meghatározása mellett, a település fejlődésének meghatározása érdekében rögzíti azokat a rövid-, közép- és hosszútávú célokat, feladatokat, településfejlesztési akciókat, fejlesztéseket, illetve az egyéb olyan intézkedéseket, amelyeket a település a tervszerű, fenntartható, valamint gazdaságos fejlődése és üzemeltetése érdekében indokolt megvalósítani.

---

¹⁸² Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2024–2034) 28. o.

¹⁸³ Vári Vince: Új pszichoaktív anyagokkal (UPA) kapcsolatos bűnözés Miskolc szegregátumaiban. = Magyar Rendészet 2022/1, 174. o. DOI: 10.32577/mr.2022.1.11.

Míg a „városodás” mennyiségi, ezzel szemben a „városiasodás” minőségi változást jelent, amelynek utolsó szakasza a reurbanizáció.¹⁸⁴ A reurbanizáció a városok hanyatlásának megállításával függ össze, és tudatos, aktív várospolitikát feltételez. Ennek keretében a városvezetés – általában a magánszféra segítségével, úgynevezett „public-private-partnership” (3P) vállalkozási formában – felvásárolja a fizikailag és társadalmilag leromlott állapotú épületeket, majd a terület megtisztításával, a közművek kiépítésével, valamint a közlekedés fejlesztésével „rehabilitálja” a városrészt. E folyamat kísérőjelensége a városrész társadalmi összetételének a fokozatos átalakulása.¹⁸⁵

Figyelemmel arra, miszerint a szegregátumok olyan területek, ahol nem ment végbe a városfejlődés valamennyi szakasza, a bűncselekmények csökkentése elérhető lenne azáltal is, ha végbemegy a teljes strukturális társadalmi fejlődés, azaz, ha megvalósul a reurbanizáció.¹⁸⁶ Így tehát a bűnmegelőzés szintjén is fontos, hogy az egyes városok kellő szakmai alapossággal elkészített, a helyi problémákra érdemben reagáló településfejlesztési tervekkel rendelkezzenek, amely tervekben fontos szerephez kell, hogy jusson a resztoratív szemlélet.

IV. A resztoratív szemlélet intézményesülése Magyarországon: lehetőségek és kihívások

Az alternatív konfliktuskezelés előzőekben ismertetett tényeréséből fakadóan már egészen az 1990-es évektől kezdődően nemzetközi és regionális nyomás is helyezkedett hazánkra a mediáció büntetőjogi intézményrendszerének kimunkálása, illetve a közvetítői eljárás alkalmazhatóságának kialakítása érdekében.¹⁸⁷ Ebben a fejezetben a magyar szabályozás büntetőjogi aspektusainak múltját és jelenét tekintem át, egyúttal kísérletet teszek arra, hogy a jövő irányába mutató újabb szabályozási kérdésekre mutassak rá.

A resztoratív szemléletmód elméleti kereteinek a bemutatását követően indokolt a magyar jogrendszer helyreállító igazságszolgáltatással kapcsolatos jogintézményeinek – különös tekintettel a büntetőügyi mediációnak – az áttekintése, figyelemmel arra, miszerint így módon vizsgálhatjuk meg azon tényleges keretet, amelyben az elméleti alapok kiteljesedhetnek,

---

¹⁸⁴ Ignác Brigitta: A mélyszegénységben élők kábítószerhasználatának földrajzi aspektusai a szegregátumokban. = Bűnözésföldrajzi Közlemények 2023/5-6, 11.o.

¹⁸⁵ Jeney László – Kulcsár Dezső – Tózsza István (szerk.): Gazdaságföldrajzi tanulmányok közgazdászoknak. Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdaságföldrajz és Jövőkutatás Tanszék, 2013. 69. o.

¹⁸⁶ Ignác i.m. 11. o.

¹⁸⁷ Glavanits Judit – Wellman Barna Bence: Az alternatív vitarendezés helye a jogrendszerben. Budapest, Nemzeti Közszoigalati Egyetem, 2020. 36. o.

és vonhatunk le következtetést arra nézve, hogy a hazai szabályozás a resztoratív elvek mentén mennyiben képes reagálni a gyermekek valódi szükségleteire a traumatudatosság és az érdemi problémamegoldás tükrében.

A teljesség kedvéért ugyanakkor indokoltnak tartom – a dolgozat büntetőjogi fókuszának megtartása mellett – röviden érinteni a más jogágak berkeiben rendelkezésre álló resztoratív igazságszolgáltatási eszköztárat is, különös tekintettel azok a büntetőügyi közvetítés intézményével fennálló esetleges kapcsolódási pontjaira.

IV.1. A magyar büntetőjogban rendelkezésre álló alternatív utak áttekintése

„A büntetőjog hátttere a büntetőpolitika, aminek a társadalom képezi az alapját. E három tényező kölcsönös függési viszonyban áll egymással: a társadalmi változások indukálják a büntetőjogi gondolkodás és kriminálpolitikai paradigma alakulását, melyek pedig a tételes jogot formálják.”¹⁸⁸

A nemzetközi kriminálpolitikai paradigma változásai eredményeképpen resztoratív szemléletmódot tükröző intézkedések a magyar büntetőeljárás valamennyi szakaszában alkalmazhatók.

Már az ügyészi szakban is lehetőség van az alternatív módszerek alkalmazására. Az ügyészi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése konstrukció lényegében az alternatív eljárások „előfutára”, amely keretében az ügyészség az alábbiakat helyezheti kilátásba:

- az eljárás felfüggesztése közvetítői eljárás céljából, illetve ennek eredményétől függően az eljárás megszüntetése,
- feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazása és ennek eredményétől függően az eljárás megszüntetése,
- a gyanúsított együttműködésére tekintettel az eljárás megszüntetése, illetve a feljelentés elutasítása,
- szükséges intézkedések megtétele vádemelés esetén a bíróság elé állítás vagy a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás érdekében.¹⁸⁹

---

¹⁸⁸ Kóhalmi Máté: A fiatalkorúakra vonatkozó büntető anyagi jogi szabályozás története. = Büntetőjogi Szemle 2019/2, 41. o.

¹⁸⁹Béres Viktor: A vádemelés alternatívái ügyészi szakban. <https://kuria-irosag.hu/hu/kuriai-dontesek/berces-viktor-vademeles-alternativai-ugyeszi-szakban>. (2026.04.25.)

Ezen konstrukció azért tekinthető az alternatív vitarendezés előfutárának, mivel ez még nem az intézményes keretek között szabályozott resztoratív igazságszolgáltatás, azonban ösztönzően hat a terhelt együttműködésére. E jogintézmény bevezetése azt hivatott jelezni, hogy a vádemelés nem automatikusan történik, hanem a vádhatóság lehetőség szerint nyit az alternatív konfliktuskezelés irányába.

Hatályos büntetőjogunkban tehát kettő, úgynevezett „elterelő intézményt” különböztethetünk meg, nevezetesen a közvetítői eljárást és a feltételes ügyészi felfüggesztést. Utóbbi vizsgálata nem képezi írásom tárgyát, ugyanis e két jogintézmény egymással összefüggésben történő alkalmazása kizárt. Mindkét diverziós intézmény tekintetében meghatározható azon adott bűncselekmény jellegéhez, illetve a terhelt személyéhez köthető esetkör, amelynél az elterelés adott formájának alkalmazása indokolt.¹⁹⁰

Amennyiben vádemelésre kerül sor, úgy értelemszerűen nem beszélhetünk alternatív útról a bírósági eljárás helyett, ugyanakkor a resztoratív szemlélet beinvitálható a tárgyalóterem falai közé is, és a tárgyalás traumatudatos vezetésével, illetve az ítélethozatal során helyreállító szemléletű pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály meghozatalában ölthet testet.

A büntetés végrehajtása során szintén kiemelt szerep kell, hogy jusson a helyreállító szemlélet érvényre juttatására az alábbiakra figyelemmel.

Robert Merton “The Self-fulfilling Prophecy” című, 1948-ban megjelent publikációja hívta fel a figyelmet először a Pygmalion-hatás jelenségére, miszerint egy szituáció hibás értelmezése olyan viselkedést vált ki a környezetből, amelynek következtében az eredetileg hamis értelmezés igazzá válik. Ezzel összefüggésben említésre érdemes, hogy Gordon Allport amerikai szociálpszichológus, a személyiségkutatások első jelentős képviselője szerint minden emberi kapcsolatban hatalmas ereje van az elvárásoknak. Ebből fakadóan, ha rossznak gondoljuk embertársainkat, akkor végső soron éppen mi magunk fogjuk kiprovokálni, hogy rosszak is legyenek.¹⁹¹

A fentebb elmondottak új köntösbe bújtatva jelennek meg a zárt intézetek falain belül. A végrehajtandó szabadságvesztéssel sújtott elkövetők már legalább egyszer szükségszerűen „rosszak” voltak a büntetőjogi tényállásokban testet öltő társadalmi konszenzus értelmében,

---

¹⁹⁰ Piukovics Éva (szerk.): Jogi alapismeretek pártfogó felügyelők számára. Budapest, Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó Kft., 2018. 96. o.

¹⁹¹ Cserné Adermann Gizella: Önbeteljesítő tanári elvárások – iskolai kudarcok. = Tudásmenedzsment 2003/1, 53–62. o.

hiszen éppen ezért került sor velük szemben e büntetési nem kiszabására. Mindez pedig elegendő alapot szolgáltat arra, hogy hajlamosak legyünk a legrosszabbat feltételezni róluk a további életvezetésük szempontjából is, és mindez végül egy ördögi kört eredményezhet, egyúttal a normakövetés, vagyis a büntetés egyik fő célja ellen hathat.

A megbánás, a jóvátétel igényének kifejezésre nem juttatása alkalmas lehet arra, hogy erősítse a deprivációt, a prizonizáció által okozott énkép-devalvációt, teret engedve ezáltal a Pygmalion–effektus eskalációjának, amely pedig a fogvatartott szabadulás utáni életét is meghatározhatja.¹⁹²

A reszocializációs rezsim lényege abban áll, hogy a fogvatartottak idejét ki kell tölteni értékes és hasznos tevékenységekkel,¹⁹³ a resztoratív technikák alkalmazása pedig lényeges eleme lehet a reszocializációnak.

A resztoratív módszerek egyformán alkalmasak az alábbi kategóriákba sorolható valamennyi konfliktus–típus békés rendezésére:

- az áldozat és az elítélt közötti konfliktusok,
- a börtönszemélyzet és a fogvatartott közötti konfliktusok,
- a zárkán belüli konfliktusok.¹⁹⁴

Ez utóbbi kapcsán érdemes megjegyezni, hogy a különböző szubkultúrákból érkező elítéltek összeütközéseire általában válaszként adott fegyelmi fenyegetések, a konfliktusban érintettek más zárkába történő áthelyezése adott konfliktus eskalációját is jelentheti a rabtársadalomban,¹⁹⁵ így az ilyesfajta esetekben különösen fontos lenne gyakorlati szinten a konstruktív vitarendezés börtönkultúrába történő beépítése, e technikáknak nem csupán a rabokkal, hanem a börtönszeméllyzettel való megismertetése.

---

¹⁹²Nyesténé Jánkfalv Zita: Elkövettem, megbántam, jóvátenném. Resztoratív gyakorlatok a börtönben. = Börtönügyi Szemle 2021/2, 14–28. o.

¹⁹³ Czenzer i.m. 9. o.

¹⁹⁴ Lebujos Imre: Resztoratív módszerek a büntetés-végrehajtási intézetekben (Utópia vagy valóság?) = Börtönügyi Szemle 2012/64, 33–52. o.

¹⁹⁵ Nyesténé i.m. 17.

IV.2. A közvetítói eljárás, mint a helyreállító igazságszolgáltatás intézményesült formája

IV.2.1. A büntetőügyi mediáció jogszabályi környezetének főbb állomásai a Bktv. tükrében

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 15/2003. (X.28.) OGY határozat makrotársadalmi szinten kívánta alkalmazni a helyreállító igazságszolgáltatás módszereit – megszólítva a lakóközösségeket, üzleti szférát, az egyházakat és a civil szervezeteket –, továbbá a stratégia a bíróságok, illetve az ügyészek feladataként előírta a resztoratív eszközök elterjesztését.¹⁹⁶

Érdemesnek tartom ezzel összefüggésben annak kiemelését, miszerint ezen OGY határozat a bűnmegelőzés célrendszere keretében számos resztoratív arculatú szempontot tüntetett fel, többek között a bűncselekmény anyagi és erkölcsi kárainak megtérítését, a konfliktusok erőszakmentes megoldását, illetve a közösségi interakció és kontroll fokozását nevesítette. Szintén e körben említhető némileg lazább, azonban releváns kapcsolódási pontként, hogy megjelenik a bűnelkövetői alkalmak lehetőségének a korlátozása iránti törekvés – ennek jelentőségét a resztoratív város koncepció bemutatásánál elemeztem – és az áldozatsegítés – amelynek resztoratív igazságszolgáltatással mutatott kapcsolódási pontjait a II. fejezetben tekintetem át –, mint specifikus célkitűzésként nevesített törekvés a „partnerség megteremtése a bűnmegelőzés szereplői között” elnevezésű átfogó célkitűzésen belül.¹⁹⁷ Noha szigorúan véve mindez nem tartozik a Btk.-t érintő szabályok módosításához, azonban fontos az említése, mivel arra enged következtetni, hogy a tevékeny megbánás anyagi jogba történő beemelését megelőzően sem volt idegen a magyar jogalkotói gondolkodástól a helyreállító szemlélet.

A magyar büntetőjogban 2007-től kezdődően létezik a tevékeny megbánás jogintézménye,¹⁹⁸ alkalmazásának kérdését azonban már egészen az 1990-es évek óta heves

---

¹⁹⁶ Sümei Zsuzsa: A büntetőjogi mediáció a jogalkalmazásban. In: Válogatás a kriminológiai és bűnügyi tudományok PhD szekció „Alkotmányos büntetőjog és jogállami büntető-igazságszolgáltatás” címmel rendezett konferenciáján elhangzott előadásokból. 1. o. https://kriminologia.hu/files/kiadvany/2019/kk_79_sum_zsuzsa.pdf. (2026.04.25.)

¹⁹⁷ Ezt alátámasztandó, ld: a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 15/2003. (X.28.) OGY határozat. 6.2. ábra.

¹⁹⁸ https://mersz.hu/dokumentum/wk83_156. (2026.04.25.)

társadalmi diskurzus övezte.¹⁹⁹ A bevezetést ellenzők körében aggályként merült fel, vajon nem idegen-e a magyar lakosság és a jogalkalmazók lelkiületétől a közvetítés, különös tekintettel arra, miszerint a párbeszéd meglehetősen távol áll a legalitás elvén, az állami büntetőigény érvényesítésén alapuló kontinentális jogrendszerünktől, illetve az is kételyként fogalmazódott meg, hogy van-e joga a sértettnek, valamint az államnak lemondani a büntetőigényről a jóvátétel esetén.²⁰⁰

Az uniós jognak való megfelelés érdekében a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája céljainak végrehajtásából származó 2005-ben és 2006-ban megvalósítandó feladatokról szóló 1036/2005. (IV. 21.) Korm. határozat jogalkotási feladatként írta elő a helyreállító igazságszolgáltatási eszközök és a mediáció alkalmazásának a törvényi feltételeinek megteremtését.²⁰¹ Ezen kötelezettségnek eleget téve került megalkotásra a 2007. január 1. napjától hatályos, a büntetőügyekben alkalmazható közvetítésről szóló 2006. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban Bktv.), és léptek hatályba az e törvényhez kapcsolódó anyagi és eljárásjogi módosítások.²⁰² Egészen a mai napig ez az egyetlen, a resztoratív igazságszolgáltatás büntetőjogi vetületeit önálló formában szabályozó törvény. Tekintettel a törvény címére, egyértelmű, hogy mely eljárási forma szabályozását választotta a jogalkotó az előzőekben bemutatott körmodell/konferenciamodell/közvetítői eljárás közül.

Már 2006 óta a Bktv. tartalmazza a büntetőügyekben alkalmazható közvetítői eljárás részletszabályait. Az egyes módosítások részletszabályokat érintettek, ekként például a mediátor személyét illetően. A büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységgel összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLXIII. törvény 1 § (1) bekezdése értelmében a közvetítői eljárást a büntető ügyekben eljáró bíróság, illetőleg ügyész székhelye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálat közvetítői tevékenységet végző pártfogó felügyelője vagy a pártfogó felügyelői szolgálatként kijelölt szervvel – pályázat útján – közvetítői tevékenység végzésére szerződésben álló ügyvéd folytatja le, szemben azzal, hogy ezen módosítás előtt ügyvéd nem járhatott el közvetítőként.

Az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló 2011. évi CL. törvény 89. §-a a költségviselés szabályait pontosította, 2024-ben pedig az adtakezelés és a közvetítőként

---

¹⁹⁹ Barabás A. Tünde: A megbánás helye és szerepe a magyar büntetési rendszerben – mediáció Magyarországon. 74. o. https://jog.tk.hu/uploads/files/08_BarabasAT.pdf. (2026.04.25.)

²⁰⁰ Uo.

²⁰¹ 1036/2005. (IV. 21.) Korm. határozat, III/A Jogalkotási feladatok 3. pont. <https://jogkodex.hu/doc/1947373>. (2026.04.25.)

²⁰² Sümegi i.m. 1. o.

eljáró pártfogó felügyelő személyét illetően állapított volna meg a jogalkotó újabb részletszabályokat és az érdemi befejezést gyorsító szabályokat.²⁰³ Ez utóbbi kapcsán kiemelendő, hogy 2024 novemberétől a Bktv. 9. § (4) bekezdése alapján a közvetítői eljárást úgy kell megszervezni, hogy azt az első közvetítői megbeszéléstől számított három hónapon belül be lehessen fejezni, és ha a büntetőeljárás felfüggesztésre került, akkor a jelentés, továbbá a megállapodásról szóló okirat a felfüggesztés határidejének letelte előtt megérkezzen az ügyészséghez.

Ezek a módosítások nem tekinthetők koncepcionális változtatásnak, így álláspontom szerint figyelemreméltó, hogy bár a Bktv. megalkotása óta már nem ugyanaz a Btk. és Be. van hatályban, azonban a közvetítésről szóló törvény kiállta az idők próbáját. Ez összefüggésben állhat azzal, hogy a Bktv. általánosságban elfogadott és kívánatosnak tartott társadalmi célokat hivatott szolgálni, és ebből fakadóan kodifikációs ciklustól függetlenül illeszkedik a jogpolitikai célokhoz.

A büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. CXVIII. törvény lényegében annak a lehetőségét teremtette meg, hogy a közvetítő 2026. január 02. napjától kezdődően szélesebb körben választhat a resztoratív eljárások közül.²⁰⁴ A Bktv. 8. § (1) bekezdése értelmében a közvetítő a büntetőeljárás ügyiratai és az előkészítés során megismert adatok alapján dönt arról, hogy mely helyreállító technikát alkalmazza közvetítői eljárása során, míg a (2) bekezdés kimondja, hogy a közvetítő a megbeszélés kereteit a közvetítői eljárás lefolytatása során alkalmazott módszernek megfelelően választja meg.

Véleményem szerint a jogalkotói törekvés a resztoratív eszköztár kiszélesítésére pozitívként értékelhető, ugyanakkor a szabályozás jelen formájában keveredik a helyreállító technika, a helyreállító igazságszolgáltatási forma és a közvetítés fogalma.

A törvény általános indokolása szerint a Bktv. módosításának célja *„hangsúlyt adni a közvetítő azon szakmai kompetenciájának, hogy az adott esethez leginkább igazodó helyreállító technikát, módszert megválassza, és ehhez kapcsolódóan az egyes technikák sajátosságai alapján szükséges rögzíteni azt is, hogy a közvetítő határozza meg a megbeszélésen a felek és a közvetítői eljárás egyéb résztvevőinek a felszólalási rendjét”*, míg a részletes indokolás körében arra utalt a jogalkotó, miszerint *„a közvetítői eljárás jogintézménye napjainkra jelentős fejlődésen ment át, és olyan helyreállító technikák alakultak ki, amelyek az adott helyzetre*

---

²⁰³ Id. az online csalások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény 9. pontja.

²⁰⁴ A büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi CXVIII. törvény 15. §.

vonatkoztatva a felek körülményeihez és a cselekmény jellegéhez jobban igazodnak. Az adott módszer - így pl. mediáció, kör vagy konferencia módszer - megválasztása a közvetítő szakmai kompetenciájába tartozik. A módosítás ennek hangsúlyosabbá tétele érdekében a rendeleti szintű szabályt törvényi szintre emeli. Ehhez kapcsolódóan az egyes technikák sajátosságai alapján szükséges rögzíteni azt is, hogy a közvetítő határozza meg a közvetítői megbeszélés kereteit, ekként a felek és a közvetítői eljárás egyéb résztvevőinek a felszólalási rendjét. A közvetítői megbeszélés fő célja ugyanis az, hogy a megbeszélésen a sértett és a terhelt személyesen fejezhesse ki megéléseit és szükségleteit, és együttesen jussanak a konfliktus feloldását szolgáló megállapodásra, ehhez igazodnak az eljárás keretei.”²⁰⁵

Az elmélet alapoknál részletesen bemutatam, hogy a resztoratív igazságszolgáltatáson belül a mediáció egy eljárási forma a helyreállító igazságszolgáltatáson belül, nem pedig a helyreállító igazságszolgáltatás maga. A helyreállító technikák – például parafrázis, semlegesbe fordítás, Batna/Watna kérdések – közül eddig is szabadon választhatott a mediátor attól függetlenül, hogy *ex lege* ez nem került rögzítésre, hiszen az ügyfél szükségleteihez igazodó kommunikációs stílus nélkül eleve értelmelen volna a közvetítés. A jogalkotó által említett konferencia és kör-módszer nem technika, hanem eljárási forma. A mediáció önmagában is közvetítést jelent, nem a közvetítés egyik technikáját.

Erre tekintettel megállapíthatjuk, hogy a jogalkotói célkitűzés – nevezetesen a resztoratív eszköztár kiszélesítése és a közvetítő szakmai autonómiájának erősítése – üdvözlendő, ugyanakkor a normaszöveg és az indokolás terminológiája részben összemosza a resztoratív igazságszolgáltatás eljárási formáit és az azok során alkalmazott kommunikációs technikákat. Dogmatikailag így a törvényszöveg pontosítása szükséges.

Mindemellett meg kell jegyezni azt is, hogy amennyiben a jogalkotói célkitűzés a kör-módszer és a konferenciamodell gyakorlati alkalmazásának elősegítése, akkor különösen problematikus, hogy e kettő fogalom csupán az indokolásban tűnik fel, és az indokolásban is csupán említés szintjén. Végére is az indokolás nem köti a jogalkalmazót úgy, mint a törvényszöveg. Amint arra a Kúria arra rámutatott, a jogszabály indokolása a jogszabályt csak értelmezheti, és csak a jogszabályban a meglévő értelmezési lehetőségekre vonatkozhat, azonban az abban nem szereplő jogszabályi rendelkezést nem pótolhatja, hiszen az kizárólag a jogalkotó jogosítványa.²⁰⁶

---

²⁰⁵ T/12796. számú törvényjavaslat indokolással. <https://jogkodex.hu/doc/1300915>. (2026.04.25.)

²⁰⁶ Kúria Bfv.1116/2024/6. számú határozata.

IV.2.2. A közvetítés anyagi és eljárási jogi vetületei

A Bktv. megalkotása értelemszerűen az anyagi és eljárási jogi szabályok módosításának szükségességét is maga után vonta. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény 262. §-a iktatta be az anyagi jogunkba a tevékeny megbánás jogintézményét.

Az ekkor hatályban lévő, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Btk.) 32. § d) pontja értelmében a tevékeny megbánás büntethetőséget megszüntető okként került bevezetésre. A tevékeny megbánás alkalmazási körébe az alábbi bűncselekmények tartoztak a régi Btk. 36. § (1) bekezdése és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény 264. §-a értelmében a személy elleni, a vagyon elleni és a közlekedési bűncselekmények. Amennyiben a büntetési tétel felső határa nem haladta meg a három évet, és sor került a jóvátételre, akkor az elkövető büntethetősége megszűnt, míg, amennyiben e fenti bűncselekmények büntetési tételének felső határa az öt évet nem haladta meg, úgy a jóvátétel a büntetés korlátlan enyhítését eredményezte. A személy elleni bűncselekmények közül az élet és testi épség elleni, valamint a szabadság és az emberi méltóság elleni bűncselekmények esetében lehetett helye tevékeny megbánásnak, a közlekedési és a vagyon elleni bűncselekmények vonatkozásában pedig valamennyi bűncselekmény esetén alkalmazható volt a közvetítés.

Nem lehetett helye tevékeny megbánásnak a régi Btk. 36. § (3) bekezdése szerint, ha az elkövető *„többszörös vagy különös visszaeső, a bűncselekményt bünszervezetben követte el, bűncselekménye halált okozott, a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt vagy a szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó vagy részben felfüggesztett szabadságvesztésre ítéltése után, a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt, illetőleg próbára bocsátás vagy vádemelés elhalasztásának tartama alatt követte el, korábban szándékos bűncselekménye miatt közvetítői eljárásban vett részt, és ennek eredményeként vele szemben a 36. § (1) vagy (2) bekezdését alkalmazták, ha az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől az újabb szándékos bűncselekmény elkövetéséig két év még nem telt el.”*

A régi Btk. 107. §-a 2006. évi LI. törvény 270.§-ának rendelkezéseire tekintettel a fiatalkorúak jogában szintén kiegészült a tevékeny megbánás jogintézményével. A felnőttekhez képest azzal az eltéréssel került szabályozásra a kérdéskör, miszerint nem volt büntethető az a fiatalkorú, aki a személy elleni, közlekedési vagy vagyon elleni vétség vagy öt évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett elkövetését a vádemelésig beismerte,

és közvetítói eljárás keretében a sértett által elfogadott módon és mértékben a bűncselekménnyel okozott sérelmet jóvátette. Kiemelendő, hogy ezek alapján a szabályozás kezdeti éveiben a fiatalkorúakra nézve nem volt alkalmazható a korlátlan enyhítés lehetősége az eredményes közvetítói eljárás esetén. Csupán általam megfogalmazott feltételezés, de ez a konstrukció utalhat akár arra is, hogy az állami jogpolitika a fiatalkorúak ügyeiben nem akarta, hogy az alternatív út szinte automatikusan kiváltsa a szankciórendszert. Elképzelhetőnek tartom, hogy némi szkepticizmus övezte a közvetítói eljárás eredményességét, ezért szűkebb körben akarta a jogalkotó elérhetővé tenni a fiatalkorúak számára, hiszen náluk kiemelt súlya van a nevelő jellegű szankció megválasztásának.

A hatályos Btk. 29. § (1) bekezdése rögzíti, hogy közvetítói eljárás elrendelésének az élet, testi épség és az egészség elleni, az emberi méltóság és az egyes alapvető jogok elleni, a közlekedési, a vagyon elleni, illetve a szellemi vagyon elleni vétség, vagy ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett elkövetése esetén van helye, amennyiben a terhelt a vádemelésig beismerő vallomást tett. Megegyezően a régi Btk. koncepciójával, a vétség és a maximum hároméves büntetési tétel esetén a tevékeny megbánás büntethetőséget megszüntethető ok, öt éves felső határ esetében korlátlan enyhítést tesz lehetővé.

A jogalkotó a fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések körében a tevékeny megbánás cím alatt tovább bővítette a közvetítésre utalható ügyek körét azáltal, hogy fiatalkorú elkövető tevékeny megbánásának a 29.§ (1) bekezdésében meghatározott vétség vagy ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban fenyegetett bűntett elkövetése esetén is helye lehet.²⁰⁷ E körben tehát teljes mértékben megegyezik a régi Btk. és a hatályos szabályozás.

Nem lehet helye tevékeny megbánásnak a 29. § (3) bekezdése szerint, *„ha az elkövető többszörös vagy különös visszaeső, a bűncselekményt bünszervezetben követte el, bűncselekménye halált okozott, a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt vagy a szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt, illetve próbára bocsátás vagy feltételes ügyészi felfüggesztés tartama alatt követte el, vagy korábban szándékos bűncselekménye miatt közvetítói eljárásban vett részt, és ennek eredményeként vele szemben az (1) vagy (2) bekezdést alkalmazták, feltéve, hogy a további jogorvoslattal nem támadható határozat keltétől az újabb szándékos bűncselekmény elkövetéséig két év még nem telt el.”*

---

²⁰⁷ Btk. 107. §.

Ami az eljárási jogot illeti, a 2006. évi LI. törvény 103. §-a révén a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban régi Be.) 221/A. §-ába beiktatásra kerültek az alábbi szabályok:

A (3) bekezdés szerint a közvetítői eljárás elrendelésének hivatalból, vagy a gyanúsított, a védő, illetve a sértett indítványára lehetett helye, amennyiben fennálltak a régi Btk. 36.§-ában deklarált kritériumok, a gyanúsított a nyomozás során beismerő vallomást tett, reális vállalása volt, hogy a sértett kárát megtéríti vagy a bűncselekmény káros következményeit más módon jóváteszi, a gyanúsított és a sértett is hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához, valamint a bűncselekmény jellegére, az elkövetés módjára és a gyanúsított személyére tekintettel a bírósági eljárás lefolytatása mellőzhető, vagy megalapozottan feltehető volt, hogy a bíróság a tevékeny megbánást a büntetés kiszabása során értékelni fogja.

A régi Be. 221/A §. (4) bekezdése szerint a közvetítői eljárás tárgyában hozott, meg nem fellebbezhető határozatot a sértettel, a feljelentővel és a magánindítvány előterjesztőjével, valamint a közvetítői eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező megyei (fővárosi) igazságügyi hivattal is közölni kellett. Az (5) bekezdés fontos garanciális szabályt rögzített azáltal, hogy kizárta a közvetítői eljárás során tett gyanúsított nyilatkozat bizonyítási eszközként való felhasználását. Ezzel összefüggésben megjegyzendő, hogy a mediátort titoktartási kötelezettség köti. Ennek értelmében nem szolgáltatathat adatot még informális úton sem a felek által bizalmasan előadottokról, és az esetleges per során nem szolgálhat bizonyítékként semmilyen, az ülés során elhangzott információ. A közvetítői eljárás – amint azt már a bevezetések felismerte a jogalkotó – nem versenghet a büntetőeljárással, nem lehet a bizonyítási eljárás lefolytatásának színtere.²⁰⁸

Maga a régi Be. rögzítette a 221/A. (6) bekezdésében, hogy a közvetítői eljárás részletes szabályait külön törvény állapította meg, és állapítja meg a mai napig is. Fontos különbség, hogy amíg a régi Be. szerint a védő is kezdeményezhette a közvetítői eljárást, addig a hatályos szabályozás szerint a Be. 412. § értelmében a védő csupán tolmácsolhatja a terhelt igényét a közvetítői eljárás lefolytatását illetően, de önálló kezdeményezési szerepe nincs a gyanúsítottal való egyeztetés nélkül.

A közvetítői eljárás elrendelésének különös feltételei a hatályos Be.-ben nem változtak, jelentős újítás azonban, hogy a közvetítés elrendelése kiemelet jogalkotói céllá vált. Annak érdekében, az ügyészség éljen az elterelés intézményeivel, ezért a törvény adminisztratív terhet

---

²⁰⁸ 2006. évi CXXIII. törvény indokolása a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről. Részletes indokolás a 11 § – hoz.

telepített a közvetítői eljárást megtagadása esetére, mivel, amennyiben a gyanúsított vagy a sértett indítványozza a közvetítői eljárás lefolytatását, vagy előre nyilatkoznak hozzájárulásukról, akkor az ügyészségnek abban az esetben is határozatot kell hoznia, ha az elterelés egyéb feltételei nem állnak fenn.²⁰⁹

A jogalkotói törekvés a közvetítés szorgalmazását illetően még markánsabban tetten érhető, amennyiben a tevékeny megbánás és a Be. 412. –ához fűzött jogalkotói indokolás kapcsolatát vizsgáljuk. Az indokolásban hangsúlyozásra került, hogy a büntetőügyi mediáció elrendelhető a Btk. 29.§-ában nem deklarált bűncselekménytípusok esetén is, mivel a jogalkotó tekintettel volt arra, hogy a resztoratív elemek kedvező hatásai nemcsak az eljárás megszüntetésében érhetőek tetten.

A jogalkotó szavaival élve: *„A közvetítői eljárásnak a büntetőeljáráson is túlmutató, kívánatos hozadéka van, ezért a Javaslat a korábbinál jelentősen tágabb körben teszi alkalmazhatóvá. Már nem csak a tevékeny megbánás anyagi jogi büntethetőséget megszüntető vagy más kedvezményt engedő okkal összefüggésben alkalmazható, hanem attól függetlenül mindaddig, amíg a közvetítői eljárás céljai elérhetőek. A Javaslat meghatározza azokat a feltételeket, amelyekre a jogalkotó úgy tekint, hogy hiányuk a közvetítői eljárás céljainak elérését eleve lehetetlenné teszik. A közvetítői eljárás pozitív feltétele ennek megfelelően a hozzájárulás, a gyanúsított beismerése, a jóvátétel valószínűsíthetősége, valamint az, hogy a közvetítői eljárás lefolytatása nem ellentétes a büntetőeljárás vagy a büntetés céljaival.”*²¹⁰

Példával szemléltetve, könnyen elképzelhető, hogy az elkövető szándékosan alkoholfogyasztásra bírja rá az általa ismert sértettet, azért, hogy pénzt vegyen el tőle. Míg amennyiben közös italozásra rábírás nélkül, barátja figyelmét más módon elterelve követte volna el tettét, úgy az lopásként lenne értékelhető. Ebben az esetben azonban a Btk. 365. § (1) bekezdés b) pontja szerint minősülő rablás valósul meg. A cselekmény minősítése azért releváns, mivel a Btk. 29. § – a szerint a tevékeny megbánás jogintézménye nem alkalmazható erőszakos vagyoni elleni bűncselekmények vonatkozásában, viszont lopás esetében igen.

Rablás esetében a cselekmény tárgyi súlyából fakadóan indokolt a mediáció lefolytatását követően az is, hogy az elkövető bíróság előtt feleljen tettéért, azonban nem kell(ene) „automatikusan” a minősítésre figyelemmel megtagadni tőle, hogy professzionális keretek között esélyt kaphasson a jóvátétel teljesítésére. Ezáltal az alternatív út kiegészítheti a

---

²⁰⁹ Kiss Anna: A közvetítői eljárás szabályai az új Be. -ben. <https://jogaszvilag.hu/szakma/a-kozvetitoi-eljaras-szabalyai-az-uj-be-ben/>. (2026.04.25.)

²¹⁰ T/13972. számú törvényjavaslat a büntetőeljárásról.

hagyományos igazságszolgáltatást. Amennyiben a tényállás nem képezi részét a taxatív felsorolásnak, úgy értelemszerűen nem alkalmazhatók a tevékeny megbánás jogkövetkezményei – azaz a büntetés nem lesz korlátlanul enyhíthető, és büntethetőséget megszüntető ok sem állhat fenn –, azonban a perbíró számára ebben az esetben is releváns információkkal szolgálhat a közvetítői eljárás során kimunkált megállapodás.

A történeti fejlődést illetően véleményem szerint a legfontosabb változás a Be. szellemiségében keresendő. A szabályozás kezdeti éveiben az alkalmazási kör kifejezetten az anyagi tevékeny megbánás jogintézményéhez kapcsolódott, ezzel szemben pedig a hatályos jog kifejezetten kiemelt jogalkotói céllal ösztönzi a tevékeny megbánáson túlmutató resztoratív eljárások térhódítását. Mindez a Be. egyéb, a közvetítői eljárás szabályozásán túlmutató rendelkezéseiből is kimutatható.

Az online csalások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény 23. pontja akként módosította a Be. 412., a közvetítői eljárás feltételeit deklaráló §-át, miszerint az ügyészég a büntetőeljárás felfüggesztése nélkül is elrendelheti a közvetítői eljárás lefolytatását 2025. július 1. napjától kezdődően, azonban kizárólag akkor, amennyiben nincs helye a tevékeny megbánás, mint büntethetőséget megszüntető ok alkalmazásának. Ebben az esetben a büntetőeljárás felfüggesztése nem mellőzhető. Figyelemmel a Be. 413. §-ának szintén 2025. július 1. napján hatályba lépő (1a) bekezdésére, az ügyészég a közvetítői eljárás lefolytatását megtagadhatja, amennyiben a közvetítői eljárás feltételei fennállnak, azonban úgy dönt, hogy feltételes ügyészi felfüggesztést alkalmaz. Feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazásnak lehet helye példának okáért a Be. 415. § (7) bekezdése szerint akkor, ha a közvetítői eljárásban a gyanúsítottak fel nem róható okokból fakadóan nem került sor a megállapodás megkötésére.

A felelősségvállalásnál, mint az eredményes közvetítői eljárás központi eleménél még egy gondolat erejéig maradva felmerül a kérdés: mi történik akkor, ha terhelt nem a jóvátétel szükségességét ismeri fel, hanem a büntetés elkerülésének lehetőségét? Mindez a jogintézmény kiüresedését vonja maga után. Megfontolandó azonban, nem jár-e még ebben az esetben is „jobban” a sértett, hiszen ekként is részesül valamilyen, az igényeinek megfelelő kompenzációban, míg ítélethozatal esetén ez nem feltétlenül jelenthető ki.

A közvetítő eljárásból tehát mindenképpen profitál a sértett, és profitál a terhelt, felvetődik azonban a dilemma: mit nyerhet ezzel a társadalom? A „látszatomegoldások”, a szigorú büntetés elkerülése nem hatnak-e a speciális és a generális prevenció érvényre juttatása ellen?

Véleményem szerint az összetársadalom számára a közvetítői eljárás során születendő megállapodás akkor jár előnyökkel, amennyiben annak teljesítése valódi felelősségvállalással párosul.

A döntő motívum így az alkalmazást illetően egy adott eset mediációra alkalmas volta, nem pedig az, hogy beletartozik-e az ügy a Btk. 29. § (1) bekezdése szerinti felsorolás körébe.

IV2.3. A büntetőügyekben lefolytatható közvetítői eljárás részletszabályai

A büntetőjogi közvetítés kulcsfogalmai meglátásom szerint a törvényszöveg alapján a következők: jóvátétel, jogkövető magatartás elősegítése, önkéntesség.

Jóvátétel, hiszen a büntetőeljárás laikusok számára sokszor bonyolultnak tűnő rendszerében gyakran elvész a sértett érdekérvényesítő képessége, és a büntetés szigora kerül előtérbe a sértett kárának gyors, gyakorlatias megtérítése helyett.

Jogkövető magatartás elősegítése, mivel, miként a sértettnek, úgy a terheltnek is lehetnek egy tárgyaláson nem feltétlenül felszínre kerülő szükségletei, amelyek árnyalják a bűnelkövetéshez vezető motivációit. Amennyiben lehetőséget kap ezek kifejtésére, és megismerheti a sértett érzéseit, mindez hozzájárulhat a jogkövető magatartás elősegítéséhez, amely pedig végső soron a békés társadalmi együttélés letéteményese.

Az önkéntes hozzájárulás pedig a garancia arra nézve, hogy a közvetítésen jelenlévő személyek valóban belső indíttatásból érdekeltek a részvételben, tekintettel arra, hogy a mediáció bűncselekményekhez való hozzáállása eltér a büntetőjog szemléletmódjától a fentebb kifejtettek szerint.

Megállapítható tehát, hogy a mediáció nem más, mint a történetek megértése, feldolgozása, a felelősség felvállalása, és a sértett igényei szerinti jóvátétel. Végére is a büntetés felelősségre vonás ugyan, de Kertész Tiborral egyetértve megállapíthatjuk, hogy önmagában nem lesz jóvátétel. Ellenben, ha az elkövető egy jóvátételt, a saját maga által kitalált formában, a sértett igényeinek megfelelően felvállal, akkor mindez már túlmutat az egyszerű büntetésen, hiszen azt kell feltételeznünk, hogy a terhelt maga érzi a szükségét annak, hogy teljesítse, ugyanis részt vett a megállapodás kidolgozásában, annak céljával és módjával egyetért.²¹¹

A Bktv. 15. §. (1) bekezdés g) pontja deklarálja, hogy az eljárást befejezettek kell tekinteni, amennyiben a gyanúsított nyilatkozatából vagy magatartásából egyértelműen

---

²¹¹ Kertész i.m. 250. o.

megállapítható, hogy a Be. 412. § (2) bekezdés a), b) pontjában vagy c) pont ca) alpontjában írt feltételek nem állnak fenn, azaz hiányzik bármelyik fél hozzájárulása, a bűncselekmény beismerése, vagy az eset összes körülményére tekintettel az állapítható meg, hogy az ügyészi feltételezés ellenére mégsem várható jóvátétel. A Bktv. 16. § (1) bekezdése szerint a közvetítői eljárás befejezését követő tizenöt napon belül a közvetítő a közvetítői eljárásról jelentést készít, amelyet az eljárás befejezésére alapot adó okirattal együtt megküld az ügyészségnek, és ezzel egyidejűleg a megküldés tényéről írásban tájékoztatja a sértettet és a gyanúsítottat.

A bizalmi légkör kulcsfontosságú az eljárás eredményessége szempontjából. A Bktv. 12. –a az alábbiakat rögzíti ezzel összefüggésben:

„12. § (1) A közvetítői megbeszélésről a közvetítő feljegyzést készít.

(2) A feljegyzésben fel kell tüntetni

a) pártfogó felügyelő közvetítő esetén a közvetítői eljárást végző pártfogó felügyelői szolgálat megnevezését, ügyvéd közvetítő esetén a közvetítői tevékenység végzésére kötött szerződés számát, az ügy számát és a gyanúsított nevét,

b) az ügyészség megnevezését és ügyszámát,

c) a közvetítői megbeszélés helyét, megkezdésének és befejezésének időpontját,

d) az eljáró közvetítő, a sértett, a gyanúsított, a segítők, illetve a közvetítői megbeszélésen részt vett más személyek nevét,

e) a telekommunikációs eszköz használatának tényét, indokát és módját, továbbá annak a személynek a megjelölését, akinek a jelenlétét telekommunikációs eszköz útján biztosítják.

(3) A feljegyzésben röviden ismertetni kell az eljárás menetét akként, hogy a feljegyzés alapján azt is meg lehessen állapítani, hogy az eljárási szabályokat megtartották-e.”

Látható tehát, hogy a feljegyzésnek elegendő csupán a legszükségesebb, lényegében az ügy azonosítását szolgáló információkra szorítkoznia. Azaz, a jogszabály tág mozgásteret biztosít a felek és a közvetítő számára a megállapodás irányába vezető úton.

Másrészt, mindez a titoktartás szempontjából is releváns. A Bktv. 3. § (6) bekezdéséből következik, hogy a mediátor titoktartási kötelezettsége nem csupán az ülések alatt, hanem azt követően is fennáll, továbbá a felek sem hivatkozhatnak egy esetleges eljárásban olyan információra, ami a közvetítés alatt hangzott el, továbbá a (7) bekezdés értelmében a mediátor köteles biztosítani, hogy az általa megismert, zártan kezelt személyes adat az eljárás egyéb adataiból csak az érintett beleegyezésével váljon megismerhetővé. Az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV. törvény 42.

§-a iktatta be azon rendelkezést, miszerint a sértett és a terhelt megismerheti a közvetítői megbeszélésről készült feljegyzést, valamint a másik fél által benyújtott ügyiratot.²¹²

Álláspontom szerint ez utóbbi rendelkezés kontraproduktív lehet. Egy, kifejezetten a mediátornak írt beadványban előfordulhatnak olyan személyes információk, amelyeket a fél kifejezetten csak a mediátorral szeretett volna megosztani, mi több, egy dühös hangvételű beadványt a mediátor sikerrel átkeretezhet, és finomíthatja irányított kérdésekkel a mondanivalót, míg a másik fél által benyújtott ügyirat megismerése, főként, ha arra nem az ülésen a felek együttes jelenlétében, hanem például iratbetekintés során kerül sor, az álláspontok megmerevedéséhez vezethet.

Mindemellett akár a sértett reviktimizációjához is hozzájárulhat, ez utóbbi kérdéskörrel kapcsolatos álláspontomat részletesebben az áldozatvédelem közvetítői eljárásban tetten érhető dilemmáinak tárgyalásakor fejtem ki.

IV.2.4. A pártfogó felügyelő szerepe az ügyek közvetítői eljárásra utalását illetően

A pártfogó felügyelői szolgálat szerepe nem merül ki a mediáció lefolytatásában. Amikor az ügyészségnek állást kell foglalnia közvetítés elrendelése tárgyában, ekkor a Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI.29.) KIM rendelet 11. § (1) bekezdéséből következően:

1. az ügyészség dönthet saját meggyőződése alapján a közvetítés elrendeléséről,
2. elrendelheti pártfogó felügyelői vélemény beszerzését.

Utóbbi esetben a pártfogó felügyelő a 8/2013. KIM rendelet 11. § (2) – (3) bekezdése értelmében pártfogó felügyelői véleményt készít, amelyben kitér arra, hogy a felek készek-e hozzájárulni a mediációhoz, képes-e a terhelt a bűncselekménnyel okozott kárt bármely módon és mértékben jóvátenni, mutatkozik-e hajlandóság a sértett részéről a jóvátétel elfogadására, illetve várható-e, hogy a közvetítés keretei között a felek együttműködést tanúsítanak egymással és a mediátorral szemben egyaránt.

Véleményem szerint mindez az ügyészség tehermentesítését eredményezheti, valamint megjegyzendő, hogy a pártfogó felügyelő szélesebb eszköztárral és gyakorlattal is rendelkezik a fenti kérdések megítélésében, hiszen példának okáért környezettanulmányt is készíthet.

---

²¹² Id. Bktv.8. § (3a) bekezdés.

A pártfogó felügyelői vélemény nem köti az ügyészséget, a 8/2013 KIM rendelet 11. § (2) bekezdése szerint a pártfogó felügyelő csupán javaslatot tehet a mediáció elrendelését vagy mellőzését illetően, azonban a végső döntés az ügyészség hozz meg.

Véleményem szerint óhatatlan, hogy a pártfogó felügyelői vélemény készítésekor a pártfogó felügyelőben kialakuljon egy benyomás a felekről, így saját elvárásain keresztül közelíti meg a továbbiakban az ügyet. Figyelemmel arra, miszerint a mediáció egyik alapvetése a semlegesség, indokolt volna a 11. § egy (4) bekezdéssel kiegészíteni az alábbiak szerint:

„A büntetőügyi közvetítés során nem járhat el mediátorként az a pártfogó felügyelő, aki előzetesen az ügyész felhívására pártfogó felügyelői véleményt készített.”

IV.2.5. Az ügyészség szerepe az ügyek közvetítői eljárásra utalását illetően

A Bktv. 9. § -ából fakadóan az ügyész határozattal dönt a közvetítői eljárás elrendeléséről. Ebből az következik, hogy, noha a tényleges konfliktus-rendezeit a közvetítő végzi, az ügyész kulcsfontosságú szereplője a közvetítői eljárásnak, végtére is az ügyész dönt arról, mely ügyeket tartja mediálhatónak, és határozatot hoz arról is, hogy mely ügyekben lehet helye a büntetőeljárás megszüntetésének a közvetítői eljárás eredményének függvényében. Lényegét tekintve tehát az ügyészségi gyakorlat determinálja, hogy mikor lehet helye közvetítés lefolytatásának. Ennek fényében nem túlzás kijelenteni, hogy az ügyész mérlegelési jogkörén keresztül befolyásolhatja a jogalkotó által megteremtett normatív keretek gyakorlati érvényesülését.

A Legfőbb Ügyészség statisztikai adatai alapján az alábbi táblázat²¹³ szemlélteti a büntetőjogi közvetítés alakulását Magyarországon a jogintézmény bevezetése óta, a statisztikai célú adatgyűjtés kezdetétől (2018 II. fele):

	2018. II. félév	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év	2024. év
Közvetítői eljárásra utalt elkövetők száma	1178	3473	3757	3565	4118	3850	3516
fiatalkorú (legalább egy cselekménye elkövetésekor)	79	248	295	233	284	269	240
Követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt	79	246	288	228	276	266	236
Nem követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt		2	7	5	8	3	4
felnőttkorú	1099	3225	3462	3332	3834	3581	3276
Követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt	1075	3139	3399	3260	3750	3502	3211
Nem követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt	24	86	63	72	84	79	65

²¹³ Táblázat forrása: a Legfőbb Ügyészség adatszolgáltatása közérdekű adtaigénylés alapján

Megállapítható, hogy a 2021-es kisebb visszaesést követően a számok 2022-ben érték el csúcspontjukat, majd 2023-ban és ismét 2024-ben csökkenés következett be. Ez a tendencia arra utal, hogy a mediáció a büntető igazságszolgáltatási rendszerben megszilárdult és széles körben alkalmazott eszközzé vált.

A mediációt túlnyomórészt a Btk. 29. § (1) bekezdésében meghatározott törvényi keretek között alkalmazzák. Véleményem szerint ez problémát jelent, mivel – amint azt korábban bemutattam – a mediáció elméletileg bármely bűncselekmény esetében alkalmazható lenne. A jogalkalmazók azonban szinte kizárólag olyan ügyekhez kötik, ahol a tevékeny megbánás a büntetőeljárás megszüntetését eredményezheti. A gyakorlatban tehát a mediáció elsődlegesen az elterelés lehetőségéhez kapcsolódik.

Ugyanakkor a jogintézmény szellemiségét és alapfilozófiáját figyelembe véve a mediáció akkor is eredményes lehet, ha nem vezet az eljárás megszüntetéséhez. A mediátor ilyen esetekben is képes szakmai támogatást nyújtani mind a terhelt, mind a sértett számára a büntetőeljárás során, elősegítve konfliktusuk konstruktív rendezését. Ebben az esetben a bíró elsősorban a jogkérdésekre koncentrálhat, miközben a konfliktus interperszonális és érzelmi dimenziói strukturált mediációs keretben kerülnek feldolgozásra.

A gyakorlati tapasztalatok ezzel összefüggésben egy jelentős rendszerszintű problémára is rávilágítanak: a sértettek gyakran szeretnék a tárgyaláson elmondani, milyen traumát éltek át, és miként birkóznak meg annak következményeivel. A bírónak azonban sok esetben nincs elegendő ideje és intézményi kapacitása e szükségletek megfelelő kezelésére. A mediáció így nem csupán elterelési mechanizmusként, hanem kiegészítő eljárási eszközként is szolgálhatna, amely erősíti a sértetti részvételt, az eljárással való elégedettséget és a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságát.

A mediációval kapcsolatos közkeletű feltételezéssel ellentétben – miszerint az elsősorban a fiatalkorúak igazságszolgáltatásában bír jelentőséggel – az adatok azt mutatják, hogy túlnyomórészt felnőtt ügyekben alkalmazzák. Ez azért problematikus, mert éppen a fiatal elkövetők esetében lehetne a leghatékonyabban érvényesíteni a szemléletformálást és az érték közvetítést.

Példának okáért, a mediátor számára nagy segítséget jelenthet, ha a sértett érzelmileg kellően érett ahhoz, hogy megfelelő módon közelítsen a deviáns fiatalhoz. Ez leginkább felnőtt sértettektől várható el. A mediátor nem számíthat mindig arra, hogy pusztán a sértett látványa kiváltja a büntudat élményét és ezáltal az empátia kialakulását. Amennyiben azonban a sértett magatartása nem kioktató jellegű, hanem őszinte fájdalmat, haragot és valódi érzelmeket tükröz

– amelyeket a fiatal, bármilyen háttérrel is rendelkezzen, képes érzékelni –, az szinte minden esetben eredményre vezet.²¹⁴

IV.2.6. A közvetítői eljárás joghatásai a bírósági eljárásban a tevékeny megbánás fényében és azon túl

Véleményem szerint, amint a közvetítő hidat épít a vitás felek között, úgy maga a közvetítés is egyfajta sajátos átjáró lehet az ügyészi és a bírósági szakasz között az alábbi gondolatmenet szerint:

A közvetítői eljárás a Btk. 29. § –ában szabályozott tevékeny megbánás révén a bírósági szakaszban is kiemelt szereppel bír, hiszen a 29. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek fennállta esetén az elkövető nem büntethető, míg a 29. § (2) bekezdésében foglaltak fennállása esetén az elkövető bíróság előtt kell, hogy feleljen tetteért, azonban a kiszabni kívánt büntetés korlátlanul enyhíthető.

Figyelemmel továbbá arra, hogy az ügyész közvetítői eljárásra utalhatja az ügyet az eljárás felfüggesztése nélkül is, indokolt a bíróság esetleges teendőit is megvizsgálni a közvetítői eljárással összefüggésben.

A Bktv. 15. § (4) bekezdésének értelmében amennyiben az ügyészség az eljárást nem függesztette fel, úgy a terhelt a megállapodásban vállalhatja, hogy a bíróság részére igazolja majd a megállapodásban foglaltak teljesítését.

A Bktv. 14. § (3) bekezdésének értelmezéséből az következik, hogy az eljáró bírónak hivatalból figyelmen kívül kell hagynia minden olyan, a másik fél által tett állítást, amelyről az ellenérdekű fél csupán a közvetítői eljárásban nyilatkozott. Mindez arra mutat rá, hogy a Bktv. hatása meghaladja a büntető ügyszakot, hiszen a polgári peres eljárásokban és a választottbírósági eljárásban is irányadó szabályt fogalmaz meg ezen a rendelkezésén keresztül.

A Bktv. 14. § (2) bekezdése kimondja, hogy a megállapodás nem érinti a sértettnek azt a jogát, hogy a büntetőeljáráson kívül a bűncselekményből származó igényét bírósági, választottbírósági vagy egyéb eljárás keretében érvényesítse. Mindez a sérelemdíj vagy kártérítési igény elbírálása szempontjából releváns, ezen felül pedig a mediáció a jogérvényesítés határidejére is kihat. Az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a büntetőügyben alkalmazott közvetítői eljárásban megkötött megállapodás a közvetítői

---

²¹⁴ Kertész i.m. 255. o.

eljárásban érvényesített követelés elévülését megszakítja.²¹⁵ A büntető ügyekben alkalmazható közvetítói eljárás eredményeként fizetett jóvátétel összege is a bűncselekmény folytán elszenvedett hátrányok kompenzálására szolgál, ezért a polgári perben érvényesített vagyoni és nem vagyoni igények teljesítése körében figyelembe veendő.²¹⁶

Mindebből egyrészt az következik, hogy a közvetítói eljárás joghatásai túlmutatnak a büntetőeljáráson, sőt, nem túlzás kijelenteni, hogy az anyagi jóvátételt tartalmazó megállapodás a büntetőjog és a polgári jog metszéspontjában helyezkedik el.

Másrészt megállapíthatjuk, hogy a büntető ügyekben alkalmazható közvetítés eredménye egy újabb perindítás esetén csaknem ugyanannyi mérlegelési jogkört telepít a polgári peres ügyekben eljáró bíróra, mint a büntetőügyekben eljáró bíróra. A különbség, hogy a polgári perbíró egy újabb ügyszám alatt tárgyalja az ügyet, és a közvetítói eljárás eredményét előzményként tekinti, tehát a sértett polgári jogi igényének érvényesítése elkülönül a büntetőeljárástól. Ezzel szemben, amennyiben a tevékeny megbánás anyagi jogi feltételei nem állnak fenn, akkor a büntetőbíró a közvetítói eljárás eredményét a büntetéskiszabás körében értékeli.

Ezzel összefüggésben, amennyiben áttekintjük a büntetéskiszabás kapcsán irányadó 56. BK véleményt, megállapíthatjuk, hogy az enyhítő körülmények és az eredményes megállapodás között számos átfedés mutatkozik.

A közvetítói eljárás nem folytatható le beismerés hiányában, az 56. BK vélemény I. 11. pontja szerint pedig a bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomás és a megbánó magatartás enyhítő körülmény. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az eljáró bírónak e körben kiemelten kell vizsgálnia, hogy a terhelt nem azért ismerte-e be a cselekmény elkövetését, hogy a közvetítói eljárás révén előnyösebb pozícióba kerüljön.

Az 56. BK vélemény II. 4. pontja szerint a sértett megbocsátását enyhítőként lehet értékelni, különösen akkor, ha annak folytán a bűncselekmény miatt megromlott viszonyok helyreálltak, a megromlott viszonyok helyreállítása pedig éppen a közvetítói eljárás kiemelt eleme.

Az 56. BK vélemény II. 9. pontja kifejezetten utal a tevékeny megbánás jogintézményére az alábbiak szerint:

„Az elkövető javára kell értékelni, ha az okozott kárt vagy annak egy részét megtérítette, és kisebb nyomattal azt, ha a kár tőle függetlenül megtérült. A tevékeny megbánás a

---

²¹⁵ Fővárosi Ítéltábla Pf.20578/2023/9. számú határozata.

²¹⁶ Kúria Pfv.20316/2021/4. számú precedensképes határozata.

büntethetőséget megszüntető ok [Btk. 29. § (1) bekezdés], illetve lehetővé teszi a büntetés korlátlan enyhítését [Btk. 29. § (2) bekezdés]. Egyébként is enyhítő körülmény, ha az elkövető a sértettnek elégtételt szolgáltatott, rendezte vele a közöttük keletkezett konfliktust, ennek során valamilyen szolgáltatást teljesített, vagy igényt kielégített.”

Indokoltnak tartom ismét megjegyezni, hogy a tevékeny megbánás alkalmazása csupán a Btk. 29. § által deklarált bűncselekmények vonatkozásában merülhet fel. A korlátlan enyhítésnek tehát csak a Btk. 29. § hatálya alá tartozó bűncselekmények esetében lehet helye, azonban enyhítő körülményként értékelhető a jóvátétel. Ezzel összefüggésben, szemléltetésképpen az alábbi jogesetet emelem ki:

Az ítéleti tényállás szerint a terhelt rongálást követett el. Az okozott kárt a vádemelést követően megtérítette, azonban cselekményét végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt követte el, és nem tett teljeskörű beismerést, így nem került sor közvetítői eljárás lefolytatására. A terhelt sérelmezte, hogy javára a tevékeny megbánást nem vette figyelembe a bíróság büntetőeljárást megszüntető okként. A bíróság rámutatott azonban arra, hogy az okozott kár megtérítése jelen ügyben nem tevékeny megbánásként, hanem csak az enyhítő körülmények körében értékelhető.²¹⁷

Egy másik ügyben a terhelt azért nyújtott be felülvizsgálati indítványt, mivel nem kapott lehetőséget a közvetítői eljárásra, így a bíróság nem értékelhette enyhítő körülményként a tevékeny megbánást. A Kúria azon álláspontra helyezkedett, miszerint nem képezheti felülvizsgálat tárgyát az enyhítő körülmények megfelelő értékelésének a vitatása,²¹⁸ ugyanakkor a terhelt által előadottak magával vonják azon kérdést, milyen jogorvoslatot remélhet az a terhelt, akinek a közvetítői eljárás kezdeményezését elutasítja az ügyészség?

A törvény szövegéből arra lehet következtetni, hogy az ügyészség határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak. Meglátásom szerint indokolt volna jogorvoslati lehetőség biztosítása e körben, figyelemmel arra, miszerint a közvetítői eljárás megtagadása érdemben kihathat a büntetés kiszabására. Elképzelésem szerint, amennyiben az ügyész megtagadja a közvetítés elrendelését, a fellebbezést a járásbírósághoz volna célszerű benyújtani, amely rövid határidőn belül, nemperes eljárás keretében határozná az ügyészi határozat hatályban tartása kérdésében. A nemperes eljárás azért szerencsés, mivel költséghatékony, kevesebb erőforrást igényel, és nem anyagi jogi kérdések elbírálása szükséges, így gyorsabban is lefolytatható.

---

²¹⁷ A Kúria Bfv.207/2022/6. számú precedensképes határozata rongálás vétsége tárgyában.

²¹⁸ Kúria Bfv.217/2022/6. számú precedensképes határozata csalás büntette tárgyában.

Ennek kapcsán megjegyzendő, hogy amennyiben tevékeny megbánás a korlátlan enyhítést eredményezheti, vagy a közvetítői eljárás eredménye lehet enyhítő körülmény, úgy a büntetőeljárás bíróság előtt folytatódik a közvetítést követően. Ebből fakadóan törvényi szinten szükséges rögzíteni, miszerint nem járhat el a per során az a bíró, aki az ügyészégi határozat felülvizsgálata során eljár, de legalábbis a jogbiztonság érdekében a szignálás során indokolt volna ezt figyelembe venni.

IV.3. A közvetítői eljárás szabályozása a büntetőjogon túl, különös figyelemmel a szabálysértési mediációra

A polgári és kereskedelmi ügyekben a közvetítés lehetőségét az Európai Unión belül az Európai Parlament és a Tanács 2008/52/EK irányelve teremtette meg. Az irányelv a határon átnyúló jogviták mellett olyan esetekre is alkalmazandó, amelyekben bíróság utalja a feleket közvetítésre vagy a nemzeti jog írja elő számukra közvetítés igénybevételét.²¹⁹

Jellemzően az önkéntes mediációra épülő modell található meg a tagállamokban, de kötelező igénybe venni a mediációt például Olaszországban a fogyasztók és a távközlési szolgáltatók közötti kis értékű követelések esetén, vagy Ausztriában és Horvátországban a munkaügyi jogviták során.²²⁰

Közös vonása tehát a büntetőügyi és a magánjogi közvetítésnek, hogy – bizonyos ritkábban előforduló kivételektől eltekintve – a felek döntésétől függ az eljárás elrendelése. Azonban, míg a tagállamoknak a polgári jog területén kötelességük biztosítani e lehetőséget, ezzel szemben az uniós jogalkotó szerint egy-egy bűncselekménytípus alkalmassága a közvetítői eljárásra való utalásra mindig tagállami mérlegelést igényel. A büntetőügyi mediáció így nem lehet olyan magától értetődő jogintézmény, mint magánjogi „párja”.

A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szabályozza a békéltetés lehetőségét a jogvita feloldása érdekében, kollektív szerződés vagy a felek megállapodása alapján. Az egészségügy területén a közvetítés lehetőségét az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény teremtette meg, miszerint a beteg és az egészségügyi szolgáltató között

---

²¹⁹ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2008/52/EK IRÁNYELVE (2008. május 21.) a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól. 12. cikk. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0052>. (2026.04.25.)

²²⁰ Study for an evaluation and implementation of Directive 2008/52/EC – the 'Mediation Directive' - Final Report. <https://op.europa.eu/o/opportal-service/download-handler?identifier=bba3871d-223b-11e6-86d0-01aa75ed71a1&format=pdf&language=en&productionSystem=cellar&part=>. (2026.04.25.)

felmerülő jogviták peren kívüli megoldására a felek együttesen kezdeményezhetik a jogvita közvetítői eljárás keretében történő rendezését, és az egészségügyi közvetítői eljárás részletszabályait a 2000. évi CXVI. törvény szabályozza.²²¹

A polgári és közigazgatási ügyekben a közvetítői tevékenységről szóló 2012. évi LV. törvény szabályozza. E törvény célja az 1. § (1) bekezdése szerint nem más, mintsem, hogy elősegítse a természetes személyek és más személyek személyi és vagyoni jogaival kapcsolatban felmerült azon polgári és közigazgatási jogviták rendezését, amelyekben a felek rendelkezési jogát törvény nem korlátozza.

Az 1. § (2) bekezdés értelmében a 2012. évi LV. törvény hatálya nem terjed ki a külön törvényben szabályozott más közvetítői eljárásra, ebből fakadóan nem lehet átfedés a büntetőügyi és a magánjogi közvetítésre irányadó szabályok között.

Álláspontom szerint szerencsés jogtechnikai megoldás, hogy minden jogterületet külön közvetítői törvény szabályoz. Végére is a munkajogban hierarchikus viszonyok érhetőek tetten, a polgári jogban a mellérendeltség és a felek autonómiája dominál,²²² a büntetőjogban pedig – amint fentebb részletesen kifejtettem – kulcsfontosságú az állami büntetőmonopólium érvényre juttatása. Megjegyzendő, hogy valamennyi ágazati specifikus törvény a mediációs modellt vette át a resztoratív eljárások formái közül.

A büntetőjogi közvetítésen kívül a szabálysértési mediációt fejtem ki bővebben, tekintettel a büntetőjog és a szabálysértési jog kapcsolatára. A szabálysértések körébe sorolható cselekmények jellemzője, hogy az elkövetők döntő többsége – figyelemmel mindennapi életvezetésükre – a hétköznapiak során nem érintkezik tartósan a „bűnnel”, ezért a szabálysértések természetét illetően rögzíthetjük, hogy a jogalkotó megítélése szerint kis súlyú, rendszerint közvetlen materiális sérelemmel nem járó magatartásokról van szó.²²³

---

²²¹A polgári eljárás alternatívája: bírósági közvetítés.
[https://www.mabie.hu/attachments/article/99/A%20polg%C3%A1ri%20elj%C3%A1r%C3%A1s%20alternat%C3%ADv%C3%A1ja%20-%20b%C3%ADr%C3%B3s%C3%A1gi%20k%C3%B6zvet%C3%ADt%C3%A9s%20\(1\).pdf](https://www.mabie.hu/attachments/article/99/A%20polg%C3%A1ri%20elj%C3%A1r%C3%A1s%20alternat%C3%ADv%C3%A1ja%20-%20b%C3%ADr%C3%B3s%C3%A1gi%20k%C3%B6zvet%C3%ADt%C3%A9s%20(1).pdf) 1. o.
(2026.04.25.)

²²² Id. Ptk. 1:1. §: „E törvény a mellérendeltség és egyenjogúság elve szerint szabályozza a személyek alapvető vagyoni és személyi viszonyait.”

²²³ Bisztriczki László – Kántás Péter: Mit hozott és mit vitt az új szabálysértési törvény? = Jegyző és Közigazgatás. 2014/2, 18–22. o.

A szabálysértési jogban alkalmazható közvetítői eljárás bevezetésére 2014. január 01. napjától kezdődően került sor hazánkban.²²⁴ Szemben azonban a büntetőügyekben alkalmazható közvetítői eljárással, a szabálysértési mediációt nem szabályozza önálló törvény képében a jogalkotó.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartásról szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban Szabstv.) rendelkezései közé az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2013. évi CLXXXVI. törvény 97. §-a emelte be a szabálysértési közvetítési eljárás jogintézményét.

A Szabstv. 82/A. § (1) bekezdése értelmében a közvetítői eljárás célja elősegíteni a szabálysértés következményeinek a jóvátételét és az eljárás alá vont személy jogkövető magatartását. A szabálysértési hatóság vagy a bíróság a Szabstv. 82/A § (3) és (4) bekezdései értelmében legfeljebb egy alkalommal, a sértett vagy az eljárás alá vont személy indítványára 45 napra felfüggesztheti az eljárást, és az ügyet közvetítői eljárásra utalhatja a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés – azaz magánlaksértés,²²⁵ önkényes beköltözés,²²⁶ távollátó határozat szabályainak megszegése,²²⁷ kötelező tartózkodás szabályainak megszegése,²²⁸ rendzavarás,²²⁹ garázdaság,²³⁰ közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése,²³¹ tiltott prostitúció,²³² veszélyes fenyegetés,²³³ felosztatott egyesület tevékenységében való részvétel,²³⁴ valótlan bejelentés,²³⁵ hivatalos személy által elkövetett hamis statisztikai adatszolgáltatás,²³⁶ engedély nélküli vezetés,²³⁷ foglalkozás gyakorlása a

---

²²⁴ Perényi Nóra: Mediáció szabálysértési eljárásban. 2. o. <https://www.mabie.hu/cikkek-tanulmanyok/dr-perenyi-nora-mediacio-a-szabalysertesi-eljarasban>. (2026.04.25.)

²²⁵ Id. Szabstv. 121. §.

²²⁶ Id. Szabstv. 122. §.

²²⁷ Id. Szabstv. 123. §.

²²⁸ Id. Szabstv. 123/A. §

²²⁹ Id. Szabstv- 124. §.

²³⁰ Id. Szabstv. 125.§.

²³¹ Id. Szabstv- 126. §.

²³² Id. Szabstv. 127. §.

²³³ Id. Szabstv. 128. §.

²³⁴ Id. Szabstv. 129. §.

²³⁵ Id. Szabstv. 130. §.

²³⁶ Id. Szabstv. 130/A. §.

²³⁷ Id. Szabstv. 131. §.

foglalkozástól eltiltás hatálya alatt,²³⁸ tulajdon elleni szabálysértés,²³⁹ közérdekű üzem működésének megzavarása,²⁴⁰ korlátozott robbanóanyag-prekurzonnal való visszaélés az eltiltás hatálya alatt,²⁴¹ jogosulatlan vadászat,²⁴² tulajdonosi hozzájárulás nélküli építkezés,²⁴³ életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése,²⁴⁴ a fiatalkorú által elkövetett szabálysértés, a kiemelt közlekedési szabálysértések²⁴⁵ és a közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések esetében.²⁴⁶

A gyermekvédelem szempontjából fontosnak tartom kiemelni azon rendelkezést, miszerint, amennyiben a szabálysértési elzárással nem büntethető szabálysértés elkövetésében a fiatalkorú mellett nagykorú személy is részt vett, akkor valamennyi eljárás alá vont személy ügyében alkalmazható a közvetítői eljárás, kivéve, ha a nagykorú személlyel szemben nem állnak fenn az elrendelés feltételei, mivel például a szabálysértési felelősségét nem ismerte el. Ebben az esetben elkülönítésnek van helye.²⁴⁷

Azért tartottam indokoltnak felsorolni a fenti részletességgel az elrendelést megalapozható magatartásokat, mivel ezáltal véleményem szerint kettő szembetűnő probléma rajzolódik ki.

Egyrészt, az elzárással is büntethető szabálysértések között számos olyan cselekményt találunk, amelyek esetében – az elkövetés dinamikájára tekintettel – nem várható el, hogy a közvetítői eljárás módszerei hozzájárulhatnak a szabálysértéssel okozott károk jóvátételéhez. A tiltott prostitúció, a jogosulatlan vadászat, közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése, feloszlott egyesület tevékenységében való részvétel, közérdekű üzem működésének jogosulatlan megzavarása, hivatalos személy által elkövetett hamis statisztikai adatszolgáltatás, korlátozott robbanóanyag-prekurzonnal való visszaélés az eltiltás hatálya alatt szabálysértések esetében például értelmezhetetlen a sértett és az eljárás alá vont személy közötti párbeszéd, holott látható, hogy ezek az esetek a taxatív felsorolás markáns részét teszik ki. A távoltartás

---

²³⁸ Id. Szabstv. 131/A. §.

²³⁹ Id. Szabstv. 132. §.

²⁴⁰ Id. Szabstv. 132/A. §.

²⁴¹ Id. Szabstv. 132/B. §.

²⁴² Id. Szabstv. 133. §.

²⁴³ Id. Szabstv. 133/A. §.

²⁴⁴ Id. Szabstv. 133/B. §.

²⁴⁵ Szabstv. XXVII. fejezete.

²⁴⁶ Szabstv. XXVIII. fejezete.

²⁴⁷ Szabstv. 82/A. § (4) bekezdés a) pont; 82/B. § (2) és (3) bekezdés.

szabályainak megszegése kapcsán pedig ismételten felmerül a korábban említett, bántalmazás mediálhatóságának kérdéséhez fűződő dilemma.

Másrészt megállapítható, hogy számos olyan tett esetében nem rendelhető el szabálysértési közvetítés, amelyek „büntetőtényállás-párja” esetében helye lehet tevékeny megbánásnak. Példának okáért, a Btk. kifejezetten a tevékeny megbánással is összekapcsolja az emberi méltóság elleni bűncselekményeket, de a szabálysértési jogban e körben nemhogy az eljárás alternatív úton való befejezésének nem lehet helye, hanem egyáltalán meg sem engedett a közvetítés.

A büntetőügyi és a szabálysértési mediáció közötti kapcsolat táblázatba foglalva a következőképpen szemléltethető:

<i>Összehasonlítás szempontja</i>	<i>Büntetőügyi közvetítés</i>	<i>Szabálysértési közvetítés</i>
Szabályozási forma	önálló törvényben	a Szabstv. egyik §-a rendelkezik róla és kormányrendelet rögzíti a részletszabályokat
Közvetítésre utalható ügyek	lényegében bármely bűncselekmény, amely esetében eredményes jóvátétel várható, DE nem minden bűncselekmény esetében lehet helye tevékeny megbánásnak	csak a Szabstv. 82/A. §-ában felsorolt ügyek
Közvetítői eljárás elrendelésére jogosult	ügyészség	szabálysértési hatóság vagy bíróság
Közvetítői eljárás lefolytatásának kezdeményezésére jogosult	ügyészség, sértett, terhelt	eljárás alá vont személy és sértett indítványozhatja
Közvetítőként eljár	pártfogó felügyelő	pártfogó felügyelő

Következtetésként megállapítható, hogy indokolt volna a szabálysértési mediáció körébe vonható tényállások újragondolása. A taxatív felsorolásból megfontolandó volna eltávolítani azokat az eseteket, amikor a jogsértés természetéből adódóan a probléma nem

kezelhető párbeszéd útján, és érdemes volna azokra az ügyekre koncentrálni, ahol fennáll a lehetőség a sértett és az eljárás alá vont személy közötti érdemi kommunikáció megteremtésére.

Megjegyzendő továbbá, hogy egy önálló, szabálysértési közvetítést szabályozó törvény megalkotása a vonatkozó büntetőügyi törvény mintájára lehetővé tenné a kiforrottabb szabályozást. Jelenleg egyetlen §-on belül csupán a főbb szabályok rögzítésére van módja a jogalkotónak. A minimalista szabályozásból fakadóan pedig hatványozottan jelentkezik azon probléma, miszerint a közvetítői eljárás nem feltétlenül a legmegfelelőbb resztoratív eljárási forma.

Amennyiben figyelembe vesszük azt is, hogy az alternatív vitarendezés a kisebb tárgyú súlyú kriminális cselekményeket illetően kecsegtet a leginkább hatékony megoldásokkal a későbbi deviáns viselkedés megakadályozása szempontjából, még fontosabb lenne a szabálysértési mediáció minél szélesebb körben való alkalmazása.

IV.4. A közvetítői eljárás alkalmazásának lehetőségei és határai

A jogalkotó rögzítette, miszerint a közvetítői eljárás lefolytatása nem lehet ellentétes a büntetőeljárás céljaival, és az eltérő szemléletmód nem egymás ellen hat, hanem kiegészíti egymást az alábbi érvelésem szerint:

A tevékeny megbánás, amint már többször igyekeztem hangsúlyozni, nem egyenlő az anyagi jóvátétellel. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az eljárás célja a terhelt cselekményének elbagatellizálása lenne, és nem lenne gyakorlati hasznosulása a közvetítés lefolytatásának, sőt, a fentebb kifejtettek alapján éppen az látszik kirajzolódni – tekintettel arra, miszerint a helyreállító igazságszolgáltatás alapvető jellemzői, így Bktv. főbb szabályai nem változnak, csupán a részletszabályokat szükséges finomítani az anyagi és eljárási szabályok változása függvényében –, hogy lényegi változásra nem került sor a jogintézmény bevezetése óta, és e tény azt szemlélteti, hogy a büntetőügyi közvetítés kifejezetten jól működik a gyakorlatban. Ennek kapcsán megjegyzendő, hogy amennyiben összevetjük a régi Btk. és a hatályos Btk. vonatkozó rendelkezéseit, lényegében ugyanazon feltételek fennállása mentén van helye közvetítésnek, és ugyanaz a személyi kör került kizárásra a jogintézmény alkalmazásából.

Felmerül azonban a kérdés, milyen személyiségjegyekkel bíró terheltektől és sértettektől várhatjuk el a proaktív részvételt? Kimutatható-e összefüggés általánosságban az elkövetők személyiségjegyei és a bűncselekmény-típusok között, továbbá mindez miként befolyásolja a közvetítés elrendelését? Függetlenül a bűncselekmény minősítésétől, mikor javasolt és mikor

ellenjavalt a mediáció, milyen szempontok mentén volna indokolt bővíteni, vagy éppen szűkíteni az alkalmazási kört? A következő alfejezetben ezeket a dilemmákat igyekszem áttekinteni.

IV.4.1. Gondolatok a mediáció alkalmazási körének bővítéséről a magánvadás eljárás tükrében: személyes meghallgatás tartása a resztoratív igazságszolgáltatás jegyében

Bizonyos típusú bűncselekmények olyan érdeksérelmeket okoznak, amelyek jellegénél fogva a sértett kímélete azt indokolja, hogy az állam meghagyja a sértett választási lehetőségét az elkövető felelősségre vonásának szükségességét illetően.²⁴⁸

A magánvadás eljárások lefolytatásának szabályairól Be. CIV. fejezete rendelkezik. Amint azt a Be. 768. § – a deklarálja, a bíróság szükség esetén személyes meghallgatást tart, amely során a 769. § (1) bekezdése értelmében megkísérli a felek kibékítését.

Magánvadás eljárás esetén törvény erejénél fogva kizárt a közvetítői eljárás a Be 762. § (5) bekezdése értelmében. Amennyiben belegondolunk azonban, hogy milyen technikákat kell alkalmaznia az eljáró bírónak a cél elérése érdekében, láthatjuk, hogy e körben a bírónak egyszersmind mediátorként is helyt kell állnia.

A sikeres békítés záloga, hogy konszenzus, vagy legalábbis olyan kompromisszum irányába terelje a feleket, amely a feljelentő és a feljelentett számára is megfelelő. A felek viszonyának rendezésén túl ezen megállapodás nem titkolt célja a bíróságok tehermentesítése, hiszen, amennyiben a békítés eredménytelen, úgy a továbbiakban a feljelentő magánvádlóként, a feljelentett pedig vádlottként vesz részt az eljárásban, újabb eljárási cselekményeket generálva az igazságszolgáltatás rendszerében.

---

²⁴⁸ Balogh Jenő: A sértett fél jogköre a büntetőjogban. Első rész. A sértett fél indítványára büntetendő cselekmények tana. Budapest, Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1887. 4. o.

A személyes meghallgatás és a mediáció közös elemeit az alábbi, általam szerkesztett táblázat szemlélteti:

	Eljárási forma	Nyilvánosság	Cél	Eljárás jogi sorsa eredményesség esetén
MEDIÁCIÓ	ülés	nem nyilvános	konszenzus megteremtése	nem kerül sor peres eljárás lefolytatására
SZEMÉLYES MEGHALLGATÁS	ülés	nem nyilvános	felek kibékítése	nem kerül sor peres eljárás lefolytatására

Összegzésként elmondható, hogy a személyes meghallgatás és a mediáció számos közös elemmel rendelkezik. A mediáció célja a szükségletek feltérképezése után a felek konszenzusát tartalmazó megállapodás létrehozása, és, noha a jogalkotó külön nem nevesítette e célkitűzést, álláspontom szerint kijelenthetjük, hogy ezen feltételek hiányában nem beszélhetünk eredményes békítésről sem.

Ehhez kapcsolódóan, említésre érdemes azon uralkodó szakmai álláspont, miszerint a közvetítői ülés eredményessége nem függ a megállapodás létrejöttétől. A megállapodás kétségkívül a mediáció kívánatos, ám nem egyedüli célja. Elképzelhető, hogy a felek közötti konfliktus adott fázisában még nem alkalmas arra, hogy végleg nyugvópontra kerüljön, ellenben a mediáció által a felek elindulhatnak a megállapodás felé vezető úton. Így tehát, amennyiben az ülés során a felek kapcsolatában pozitív irányú változás következett be, úgy a közvetítői ülés eredményesnek tekinthető. E pozitív irányú változás pedig megállapodást ugyan a fentiek fényében nem feltétlenül eredményez, azt azonban magával vonja, hogy a feljelentő nem kívánja többé a feljelentett „megbűnhődését”.

Mindezek alapján véleményem szerint nem túlzás kijelenteni, hogy a személyes meghallgatást vezető bíró vagy bírósági titkár számára ismeretesnek kell lennie mindazon technikáknak, amelyeket a közvetítő kell, hogy alkalmazzon egy – egy mediációs ülés során.

A mediáció speciális technikái közül e körben a parafrázist és a semlegesbe fordítást emelem ki, előbbi kifejezés a mondanivaló átkeretezését takarja, míg utóbbi megteremti annak

a lehetőségét, hogy az ülésen résztvevők higgadtan koncentrálhassanak az ügy releváns tényeire.

E technikák alkalmazása sokszor ösztönös cselekvés formájában ölt testet, annak érdekében azonban, hogy tudatosan, az adott szituációhoz leginkább illeszkedő általános és/vagy speciális technika kerüljön kiválasztásra, érdemes a resztoratív vitarendezési technikákkal kapcsolatos ismeretanyagot a bírósági képzés szerves részévé tenni.

Következtetésként megfogalmazhatjuk tehát, hogy a személyes meghallgatások során elengedhetetlen a resztoratív szemléletmód „beinvitálása” a tárgyalóterem falai közé. Ambivalens, hogy a jogalkotó kizárta az alternatív vitarendezést a magánvadás eljárásokra irányadó szabályok köréből, ugyanakkor az eredményes békítés csak akkor képzelhető el, ha az eljáró bíró egyfajta sajátos mediátor-szerepbe kényszerül.

IV.4.2. A cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személyek részvétele a mediációban

Amint már utaltam rá, és amint azt a következő fejezetben nyomatékosan megvizsgálom, a mediátor akkor tud pártatlan – másként fogalmazva: mindkettő fél érdekében pártos – lenni, amennyiben a mediációban mindkettő oldalon kiegyensúlyozottak az erőviszonyok.

Erre tekintettel felmerül a kérdés: a fentebb kifejtettek azt jelentik, hogy csupán a polgári jogi értelemben cselekvőképes személyek lehetnek a büntetőügyi közvetítés alanya? A 3102/2023. (III.14.) AB határozat szerint a bírósághoz fordulás joga a tisztességes eljáráshoz való jog legalapvetőbb követelménye. Az Alkotmánybíróság 1/1194 (I.7.) AB határozata értelmében a bírósághoz fordulás joga, mint szabadságjog magában foglalja annak a szabadságát is, hogy e jogával az egyén ne éljen, így tehát senkinek sincs joga ahhoz, hogy más jogát bíróság elé vigye a jogosult akaratától függetlenül.

Ez utóbbi gondolat tükrében azonban érdemesnek tartom kiemelni, hogy egyes bűncselekmények elkövetése esetén a jogalkotó felruházott a jogosulton kívül egyéb eljárásjogi szereplőket is a bírósághoz fordulás jogával. Példáival szemléltetve, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 31. § (1) – (2) bekezdése értelmében bizonyos esetekben a büntetőjogi felelősségre vonás előfeltétele a magánindítvány előterjesztése, és a (3) bekezdés szerint meghatározott esetekben a magánindítványt a sértett törvényes képviselője terjesztheti elő. A magánindítványt a korlátozottan cselekvőképes kiskorú sértett önállóan is előterjesztheti, és erre törvényes képviselője is jogosult. Így például, ha 15 esztendőes sértett sérelmére követik el Btk. 196. § (2) bekezdés a) pontja szerinti szexuális kényszerítés büntetést,

úgy a Btk. 207. §-a és a Btk. 31. § (3) bekezdése értelmében a kiskorú sértetten kívül az ő törvényes képviselője is jogosult a magánindítvány előterjesztésre. Tekintettel a bűncselekmény jellegére, könnyedén elképzelhető, hogy a fiatal sértett nem kívánná kitenni magát egy büntetőeljárás kihívásainak, ellenben törvényes képviselője, felmérve az eset összes körülményét, magánindítvány terjeszt elő. Nem férhet kétség ahhoz, milyen jelentős társadalmi érdek fűződik az elkövetővel szembeni fellépéshez, elméleti síkon azonban a fenti élethelyzet azzal jár, hogy a jogosult akarata és a jogérvényesítés elválik. Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy az elkövető megbüntetésének kívánalma a sértett bírósághoz fordulásának jogát, vagy pedig mint az állam büntetőmonopóliumához kapcsolódó ösztársadalmi jog érvényre juttatását jelenti-e.

Fentebb megvizsgáltam, hogy a közvetítői eljáráshoz fordulás joga miként helyezhető el a terhelt és a sértett megillető jogok rendszerében, azon megállapítások azonban a cselekvőképes természetes személyekre vonatkoztak. Indokoltnak tartom kitérni arra is, hogy a főszabályok mennyiben módosulnak teljesen²⁴⁹ vagy részlegesen korlátozott cselekvőképesség²⁵⁰ esetén, azzal, hogy a korlátozottan cselekvőképes kiskorú eljárásjogi részvételét a gyermekek érintettségét taglaló fejezetben mutatom be, és e helyen a felnőttkort betöltött jogalanyokra fókuszálok.

A Be. 69. § (5) bekezdése kimondja, hogy a sértett nevében – ha e törvény személyes eljárási kötelezettséget nem ír elő – törvényes képviselője jár el, ha nincs büntetőeljárás cselekvőképessége. A 68. § szerint a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan

---

²⁴⁹ Id. Ptk. 2:21. § (1) Cselekvőképtelen az a nagykorú, akit a bíróság cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezett.

(2) A bíróság cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá azt a nagykorút helyezi, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan, teljeskörűen hiányzik, és emiatt – egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel – gondnokság alá helyezése indokolt.

(3) A bíróság a cselekvőképességet abban az esetben korlátozhatja teljesen, ha az érintett személy jogainak védelme a cselekvőképességet nem érintő módon vagy a cselekvőképesség részleges korlátozásával nem biztosítható.

²⁵⁰ Id. Ptk. 2:19. § (1) bekezdés: Cselekvőképességében részlegesen korlátozott az a nagykorú, akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett.”, (2) bekezdés: A bíróság cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alá azt a nagykorút helyezi, akinek ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent, és emiatt – egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel – meghatározott ügycsoportban gondnokság alá helyezése indokolt.”

gyanúsítható személy a büntetőeljárásban személyesen vagy – ha e törvény személyes eljárási kötelezettséget nem ír elő – az e törvényben meghatározott esetekben meghatalmazott képviselője útján a polgári jog szabályai szerinti cselekvőképességétől függetlenül eljárhat.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a polgári jogi szabályai szerinti cselekvőképesség korlátozása nem érinti a terhelti jogállást, míg a sértetti pozícióra érdemben kihathat.

A közvetítői eljárásban mindez abban nyilvánul meg, hogy a 8/2013. KIM rendelet 11. § (3) bekezdése értelmében a cselekvőképtelen sértett törvényes képviselőjének meghallgatása nem mellőzhető az előzetes pártfogó felügyelői vélemény elkészítése során.

E § tehát csupán a cselekvőképtelen sértett vonatkozásában tartalmazza a törvényes képviselő meghallgatásának kötelezettségét. Feltételezem, hogy a jogalkotó célja az volt, miszerint a saját érdekeinek felismerésére nem képes sértettet a terhelt ne „hajszolhassa bele” a közvetítői eljárásba, és ne fogadhasson el olyan jóvátételt, amely nem felel meg az érdekeinek.

Megjegyzendő azonban, hogy ezen aggodalmak a cselekvőképességében részlegesen korlátozott személyekkel kapcsolatban is jelentkeznek. Mi több, amennyiben például a sértett a pénz értékét nem ismeri, és jövedelme egészével vagy valamely hányadával nem rendelkezhet önállóan, akkor ésszerű kétely mutatkozik, hogy érdekeit szem előtt tartva fogadja-e el az anyagi jóvátételt.

Amennyiben visszatekintünk a 8/2013. KIM rendelet 11. § (1) – (2) bekezdésének fentebb már ismertetett rendelkezésének lényegére – azaz, hogy a közvetítői eljárást megelőzően készítendő pártfogó felügyelői vélemény elkészítése annak a feltérképezésére irányul, hogy képes-e és hajlandó-e a terhelt sértett szükségleteinek megfelelő jóvátételre –, úgy a korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen terhelt gondnokának a meghallgatása is indokoltnak mutatkozik. A gondnok ismeri a gondnokoltat, tisztában kell lennie személyi-és jövedelmi viszonyaival, így érdemi információt tud nyújtani a pártfogó felügyelőnek az ügy közvetítői eljárásra alkalmasságát illető állásfoglalása szempontjából.

IV.4.3. Az áldozatvédelem dilemmái a közvetítői eljárásban, különös tekintettel a kapcsolati erőszak közvetítői eljárás szempontjából releváns szabályozása kapcsán felmerülő gyakorlati anomáliákra

IV.4.2.1. A mediáció köréből ex lege kizárt cselekmények

A fentebb kifejtett előnyök ellenére is fontos hangsúlyozni, hogy a mediáció nem „csodaszer”, mi több, alkalmazása egyes esetekben kifejezetten kontraproduktív lehet.

Mindebből fakadóan az, hogy a jogalkotó a fentebb idézett indokolásában a büntetőügyi mediáció minél szélesebb körben való alkalmazását szorgalmazza, nem egyenlő azzal, hogy minden ügyben meg kell próbálkoznunk a közvetítéssel.

Ezzel összefüggésben kettő esetkört nevesíték: egyrészt, amikor törvény erejénél fogva kizárt a tevékeny megbánás, másrészt pedig, amikor elméletileg helye lehet tevékeny megbánásnak a közvetítői eljárás eredményének függvényében, azonban nem tartom célravezetőnek az elrendelést.

Amint fentebb említésre került, a „törvény erejénél fogva kizárt” kategóriájába tartoznak a Btk. 29. § (3) bekezdése alapján az alábbi esetkörök:

1. halált okozó elkövetés;
2. bünszervezeti elkövetés;
3. szankció hatálya alatti elkövetés;
4. kettő éven belüli, eredményes tevékeny megbánást követő újabb elkövetés.

Bünszervezeti elkövetés esetében tehát kizárt a mediáció, azonban felmerül a kérdés, vajon alkalmazható-e a közvetítői eljárás más, többes elkövetői alakzatok – bünszövetség és csoportos elkövetés – esetén. Az alanyi bűnfelelősség, a büntetőjogi felelősség önálló elbírálásának elve miatt, illetve mivel Figyelemmel arra, miszerint a közvetítői eljárás mindig konkrét elkövetőhöz kötött, a mediáció eredményessége is mindig csak annak az elkövetőnek a tevékeny megbánásaként vehető számba, aki a közvetítői eljárás, illetve a sértettel kötött megállapodás alanya volt.²⁵¹

További kérdésként merülhet fel a mediáció jogi sorsa nemcsak több elkövető, hanem több bűncselekmény esetén is. A Btk. 29. § (1) bekezdése rögzíti e kérdéssel összefüggésben, hogy ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül az élet, testi épség és az egészség elleni, az emberi szabadság elleni, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni, a

---

²⁵¹ Mediare necesse est. 19. o. https://birosag.hu/sites/default/files/2018-08/17_dok.pdf. (2026.04.25.)

közlekedési, a vagyon elleni vagy a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmény a meghatározó, akkor alkalmazható a tevékeny megbánás.

A tárgyi összefüggés vonatkozásában a Kúria Büntető Kollégiumának állásfoglalása értelmében kiemelendő, hogy a közvetítői eljárás általában nem indokolt, de nem is kizárt akkor, ha az elkövetővel szemben több – közvetítői eljárásra külön-külön alkalmas – bűncselekmény miatt folyik büntetőeljárás. Amennyiben ugyanaz a sértettje valamennyi cselekménynek, és valamennyi bűncselekmény tekintetében megvan a terhelt és a sértett kölcsönös hozzájárulása a közvetítői eljáráshoz, akkor annak – az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén – nincs akadálya. Ellenben, amennyiben csak a bűncselekmények egy részét illetően van meg a kölcsönös hozzájárulás, akkor nyilvánvalóan nem remélhető, hogy az adott személyek között maradéktalan lesz a közvetítő eljárás által célzott konfliktusrendezés. Ezért ilyenkor az ügy közvetítői eljárásra kerülése sem célszerű.²⁵²

Az Európai Áldozatvédő Fórum a mediációt, mint diverziós eljárást a kisebb súlyú testi épség vagy vagyon elleni bűncselekmények esetén tartja alkalmasabbnak, mintsem a súlyos erőszakos bűncselekményekhez kapcsolódóan.²⁵³ E körben visszautalok azon dolgozatom előző fejezetében tárgyalt problematikára, miszerint általában hatályos büntetőjogunkban a kisebb súlyú testi épség elleni bűncselekmények (pl. könnyű testi sértés, tetteges becsületsértés) magánindítványra üldözendők, ellenben a magánvádas eljárásban a Be. szerint nincs helye közvetítői eljárásnak. Ebből az a paradox helyzet következik, miszerint a közvetítés éppen azon konfliktusok egy részénél nem alkalmazható, amelyek esetében az Európai Áldozatvédő Fórum állásfoglalása szerint a legeredményesebb lenne.

Az Európai Áldozatvédő Fórum ajánlásával szemben álláspontom szerint nem az a döntő tényező az elrendelés kapcsán, hogy milyen típusú bűncselekmény törvényi tényállását merítette ki az elkövető magatartása, hanem az, hogy a felek közötti tapasztalható-e alá – fölé rendeltség, hiszen, figyelemmel a mediáció dinamikájára, az érdemi párbeszéd csak biztonságos környezetben tud kibontakozni. Az áldozat – elkövető részvétele mellett lefolytatásra kerülő mediáció, mit resztoratív eljárás ugyanis azzal számol, hogy az eljárásban kettő, érdekérvényesítésre egyaránt képes fél van jelen. Ez kétségtől megvalósulhat példának okáért egy közvetítői eljárásra utalt közlekedési bűncselekmény esetén, azonban bizonyos

---

²⁵² 2012. évi C. törvény és az 1998. évi XIX. törvény közvetítői eljárásra vonatkozó egyes rendelkezései értelmezéséről szóló 3. BK vélemény.

²⁵³ Görényi i. m 2006.132. o.

típusú bűncselekmények, talán nem túlzás kijelenteni, hogy eleve kizárják a felek egyenrangúságát.

Dolgozatom ezen fejezetében a továbbiakban azon eseteket tekintem át, amelyek mediálhatóságát a jogszabály engedélye ellenére problematikusnak tartom.

IV.4.2.2. A kriminológia értelemben vett bántalmazás, mint a tevékeny megbánás szürke zónája

Dolgozatom ezen fejezetében azon eseteket tekintem át, amelyek mediálhatóságát a jogszabály engedélye ellenére problematikusnak tartom. Az említésre kerülő esetek a kapcsolati erőszak tényállásához, és ezen keresztül a kriminológiai értelemben vett családon belüli erőszak problematikájához kapcsolódnak, mivel véleményem szerint joghézag mutatható ki a szabályozási környezetben, amely sajnálatos módon a közvetítői eljárás célja ellen hathat. A téma kontextusba helyezése érdekében fontosnak tartom röviden áttekinteni először is a felmerülő kriminológiai dimenziókat.

A jogalkalmazó, amikor egy – egy konkrét ügyben kell, hogy döntést hozzon, azzal szembesül, hogy amennyiben családon belüli erőszakról, párkapcsolati erőszakról, szexuális vagy fizikai bántalmazásról esik szó, a viták fogalomtisztázás hiányában sokszor egymás melletti elbeszélésbe futnak.²⁵⁴

A családon beüli erőszak, mint gyűjtőfogalom legáltalánosabb értelemben a családtagok és jelenlegi vagy volt partnerek közötti, tipikusan, ám nem kizárólagosan otthon megvalósuló erőszakcselekmények megjelölésére szolgál.²⁵⁵ Az egyes meghatározások, felfogások eltérnek azonban abban, pontosan mely jelenségeket ítélik meg oda tartozónak.

A tág értelmezés szerint valamennyi „családszerű helyzetben”, példának okáért intézményben élőkkel szemben elkövetett erőszak e körbe sorolható, míg a fogalmat szűkebb értelemben kutatók álláspontja szerint kizárólag a partnerkapcsolaton belüli bántalmazások sorolhatók ide. A köztes álláspont azon elvet képviseli, amely szerint a gyermekbántalmazás, a

---

²⁵⁴ Tóth Olga: A nők elleni párkapcsolati erőszak Magyarországon. Az elmúlt 20 év kutatási eredményeinek összegzése. <https://real-j.mtak.hu/11273/25/30.szam.pdf>. (2026.04.25.)

²⁵⁵ A témához áttekintően ld. Virág György (szerk.): Családi iszonyok. A családon belüli erőszak kriminológiai vizsgálata. Budapest, Complex, 2005. 267 o.

nők elleni erőszak és az intézményi erőszak mind átfedésben lehet a családon belüli erőszakkal, azonban nem azonos vele, így nem is oldható fel abban.²⁵⁶

A jogalkotó megkerülhetetlen feladata volt, hogy az általános gyűjtőfogalomból, a családon belüli erőszakból kiindulva tegyen eleget a társadalmi változások által támasztott törvényhozási kötelezettségeinek.

A családon belüli erőszak elleni küzdelem szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírt a gyermekvédelmi törvény elfogadása, így témánk szempontjából fontos mérföldkő volt az 1997-es év.²⁵⁷ A történelem idővonalán előrehaladva a következő jelentős dátum 2013 júniusa, amikor is az országgyűlés egy 2012 szeptemberében indult népi kezdeményezés hatására elfogadott egy olyan törvényjavaslatot, amelynek értelmében 2013. július 1-től önálló törvényi tényállással rendelkező bűncselekmény a kapcsolati erőszak.²⁵⁸

A kapcsolati erőszak szubszidiárius tényállás,²⁵⁹ ez releváns a közvetítői eljárás kérdésnek szempontjából is. Amennyiben a terhelt cselekménye súlyosabb bűncselekményt valósít meg, nem kerülhet sor annak Btk. 212/A §. szerinti minősítésére. Figyelemmel a Btk.

---

²⁵⁶ Virág György – Kulcsár Gabriella – Rosta Andrea: Erőszakos bűnözés. In Borbíró Andrea – Gönczöl Katalin – Kerecsi Klára – Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia. Budapest, Wolters Kluwer, 2001. 578–579. o.

²⁵⁷ Gyurkó Szilvia: A családon belüli erőszak fogalmának és koncepciójának megjelenése Magyarországon. In: Virág György (szerk.): Családi iszonyok. A családi erőszak kriminológiai vizsgálata. Budapest, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2005. 61.o.

²⁵⁸ Visontai-Szabó Katalin: A családon belüli erőszak pszichológiai és jogi kérdései. 237. o. <https://acta.bibl.u-szeged.hu/36453>. (2026.04.25.)

²⁵⁹ Id. Btk. 212/A. §. (1). „Aki gyermekének szülője, továbbá az elkövetéskor vagy korábban vele közös háztartásban vagy egy lakásban élő hozzátartozója, volt házastársa, volt élettársa, gondnoka, gondnokoltja, gyámja vagy gyámoltja sérelmére rendszeresen

a) az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázó és erőszakos magatartást tanúsít,

b) a közös gazdálkodás körébe vagy közös vagyona tartozó anyagi javakat von el és ezzel a sértettet súlyos nélkülözésnek tesz ki,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott személy sérelmére rendszeresen követ el

a) a 164. § (2) bekezdése szerinti testi sértést vagy a 227. § (2) bekezdése szerinti becsületsértést, büntett miatt három évig,

b) a 164. § (3) és (4) bekezdése szerinti testi sértést, a 194. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadság megsértését vagy kényszerítést, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Kapcsolati erőszak elkövetőjével szemben kitiltásnak is helye van.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény csak magánindítványra büntethető.”

29. §-ára, az a logikai ellentmondás fedezhető fel e körben, hogy a kapcsolati erőszak elkövetése esetén nem lehet helye tevékeny megbánásnak – amivel egyébként én személy szerint egyet is értek –, azonban, amennyiben súlyosabb bűncselekmény valósul meg a bántalmazó kapcsolatban élő felek között, akkor lehet helye tevékeny megbánásnak.

Hangsúlyozom, hogy e körben azon, a gyakorlatban sajnálatos módon nem ritkán előforduló helyzetek ellentmondását vitatom, amikor a kriminológiai értelemben családon belüli erőszak például testi sértésként kerül minősítésre, és – akár a terhelt kezdeményezésére és az általa megfélemlítésben tartott sértett hozzájárulásával – az ügyész engedélyezi közvetítői eljárás lefolytatását. Ezen esetkör említése a bántalmazás dinamikájára figyelemmel szorosan kapcsolódik dolgozatom fő irányvonalához a gyermekek gyakran legalábbis szemtanúként való érintettségére tekintettel.

A problémát tovább árnyalja a közös háztartásban soha nem élt vagy élő felek bántalmazása, hiszen a törvényszöveg értelmében az ezen áldozati körbe sorolható személyek nem képezik a kapcsolati erőszak sértetti körét, ezért vonatkozásukban más bűncselekmény elkövetését kell megállapítani.

Az ideiglenes és a megelőző távoltartás jogintézményének vizsgálata túlmutatna dolgozatom keretein, a nem egy háztartásban élő partnerek közötti abúzushoz kapcsolódóan megkerülhetetlennek tartom azonban legalább egy gondolat erejéig megemlíteni azon gyakorlati problémát, miszerint az egymással úgynevezett „látogató-kapcsolatban” élő feleket nem illeti meg törvényi védelem a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény 1. § (5) bekezdése értelmében.²⁶⁰

Az élet, testi épség és az egészség elleni bűncselekmények közül – a párkapcsolati bántalmazás dinamikájára és a büntetési tételekre vonatkozó előírásokra tekintettel – könnyű testi sértés esetén, az emberi szabadság elleni bűncselekményeket tárgyaló fejezetből pedig személyi szabadság megsértése alapeset,²⁶¹ kényszerítés²⁶² elkövetése esetén képzelhető el az alternatív vitarendezés. Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekményeket deklaráló XXI. fejezet köréből véleményem szerint szinte az összes tényállás összefügghet

---

²⁶⁰ Id. „E törvény alkalmazásában hozzátartozónak kell tekinteni a Ptk.-ban meghatározott közeli hozzátartozókat és hozzátartozókat, valamint a volt házastársat, a volt élettársat, a bejegyzett élettársat, a volt bejegyzett élettársat, a gondnokot, a gondkoltat, a gyámot, a gyámoltat.”

²⁶¹ Btk. 194. §. (1) bekezdés.

²⁶² Btk.195. §.

bántalmazással, leggyakrabban azonban magánlaksértés alapeset²⁶³ (különösen látogatókapcsolatok esetében), zaklatás²⁶⁴ merülhet fel.

Visszatérve a közvetítői eljárás elrendelésének kérdéshez, felmerül tehát a kérdés: vajon az éppen az áldozati érdekek védelmét hangsúlyozó resztoratív eljárások, mivel a felek érdekérvényesítésére építenek, kizárják az alkalmazhatósági körből az érdekérvényesítésre nem képes áldozatokat?

Emellett, noha dolgozatom a büntetőügyi közvetítésre fókuszál, fontosnak tartom megemlíteni a kötelező közvetítés esetét. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban Ptk.) 4:172. § szerint a bíróság indokolt esetben kötelezheti a szülőket, hogy a szülői felügyeleti jog megfelelő gyakorlása és az ehhez szükséges együttműködés biztosítása érdekében legalább egy közvetítői ülésen vegyenek részt. Ezesetben is elképzelhető tehát, hogy eddig titkolt, családon belüli erőszak kerül a mediátor elé, amely jelen példában még súlyosabb, hiszen egy gyermek is érintett, aki szintén kitett a bántalmazásnak, legalábbis mint szemtanú.

A jogalkalmazó pedig, amikor egy-egy konkrét ügyben kell, hogy döntést hozzon, azzal a nehézséggel is szembesül, hogy a különböző, egymást részben átfedő, sokszor szinonimaként használt fogalmak tartalma nem kristályosodott ki a magyar nyelvben, sőt, amikor családon belüli erőszakról, nemi alapú erőszakról, nők elleni erőszakról, párkapcsolati erőszakról, családon belüli bántalmazásról, szexuális zaklatásról esik szó, a viták fogalomtisztázás hiányában sokszor egymás melletti elbeszélésbe futnak.²⁶⁵

A mediáció egyik alapvetése kétségtől az, hogy közvetítői eljárás csak ott és annyiban kerülhet elrendelésre, majd lefolytatására, ahol a felek között nem áll fenn hatalmi vagy befolyásolási viszony. E gondolat áthatja valamennyi resztoratív eljárási formát, nem jelenti azonban automatikusan a gyengébb érdekérvényesítéssel bíró fél kizárását. Az ő „felkarolásának” eszközei lehetnek egyes speciális mediátori technikák.

Dubravec Gyöngyvér kiemeli, hogy az abúzus kérdésében a mediátornak nem kell semlegesnek maradnia, a felek tudomására hozhatja, hogy a bántalmazás megengedhetetlen.²⁶⁶ Kérdéses azonban, hogy az áldozat melletti nyílt kiállítás nem sodorja-e majd később, zárt ajtók mögött nagyobb veszélybe a bántalmazott személyt.

---

²⁶³ Btk.221.§. (1) bekezdés.

²⁶⁴ Btk. 222.§.

²⁶⁵ Tóth i. m. 3. o.

²⁶⁶ Dubravec Gyöngyvér: Medáció bántalmazó kapcsolatban? <https://jogado.hu/mediáció-bantalmazó>. (2026.04.25.)

Ezen túlmenően pedig fontos hangsúlyozni, a klasszikusnak mondható, háromszereplős mediációval szemben más eljárástípusok – nevezetesen a kör-modell és a konferenciamodell – a közösség szélesebb körének bevonását teszik lehetővé, így biztosítva többléttámogatást az áldozat számára.

Mindezekre figyelemmel fontos, hogy a közvetítő, amennyiben bántalmazás jeleit észleli, az áldozat számára úgynevezett különtárgyalás során adja meg a szükséges információkat a menekülés lehetőségéről, bocsássa rendelkezésére az ebben illetékes szervek vagy személyek elérhetőségét, majd csak ezt követően hívja vissza – kellően hosszú– különtárgyalásra a bántalmazót. Ezáltal biztosíthatja, hogy a bántalmazott hamarabb hagyassa el a helyszínt, és legyen ideje felvenni a kapcsolatot olyan személyekkel vagy szervezetekkel – például az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal – akik védelemben tudják részesíteni. Célszerű lehet továbbá az is, ha a közvetítő a mediációs irodában mindig tart magánál az áldozatok számára készített tájékoztató anyagokat.

IV.4.2.3. Etikai dilemmák a közvetítő szemszögéből

Etikai dilemmaként merül fel azonban, hogy hol húzódik a határ a ránk bízott bizalmas információ megőrzése és a „vétkesek közt cinkos, aki néma” ősi mondás beteljesülése között.

Amint fentebb utaltam rá, az óvatlan közvetítő akár ronthat is a bántalmazott helyzetén. E gondolatmenetet folytatva, megkerülhetetlennek tartom annak hangsúlyozását, hogy a Bktv. vonatkozó szakasza szerint a közvetítőnek kizárólag a feljegyzés megküldésének a tényéről kell tájékoztatnia a feleket, a konkrét okokat elegendő a vádhatóság rendelkezésére bocsátania, azonban a fentebb ismertetett szabályozás-változás, miszerint a felek megismerhetik a feljegyzés tartalmát, ronthat a bántalmazott helyzetén a négy fal között. Ez a probléma áthidalható azzal, ha a mediátor a feljegyzésben – tekintettel arra, hogy a Bktv. 13. § (3) bekezdése alapján röviden ismertetni kell az eljárás menetét –, csupán a legalapvetőbb, általános formában, sablonszerű mondatokkal írja le az eljárás során történeteket. A Bktv. 16. § -a értelmében a közvetítői eljárás befejezését követő tizenöt napon belül a közvetítő a közvetítői eljárásról jelentést készít, amelyet az eljárás befejezésére alapot adó okirattal együtt megküld az ügyésznek, és ezzel egyidejűleg a megküldés tényéről írásban tájékoztatja a sértettet és a terheltet. Noha a 16. § (2) bekezdés d) pontja értelmében a jelentésnek csupán a közvetítői eljárás eredményére kell kiterjednie, a jogszabály nem tiltja, hogy a közvetítő indokolást fűzzön a tájékoztatáshoz. Figyelemmel arra, hogy a jelentést csak az ügyész ismerheti meg, amennyiben a jelentésben kerül rögzítésre, hogy a közvetítés során eddig rejtve maradt

bántalmazás vált ismertté, úgy az ügyész ennek tükrében dönthet az eljárás további menetéről (például eljárás folytatása, cselekmény másként minősítése, távoltartás²⁶⁷ indítványozása, akár letartóztatás indítványozása a sértett megfélemlítésének alapos gyanúja²⁶⁸ miatt).

Annak érdekében, hogy a témát minél árnyaltabban közelíthessem meg, hasonló ügyekben jártas mediátorokat kérdeztem meg e probléma kapcsán. Az általuk elmondottak szerint, *a hivatalos álláspont alapján azonnal meg kell szakítani a mediációt, ha bántalmazás gyanúja merül fel.* Amint azonban azt többen kiemelték, emberileg is nehéz ilyen súlyos probléma esetén megfelelően reagálni, hiszen így magára kellene hagyniuk a bántalmazott személyt, aki a mediáció bizalmas légköréből egy merevebb eljárásba kerülne vissza. A válaszokban többen is problematikusnak érezték ezzel összefüggésben, hogy *a bántalmazás fogalma a szakterületek, elrendelők és a közvélemény nézetei szerint sem egyértelmű.*

Az eljárás megszakítása kapcsán fontos kiemelni az áldozat sérülékeny helyzetét. Erre tekintettel, lényeges, hogy a mediátor, amennyiben bántalmazás jeleit észleli, *az áldozatot hamarabb bocsássa el az ülésről, miután különtárgyalás során megadta számára a szükséges információkat. Ez által lehetőséget kap elhagyni az elkövetővel közös otthonát, vagy felkeresni olyan személyeket, akik védelemben tudják részesíteni.*

Alapvetésként rögzítettük, hogy a közvetítő nem ad tanácsot, nem foglal állást, nem alkot véleményt. Felmerül azonban a kérdés: ilyen és ehhez hasonló helyzetekben is érvényesülnie kell-e az ügy kimenetelét illető semlegességnek és a felekhez fűződő pártatlanságnak?

A bántalmazás kérdésében a mediátornak nem kell pártatlannak maradnia, mivel a bántalmazás megengedhetetlen, és ezt az ügyfelek tudomására is hozhatja.²⁶⁹

A mediátor titoktartási kötelezettsége nem csupán az ülések alatt, hanem azt követően is fennáll, továbbá a felek sem hivatkozhatnak egy esetleges eljárásban olyan információra, ami a közvetítés alatt hangzott el. Ennek értelmében a mediátort a titoktartás akkor is köti, ha a bántalmazás a folyamat közben tudomására jut. Véleményem szerint e dilemma némiképp feloldható az által, hogy megadhatja a szükséges információkat az áldozat számára, azonban kérdéses, vajon egy hosszú ideje megfélemlítésben élő személy képessé tehető-e a segítségkérésre pusztán a lehetőségek tárgyilagos közlése által. Fontos kiemelni emellett, hogy

---

²⁶⁷ Id. Be. 280. §.

²⁶⁸ Id. Be. 276. §. (2) b) pont bb) alpont.

²⁶⁹ Dubravec Gyöngyvér: Medáció bántalmazó kapcsolatban? <https://jogado.hu/mediáció-bantalmazó>. (2026.04.25.)

a mediátor, amennyiben gyermek érintettségéről szerez tudomást, a jelzőrendszer tagjává válik, így ez esetben jelentéstételi kötelezettsége lesz.

IV.5. A kör-módszer és konferencia-modell bevezetésének lehetősége magyar büntető helyreállító igazságszolgáltatásban a 2026 januárjában hatályba lépett jogszabálymódosítás fényében

Amint fentebb kifejtettem, a jogalkotó – a részletezett dogmatikai pontatlanságok mellett – nyitott a kör-módszer széleskörű alkalmazásának irányába. Tekintettel arra, hogy a kapcsolati erőszak mediálhatósága kapcsán felmerülő anomáliák még nem kerültek rendezésre, az alábbiakban a kör-módszert emelem ki, mint olyan resztoratív módszert, amely a lehető legkisebb sérelmet okozhatja a kriminológiai értelemben vett bántalmazás mediálása esetén.

A körben, ellentétben a mediációba bevonható személyek limitált számával, minden olyan személy részt vehet, aki az adott bűncselekményben valamilyen formában érintett, így lehetőségük van példának okáért a sértett családtagjainak is képviseltetni magukat, valamint a büntetőeljárás hivatalos szereplői (pl. rendőrök, bírák, egyéb segítő szakmák képviselői) is jelen lehetnek. Ez által a kör arra tesz kísérletet, hogy szélesebb alapokra helyezze a párbeszédet a bűncselekmény háttéréről, az érintettekre gyakorolt hatásokról.²⁷⁰ Egyrészt, így az áldozat bizalmasabb légkörben érezheti magát támogatói által, másrészt pedig, a klasszikus büntetőeljárás szereplői közreműködésének a segítségével a bántalmazó és környezete is nyomatékosíthatja magában tette normasértő voltát. A közösségi értékközvetítés a körmódszerek közé tartozó eljárások fontos eleme.

A családi csoportkonferencia kiemelten fontos eleme az elkövető szociális hálójának részvétele, amely azonban, amint arra a NANE felhívta a figyelmet, bizonyos esetekben visszajára fordíthatja a folyamatot. A NANE és a Patent Egyesület Nyílt Társadalom Intézet által támogatott, „A bántalmazott nők érdekképviselete” című programban rámutatott arra, hogy, bár egyes szerzők állásfoglalása szerint a konferenciamodellel feloldja a kiegyensúlyozatlan hatalmi helyzetet, ez csak akkor lesz igaz, ha a résztvevők egységesen elítélik az erőszakot. A gyakorlatban azonban sokszor a közvetlen környezet tud a bántalmazásról, ám nem avatkozik be.²⁷¹ A családi minta nagy szerepet játszik a bántalmazó attitűd, illetve az erőszakot eltűrő személyiség kialakulásában, ennek tükrében pedig kérdéses,

---

²⁷⁰ Barabás – Windt i.m. 187–204. o.

²⁷¹ Kuszing Gábor: Milyen érvek szólnak a mediáció alkalmazása ellen párkapcsolaton belüli erőszak esetén? = *Ügyészek Lapja* 2009/6, 33–55. o.

valóban vannak-e olyan személyek a felek környezetében, akik elítélik a bántalmazás minden formáját.

Ehhez kapcsolódóan, problematikus pont, hogy a családi csoportkonferencia eljárásának részét képezi, amikor a megjelentek szabadon, maguk között tárgyalhatnak. Ha a résztvevőket magukra hagyják, az azonban akár fizikai, de legalábbis verbális nyomásgyakorlásnak teheti ki az elnyomott nőt.²⁷²

Noha ezen eljárási formákkal is felhozhatóak ésszerű és jogos kritikák, ugyanakkor a bántalmazott személy védelme érdekében mindenképpen szerencsésebb, ha nem marad egyedül, csupán a pártatlan mediátor által „védelmezve” a bántalmazójával szemben.

Mindez azon *de lege ferenda* javaslatomat erősíti, miszerint indokolt a kör-és konferenciamodellekre irányadó protokollok a mediációhoz hasonló részletességgel való kidolgozása.

IV.6.A resztoratív szemlélet jelentősége a diverzión túl

Empirikus kutatás igazolta, hogy amint soha nincs két egyforma ügy, úgy maguk a jogalkalmazók sem követnek konzisztens nézeteket, azonban az ügyészi és a bírói szervezet sajátosságaiból fakadóan ritkán kínálkozik lehetőség arra, hogy kreatív megoldásaikat a gyakorlatba átültessék, mindez pedig a rendszer konzervatizmusát eredményezi.²⁷³

Földvári József az alábbi megállapításokat tette a bíróságok ítélkező tevékenységét illetően: „*A bírónak a büntetéskiszabás során mérnie kell a mérhetetlent, (...), egy jövőbeli prognózist kell adnia.*”²⁷⁴

Ezen magasztos gondolatokkal szemben Bárd Károly megjegyzi, hogy a tárgyalás számos esetben már csak formáság, ahol a nyomozati szakban keletkezett iratok ismertetése dominál. Drámai csatározásról szó sincs, sőt, a tárgyalás ünnepélyességét az iparendély kiváltását célzó hatósági eljáráshoz hasonlítja.²⁷⁵

---

²⁷² Kuszing i.m. 52. o.

²⁷³ Fellegi Borbála: Helyreállító szemlélet a gyakorlatban: modellek Európában és Magyarországon. Foresee Kutatócsoport. https://www.foresee.hu/uploads/tx_abdownloads/files6RJarticle_EUCPNpubl_Fellegi:Hu.pdf. (2026.04.25.)

²⁷⁴ Földvári József: A büntetés tana. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1970. 189. o.

²⁷⁵ Bárd Károly. A büntetőhatalom megosztásának buktatói. 12. o. Idézi: Kiss Anna: A resztoratív igazságszolgáltatás esélyei a XXI. század hajnalán. https://www.okri.hu/images/stories/pdf_files/ka_phdfejezet.pdf. (2026.04.25.)

Annak letéteményesét, hogy ez ne így legyen, a rutinszerű eljáráson túlmutató ítélkezési gyakorlat kialakításában látom, amelynek egyik eszközeként szolgálhat a helyreállító igazságszolgáltatás szemléletmódjának segítségül hívása.

IV.6.1. „Közösségi büntetések” kiszabása, különös tekintettel a közérdekű munka büntetésre

A „közösségi szankciók” fogalom azt takarja, hogy a büntetőpolitika a szankció végrehajtása során a közösségi forrásokra épít.²⁷⁶

Tekintettel arra, hogy az e körbe tartozó büntetések a próbára bocsátás és a szabadságvesztés – azaz a laikusok számára a „semminek” és „mindennek” tűnő büntetések – széles sávjában helyezkednek el, a szakirodalom sem egységes a közösségi büntetések felsorolásának tárgyában.²⁷⁷

A Nemzetközi Büntetőjogi Társaság, a Nemzetközi Kriminológiai Társaság, a Társadalomvédelem és Humánus Büntetőpolitika Nemzetközi Társasága, illetve a Nemzetközi Büntetőjogi és Börtönügyi Alapítvány közösen kialakított állásfoglalása szerint a resztoratív igazságszolgáltatás nemcsak a mediációt foglalja magában, hanem többek között a közérdekű munkát, a kompenzációt, a helyreállítást és a családi konferenciát is.²⁷⁸

A közérdekű munka kiszabása kapcsán aggályként merülhet fel, hogy a bíróságok számos esetben büntetővégzésekben rendelik el annak alkalmazását, anélkül, hogy személyes tapasztalás útján meggyőződhetek volna a terhelt munkaképességéről, szellemi és fizikai állapotáról.

Szintén problematikus az érdemi munkavégzés kérdése, hiszen a helyreállító igazságszolgáltatás központi eleme az, hogy a jóvátételre a terhelt által önként vállalt formában kerül sor. Kérdéses azonban, hogy hozzájárulás hiányában képes – e elérni a közérdekű munka büntetés a kívánt hatást?

Véleményem szerint, szemben a Nemzetközi Büntetőjogi Társaság, a Nemzetközi Kriminológiai Társaság, a Társadalomvédelem és Humánus Büntetőpolitika Nemzetközi Társasága, illetve a Nemzetközi Büntetőjogi és Börtönügyi Alapítvány közösen kialakított

---

²⁷⁶ Kerezsi Klára. Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006. 216. o.

²⁷⁷ Mohai Gabriella: A közérdekű munka büntetés büntetőeljárás nézőpontból. Doktori értekezés. Budapest, Eötvös Lorand Tudományegyetem, Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola, 2017. 68. o.

²⁷⁸ Mohai i.m. 69. o.

álláspontjával, a kiszabott közérdekű munka büntetés – és, bár külön nem térek ki rá, azonban e körbe tartozónak tekintem a jóvátételi munka intézkedést is – csupán bizonyos többletkritériumok érvényesülése esetén válik resztoratív jellegű szankcióvá.

Tóth Mihály véleménye szerint aggályos, hogy az európai gyakorlat a munka jellegű büntetések kiszabását az elítélt hozzájárulásától teszi függővé, ám hazánkban nem került deklarálásra hasonló kitétel. Való igaz, hogy a szabadságvesztés végrehajtásához sem kérjük ki a vádlott beleegyezését, azonban nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a szabadságvesztés, mint „passzív” szankció az elítélt tiltakozása ellenére is végrehajtható, ám a kényszermunka nemzetközi tilalmára tekintettel nem lehet erőszakot alkalmazni azért, hogy az elítélt teljesítse a közérdekű munkát.²⁷⁹

Markáns különbség van emellett a szabadságvesztés célja és a közérdekű munka célja között. A büntetés ellen tiltakozó elítélt bevonulásra kötelezése és a szabadságvesztés végrehajtása a zárt intézményben való elkülönítés által a társadalom védelmét szolgálja, hiszen éppen ezért került sor e büntetési nem megválasztására, mert az elkövető jelenlegi állapotában képtelen a közösségi együttélésre. Ezzel szemben a közérdekű munka célja az, hogy a közösség segítse az elkövetőt a társadalmi reintegráció folyamatában. Ellenállás esetén értelemszerűen a végrehajtás csak a munka felügyeletéért felelős pártfogó felügyelő teendőit nehezíti meg. A kontár munka nem szolgálja a munkavégzés helyének érdekét sem, vagyis végső soron több kárt okoz, mint amennyi hasznot hoz.

A Btk. 48. §. (1) bekezdése szerint, ha az elítélt a számára meghatározott munkát önhibájából nem végzi el, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átválttatni. Így tehát a dolgozni nem akaró elítélt választhatja azt, hogy munka helyett börtönbe vonul, azonban ezáltal a kiszabott közérdekű munka „látszatintézkedéssé” válik, egy felesleges időhúzássá a szabadságvesztésre történő átválttatás előtt. Mindennek elejét lehetne venni, amennyiben a bíróság vagy az ügyészség előzetesen nyilatkoztatja a terheltet a hozzájárulása tárgyában.

A hazai gyakorlat abban sem tűnik következetesnek, hogy a csekélyebb súlyú szankció, a szabálysértési közérdekű munka esetében – legalábbis abban az esetben, amennyiben megváltás útján kerül sor a szabálysértési közérdekű munka elrendelésére – egy formanyomtatványi szinten legalább felmerül a hozzájárulás kérdése. Jogosan tehető fel tehát a kérdés: a súlyosabb szankció, a büntetés kiszabása során miért nem kerül erre sor?²⁸⁰

---

²⁷⁹ Mohai i.m. 82. o.

²⁸⁰ Uo.

A pártfogó felügyelői szolgálat által közzétett 2023-as statisztikai adatok²⁸¹ szintén azt támasztják alá, hogy a szabadságvesztésre átváltoztatást megalapozó okok közül kiemelkedik a munkavégzési kötelezettség megszegése.

Noha az OSAP táblák adatai szerint készült, 2023 júliusában közzétett pártfogó felügyelői szolgálat 2023. évi feladatellátásról szóló jelentés azon álláspontra helyezkedik, amely szerint a büntetés célját megvalósultnak kell tekintenünk akkor is, ha az elítélt ugyan kivonta magát a közérdekű munka büntetés végrehajtása alól, azonban ennek következtében a közérdekű munkát szabadságvesztésre változtatták át, vagyis büntetése súlyosodott.²⁸² Nem szabad szem elől tévesztenünk ellenben ilyenkor, hogy az alkalmazni kívánt jogkövetkezmény eredetileg nem a szabadságvesztés volt, hanem a közösségi szankció.

Ebből fakadóan az önkéntes teljesítés hiányában nem tekinthető eredményesnek a büntetés. Sőt, álláspontom szerint, amennyiben nem teljesíteni kész és képes elkövető vonatkozásában kerül kiszabásra, éppen a resztoratív célkitűzések ellen fog hatni, ami pedig hosszútávon e büntetési nem kiüresedését fogja eredményezni.

Az alapvető jogok biztosa már 2013 áprilisában hangot adott azon aggályának, miszerint a bíróságok nem megfelelő elkövetői kör és bűncselekmény-típus vonatkozásában alkalmazzák e szankciót.²⁸³ Dolgozatom ezen részfejezetének záró soraiban Sipos Ferenc szavait idézem:

„Ha feltesszük a kérdést, hogy melyik tehát az az elkövetői kör, ahol a közérdekű munkabüntetés kiszabása a legnagyobb sikerrel kecsegtet, akkor a válasz az, hogy átlag fölötti sikerességi mutatóval rendelkeznek a garázda jellegű bűncselekményt elkövetett személyek (76,3%), valamint a szakmát, érettségit szerzett elítéltek (78,6%) és azok, akiknek bejelentett munkájuk van (83,7%). A (...) mostani gyakorlattal szöges ellentétben a közérdekű munka büntetés alkalmazása elsősorban a büntetlen előéletű, nem a vagyon elleni, hanem elsősorban például a garázda jellegű bűncselekményt elkövetett, szakképzettséggel, továbbá bejelentett munkaviszonnyal rendelkező bűnelkövetők esetében célszerű és főként költséghatékony.”²⁸⁴

---

²⁸¹ Jelentés a pártfogó felügyelői szolgálat 2023. évi feladatellátásról. Igazságügyi Minisztérium, Parlamenti Államtitkárság, Igazságügyi Szakmai Irányítási Főosztály. 2023. 38. o.

²⁸² Jelentés a pártfogó felügyelői szolgálat 2023. évi feladatellátásról Igazságügyi Minisztérium, Parlamenti Államtitkárság, Igazságügyi Szakmai Irányítási Főosztály. 2023. 36. o

²⁸³ A Pártfogói Szolgálat működésének és a közérdekű munka végrehajtásának átfogó vizsgálata. AJB – 7644–2012. számú jelentés. 680 – 699. o. https://www.parlament.hu/irom39/13837/pdf/2013_elso_felev.pdf. (2026.04.25.)

²⁸⁴ Sipos Ferenc: Új szabályok, régi gondok a közérdekű munka szabályozásában. = Miskolci Jogi Szemle 2016/1, 78. o.

IV.6.2. Pártfogó felügyelet elrendelése a helyreállító szemlélet jegyében

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat támogató tevékenysége jelentősen növeli az elkövető társadalmi reintegrációjának az esélyét, hiszen az adott ügyben eljáró pártfogó felügyelő a közösségi büntetések végrehajtásával és az elkövető közösségben való ellenőrzésével elősegíti a büntetőjogi jogkövetkezmények maradéktalan érvényesülését, emellett a bűnismétlés kockázatának az értékelésével hozzájárul a közösség védelméhez is.²⁸⁵

Az iránymutatás nemes feladatában a bíróságokra is jelentős szerep hárul, ugyanis az ítélet rendelkező részében előírt külön magatartási szabályokon keresztül befolyásolhatják az elkövető társadalomba történő visszailleszkedésének folyamatát.

A jogalkotó tehát a Btk. 71. § (3) bekezdésén keresztül e tekintetben tág mozgásteret biztosított a jogalkalmazó számára. A Btk. 69. § (1) bekezdése értelmében pártfogó felügyelet rendelhető el a feltételes ügyészi felfüggesztés tartamára, a próbára bocsátás próbaidejére, jóvátételi munka előírása mellett és a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejére, míg törvény erejénél fogva pártfogó felügyelő alatt áll az, akit életfogytig tartó szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátottak; az a visszaeső, akit feltételes szabadságra bocsátottak, vagy akivel szemben a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztették; illetve a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejére az, akit a hozzátartozója sérelmére elkövetett személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejére az, akit tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre. Ezen személyek körébe tartoznak továbbá a Btk. 69. § (2) bekezdés c) pontja alapján azon elkövetők is, akik esetében az általuk elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyára tekintettel alapvetően kizárt volna a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége, azonban a bíróság az eset összes körülményének mérlegelését követően mégis lehetőséget látott a feltételes szabadságra bocsátásra.

A következő sorokban bemutatásra kerülő, a Szerző által munkája során megismert jogeseten keresztül arra szeretnék rávilágítani, miképp kapcsolódhat össze a resztoratív jelleg – azaz a sértetti érdekek figyelembevétele, a tettes „megjavításának” gondolata – és az eljárás minél gyorsabb befejezésének, a bíróságok büntetővégzés meghozatala általi tehermentesítésének a kívánalma.

---

²⁸⁵ Czenczer Orsolya – Hollósvölgyi Máté: Gondolatok a magyar helyreállító igazságszolgáltatásban rejlő lehetőségekről. = Magyar Rendészet 2022/3, 117 – 129. o.

A büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárás lényege, hogy a bíróság nem vesz fel bizonyítást, így döntését kizárólag az ügyiratok alapján hozza meg.²⁸⁶ A felek személyes jelenléte nélkül való elbírálás azonban nem lehet egyenlő azzal, hogy a bíróság az ügyiratok alapján ne mérlegelje az eset összes körülményét.

A vádlott a történeti tényállás szerint (...) napján, (...) körüli időben, ittas állapotban a (...) söröző teraszán előzetes szóváltást követően ököllel arcon ütötte, majd egy sörösüveggel fejbe verte élettársát. A sértett a nyolc napon belül gyógyuló testi sértés miatt nem kívánt magánindítvánnyal élni, így az ügyben garázdaság miatt indult büntetőeljárás.

A sértett elmondta az öt felkereső nyomozóknak, hogy a vádlott alkohol befolyására erőszakos, agresszív lesz vele szemben, hiába, hogy ő maga nem szeretné az eljárás lefolytatását, és hiába közvérdra üldözendő bűncselekmény a garázdaság, ha a vádlott megtudja, hogy eljárás indult, őt fogja hibáztatni.

Ugyan a sértett fenti nyilatkozatai a vádirat soraiba nem kerültek be, azonban a nyomozati iratanyag alapos áttanulmányozása után egyértelművé válik, hogy a büntetőjogi minősítés ellenére nemcsak garázdaság, hanem kriminológia értelemben vett családon belüli erőszak is megvalósult. A cselekmény elbírálása során azt is mérlegelni kell, hogy a büntetővégzés meghozatalát követően a végzést a bíróság postai úton juttatja el a vádlottnak, vagyis a bántalmazott magára marad a bántalmazóval szemben, amikor tudomására jut, hogy „miatta” megbüntették.

Általánosságban elmondható, hogy a családon belüli erőszak elleni küzdelemben a hatékony fellépés sikerének záloga egy multidiszciplináris szemléletű rendszer megalkotásában keresendő. E rendszer egyik letéteményese, s sikerességének fokmérője lehet az is, hogy egy felszín alatt rejlő családon belüli abúzsról való tudomásszerzés során egy – egy jogalkalmazó miként reagál.

Mindezek tükrében a fentebb ismertetetthez hasonló ügyekben felértékelődik a pártfogó felügyelet és az azt kiegészítő magatartási szabály elrendelésének a szerepe. Amennyiben a büntetővégzésben a bíróság próbára bocsátja az elkövetőt, elrendeli pártfogó felügyeletét, továbbá külön magatartási szabályként előírja számára agresszió-kezelő tréningen, vagy függőséget gyógyító kezelésen történő részvételt, az áldozatvédelem eszméje és a bíróság tehermentesítése a külön eljárás során együttesen is megvalósulhat.

---

²⁸⁶ Nagy – Balogh Boglárka: A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás. https://www.jogiforum.hu/wp-content/uploads/2023/11/nagy-balogh-boglarka_a_buntetovegzes-meghozatalara-iranyulo-eljaras_cimlappal.pdf. (2026.04.25.)

IV.7. Részösszegzés

Álláspontom szerint a jogbiztonság megköveteli a dogmatikai alapok tisztázását a Bktv. soraiban, mivel a hatályos normaszöveg vegyíti a resztoratív technikák és a resztoratív eljárások fogalmát. Ennek érdekében célszerű lenne a Bktv. -t úgy átalakítani, hogy a törvény „a büntetőügyekben folytatható resztoratív eljárásokról szóló törvény” címet viselje, és tartalmazza a mediáció mellett a többi helyreállító eljárás részletszabályait is.

Mindemellett szükségesnek mutatkozik módosítani a 8/2013. KIM rendelet 11. § (3) bekezdését az alábbiak szerint:

„A közvetítői eljárásra utalást megelőző pártfogó felügyelői vélemény elkészítése során a közvetlen lakókörnyezet megtekintésétől el lehet tekinteni, de a terhelt, a sértett, illetve korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen sértett és terhelt esetében a törvényes képviselő meghallgatása nem mellőzhető.”

A magánvádas eljárás kapcsán, a személyes meghallgatás körében rámutattam arra, hogy a személyes meghallgatás lényegét tekintve a közvetítői eljárást valósítja meg. Véleményem szerint ennek a következtetésnek kettő hangsúlyos aspektusa van. Egyrészt, ha a bíró mediátori technikákat kell, hogy alkalmazzon, akkor álláspontom szerint indokolt volna megnyitni a helyreállító igazságszolgáltatás irányába vezető utat a felek számára a magánvádas eljárásokban is. Ettől függetlenül is azonban szükséges volna kötelező jelleggel előírni a személyes meghallgatás során eljáró bírók és bírósági titkárok számára a mediációs technikák elsajátítását, figyelemmel arra, miszerint ennek hiányában a felek kibékítése valójában nem teljesíthető professzionálisan, mivel a helyes kommunikáció így csupán intuíciókon alapulhat.

Amennyiben a büntetőeljárás nem váltható ki valamely resztoratív eljárással, úgy a resztoratív szemléletmód az ítélkező tevékenység részévé válhat, így példának okáért testet ölthet külön magatartási szabály előírásában és a tárgyalótermi kommunikációban.

Az ítéletekben kikristályosodó helyreállító szemlélet egyrészt tetten érhető a sértettel kapcsolatos eljárási cselekmények, másrészt pedig az elkövetővel szemben kiszabható büntetések és alkalmazható intézkedések körében.

V. A resztoratív perspektíva jelentősége a gyermekek kriminológiai érintettségének kezelésében

V.1. A gyermekjogok érvényre juttatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásban a resztoratív szemléletmód fényében

V.1.1. A gyermekjogok kialakulása és jelentősége az igazságszolgáltatás szempontjából

A gyermekjogok természete kettős, hiszen a gyermekeket egyrészt megilletik mindazok a jogok, amelyek a felnőtteket is, másrészt azonban kiszolgáltatott helyzetükből fakadóan indokolt egy speciális garanciarendszer kiépítése,²⁸⁷ különös figyelemmel arra, miszerint a gyermekek alapjogi cselekvőképessége és az ehhez kapcsolódó érdekérvényesítő képessége nagyban függ a tényleges testi és szellemi fejlettségüktől.²⁸⁸ Ebből fakadóan indokolt a resztoratív igazságszolgáltatás és az emberi jogok összefüggéseinek önálló fejezetben tárgyalni a gyermekjogok és a resztoratív igazságszolgáltatás kapcsolatát, különös tekintettel a gyermekeket a büntetőeljárás során megillető többletjogosultságokra.

V.1.2. A gyermekjogok fejlődésének rövid történeti áttekintése

A gyermekekkel való bánásmód vizsgálata során soha nem hagyhatjuk figyelmen kívül az adott gyermeket körülvevő társadalmi, kulturális környezetet. Elvégre az európai ember számára durva erőszakként értelmezhető az a Kínában egészen a XX. század elejéig élt szokás, amely során a lányok lábfejét már kisgyermekkorban eltörte és elkötötte saját édesanyjuk annak érdekében, hogy megakadályozzák a láb növekedését, és így a férfiak számára később szexuálisan vonzóvá váljanak.²⁸⁹ Noha e szörnyű szokás elkerülte térségünket, a történelem idővonalán visszafelé haladva számos, a mai kor embere számára megbotránkoztató esettel találkozhatunk.

---

²⁸⁷ Faix Nikoletta: A gyermeki jogok kialakulása a nemzetközi jogban és az igazságszolgáltatásra gyakorolt hatásuk. = Eljárásjogi Szemle 2016/4, 8–15. o.

²⁸⁸ Szentgáli – Tóth Boldizsár: A gyermekek jogai az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában, különös tekintettel a magyar vonatkozású ügyekre. In: Szeibert Orsolya (szerk.): Gyermekjogi panoráma. Budapest, ELTE Eötvös József Kiadó, 2019. 75–94. o.

²⁸⁹ Babity Mária: A gyermekbántalmazás rizikótényezőinek vizsgálata (magas kockázatot képviselő gyermeknevelési attitűdök, a szülőkkel kapcsolatos gyermekkori emlékek és néhány lehetséges közvetítő tényező összefüggései). PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, 2013. 10. o.

A gyermekjogok deklarálása és betartatása hosszú társadalmi fejlődés eredménye. Amint azt Lloyd deMause megfogalmazta: „*A gyermekkor története rémálom, amelyből csak mostanában kezdünk felébredni. Minél távolabb megyünk vissza a történelemben, annál alacsonyabb a gyermekről való gondoskodás színvonala, és annál nagyobb a valószínűsége, hogy a gyermeket megölték, kitették, testileg bántalmazták, terrorizálták, vagy szexuálisan zaklatták.*”²⁹⁰

Az ókori gyermekkereskedelem összefonódott a gyermekek szexuális kizsákmányolásával. Amíg a római korban a fiúgyermek ára magasabb volt, a bizánci periódusban a hangsúly már a lányokra helyeződött.²⁹¹ Az a tény, miszerint Justitianus 529-ben betiltotta a gyermekprostitúciót, olyan magas esetszámról árulkodik, amelyet már nem hagyhatott figyelmen kívül az uralkodó a jogalkotási folyamatok során sem. Mindazonáltal a korszakban e tilalom áldozatvédelemmel nem párosult, ugyanis a korabeli feljegyzések szerint Bíborbanszületett Konstantin idejében a 12 évesnél idősebb, megerősszakolt gyermekre életfogytig tartó kolostor várt.²⁹² A pedofília jelensége végigvonult az egész bizánci korszakon: a V-VII. században a szülők nem merték egyedül kiengedni gyermekeiket az utcára, és a kortársak feljegyzései szerint II. Theodosziosz, illetve V. Konsztantinosz hírhedt pedofilok hírében álltak.²⁹³

A középkor emberére jellemző, a gyermekkorral szembeni archaikus távolságtartás („a kicsi nem számít”) az újkorban is megfigyelhető, azonban a XVI.-XVII. századtól kezdve a gyermek a moralisták sugallatára egyre inkább ártatlan, törekeny teremtményként jelenik meg.²⁹⁴

Ami a XIX. századot illeti, a vitathatatlan fejlődés mellett a korrekt társadalmi kép kialakítása érdekében fontos egy gondolat erejéig szót ejteni a szegény sorsú gyermekek helyzetével kapcsolatos visszaélésekről is – ezek kívül a legkirívóbb, szépirodalmi alkotásokból is közzismert jelenség a gyermekmunka gátlástalan alkalmazása volt, amely azonban hozzájárult a kapitalista fejlődés gazdasági alapjainak megteremtéséhez.²⁹⁵

---

²⁹⁰ Idézi: Pukánszky Béla: *A gyermekkor története*. Budapest, Műszaki Könyvkiadó, 2001. 1. o.

²⁹¹ Józsa László: *Prostitúció és pedofília a Bizánci Birodalomban (324-1453)*. = *Művelődés-, Tudomány –és Orvostörténeti Folyóirat* 2011/2, 42. o.

²⁹² Armenopoulos Hexabiblos. 349-350.o. Idézi: Józsa i. m. 44. o.

²⁹³ Józsa i. m. 47. o.

²⁹⁴ Pukánszky Béla: *A gyermekkortörténet bölcsőjénél*. <https://eta.bibl.u-szeged.hu/1887/2>. (2026.04.25.)

²⁹⁵ Pukánszky Béla: *A változások kora: a 19. század*. <https://eta.bibl.uszeged.hu/mentorhalo/tananyag>. (2026.04.25.)

A gyermek alávetteti státuszát valló közfelfogás eljutott napjainkig Európában addig az álláspontig, mely szerint „gyermekünk jelentik számunkra a jelent és a jövőt”,²⁹⁶ e lényegi változásra és a gyermekjogok elismerésére azonban egészen a XX. századig kellett várni.²⁹⁷

Az 1919. évi békekonferencia által létrehozott Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (a továbbiakban ILO) már foglalkozott a gyermekek érdekeivel, így például több ágazatban is rögzítette a munkavállaláshoz szükséges minimum életkort.²⁹⁸

A gyermeki jogok védelme és érvényesülése a Liszaboni Szerződés óta egyre nagyobb hangsúlyt kap az Európai Unió térségeiben.²⁹⁹ A gyermekjogok tényleges jogszabályi formában való megjelenésére New Yorkban, 1989. november 20. napján került sor a Gyermek Jogairól szóló Egyezmény (a továbbiakban Gyermekjogi Egyezmény) elfogadásával. Ezáltal történt meg a deklaratív jogalkotástól a kötelező erejű normára való áttérés.³⁰⁰ Magyarország a Gyermekjogi Egyezményt 1991. október 07. napján ratifikálta, és a Gyermekjogi Egyezményt kiegészítő három fakultatív jegyzőkönyv – nevezetesen a Gyermekek fegyveres konfliktusban való részvételéről szóló jegyzőkönyv, a Gyermekkereskedelemtől, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló jegyzőkönyv, valamint a Kommunikációs mechanizmusról szóló jegyzőkönyv – közül a Gyermekek fegyveres konfliktusban való részvételéről szóló jegyzőkönyv és a Gyermekkereskedelemtől, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló jegyzőkönyv elfogadásához is csatlakozott.³⁰¹

A Gyermekjogi Egyezmény 1. cikke szerint gyermeknek kell tekintetünk minden tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt – amennyiben a rájuk alkalmazandó nemzeti

---

²⁹⁶ Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának.24. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9977>. (2026.04.25.)

²⁹⁷ Böcz Andrea: Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye és hatályosulása Magyarországon a benyújtott országjelentések alapján. 2. o. <https://mabie.hu/attachments/article/1633/Az%20ENSZ%20Gyermekjogi%20Egyezm%C3%A9ny%20%C3%A9s%20hat%C3%A1lyosul%C3%A1sa%20Magyarorsz%C3%A1gon%20a%20beny%C3%BAjtott%20orsz%C3%A1gjelent%C3%A9sek%20alapj%C3%A1n.pdf>. (2026.04.25.)

²⁹⁸ Uo.

²⁹⁹ Kuhl Andrea: Az EU Gyermekjogi Stratégia és a gyermekekre vonatkozó jogi normák a büntető igazságszolgáltatásban. = Büntetőjogi Szemle 2023/1, 48. o.

³⁰⁰ Bereczki Ildikó: Gyermeki jogok és szülői felelősség nemzetközi magánjogi perspektívából. PhD értekezés, Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Doktori Iskola, 2020. 13. o.

³⁰¹ Kálmán Renáta: Milyen gyermeknek lenni a V4-államokban? Tanulságok a Gyermekjogi Bizottság záró észrevételei alapján. = Családi Jog 2025/1., 7–13. o.

joganyag alapján a nagykorúságot korábban más jogintézmény, pl. házasságkötés útján nem szerezték meg.

Ebben az aspektusban a bűncselekményt elkövető, 18. életévét be nem töltött jogszemély sem megbüntetést érdemlő terhelt, hanem egy súlyos hibát elkövetett gyermek, mindez pedig egybecseng a resztoratív szemlélet által közvetített értékekkel. Álláspontom szerint azért volt indokolt gyermekjogok történeti alakulásának fenti részletességgel történő áttekintése, hogy átfogó képet kapjunk arról a fejlődésről, amelyet a resztoratív igazságszolgáltatás becsatornázása tovább tökéletesíthet.

V.1.3. A gyermekjogok és a gyermekbarát igazságszolgáltatás resztoratív dimenziói

A gyermeki jogok megjelenése a nemzetközi jogban magával hozta a változást az igazságszolgáltatás területén is.³⁰²

A gyermekbarát eljárás fogalma túlmutat a jogszabályban előírt kötelezettség teljesítésén: a gyermekbarát eljárás mindazon jogoknak és eljárási módoknak az összessége, amelyek révén a gyermek az eljárás során nem szenved el (újabb) traumát, hanem jogait és szükségleteit érvényesítheti.³⁰³ A hatósági eljárások alapvető keretét a Gyermekjogi Egyezmény négy zsinórmértékként funkcionáló gyermekjoga adja: az élethez és a fejlődéshez való jog, a diszkrimináció tilalma, a gyermek legfőbb érdekének figyelembevétele, továbbá a gyermek meghallgatáshoz való joga.³⁰⁴

Az Európa Tanács által 2010. november 17. napján elfogadott „A gyermekbarát igazságszolgáltatásról” szóló iránymutatás paradigmaváltást követelt meg a jogalkotótól és a jogalkalmazótól egyaránt.³⁰⁵

Eszerint a gyermekbarát igazságszolgáltatás egy olyan rendszer, amely

- a) garantálja, tiszteletben tartja és hatékonyan érvényre juttatja a valamennyi gyermeki jogot az elérhető legmagasabb színvonalon;

---

³⁰² Faix i. m. 11.

³⁰³ Kuhl Andrea: Gyermek tanúk kihallgatása és a gyermekbarát igazságszolgáltatás. = Büntetőjogi Szemle 2021/2, 52–57. o.

³⁰⁴ Csemáné Váradi Erika – Németh Zoltán: A gyermek részvétele a (közvetítői) mediációs eljárásban, különös tekintettel a polgári és büntetőeljárásra. = Fontes Iuris 2020/1, 8–18. o.

³⁰⁵ Bertaldó András: Fiatalok terhelték a büntetőeljárásban. PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam – és Jogtudományi Kar, 2021. 47. o.

- b) betartja a megfogalmazott alapelveket;
- c) figyelembe veszi az adott gyermek fejlettségét, érettségi fokát és az ügy körülményeit;
- d) biztosítja az igazságszolgáltatáshoz való széles körű hozzáférést;
- e) a gyermek életkorához igazodik;
- f) gyors;
- g) lehetőséget biztosít a gyermek eljárásban való részvételére, megérteti vele a procedúrát;
- h) védi a magán és családi élet méltóságát.³⁰⁶

Összegzésképp elmondható, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatás „*hozzáférhető, az életkornak megfelelő, gyors, gondos, a gyermek jogaihoz és szükségleteihez igazodó és azokra koncentrál, tiszteletben tartja a gyermekek jogait, beleértve a tisztességes eljáráshoz való jogot, az eljárásban való részvétel és az eljárás megértésének a jogát, a magánélet, a családi élet, az integritás és a méltóság tiszteletben tartásához fűződő jogot.*”³⁰⁷

A gyermek jogainak és szükségleteinek tiszteletben tartásának támogatását célzó intézkedések területére napjainkban is fokozott nemzetközi érdeklődés irányul. Az újabb jogalkotási folyamatok közül szemléletesképp a következőket emelem ki:

- a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére biztosítandó eljárási biztosítékokról szóló 2016/800/EU irányelv,³⁰⁸
- Európai Bizottság az áldozatok jogaira vonatkozó 2020–2025–ös időszakra vonatkozó stratégiája,³⁰⁹
- az Európai Gyámügyi Hálózat finanszírozása,³¹⁰

---

³⁰⁶ Uo.

³⁰⁷European Commission: Council of Europe and Directorate-General for Justice, Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról – (az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, 2010. november 17.) és annak magyarázata, Kiadóhivatal, 2012, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/98437> . (2026.04.25.)

³⁰⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/800 irányelve (2016.május 11.) a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról. HL L 132, 2016. 05.21.

³⁰⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia (2020–2025). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020DC0258>. (2026.04.25.)

³¹⁰ European Guardianship Network. <https://www.egnetwork.eu>. (2026.04.25.)

- 2021–2024 között a Bizottság célkitűzései között szerepelt az igazságügyi szakemberek gyermekjogi és gyermekbarát igazságszolgáltatással kapcsolatos képzése az Európai Igazságügyi Képzési Hálózaton keresztül.³¹¹

E törekvések megnyilvánulásaként értékelhetők például a gyermekek meghallgatására létesített, e célra külön kijelölt helyiségek. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének állásfoglalása szerint az eljárási biztosítékokhoz egyenlő hozzáférést kell biztosítani minden gyermek számára életkortól és az eljárásban betöltött szerepétől függetlenül.³¹² Garanciák tekintetében a sértett és a terhelt gyermek helyzetének a nemzetközi normák szerint közelednie kell egymáshoz, mivel az elsődleges cél az, hogy a Gyermekjogi Egyezmény szerint gyermeknek minősülő személyek többletjogosítványokat kapjanak.³¹³

V.1.4. Az alternatív eljárásokhoz való jog, mint a terhelt gyermek „többletjogosítványa”

A Gyermekjogi Egyezmény 37. és 40. cikke kimondja, hogy minden bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt vagy abban bűnösnek nyilvánított gyermeknek joga van a jogsegélyhez.³¹⁴

Fontosnak tartom az 1985-ben elfogadott Pekingi Szabályok kiemelését, mivel ez a dokumentum átfogóan foglalkozik a fiatalkorúak bűnözésével és büntető igazságszolgáltatásával, míg a további releváns ENSZ dokumentumok már csak a szabályozás egyes részterületeit érintik.³¹⁵

---

³¹¹ Gyermekbarát igazságszolgáltatás. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/child-friendly-justice_hu. (2026.04.25.)

³¹² FRA jelentés: A gyermekbarát igazságszolgáltatás – A bírósági eljárásokban áldozatként, tanúként vagy peres félként érintett gyermek álláspontja és tapasztalata kilenc uniós tagállamban. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-child-friendly-justice-professionals-summary_hu.pdf. (2026.04.25.)

³¹³ Kiss Anna: A kiskorú sértettek a büntetőeljárásban. https://okri.hu/images/stories/KT/KT59_2022/009_Kiss_149-163.pdf. (2026.04.25.)

³¹⁴ Rutai Zsuzsanna: A gyermek terhelt részére nyújtott jogi segítség gyakorlata és hiányosságai Magyarországon. „CLEAR-Rights”: büntetőeljárásban terheltként érintett gyermekeknek nyújtott jogi segítség javítása Európában. 6. o. <https://pilnet.org/wp-content/uploads/2022/04/Rutai-2022-A-gyermek-terhelt-reszere-nyujtott-jogi-segseg-gyakorlata-es-hianyossagai-Mon-final.docx.pdf>. (2026.04.25.)

³¹⁵Herke – Fábos Kata: A bírói útról való elterelés lehetőségei Magyarországon a Gyermekjogi Egyezmény 40. cikkének tükrében. = Belügyi Szemle 2021/3, 402. o.

A Pekingi Szabályok, noha törvényi szinten nem váltak a magyar jog részévé, vitathatatlanul befolyásolták a nemzeti jogalkotást.³¹⁶ Az uralkodó jogfelfogás szerint a fiatalkorúak esetében az elsődleges cél a prevenció, és a fiatalkorúak szociális biztonságát akképp kell megteremteni, hogy a büntető igazságszolgáltatás alkalmazásának szükségessége, valamint, amennyiben az alkalmazás elkerülhetetlen, akkor a büntetőhatalom gyakorlásása okozott sérelmek minimálisra csökkenjenek.³¹⁷

A Pekingi Szabályok rögzítik, hogy a Gyermekegyezmény végrehajtása során arra kell törekedni, hogy a szabályokba foglalt elveket kiterjesszék azokra a fiatalkorúakra is, akikkel a szociális és gyermekvédelmi eljárás során foglalkoznak, illetve a részes államoknak mindent meg kell tennie a kriminalizálódott gyermek ügyének bírói eljárás mellőzésével történő kezelésére.³¹⁸ A jogalkalmazó feladata tehát közel sem nevezhető egyszerűnek, hiszen az eljárás során egy személyben kellene ötvöznie a pszichológust, a jogászt, a pedagógust és a szociális munkást.³¹⁹

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 2010. november 17-én elfogadott, gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló Iránymutatása szerint a kiszabott szankciót mindig a fiatalkorú életkora, fizikai és mentális jólléte, fejlődése és személyes körülményei, beszámítási és belátási képessége, valamint az elkövetett cselekmény súlya alapján kell megállapítani.³²⁰

Az EU 2016/800 irányelve meghatározza azon állami kötelezettségeket, amelyek a gyermek védelemhez való jogának érvényesülését segítik elő, így többek között előírja a tagállamok számára az ügyvédi támogatás biztosítását, függetlenül attól, hogy a gyermek maga kívánja – e védelme ügyvéd általi segítségét.³²¹ Az irányelv alapvető elvárásként fogalmazza meg a tájékoztatáshoz való jog maradéktalan érvényre juttatását – ideértve a szülői felügyeletet

---

³¹⁶ Csemáné i. m. 67. o.

³¹⁷ Faix Nikolett: A gyermekbarát igazságszolgáltatás kialakulása és fejlődése a nemzetközi jogalkotásban. <https://jogaszvilag.hu/szakma/a-gyermekbarat-igazsagszolgalattas-kialakulasa-es-fejlodes-a-nemzetkozi-jogalkotasban>. (2026.04.25.)

³¹⁸ Herke – Fábos i.m. 406. o.

³¹⁹ Debreczeni Lilla: Szükséges-e külön büntető igazságszolgáltatás a fiatalkorúaknak? = Belügyi Szemle 2011/11, 51. o.

³²⁰ Faix i.m. <https://jogaszvilag.hu/szakma/a-gyermekbarat-igazsagszolgalattas-kialakulasa-es-fejlodes-a-nemzetkozi-jogalkotasban>. (2026.04.25.)

³²¹ Rutai i. m. 7. o.

gyakorló felnőtt haladéktalan tájékoztatását is – és az alternatív intézkedések alkalmazásához való jogot.³²²

Az alternatív intézkedésekhez, így a resztoratív igazságszolgáltatáshoz való jog, összehasonlítva a felnőtt és a gyermek elkövetők ügyeit, az alábbiak szerint érvényesül Európában az Európa Tanács Büntetés-végrehajtási Tanácsának 2025-ös empirikus kutatása szerint:³²³

Ország	Mediáció (fiatalkorú)	Mediáció (felnőtt)	Konferencia (fiatalkorú)	Konferencia (felnőtt)	Resztoratív kör (fiatalkorú)	Resztoratív kör (felnőtt)	Jóvátétel / kártérítés (bíróság)	Jóvátétel mint enyhítő körülmény
Albánia	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	nincs
Örményország	van	nem gyakorolják	van	nem gyakorolják	nincs	nincs	nincs	van
Ausztria	van	van	van	van	nincs	nincs	van	van
Azerbajdzsán	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Fehéroroszország	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
Belgium	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	van
Bosznia- Hercegovina	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Bulgária	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Horvátország	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Ciprus	van	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Csehország	van	van	van	van	nincs	nincs	van	van
Dánia	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Anglia és Wales	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	van
Észtország	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Finnország	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Franciaország	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	van
Grúzia	van (21 éves korig)	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Németország	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van	van
Görögország	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van

³²² Nagy Alexandra – Nagyné Gál Mónika: A fiatalkorúak ellenbüntetőeljárás sajátosságai. = Büntetőjogi Szemle 2018/1, 56. o.

³²³ Táblázat forrása: Restorative Justice in Criminal Matters in Europe Interim Report for the Penological Council of the Council of Europe 29. o. <https://rm.coe.int/coe-interim-report-results-european-volume-complete-fd-21-december-202/1680b4e0a3>., Szerző fordítása alapján. (2026.04.25.)

Ország	Mediáció (fiatalkorú)	Mediáció (felnőtt)	Konferencia (fiatalkorú)	Konferencia (felnőtt)	Resztoratív kör (fiatalkorú)	Resztoratív kör (felnőtt)	Jóvátétel / kártérítés (bíróság)	Jóvátétel mint enyhítő körülmény
Magyarország	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Izland	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van
Írország	van	van	van	van	nincs	nincs	nincs	van (kártérítési határozat)
Izrael	van	van	van (mediációként értelmezve)	van	nincs	nincs	van	van
Olaszország	van	van	van	van	van	van	van	van
Koszovó	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
Lettország	van	van	nincs	nincs	van	van (szexuális bűncselekményeknél)	van	van
Litvánia	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Luxemburg	tervezet	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van (nem automatikusan, de jelezhető az igazságügyi szerveknek)
Málta	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Moldova	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Montenegró	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Hollandia	van	van	van	van	nincs	nincs	van	van
Észak-Írország	van	nincs	van	van	nincs	nincs	van	van
Észak- Macedónia	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	elméletileg
Norvégia	van	van	van	van	van	van	van	van
Lengyelország	van	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Portugália	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Románia	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Oroszország	van	nincs	(van)	nincs	(van)	nincs	nincs	van
Skócia	(van)	nincs	van	nincs	nincs	nincs	van	van
Szerbia	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Szlovákia	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Szlovénia	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Spanyolország	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Svédország	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	van
Svájc	van	(van)	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Törökország	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van
Ukrajna	van	van	nincs	nincs	nincs	nincs	van	van

Ezen adatokból az látszik kirajzolódni, hogy a legelterjedtebb alternatív út a mediáció mind a felnőttek, mind pedig a gyermekek büntetőügyeiben. Lényegi különbség azonban nem mutatkozik abban, hogy a felnőttek és a gyermekek hozzáférhetnek-e a diverziós formákhoz, és amennyiben igen, úgy milyen resztoratív eljárás típusokhoz. Ez önmagában nem probléma, figyelemmel a tanulmányom előző fejezetében kifejtettekre, miszerint a helyreállító igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés fontos terhelti jogosultság. Ellenben, amennyiben végiggondoljuk, milyen eljárásjogi garanciákat hangsúlyoznak a nemzetközi iránymutatások a gyermekekre nézve, számos esetben lényegében – értelemszerűen a törvényes képviselő jelenlétére irányadó szabályok kivételével – azokat a jogokat deklarálják, amelyek a felnőtteket is meg kell, hogy illessék.

Ezt támasztja alá az is, hogy a gyermekek részére rendelkezésre álló alternatív utak a legtöbb államban megegyeznek a felnőttekre irányadó szabályozással. Indokolt volna a mediáción túlmenően több alternatív vitarendezési módszert is elérhetővé tenni legalább a fiatalok számára. A fenti táblázat adatai szerint alig akad néhány állam 2025-ben, ahol szélesebb körben választhatnának a fiatalok a resztoratív eljárások közül, mint a felnőttek, holott esetükben az irányadó nemzetközi szabályozás szerint is cél, hogy a bíróság elé kerülés *ultima ratio* eszköz legyen.

V. 2. A különleges bánásmódot igénylő személyre irányadó intézkedések áttekintése a gyermek legjobb érdekére figyelemmel

V.2.1. A gyermek, mint fiatalok terhelt és a különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések kapcsolata

Az Európai Parlament és a Tanács a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló 2012/29/EU irányelve deklarálja, hogy az irányelv alkalmazása során a gyermekek mindenek felett álló érdekeit elsőrendű fontosságúként kell figyelembe venni az Európai Unió Alapjogi Chartájával és az ENSZ 1989. november 20-án elfogadott gyermekjogi egyezményével összhangban. Egy gyermek áldozat esetében a józan ész is a gyermekközpontú szemlélet diktálja. Felmerül azonban a kérdés, miként biztosítható a gyermek legfőbb érdeke egy büntetőeljárással, amennyiben a gyermek fiatalok terheltként van jelen?

A gyermekkor, mint védendő, speciális élethelyzet szükségleteinek figyelembevétele az eljárásjogban a különleges bánásmód jogintézménye által jelenik meg. A Be. kimondja, hogy a

különleges bánásmódot igénylő személyek csoportjába tartozók többletjogai addig terjednek, ahol más, például a terhelt jogai kezdődnek, azaz a különleges bánásmód körébe tartozó intézkedés alkalmazása nem járhat a büntetőeljárásban részt vevő más személy eljárási jogainak a sérelmével.³²⁴ Természetesen a fegyverek egyenlőségének elve miatt a terhelti oldal védelemhez való joga sem szorulhat háttérbe, és e két oldal jogainak egyensúlyba helyezése, a körülmények esetleges változásaihoz alakítása jelenti a jogalkalmazás egyik legnehezebb, de ugyanakkor egyik legnemesebb misszióját.³²⁵

A különleges bánásmódot igénylő személyekre vonatkozó szabályok – a korábbi szétszórt elhelyezéssel szemben – önálló fejezetet kaptak a hatályos büntetőeljárási törvényben.³²⁶

A tizennyolcadik életévét be nem töltött terhelt vonatkozásában az alábbi intézkedések tartoznak a különleges bánásmód körébe:

- az eljárási cselekményen lehetőleg kép-és hangfelvételt kell készíteni;
- elrendelhető igazságügyi pszichológus szakértő jelenléte;
- a terhelti vallomás valóságtartalma műszeres ellenőrzéssel nem vizsgálható;
- szembesítés elrendelésének tizennegyedik életévét be nem töltött terhelt esetében csak a terhelti hozzájárulás mellett lehet helye;
- az eljárási cselekményeken biztosítani kell, hogy a gyermekjogok hatékonyan érvényesüljenek.³²⁷

---

³²⁴ Kiss Anna: A sértett szerepe a büntetőeljárásban. Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2018. 190. o.

³²⁵ Takács Tímea: A különleges bánásmód gyakorlati megítélésével kapcsolatos dilemmák a büntetőeljárásban. 15. o. https://www.mabie.hu/attachments/article/1678/Tak%C3%A1cs%20T%C3%ADmea_A%20k%C3%BCI%C3%B6nleges%20b%C3%A1n%C3%A1sm%C3%B3d%20gyakorlati%20meg%C3%ADt%C3%A9s%C3%A9s%C3%A9vel%20kapcsolatos%20dilemm%C3%A1k%20a%20b%C3%BCntet%C5%91el%C3%A1r%C3%A1sban.pdf. (2026.04.25.)

³²⁶ Kiss Anna: A különleges bánásmód (leg)új(abb) szabályai a büntetőeljárásban. = Miskolci Jogi Szemle 2021/3. különszám, 286–297. o.

³²⁷ Kiss i.m. 2018. 132. o.

V.2.2. A gyermek, mint kiskorú sértett többletjogai a különleges bánásmód fényében

Magyarországon törvény erejénél fogva különleges bánásmódban kell részesíteni azt, aki tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, és sértettként vagy tanúként vesz részt a büntetőeljárásban, függetlenül a bűncselekmény típusától.³²⁸

Számos kiemelt tárgyi súllyal bíró és magas büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény felderítéséhez nélkülözhetetlen a gyermekektől származó tanúvallomások beszerzése.³²⁹ Vitathatatlan társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a gyermekek sérelmére elkövetett cselekmények tettesei ne kerülhessék el a büntetőjogi felelősségre vonást, ugyanakkor álláspontom szerint soha nem szabad szem elől tévesztenünk a „koronatanú” gyermeki mivoltát sem.

A jogalkotónak biztosítania kell, hogy a jogalkalmazó a gyermek vallomását beszerezhesse, majd kellő körültekintéssel értékelhesse, egyszersmind garantálnia kell a gyermek biztonságát, amelyből fakadóan pedig a minimális szintre kell csökkentenie az eljárásba bevont gyermek retraumatizációjának kockázatát. Ezen a területen a jogalkotás soha nem dőlhet hátra azzal a megnyugvással, hogy maximálisan teljesítette feladatát, hiszen mindig kell, hogy legyen igény és lehetőség újításra, akár az alapvetően megfelelő megoldások továbbfejlesztésére.³³⁰

A büntetőeljárás menete három fő szakaszra tagozódik: a nyomozás, a közbenső eljárás és a bírósági eljárás.³³¹ Az eljárásjogi törvény rendelkezéseit áttekintve, mindhárom szakaszban láthatunk olyan rendelkezéseket, amelyek a kiskorú sértett érdekeit hivatottak védeni.

A nyomozás során például a Be. 360. § (6) bekezdése szerint az ügyészség vagy a nyomozó hatóság elrendelheti az eljárási cselekményekről készített jegyzőkönyvezés során, hogy a folyamatos hangfelvételtől vagy a kép- és hangfelvételtől a kiskorú sértett személyazonosságának megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságait – így különösen alakját, arcképét, hangját – technikai úton torzító másolat készüljön, és ezt a másolatot a továbbiakban zártan kezeljék. A felderítés során az eljárási cselekményeken a sértett személyesen jelen lehet, továbbá a Be. 383. § (3) bekezdése értelmében a sértett mellett egy általa megjelölt nagykorú

³²⁸ Kiss i.m. 152. o. https://okri.hu/images/stories/KT/KT59_2022/009_Kiss_149-163.pdf. (2026.04.25.)

³²⁹ Kulcsár Mónika: A gyermek tanúkénti kihallgatásának specifikumai. = Büntetőjogi Szemle, 2017/2, 87. o.

³³⁰ Kustos Anna Zsófia: Fiatalkorú vádlott: inkább fiatalkorú vagy inkább vádlott? Az igazságszolgáltatás resztoratív arca. In: Jungi Eszter (szerk.): Büntetőjogi Tanulmányok XXII. kötet. Veszprém, MTA Veszprémi Területi Bizottsága, 241. o.

³³¹ Herke Csongor: Magyar büntető eljárásjog. Egyetemi jegyzet. Pécs, Baufirma Kiadó, 2021. 10. o.

személy is jelen lehet azokon az eljárási cselekményeken, amelyeken a sértett jelenléte kötelező, vagy amelyeken jelen lehet, ha ez az eljárás érdekeit nem sérti. Noha ezen megállapítást a törvényhozó nem kifejezetten a kiskorúakra vonatkoztatja, szerepe értelemszerűen felértékelődik esetükben. Speciális szabály, miszerint, amennyiben a kiskorú sértett védelme más módon nem biztosítható, akkor a Be. 393. § (4) bekezdése alapján a vizsgálat során lefolytatandó eljárási cselekményről a gyanúsított és védője akár el is távolítható.

Rátérve a bírósági szakra, a kiskorú sértett védelme érdekében a nyilvánosság hivatalból is kizárható a tárgyalásról a Be. 434. § (4) bekezdés b) pontja szerint. Amennyiben a kiskorú nem sértettként, hanem tanúként vesz részt, akkor a bíróság tárgyalóteremből eltávolíttatja azt a vádlottat a tárgyalóteremből a vallomástétel idejére a Be. 526. § (3) bekezdése alapján.

V.2.3.A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések resztoratív arculata

A Be. -ben fellelhető olyan szabályok, amelyek a terheltet is bizonyos esetekben a különleges bánásmódot igénylő személyek körébe sorolják, azért lényegesek a gyermekvédelem szempontjából, mert nélkülük értelmét vesztenék mind a nemzetközi, mind a hazai gyermekjogi szabályozások abban az esetben, ha azzal a gyermekkel szemben, aki bármely okból megbotlott élete során, figyelmen kívül hagynánk ezeket.³³²

Ezek az eljárásjogi garanciák ugyanakkor nem teremtenek párbeszédet, nem céljuk a jóvátétel. Kérdésként merül fel, hogy a felek közötti kommunikáció és a felelősségvállalás elősegítésének hiányában tekinthetjük-e a helyreállító igazságszolgáltatás eszméjét érvényre juttató jogalkalmazásnak az ilyesfajta eljárásokat?

A különleges bánásmód biztosítása semmi esetre sem tekinthető resztoratív igazságszolgáltatásnak, ellenben rezonál bizonyos resztoratív szemléletmód körébe tartozó elemekkel. A resztoratív szemlélet egyik központi eleme a retraumatizáció elkerülése. E célt szolgálja a támogató felnőtt jelenlétének biztosítása, a kép-és hangfelvétel készítése a többszöri meghallgatás elkerülése érdekében, valamint a terhelt és a sértett közötti találkozások számának minimalizálása.

A gyermekbarát eljárási környezet megteremtése a resztoratív paradigmában is központi szerepet játszik. Ezek az intézkedések nem a felek közötti konfliktus rendezésére irányulnak,

---

³³² Zumbok Gabriella: Speciális bánásmód a büntetőeljárásban, különös figyelemmel a gyermekek meghallgatására. = Büntetőjogi Szemle 2022/1, 102–108. o.

így nem illeszthetőek be a resztoratív igazságszolgáltatás ernyődefiníciója alá, azonban azt tükrözik, hogy az igazságszolgáltatás törekszik a bűncselekménnyel okozott sérelmek hatásainak minimalizására és a kiszolgáltatott helyzetben lévők védelmére.

A gyermekjogok tiszteletben tartására utal az is, miszerint a büntetőeljárásban biztosítani kell, hogy az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett gyermek jogairól szóló egyezményben, a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, illetve az egyéb vonatkozó törvényekben megfogalmazott, gyermekeket megillető jogok érvényesüljenek.³³³

A gyermekjogok tiszteletben tartása az előző fejezetben bemutatott emberközpontú igazságszolgáltatást képviseli, amely resztoratív szemléletű igazságszolgáltatás is egyben. Mindezek alapján véleményem szerint megállapíthatjuk, hogy a szabályozás resztoratív szemléletet hordoz, akkor is, ha nem valósítja meg valamennyi, a helyreállító igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó elemet. Ebből fakadóan tartom indokoltnak a különleges bánásmód körében alkalmazandó Barnahus-módszer részletes bemutatását, amely egyben a traumatudatos büntetőeljárás egyik letéteményese is.

V. 3. A resztoratív szemlélet a traumatudatosság és az eredményes eljárás metszetében

V.3.1. A traumatudatosság jelentősége

A resztoratív szemléletmód a fentebb kifejtettek szerint elengedhetetlen ahhoz, hogy egy eljárás gyermekbarát legyen.

A gyermekbarát igazságszolgáltatás véleményem szerint egy további fontos jellemzővel kell, hogy bírjon, nevezetesen traumatudatosnak is kell lennie. A resztoratív elemek biztosítják, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatás valóban a gyermek szükségleteihez igazodjon. A resztoratív szemléletmód és a traumatudatos megközelítés véleményem szerint egymást kiegészítve csökkenti a retraumatizáció kockázatát.

A trauma egy olyan mélyen szorongató vagy zavaró eseményre adott válasz, amely meghaladja az egyén megküzdési képességét, és a tehetetlenség érzését okozza, ezáltal csökkenti az önérzetet, az érzelmeket, valamint az élmények teljes skálájának átérezhetőségét.³³⁴

A traumatizáló hatás tehát nem önmagában az élményben rejlik, hanem abban, hogy az az egyénben milyen folyamatokat indít útjára. Egy esemény akkor válik traumatikusná, amikor

---

³³³ Kiss i.m. 2018. 132. o.

³³⁴ Unyte Health: What is Trauma? <https://integratedlistening.com/what-is-trauma>. (2026.04.25.)

feldolgozhatatlan jelentésekkel társul.³³⁵ A trauma nem *velünk*, sokkal inkább *bennünk* történik.³³⁶

E meghatározásból kitűnik, hogy a trauma okai nem sorolhatók fel taxatívén, hiszen az egyén személyiségjegyei is kihatnak arra, mit érzékel olyan eseményként, amely révén a hétköznapi szituációktól markánsan eltérő, veszéllyel fenyegető élethelyzetbe kerül.

Kutatások szerint az aktuális pszichés állapot, a személy egyéni érzékenysége, korábbi negatív tapasztalatai, a társas támogatás megléte vagy éppen hiánya, illetve az, hogy az egyén a személyiségfejlődés mely szakaszában van, mind – mind olyan faktor, amely befolyásolja az adott élmény traumatizáló hatását.³³⁷

A gyermekkori traumák veszélye éppen a személyiségfejlődés korai szakaszában történő átélésben rejlik, s éppen ezért fokozottan problematikus, ha a traumatizáló hatás a családból érkezik.

Az Egészségügyi Világszervezet a gyermekbántalmazás alábbi formáit különíti el:

- korai években kezdődő és krónikus érzelmi abúzus és elhanyagolás;
- szexuális abúzus;
- fizikai abúzus;
- családon belüli erőszaknak szemtanúként való kitettség.³³⁸

Az individualizáció folyamatában a gyermek először a szülőtől kap képet önmagáról, azaz olyannak ismeri meg önmagát, amilyenek közvetlen környezete látja, érzékeli őt.³³⁹

Bronfenbrenner a szocializáció ökológiai modelljében a gyermek környezetét hatásterületekre bontja. Ezen elmélet szerint megkülönböztethetünk mikro-, mezo-, exo- és makrorendszert.³⁴⁰ A mikrorendszer azon személyeket és tevékenységeket öleli fel, akik, illetve amelyek közvetlenül a gyermekkel kerülnek kapcsolatba, míg a mezorendszer alatt a mikrorendszer egyes elemeinek egymáshoz fűződő interakcióját (például szülő – tanár

---

³³⁵ Gaál Gabriella: A trauma, mint atipikus, kimerevített élmény. <https://doi.org/10.15170/olvmmod-PTE-IKDI-2022.06>. (2026.04.25.)

³³⁶ Máté Gábor: *The Myth of Normal: Trauma, Illness and Healing in a Toxic Culture*. New York, Avery Publishing, 2022. 575. o.

³³⁷ Traumaközpont: A trauma egy normális reakció egy abnormális eseményre. <https://traumakozpont.hu/blog/mi-a-trauma>. (2026.04.25.)

³³⁸ Túry Ferenc – Kovács-Tóth Beáta: A traumatizáció szerepe az evészavarokban. Terápiás lehetőségek – különös tekintettel a kognitív-viselkedésterápiás módszerekre. = *Psychiatria Hungarica* 2019/4, 419–425. o.

³³⁹ Ranschburg Jenő: A családi nevelés. In: Bagdy Emőke – Klein Sándor (szerk.): *Alkalmazott pszichológia*. Budapest, Edge 2000 Kiadó, 2006. 13. o.

³⁴⁰ Ranschburg i. m. 16.

kapcsolata) érti. Az exorendszer öleli fel a gyermek életének azon aspektusait, amelyekkel neki nincs közvetlen érintkezése, mégis befolyásolhatják fejlődését, a makrorendszer pedig azt a kultúrát és szubkultúrát jelenti, amelyben a család él, valamint azt a társadalmi osztályt, amelyhez a szülők tartoznak.³⁴¹

Érdeemes eltöprengeni azon, vajon milyen hatással lehet önmagában már az is a gyermek fejlődésére, amennyiben a szülő feldolgozatlan traumát cipel magával, mi több, könnyen elképzelhető, hogy e feloldatlan lelki konfliktus éppen a szülő saját gyermekkorából fakad. E problémák a fentebb bemutatott modellben az exorendszer körébe sorolhatók, hiszen a szülő traumájáról sokszor nemcsak a gyermek nem tud, hanem esetleg maga a szülő sem ismeri fel, hogy tetteit milyen belső feszültség motiválja.

A szülő – gyermek viszony történeti áttekintését a gyermeknevelés szempontjából Herczog Mária Lloyd deMause munkássága alapján az alábbi táblázatba³⁴² foglalva szemlélteti:

A szülő-gyermek kapcsolat formái	A szülő rejtett kívánsága	Megjelenési formák
1.gyermekgyilkosságok: ókor-4. sz.	„bárcsak meghalnál, hogy megszabaduljak attól a félelemtől, hogy megöl az anyám.”	gyermekgyilkosságok, gyermekek, mint rituális vallási áldozatok, gyermekek eladása
2.elhagyás: 4.-13.sz.	„el kell, hogy hagyjalak, mert menekülnöm kell a rád vetített szükségleteimtől.”	kiadás szoptató dajkához, kolostorba küldés. szolgának vagy inasnak adás
3.ambivalencia:14-17.sz.	„rossz vagy a rád vetített erotikus és agresszív tulajdonságaimtól.”	verés, beöntések, rövid ideig tartó pólyázás
4.erőszak:18.sz.	„akkor szeretlek, ha teljesen ellenőrizhetlek.”	korai szobatisztaságra való szoktatás, a gyermeki szexualitás elnyomása
5.szocializáció:19-20.sz. eleje	„akkor szeretünk, ha céljaidat megvalósítod.”	kötelező iskoláztatás, rejtett szülői kívánságok kivetítése, büntudatra építés

³⁴¹ Ranschburg i. m. 17.

³⁴² Táblázat forrása: Herczog Herczog Mária: Gyermekbántalmazás. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomsgéltató Kft., 2007. 31. o.

6.segítés:1950-	„szeretünk és segítünk neked, hogy megvalósíthasd céljaidat.”	erőszak nélküli születés, „szabad nevelés”, gyermeki jogok
-----------------	---	--

A gyermekkori ártalmas élmények között tarthatjuk számon a direkt módon történő bántalmazás és elhanyagolás mellett a családi diszfunkciókat is, példának okáért a családon belüli kriminalitást, vagy a bántalmazás szemtanúságának való kitettséget.³⁴³ Az UNICEF 2009-ben készült felmérése szerint Magyarországon a gyermekbántalmazás 80 %-át családon belül követik el, 41 %-ban a vér szerinti apa, 39 %-ban pedig a vér szerinti anya a bántalmazó.³⁴⁴

V.3.2. A gyermekévekben elszenvedett bántalmazás hatása az agy fejlődésére

A gyermekkori bántalmazás következményei bármilyen életkorban, bármilyen módon manifesztálódhatnak. Befelé depresszió, szorongás, öngyilkos gondolatok vagy poszttraumás stressz, kifelé pedig agresszió, impulzivitás, bűnözés, hiperaktivitás vagy függőség formájában nyilvánulnak meg.³⁴⁵

Jelen alfejezetben röviden bemutatom Martin H. Teicher kutatásainak fényében, hogy milyen hatással bír a gyermekkori bántalmazás, mint a trauma egy formája az agy limbikus rendszerére.

Az agykéreg limbikus, más néven határkérgi területei felelnek többek között az érzelmek feldolgozásáért, az emocionális válaszreakciókért, valamint a tanulás- és memóriafolyamatok mellett az ösztönös viselkedések kivitelezéséért is.³⁴⁶

Az interperszonális diszfunkciók kialakulásában a limbikus rendszeren belül a *hippokampusz* és az *amygdala* játszik elsődleges szerepet. Előbbi azt szabályozza, milyen

³⁴³ Ujhegyiné Nagy Anikó – Kuritárné Szabó Ildikó: Az ártalmas gyermekkori élmények hatása a felnőttkori egészségi állapotra – szakirodalmi összefoglaló. = Mentálhigiéné és Pszichoszomatika 2020/1, 4. o.

³⁴⁴ Vizi János – Ferenczi-Dallos Gyöngyvér: Gyermekbántalmazás és igazságügyi gyermekpszichiátria. In: Balázs Judit – Miklósi Mónika (szerk.): A gyermek- és ifjúkor pszichés zavarainak tankönyve. Budapest, Semmelweis Kiadó, 2015. 209. o.

³⁴⁵ Martin H. Teicher: Soha be nem gyógyuló sebek: A gyermekbántalmazás neurobiológiája. In: Pléh Csaba – Boros Ottilia (szerk.): Bevezetés a pszichológiába. Olvasmányok és feladatok a lélektan alapkérdéseinek tanulmányozásához. Budapest, Osiris Kiadó, 2004. 622. o.

³⁴⁶ Dobolyi Árpád: Limbikus rendszer. <https://semmelweis.hu/anatomia/files/2018/09/AOKII-limbikus-rendszer-2018-Dobolyi.pdf>. (2026.04.25.)

információk tárolódnak a hosszú távú memóriában, utóbbi pedig a túlélési és érzelmi szükségletek fényében szűri és értelmezi a beérkező szenzoros információkat.³⁴⁷

A Teicher által vezetett, 1944-ben alakult kutatócsoport célja az volt, hogy kiderítse, eredményezhet-e a gyermekkori fizikai, szexuális vagy pszichológiai bántalmazás olyan szabálytalan agyi hullámokat, amelyek jelzik a limbikus érzékenységet. 115 beteg adatait tekintették át, és arra a megállapításra jutottak, hogy a súlyos szexuális bántalmazást átélt személyek 72 % -ánál kimutatható volt klinikailag szignifikáns agyhullám szabálytalanság.³⁴⁸ Ezzel összhangban, 2001-ben Martin Driessen 16 %-os *hippokampusz* és 8 %-os *amygdala* csökkenést figyelt meg borderline személyiségzavarral diagnosztizált, gyermekkorukban bántalmazást elszenvedett nőknél.³⁴⁹ A kutatási eredményeik alapján arra lehet következtetni, miszerint a gyermekkori bántalmazásból eredő antiszociális viselkedést a limbikus rendszer túlgerjesztése okozza.³⁵⁰

V.3.3. A poszttraumás stressz-zavar jellegzetességei gyermekek esetében

A poszttraumás stressz-zavar (továbbiakban PTSD) azon testi és lelki tünetek összessége, amelyek a traumatikus eseményt, vagy ezen nem mindennapi, súlyosan fenyegető események sorozatát átélő embereknél jelentkezhetnek.³⁵¹ A DSM-5-ben külön kategóriát ölel fel a PTSD a trauma és stresszor kiváltotta kórképek között.

Míg a kórkép kezdeti éveiben az első leírások extrém trauma elszenvedéséhez kötötték a PTSD kialakulását, napjainkra a traumatizáló életesemények átélését több kategóriába sorolhatjuk az alábbiak szerint:

1. a gyermek direkt módon elszenvedti a történést,
2. jelen van, amikor az másokkal történik meg (például családon belüli erőszak szemtanúja),

---

³⁴⁷ Teicher: i. m. 623.

³⁴⁸ Teicher i. m. 624.

³⁴⁹ Teicher i. m. 625.

³⁵⁰ Teicher i. m. 623.

³⁵¹ Back up the children! – Állj mellette! A traumatizált gyermekek támogatásának alapjai. Nemzetközi projekt az Európai Unió Fundamental Rights and Citizenship programjának támogatásával, amely a poszttraumás stressz-zavar gyermekeknél történő előfordulásának okairól, megjelenési formáiról, hétköznapi kezelési lehetőségeiről nyújt ismereteket. 3. 2016. szeptember 2. <https://mek.oszk.hu/15900/15924>. (2026.04.25.)

3. nem volt jelen, de értésül róla, hogy milyen trauma történt egy hozzá közel álló személlyel (családtaggal vagy akár baráttal),
4. ismételt vagy extrém módon szembesül valamely traumás esemény riasztó részleteivel (fontos hangsúlyozni, hogy nem a médián keresztül lát egy megrázó esetet, hanem például egy katasztrófa esetén részt kell vennie a mentési munkálatokban).³⁵²

Amint fentebb utaltam rá, egyénekenként változó, hogy mit élünk meg traumatikus eseményként, így ebből fakadóan számtalan reagálási mód is elképzelhető. A PTSD tüneteit három kategóriára oszthatjuk fel, nevezetesen az újraélés, az elkerülés és az állandó készenléti állapot csoportjára.³⁵³ Diagnosztikai kritérium mindemellett, hogy a tünetek több mint egy hónapon át fennálljanak.³⁵⁴

A tünetek jelentkezési formái azonban eltérhetnek aszerint, hogy melyik fejlődési szakaszban érte trauma az egyént. Így tehát, példának okáért az újraélés felnőttéknél visszatérő emlékek képében jelentkezhet, míg egy óvodáskorú ismétlődő játékok formájában emlékezik. Elkerülés során a felnőtt bizonyos embereket, helyeket, tevékenységeket kerül, a serdülő, iskoláskorú és óvodáskorú gyermek pedig fóbiavezérelt viselkedést mutat. A készenléti állapot vonatkozásában a felnőttkori irritabilitás, ingerlékenység a gyermekeknél dühroham, agresszív viselkedés formájában nyilvánul meg.³⁵⁵

A jövőkép beszűkülése minden korosztályban az elkerülés egyik megnyilvánulási formája, azonban e tünetet gyermekeken figyelték meg először. Sok traumatizált gyermek nem hisz benne, hogy valaha saját családja lesz, illetve azt sem látja maga előtt, hogy megéri az átlagéletkort, továbbá nem ritkán úgy érzik, csupán néhány hónap van hátra az életükből.³⁵⁶

A traumatizáció által több funkció károsul, e körbe sorolható az érzelmi válaszadás, az impulzuskontroll, a gondolkodás és a tanulás, mindennek hosszútávú következménye pedig gyakran a függőségek kialakulása, a szorongás vagy akár a kockázatvállaló magatartás.³⁵⁷

Allan Walker hawai-i ügyvédő szerint a legnehezebb feladat annak az oknak a felderítése, hogy egyes gyerekek egy traumatizáló esemény ellenére jól teljesítenek, míg mások sokkal

---

³⁵² Fedor István: Traumával és stresszszorral összefüggő zavarok. In: Balázs Judit – Miklósi Mónika (szerk.): A gyermek- és ifjúkor pszichés zavarainak tankönyve. Budapest, Semmelweis Kiadó, 2015. 118. o.

³⁵³ Back up the children, 16.

³⁵⁴ Back up the children 17.

³⁵⁵ Back up the children 18–21.

³⁵⁶ Back up the children, 20.

³⁵⁷ Oláh Barnabás: Egy trauma-tudatos gyermekvédelmi rendszer kialakítása – útmutató ismertetés. = Egészségfejlesztés 2018/4, 69–72. o.

enyhébb történések után is súlyos ártalmakat szenvednek el. Példaként a kacsákat említette, amelyeknek olyan önzsírozó rendszere van, amely biztosítja tollazatuk ellenállását a víznek. A kérdés az, hogy milyen „gyermek zsírozási technika” segít azoknak, akik fennmaradnak, és mit lehet tenni, hogy a kisebb fokú rezilienciával bíró gyermekek ne süllyedjenek el.³⁵⁸

A „trauma-lencse” értelmében át kell kereteznie hozzáállását a gyermekkel érintkező valamennyi szakembernek: a trauma kiváltotta deviáns magatartás akkor lesz reverzibilis, ha a gyermektől nem azt kérdezzük: „Mi a baj veled?”, hanem azt, hogy: „Mi történt veled?”³⁵⁹

V.3.4. Traumatudatos kihallgatás

Mindezek után azonban felmerül a kérdés: miként is kérdezhetjük meg ezt a bántalmazott gyermektől anélkül, hogy tovább nehezítenénk helyzetét? A legjobb szándékkal feltett, azonban szakszerűtlenül megfogalmazott kérdés is alkalmas lehet arra, hogy hozzájáruljon a retraumatizáció kialakulásának kockázatához.

Különös hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a gyermek meghallgatására szakszerű környezetben kerüljön sor. A következőkben a Barnahus-modellt mutatom be, mint a magyar jogban rendelkezésre álló lehetőséget.

A fentebb kifejtettek fényében következtetésként levonhatjuk, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatás egyik kulcskérdése nem más, mintsem azon biztonságos környezet megteremtése, amelyben gyermek úgy érzi, hogy reá nézve hátrányos következmények nélkül megnyílhat a kihallgatást végző személy előtt.

A Barnahus-módszer esetében egy komplex gyermekvédelmi szolgáltatásról értekezhetünk, ily módon tehát a bemutatni kívánt módszer túlmutat a Be. – ben deklarált, különleges bánásmódban részesítendő személyeket megillető kihallgatási módszertanon.

A „Barnahus” szó izlandi eredetű, és a „gyerekház” kifejezést takarja. Izlandon az igazságszolgáltatás és a gyermekvédelem szorosan összekapcsolódik és együttműködik.³⁶⁰ Az izlandi Barnahus-modell gyökerei az Egyesült Államokban 1985-ben, a retraumatizáció megelőzése érdekében létrehozott Child Advocaty Center modelljére tekintenek vissza. Az alapul vett modellhez hasonlóan az izlandi modell célja szintén a gyermekbarát, biztonságos és

---

³⁵⁸ Herczog i.m. 12. o.

³⁵⁹ Oláh i. m. 71. o.

³⁶⁰ Gégényné Utasy Judit: Tizennégy éven aluli tanúk a büntetőeljárásban. <https://ujbtk.hu/dr-gegenyne-dr-utasy-judit-tizennegy-even-aluli-tanuk-a-buntetoeljarasban/>. (2026.04.25.)

semleges környezet megteremtése, emellett azonban lényeges újításokat is bevezetett azáltal, miszerint a szolgáltatást integrálták az igazságszolgáltatási rendszerbe, ebből fakadóan pedig a gyermek audiovizuálisan rögzített vallomása törvényes bizonyíték lehet a bírósági eljárásokban.³⁶¹

A Barnahus-modell lényege szerint egy „egyablakos rendszer”, amely olyan gyermekbarát környezetet biztosít, ahol a szakemberek egyidejű részvétele mellett kerülhet sor az áldozat kihallgatására, ezáltal a gyermeknek csak egyszer kell előadnia a vallomását.³⁶²

A magyar eljárási szabályozás „régiságát” törlesztette a Barnahus-módszer alkalmazási lehetőségének a megteremtésével, hiszen az ENSZ dokumentumok alapján nem lehet különbséget tenni a gyermeki jogok érvényesülése körében annak függvényében, hogy a gyermek elkövető vagy sértett.³⁶³

A hazai büntetőeljárás szempontjából el kell határolnunk egymástól a Barnahus – módszert és a Barnahus – intézményt. A gyermekvédelmi intézményrendszerben tárgyiasult Barnahus – intézmény a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok keretében működő komplex gyermekvédelmi szolgáltatás, nem pedig „csupán” egy kihallgatási módszer.³⁶⁴ E differenciálás megtétele annak ellenére is indokolt, hogy hivatalos státusza szerint a Barnahus beágyazódik a nemzeti vagy helyi szociális szolgáltatásokba, illetve gyermekvédelmi szakszolgálatokba.³⁶⁵

A Barnahus – módszer alkalmazhatóságát hazánkban a Be. novelláris módosítása³⁶⁶ tette lehetővé, amely a büntetőeljárás szempontjából kettő releváns változást eredményezett: egyrészt, a bíróság hivatalból vagy indítványra mellőzheti a tizennyolcadik életévét be nem töltött, szexuális abúzust elszenvedett sértett tanúkénti kihallgatását, amennyiben a nyomozás során készült kép- és hangfelvétel az eljárási cselekményekről, másrészt pedig a Be. 87. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja lényegében a Barnahus – modellt kodifikálta.³⁶⁷

---

³⁶¹ Herke – Herke-Fábos i. m. 4.

³⁶² Expert Group on Children at Risk. <https://childrenatrisk.cbss.org/our-work/justice-and-care/barnahus>. (2026.04.25.)

³⁶³ Hirtling Ibolya: Gyermekkihallgatás a büntetőeljárásban, a „Barnahus-módszer” bevezetése. = Magyar Jog 2022/4, 235-242. o.

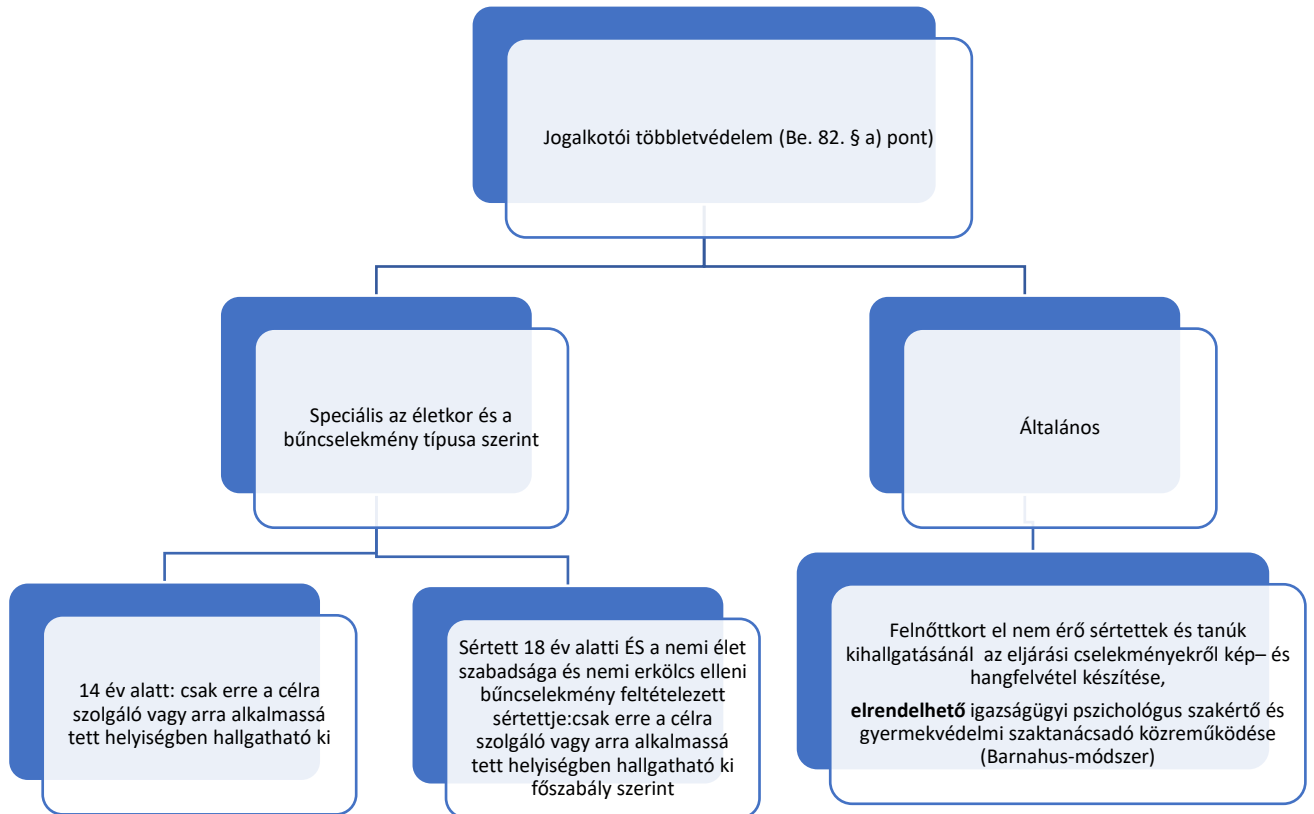
³⁶⁴ Kiss i.m. 2021. 290. o.

³⁶⁵Olivia Lind Haldorsson: A Barnahus Minőségi Előírások. Iránymutatások multidiszciplináris és intézmények közötti megoldásokról az erőszak kiskorú áldozatai és tanúi számára. 23. o. https://barnahus.eu/en/wp-content/uploads/2020/02/HU_StandardsSummary_FINAL.pdf. (2026.04.25.)

³⁶⁶A büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény.

³⁶⁷ Batta Júlia Dóra: Némajáték a büntetőeljárásban: a tizennyolcadik életévet be nem töltött tanú kihallgatásának sajátosságai. = JURA 2022/3, 107–120. o.

A Be. vonatkozó §-ait összegezve az alábbi, saját szerkesztésű ábrán foglalhatjuk össze, hogy milyen védelemben részesítette a jogalkotó az általános szabályokon túl a gyermek sértetteket a kihallgatás céljára szolgáló helyiség szempontjából:

Amennyiben a sértett tehát még nem töltötte be a tizennyolcadik életévét, de tizennegyedik életévét már igen, és nem a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmény feltételezett sértettje, akkor nincs olyan kötelező előírás, amely szerint kizárólag csak erre a célra szolgáló vagy arra alkalmassá tett helyiségben lenne kihallgatható. Célszerű azonban valamennyi kiskorú sértett speciális helyiségben történő meghallgatása. A „Barnahus” szó etimológiája előrevetíti, hogy a vizsgált intézmény fókuszában a gyermekek megóvása áll, hiszen – figyelemmel a kihallgatások óhatatlanul is megterhelő voltára – nem elhanyagolható tényező, hogy az eljárási cselekmények foganatosítására tárgyalótermek, rendőrségi irodák vagy „gyermekházak” falai között kerül-e sor.

Az Egyesült Államok Nemzeti Igazságügyi Intézete kutatása szerint azoknak a gyermekeknek a fejlődésében, akik szexuális bántalmazás elszívése után több alkalommal is vallomást tettek, nagyobb zavar keletkezett, mint akik egyszer vagy egyszer sem tettek vallomást, mi több, egy gyermekbarát helyen sokkal pontosabb, a valóságnak jobban megfelelő

vallomás tettek, mintsem egy rideg rendőrségi szobában. Megfigyelték továbbá, hogy a bírósági tárgyalótermek gyermekbaráttá tételével, így többek között a szülők részvételével a vallomástétel gyermekekre gyakorolt negatív hatásai csökkenthetők.³⁶⁸

V.4. A Barnahus – modell multidiszciplináris megközelítése

V.4.1. A Barnahus-modell a sértett gyermek kihallgatása vonatkozásában

A Btk. a szakmai terminológiában gyermekbántalmazásnak nevezett cselekményeket számos tényállás keretében tárgyalja, és a legtöbb, abúzusnak nevezhető cselekmény elkövetőit súlyosabb büntetési tétellel fenyegeti.³⁶⁹ Amint fentebb törekedtem utalni rá, ezen esetekben azonban nem elegendő az elkövető felelősségre vonása, ennél komplexebb megközelítés szükséges ahhoz, hogy elkerülhető legyen a gyermek retraumatizálása a büntetőeljárásban. Az alábbi sorokban e gondolat jegyében a hazai szabályozási környezetet mutatom be.

Az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020–2023 közötti nemzeti stratégiáról, valamint annak végrehajtását szolgáló, 2020–2021 közötti időszakban végrehajtandó intézkedési tervről szóló 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat I.1.8. pontja rendelkezett a Barnahus – modell szerinti szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek a megteremtéséről.

Hazánkban az első Barnahus – ház 2016 – ban nyitotta meg kapuit Szombathelyen, majd a második Barnahus – szolgálat 2021 – ben jött létre Debrecenben a Hajdú- Bihar Vármegyei Gyermekvédelmi Igazgatóság és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat segítségével.³⁷⁰ 2023 februárjában került sor az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat Békés Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Meghallgató és Terápiás Központjának gyulai átadójára.³⁷¹

Az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló stratégia idézett rendelkezése jegyében jöhetett létre a debreceni és a gyulai Barnahus – ház, a cél azonban az országos lefedettség biztosítása.³⁷² Tekintettel arra, hogy a 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat 2024. január 1. napján hatályát veszítette, újabb, e tárgykört felölelő nemzeti stratégia pedig még nem került

---

³⁶⁸ Children’s Testimony. In: Legal Interventions in Family Violence: Research Findings and Policy Implications. NCJ 171666, 1998, pp. 3 –12. Idézi Herczog i.m. 121–122.o.

³⁶⁹ Vizi – Ferenczi-Dallos i. m. 216. o.

³⁷⁰ Segítség a bántalmazott gyermekeknek. <https://www.debrecen.hu/hu/debreceni/hireink/segitseg-a-bantalmazott-gyermekeknek>. (2026.04.25.)

³⁷¹ Új fejezet a rend – é a gyermekvédelmi együttműködésben. 2023. február 21. <https://kormany.hu/hirek/uj-fejezet-a-rend-es-a-gyermekvedelmi-egyuttmukodesben>. (2026.04.25.)

³⁷² 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat I.1.8.– I.1.9.

megalkotásra, egyelőre nem áll rendelkezésre hivatalos információ a Barnahus – modell hazai továbbfejlesztésének konkrétumairól. Vitathatatlan azonban, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatás területén fontos előrelépés történt hazánkban a kiskorú sértettek kihallgatásának meghallgatássá szelődése által.³⁷³

A tágabb értelemben vett Barnahus - technika magában foglalja a traumaközpontú terápiás üléseket, az utánkövetést és a tudományos szempontú adatfeldolgozást is.³⁷⁴

A traumafeldolgozás kapcsán nem csupán a bántalmazott gyermek, hanem az ő nem bántalmazó gondviselőinek a terápiájára is gondolni kell. A bántalmazásban akár csak „by-standerként” érintett személyek részére nyújtandó kezelések a minimálisra csökkenthetik a gyermek traumájának negatív társadalmi, érzelmi és fejlődési hatásait. A hatékony kezelés kulcsa pedig az indokolatlan késedelem elkerülése.³⁷⁵

A folyamatos dokumentáció által lehetőség adódik az egyes intézmények közötti információ áramlásra. Az első megbeszélést követően az érintett szervek (illetékes kórház, rendőrség, ügyészség, bíróság és a szociális szolgálatok képviselői) megtervezik a multidiszciplináris beavatkozást, valamint ennek jegyében össze is hangolják intézményi tevékenységüket. Egyik szerv sem dominál a másik javára,³⁷⁶ azaz, példának okáért, az áldozatsegítés nem lehet kevésbé releváns, mint a vádelemelési statisztika vagy bírósági szakban történő bizonyítás. A gyermek nem áldozható fel az eredményes büntetőeljárás oltárán. Noha a következő sorok már a meghallgatás folyamatát érintik, a multidiszciplináris szemléletmód jegyében célszerűnek tartom tanulmányom ezen pontján megemlíteni, hogy az eredeti Barnahus – koncepció szerint a multidiszciplináris intézmények minden érintett tagja valós időben megfigyelőként vehet részt a meghallgatáson, és ezen úgynevezett „monitoring-szobából”, az eljáró szakemberen keresztül léphetnek interakcióba a gyermekkel.³⁷⁷

V.4.2. A Barnahus – módszer, mint eljárási cselekmény

A Gyv.tv. 61. § – a szerint a gyermekvédelmi szakszolgáltatás az elhanyagolt és bántalmazott, közülük is elsősorban a szexuálisan bántalmazott gyermekek vizsgálatát és terápiáját végző

---

³⁷³ Kiss i.m. 2021. 290. o.

³⁷⁴ Uo.

³⁷⁵ Haldorsson i. m. 48.

³⁷⁶ Haldorson i. m. 32.

³⁷⁷ Fantoly Zsanett: Az izlandi Barnahus – modell és annak hazai gyakorlata. = Magyar Rendészet 2022/2, 231. o.

szolgáltatást, valamint – hivatalos szerv megkeresésére – az érintett gyermekek meghallgatását elősegítő szolgáltatást működtethet, amelynek során a gyermekvédelmi szakszolgáltatás együttműködik a megkereső szervvel.

A jogalkalmazók álláspontja szerint vitatható, hogy az ezen paragrafus alapján levezetett eljárási cselekmények révén tanúvallomás, vagy pedig tárgyi bizonyítási eszköz keletkezik-e, e kérdések pedig előrevetítik, hogy a magyar jogban a Barnahus – módszerre lényegében még mindig hajlamosak vagyunk „csak” eljárási cselekményként tekinteni.³⁷⁸

Természetesen a szűkebb értelemben vett Barnahus – koncepció hazai jogba történő átültetése önmagában is jelentős előrelépés a gyermekvédelem területén. Noha a különleges bánásmódot igénylő személy részvételét igénylő eljárási cselekmény elvégzésére szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról, működtetéséről és a használata ellenőrzéséről szóló 3/2018. (VI. 12.) IM rendelet is figyelemmel volt a gyermekek különleges eljárásjogi helyzetére, e rendelet szakaszai a technikai feltételek megteremtésére koncentráltak. A lelki megrázkódtatás feldolgozásának lehetősége a Barnahus – módszer implementálása által nyílhatott meg szélesebb körben.

A Barnahus – házakban alkalmazott speciális kihallgatási metodika lényege, hogy a kihallgatást a „gyermeki lélek szakértője” végzi, aki a jogilag releváns kérdéseket a gyermek szintjének megfelelő formában tolmácsolja az áldozat felé, valamint a gyermekbarát kihallgatósobában a gyermek megnyílását és eseti kommunikációját elősegítő eszközök is megtalálhatók, például a gyermek úgynevezett abúzusbabák bevonásával játszhatja el, hogy mit kellett átélnie.³⁷⁹

V.4.3. Speciális kihallgatási technikák az áldozatvédelem szolgálatában

V.4.3.1. Játékdiagnosztika

A szakemberek rendelkezésére álló speciális technikák és eszközök láncolatából tanulmányom elsőként a világijátékot emeli ki, mint sajátos elbeszélő technikát.

A játékdiagnosztikai gyökerei hosszú múltra tekintenek vissza, hiszen a gyermekek játéka minden korban magukra vonták a filozófiai jeles képviselőinek figyelmét is. Így

---

³⁷⁸ Kiss i.m. 291. o.

³⁷⁹ Fantoly i. m. 232.

példának okáért Arisztotelész a Politikában részletes iránymutatást adott arra nézve, hogy milyenek legyenek a gyermekek játékaik megfelelő fejlődésük megteremtése érdekében.³⁸⁰

A gyermek attitűdjének megismerésére alkalmazható technikák körébe tartoznak – az önregisztrálás, egy külső elbíráló által készített regisztrálás, az attitűdskálák, a fiziológiai mérések, a viselkedés megfigyelése és a kísérleti technikák mellett – a projektív technikák, amelyek körébe a világvilágjátékot is sorolhatjuk. A projektív technikák előnye abban rejlik a skálamódszerekkel szemben, hogy nélkülözik a verbalitást, így a kapott eredményeket nem veszélyeztetik sem a társas kívánatosság, sem pedig az énbemutatás motívumai.³⁸¹

A világ-technikát, mint játékdiagnosztikai és terápiás módszert Lowenfeld alakította ki, majd Bühler és munkatársai standardizáltak gyermekek számára.³⁸² A technika hazai adaptációjának úttörőjét Polcz Alaine személyében tisztelhetjük, aki nem csupán alkalmazta a tesztet, hanem újszerű értelmezésével tovább gazdagította annak diagnosztikai és terápiás értékét.³⁸³ Tanulmányomban e módszer a továbbiakban a Polcz által tett értelmezés alapján kerül bemutatásra, a teljesség kedvéért azonban fontosnak tartom kiemelni, hogy a Világvilágjáték – teszt történetének a specialitása éppen abban rejlik: nincs egységesen elfogadott pszichometriai módszertana.³⁸⁴

A világvilágjátékhoz nyújtott tér egy 70 x 50 cm nagyságú, 7 cm mély, kékre zománcolt tálca. A tálca jelképezi a tengert, amelyen a rendelkezésre bocsátott homok révén a gyermek szárazföldet alakíthat ki, és berendezheti azt a világ kicsinyített másaival. A magyar változat nyolc kategóriát különböztet meg, nevezetesen: emberek, állatok, növények, házak, járművek, elemek a természetből, hírközlő eszközök, szórakozási eszközök, bútorok és berendezési tárgyak, kerítések és elhatárolók, ennivalók, illetve nevesíthetjük még az „egyéb” kategóriát – e körbe tartoznak a kategóriába világosan nem sorolható dolgok, például kút, sír, kereszt.³⁸⁵

---

³⁸⁰ A gyermekjátékok fejlődéstani és neveléstani jelentősége. 9. o. https://diploma.bibl.u-szeged.hu/cgi/users/login?target=https%3A%2F%2Fdiploma.bibl.uszeged.hu%2Fid%2Fprint%2F90634%2F1%2F2019_boros_loretta_rebeka.pdf. (2026.04.25.)

³⁸¹ Perényiné Somogyi Angéla: A gyermekek környezeti attitűdjének vizsgálata projektív eljárásokkal. = Iskolai nevelés a fenntartható fejlődésért 2011/1–5, 357. o.

³⁸² Polcz Alaine: Világvilágjáték. Dinamikus játék-diagnosztika és játék-terápia. Budapest, Pont Kiadó, 1999. 60. o.

³⁸³ Csenki Laura – Jambrik Máté: A Világvilágjáték-teszt történeti bemutatása. A világvilágjáték története. = Magyar Pszichológiai Szemle 2018/73, 496. o.

³⁸⁴ Csenki – Jambrik i.m. 484.

³⁸⁵ Polcz, i. m. 60–62. o.

Mivel a kellékek az építő számára manuális és konstruktív alkotó tevékenységre adnak lehetőséget, az egyén sokkal tudattalanabban adja át magát a világ felépítésének, mintsem azt más teszteljárás során tenné.³⁸⁶

A homokkal való építés ideje a szakirodalom szerint³⁸⁷ átlagosan 3 – 7 perc, míg az építési idő, vagyis a homokból felépített szárazföld „benépesítése” átlagosan 17 – 25 perc alatt történik. Az időtartam minél rövidebb, annál inkább belső feszültségre utal.

A vizsgálat során először a homokkal való bánás jellegzetességeit szükséges lejegyezni.

Releváns a tárgyak elhelyezése és a kirakás sorrendje. A zsúfolt világ egyensúlytalanságra utal, a térszimbolika pedig öt éves kor felett szintén hangsúlyos elem, amelynek hiánya elmaradásra utal.

A világijáték után kerül sor az explorációra és a felhívó kérdésekre (például „Ki vagy te ebben a világban?”, „Kivel laksz te itt ebben a világban?”). A világepítmény és az exploráció a személyiségstruktúra jegyeit, a traumákat és a miliőártalmakat hozhatja felszínre, míg a felhívó kérdések az én-azonosítás, illetve a kötődés problémáira utalnak.

Ezen rövid ismertetés véleményem szerint nem volt indokolatlan kiérő a disszertáció fő irányvonala fényében, mivel rámutat arra, hogy az elkövetői és a sértetti oldalon feltárható traumák közös gyökerekre vezethetők vissza, és ezek figyelmen kívül hagyása az igazságszolgáltatás részéről a károk további mélyülését eredményezheti. A resztoratív megközelítés nem relativizálja a bűncselekményt, hanem a gyermekbarát és traumatudatos eljárás elengedhetetlen részeként segít megérteni az elkövetés kontextusát is.

V.4.3.3. Bizonyítékon alapuló protokollok alkalmazása

A Barnahus – módszer keretében lefolytatott meghallgatás során elhangzó kérdések igazodnak a bizonyítékokon alapuló protokollok (például NICHD és NCAC) által ajánlottakhoz.³⁸⁸

Az amerikai eredetű National Institute of Child Health and Human Development Protocol (a továbbiakban NICHD protokoll) hangsúlyozza a nyitott kérdések erejét. Kizárólag a nyitott kérdések feltétele után kerülhet sor a büntetőjogilag releváns tényállás tisztázására.³⁸⁹

---

³⁸⁶ Polz i. m. 61. o.

³⁸⁷ A témához áttekintően ld. Polcz, i.m. 64–80. o.

³⁸⁸ Haldorsson i. m. 37.

³⁸⁹ Gunn Astrid Baugerud – Miriam Sinkreud Johnson: The NICHD Protocol: Guide to Follow Recommended Investigative Interview Practices at the Barnahus? In: Susanna Johansson – Kari Steffansen – Elisiv Bakketeig –

A National Children's Advocacy Center (továbbiakban NCAC) protokoll, hasonlóan a NICHHD protokollhoz, szintén az epizodikus memórián alapul. Az interjú első szakaszában kerül sor annak a megállapítására, hogy egyáltalán fennáll-e abúzus gyanúja, majd ezt követően határozzák meg a cselekményben érintett személyeket és szerepüket.³⁹⁰

Megkerülhetetlen továbbá a RATAAC protokoll említése. E mozaikiszó egy olyan félig strukturált, nem direktív kikérdezési folyamatot takar, amelynek alkalmazása elsődlegesen szexuális bántalmazás áldozataival szemben ajánlatos. Amint az az elnevezésében foglaltatik, a technika öt szakaszból épül fel:

1. Összefüggés (Rapport),
2. Anatómiai azonosítás (Anatomy Identification),
3. Tudakozódás (Touch Inquiry),
4. „Abúzus szcenárium” (Abuse Scenario),
5. Lezárás (Closure).³⁹¹

Az egyes protokollok célja tehát azonos: többletgaranciákat kell biztosítani a bántalmazás bármilyen formáját elszenvedni kényszerült gyermekek számára, ami pedig szükségszerűen azt vonja maga után, hogy a meghallgatást vezető személynek többlettudással kell felvérteznie magát a reviktimizáció elkerülése érdekében.

A közös cél nem jelenti azonban azt, hogy az egyes protokollok között nem mutatkoznak eltérések. Mindezt példával szemléltetve, az NICHHD nem tér ki a gyermek családi körének bevonására, míg a RATAAC protokollon alapuló technikák 11 éves kor alatti fiatalok esetében lehetővé teszik ezt. Szemben a NICHHD protokoll ajánlásaival, a RATAAC protokoll szorgalmazza a rajz-teszteket, illetve az anatómiai játékbabák alkalmazását.³⁹² Az NICHHD protokoll szerint biztatni kell a gyermeket a rajzolásra, azonban mellőzni kell a rajz értelmezését, helyette a gyermek rajzolás közben tett verbális kommunikációjának a megfigyelése ajánlott. Amennyiben a gyermek nem beszél rajzolás közben, az NICHHD 1.

Anna Kaldal (szerk.): Collaborating Against Child Abuse: Exploring the Nordic Barnahus Mode. London, Palgrave Macmillan Cham, 2018. 127.o.

³⁹⁰ Hirtling Ibolya: Gyermekkihallgatás a büntetőeljárásban, a „Barnahus-módszer” bevezetése. = Magyar Jog 2022/4, 240–241. o.

³⁹¹ Jennifer Andreson – Julie Ellefson – Jodi Lashley – Anne Lukas Miller – Sara Olinger – Amy Russel – Julie Stauffer – Judy Weigman: CornerHouse Forensic Interviewing Protocol: RATAAC. = Thomas M. Cooley Journal of Practical and Clinical Law 2010/1,193. o.

³⁹² Patti Toth: Comparing the NICHHD and RATAAC Child Forensic Interview Approaches—Do the Differences Matter. = APSAC Advisor 2011/4, 17–18. o.

függeléke szerint érdemes kommunikációt kezdeményezni vele, és barátságos, biztató hangnemben megfogalmazott nyitott kérdések által szóra bírni őt.³⁹³

V.4.4. A kihallgatást követő terápia

Amit azt a Gyv.tv. Barnahus – módszert legitimáló passzusa hangsúlyozta, a gyermekházak falai között a terápia elvégzésére is lehetőség kínálkozik.

A Barnahus – szolgálatban végzett meghallgatás gyermekbarát ugyan, azonban minden kihallgatás – még a legjobb szándék ellenére is – megviseli a gyermeket, ezért követendő gyakorlatként emelem ki, hogy a szombathelyi Barnahus központ terápiás szobájában a terápiát követően a gyermek egy maximum négyalkalmas Eye Movement Desensitization and Reprocessing (a továbbiakban EMDR) terápiában részesül.³⁹⁴

Az EMDR, azaz a szemmozgásokkal történő deszenzitizálás és újrafeldolgozás olyan terápiás eljárás, amelyet a traumatikus élmények következtében kialakuló maradandó problémák kezelésére dolgoztak ki. A kezelés első szakaszában a terapeuta felméri az egyes tünetek összefüggéseit, majd kezelési tervet készít, amelyben szerepelnek a stabilizációhoz szükséges lépések, illetve mérlegeli az EMDR kezelés alkalmazhatóságát többek között az egyéni tűrőképesség, valamint a tünetek intenzitása tükrében.³⁹⁵ Ezen módszer azon empirikus megfigyelésen alapul, miszerint a gyors, vízszintes szemmozgások csökkentik a traumatikus élmények érzelmi intenzitását.³⁹⁶ A trauma következtében ugyanis a verbálisan elérhető és a szituatív emlékezeti reprezentációs disszociálódhatnak, így az érzékszervi ingerek, valamint a testi érzetek úgy rögzülnek, mint a trauma idején, azaz elmarad a feldolgozás, és trigger hatására a gyermek újra átéli az eseményeket. AZ EMDR-terápia ezt az információ feldolgozási zavart veszi célba.³⁹⁷

---

³⁹³ Revised Investigate Interview: Version 2021.10. https://nichdprotocol.com/the-nichd-protocol/obj/pdf/28/REVISED_VERSION_2021.pdf. (2026.04.25.)

³⁹⁴ Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány: A Barnahus – szolgálatban mindig hisznek a gyerekeknek. <https://hintalovon.hu/2021/02/05/a-barnahus-szolgalatban-mindig-hisznek-a-gyerekeknek/>. (2026.04.25.)

³⁹⁵ Magyar EMDR Egyesület: Traumafókuszú szemlélettel és EMDR terápiával dolgozó terapeuták szakmai közössége: Mít jelent az EMDR? <https://emdr.hu/emdr-terapia/mit-jelent-az-emdr/>. (2026.04.25.)

³⁹⁶ Fedor i.m. 123. o.

³⁹⁷ Fedor i.m. 116. o.

Ami konkrétan a kezelést illeti, a terapeuta a traumatikus emlék felidézésére kéri a páciens, aki ezzel egyidőben elterelő ingereket (például vizuális, érintéses stimulációk, fülbe adott auditív ingerek) kap, amelyek révén az emlék elveszti negatív érzelmi töltését.³⁹⁸

A gyermekkori ártalmas élmények feldolgozásának módszereként az EMDR-terápián kívül indokoltnak tartom megemlíteni a pillangószárny technikát is. Ennek keretében a gyermek kezét keresztbe teszi, majd váltakozva megérinti keresztbe tett kezével a vállait. Ekként a gyermek a negatív gondolatok pozitívba fordításán, a „nem tehetek semmit” érzet helyett a „vannak lehetőségeim” narratíva kialakításán dolgozik.³⁹⁹

A fentebb elmondottak fényében rendkívül fontosnak tartom a Barnahus-modell széles körben való alkalmazását. Meglátásom szerint a szexuálisan bántalmazott gyermek esetében kulcsfontosságú, hogy a vallomását a lehető legrövidebb időn belül, számára biztonságos környezetben, kellő empátiával rendelkező szakemberek előtt tegye meg. Az audiovizuális felvétel a garancia arra nézve, miszerint nem kell részt vennie az akár hónapokkal később kitűzésre kerülő tárgyalási napokon. Az áldozat védelme e körben felül kell, hogy írja az elkövető és a sértett szembesítéséhez fűződő érdeket.

Ehhez kapcsolódóan kiemelem, hogy a módszerben rejlő veszély abban rejlik, amennyiben a kihallgatást végző szakember nem azokat a kérdéseket teszi fel, amelyeket a perbíró később majd relevánsnak tart a büntetőjogi felelősség kimondásának szempontjából.

Ebből fakadóan úgy gondolom, hogy a módszer rendeltetését érdemben akkor töltheti be, amennyiben valódi párbeszéd alakul ki az egyes hatóságok, valamint a kihallgatást végző szakemberek között. Érthető módon máshova helyeződik a súlypont a pszichológus és a bíró hivatása során, azonban ezekben az esetekben a gyermek érdeke megkívánja, hogy ismerjük és megértsük egymás munkájának az alapjait.

Ennek jegyében, álláspontom szerint, amennyiben legalább az elsőfokú ítélet meghozataláról értesülne a Barnahus-központ, és kézhez kapná az ítélet indokolt példányát, visszajelzést kaphatna arról, hogy a kihallgatás során a nem jogász végzettségű szakértő valóban az eljárás szempontjából releváns kérdéseket tolmácsolta-e a gyermek számára érthető módon, illetve, hogy a bíróság mérlegelő tevékenysége során mekkora súllyal vette figyelembe a Banahus-szolgáltatás keretében végzett munkát. Ezen adatok ismerete nélkül nem tudhatjuk,

---

³⁹⁸ EYE Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) Therapy. PTSD Practice Guideline. <https://www.apa.org/ptsd-guideline/ptsd.pdf>. (2026.04.25.)

³⁹⁹ Fedor i.m. 123–124. o.

hogy a jogalkotó által kitűzött cél – azaz a retraumatizáció elkerülése, egyúttal a büntetőhatalom érvényre juttatása – mennyiben valósult meg.

A gyakorlat tapasztalatai azt mutatják, hogy jelenleg az igazságszolgáltatás minden területén érzékelhető az igazságügyi szakértők leterheltsége. A Barnahus-módszer alkalmazásának jogszabályi szinten történő deklarálása a központok leterheltségét eredményezi már most is.

Abban az esetben, ha a gyermek kihallgatására e speciális szolgálat csak a bűncselekmény elkövetését, vagy az arról való tudomásszerzést követő későbbi időpontban tud sort keríteni, akkor – példának okáért az elkövető letartóztatásának indítványozáshoz szükséges bizonyítékok összegyűjtése érdekében – a nyomozó hatóságoknak kell gondoskodni a gyermek vallomásának beszerzéséről. Ez végső soron azt jelenti, hogy visszakerülünk a Barnahus-szolgálat bevezetését életre hívó problematikákhoz. Az ilyesfajta helyzetek elkerülése érdekében a Barnahus-házak számának bővítését tartom indokoltnak.

Tekintettel arra, hogy azok az áldozatok, akik messzebb élnek a jelenleg igénybe vehető Barnahus-szolgálatoktól, csupán lényeges nehézségek árán juthatnak hozzá a gyermekbarát igazságszolgáltatás és az áldozatvédelem a hazai jogban egyik legmarkánsabban megjelenő letéteményeséhez, érdemes lenne megyeszékhelyi szinten létrehozni egy – egy központot.

V.4.5. A Barnahus módszer alkalmazásának kérdése a fiatalkorú terhelt vonatkozásában a resztoratív szemlélet jegyében

A Be. 87. § (1) bekezdése az alábbiakat deklarálja:

„(1) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmény esetén

a) lehetőség szerint kép- és hangfelvételt készít,

b) elrendelheti, hogy

ba) az eljárási cselekményen igazságügyi pszichológus szakértő is jelen legyen, illetve

bb) az eljárási cselekményt a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 61. § (2) bekezdésében meghatározott szolgáltatást végző vagy jogszabályban meghatározott más szaktanácsadó közreműködésével hajtja végre. A szaktanácsadó az eljárási cselekmény vezetőjének irányításával végzi tevékenységét, ennek során közvetíti a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyhez intézett kérdéseket és a hatóság egyéb közléseit,

c) a büntetőeljárással összefüggésben biztosítja az Alaptörvényben, az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett gyermek jogairól szóló egyezményben, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben és más törvényekben megfogalmazott, gyermeket megillető jogok hatékony érvényesülését.”

Ebből a megfogalmazásból álláspontom szerint nem következik, hogy kizárt volna a fiatalkorú terhelt gyermekbarát körülmények közötti kihallgatása. Amennyiben elfogadjuk azon empirikus kutatások valóságtartalmát, miszerint a gyermek sértettek pontosabb vallomást tesznek gyermekbarát környezetben,⁴⁰⁰ akkor ebből az is következik, hogy az elkövetők is jobban megnyílnak, és hitelesebb vallomást tesznek. Másrészt viszont felmerül ellenérvként, vajon nem érzik-e inkább át tettük súlyát a gyermekek, amennyiben meg kell jelenniük egy hivatalos személy előtt.

Véleményem szerint nem jelenthető ki, hogy a fiatalkorú elkövetők Be. 87. §-a szerinti kihallgatása a javasolt módszer minden esetben. Ugyanakkor előfordulhat a terhelt személyiségjegyeinek függvényében, hogy a gyermekbarát meghallgatás szolgálja a gyermek hosszútávú érdekeit, mivel jobban védi a gyermekjogokat, a gyermekjogok fokozottabb védelme pedig ami megfelel a Be. 87. § c) bekezdésében írtaknak. Ezen túlmenően csökkenti a kihallgatott gyermek pszichés terhelését.

A realitás talaján maradva, kapacitás hiányában nem tartom valószínűnek, hogy a 87. § (1) bekezdés b) pont bb) alpont szerinti meghallgatásra kerüljön sor a fiatalkorú terhelteket illetően. Ellenben a kép-és hangfelvétel készítését, továbbá az igazságügyi pszichiáter jelenlétét indokoltnak tartanám, mivel egy bűncselekményt elkövető fiatal esetében mindig vizsgálni kell az őt körülvevő mikrokörnyezetet is, és a pszichiáter szakértő közreműködésével felismerhetőek volnának a háttérben álló veszélyeztető tényezők is. Ez különösen fontos lenne a Be. 679. §-ával összefüggésben, amely szerint a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság az eljárás során folyamatosan köteles vizsgálni, hogy felmerül-e a fiatalkorúval kapcsolatban olyan körülmény, amely megalapozza a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározott jelzési kötelezettséget vagy hatósági eljárás kezdeményezésének a kötelezettségét.

---

⁴⁰⁰ Herczog i.m. 122.

V.4.6. Részösszegzés

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a 2012/29/EU irányelv hangsúlyozza, hogy a gyermeknek lehetőség szerint ne kelljen közvetlenül bíróság elé állnia. A 10. cikke azonban deklarálja azon tagállami kötelezettséget is, miszerint az áldozatokat mindig meg kell hallgatni, és a gyermek áldozat meghallgatásakor kellően figyelembe kell venni a gyermek életkorát és érettségét.

A Barnahus-módszer alternatívát kínál a bíróság előtti kihallgatás helyett, mégpedig olyan alternatívát, ahol a gyermek életkorának és érettségének megfelelően nyilatkozhat a sérelmére elkövetett bűncselekményről. Gyakran hallani jogalkalmazók részéről kritikaként, hogy a kihallgatást végző szakember nem az elítélés szempontjából releváns kérdéseket tette fel a gyermek számára. Ideális esetben természetesen a jogilag releváns kérdések megválaszolására is sor kerül, azonban a Barnahus-módszer nemcsak a büntetőigény érvényre juttatása a célja, hanem ez a meghallgatás egy, a gyermeknek felkínált lehetőség, hogy feldolgozhassa, de legalábbis kibeszélhesse magából az átélt traumákat. Ily módon nem a büntetés érvényre juttatására helyeződik a fókusz, hanem a gyermek érzelmi támogatására. Mindez pedig nem megtorló, hanem helyreállító jellegű.

A resztoratív szemléletmód említése e körben továbbá azért is megkerülhetetlen, mivel, miként a resztoratív igazságszolgáltatás alternatívája a tradicionális büntetőeljárásnak, úgy a Barnahus-módszer szerinti kihallgatás is diverziója a klasszikus értelemben vett kihallgatásnak, ezen túlmenően pedig kijelenthetjük a fentebb kifejtettek tükrében, hogy számos célkitűzését tekintve kapcsolódik a resztoratív szemléletmódhoz.

V.5. A resztoratív szemlélet érvényre juttatása az ítélkező tevékenység során a fiatalkorúak büntetőügyeiben

V.5.1. A büntetés kiszabás során érvényesítendő nevelő célzat jogpolitikai megalapozottsága

A gyermek-és fiatalkorúak büntetőjogi felelőssége kapcsán mindig óhatatlanul is felmerül a kérdés, hogy mennyiben hatott közre a társadalmi közeg az elkövetésben.⁴⁰¹ Különösen érdekes kérdéskör ennek vizsgálata Kohlberg és Piaget azon állítása fényében, miszerint az erkölcs

---

⁴⁰¹ Domokos Andrea: A büntetőjogi felelősség erkölcsi vonatkozásairól. <https://www.kredit.hu/tanulmanyok/domokos-andrea-a-buntetojogi-felelosseg-erkolcsi-vonatkozasairol/> (2026.04.25.)

tanítható.⁴⁰² Visszautalva az elméleti alapokat tárgyaló fejezetben ismertetett tükör-elvre – miszerint minden büntetőjogi normának van egy erkölcsi norma párja –, levonhatjuk azon következtetést, hogy amennyiben a fiatal bűncselekményt követ el, akkor arra azért került sor, mert hiba csúszott az erkölcsi tanítás folyamatába.

Megjegyzendő, hogy a fiatalok erkölcsi nevelésének a fontosságára a jogalkotó maga is több helyen utal. Ekként a Btk. 208. § -a a kiskorú veszélyeztetésének büntette körében rögzíti az elkövetési magatartások körében a kiskorú erkölcsi vagy érzelmi fejlődésének veszélyeztetését. Ehhez kapcsolódóan, figyelemmel arra, miszerint tanulmányom egy fejezetében foglalkozik a fiatalkori állatkínzás resztoratív technikákkal való kezelhetőségének dilemmájával, dolgozatom ezen pontján az alábbi jogesetet emelem ki:

Természetéből fakadóan nem kizárt, hogy a kiskorú veszélyeztetésének büntette más bűncselekménnyel halmazatban kerül megállapításra. Szemléltetésképpen, a kiskorú veszélyeztetése és a kapcsolati erőszak, illetve a kiskorú veszélyeztetése és a testi sértés halmazatának kérdésével a BH 2021.5.127 foglalkozott részletesen,⁴⁰³ míg a szándékosan, illetve gondatlanságból elkövetett élet és testi épség elleni bűncselekmények kapcsán felmerülő halmazati kérdések tekintetében a BH 1983.430., a BH 2002.295. és a BH. 2022.117. számú eseti döntések nyújthatnak iránymutatást.⁴⁰⁴ Ezzel szemben például az állatkínzás és a kiskorú veszélyeztetésének lehetséges bűnhalmazata véleményem szerint annak ellenére is a ritkábban vizsgált témák közé tartozik, hogy külföldi kutatások⁴⁰⁵ alapján egyértelmű összefüggések rajzolódnak ki a családon belüli erőszak és az állatbántalmazás metszetében. Nem is szükséges azonban erőszakos magatartásba torkolló cselekedetek fényében szemlélni e témát,

---

⁴⁰² Bugnyár Zoltán: Erkölcs, egyén, közösség. = Új Pedagógiai Szemle 1999 július – augusztus.<https://epa.oszk.hu/00000/00035/00029/1999-07-ta-Bugnyar-Erkolcs.html>. (2026.04.25.)

⁴⁰³ BH 2021.5.127.<https://jogkodex.hu/doc/842762>. (2026.04.25.)

⁴⁰⁴ Barnáné Kovács Ágota: A kiskorú veszélyeztetésének büntette hatályos törvényi tényállása és dogmatikai elemzése, figyelemmel az ítélkezési gyakorlatra I. rész. <https://jogaszvilag.hu/szakma/a-kiskoru-veszelyeztetesenek-buntette-hataloys-torvenyi-tenyallasa-s-domatikai-elemzese-figyelmmel-az-itelkezesi-gyakorlatra-i-resz/>.(2026.04.25.)

⁴⁰⁵ A témához áttekintően ld.: Melissa A. Bright et al: Animal cruelty as an indicator of family trauma: Using adverse childhood experiences to look beyond child abuse and domestic violence. = Child Abuse & Neglect 2018/76, 287–296. o.; Julia Obdrzalek: Klinisch-psychologische Aspekte der Mensch-Tier-Beziehung: Physische und psychische Gewalterfahrungen in der Kindheit, Tierquälerei und selbst verübte zwischenmenschliche Gewalt. Diplomarbeit. Wien 2010, Universität Wien.; Roshni Trehan Ladny – Laura Meyer: Traumatized Witnesses: Review of Childhood Exposure to Animal Cruelty. = Journal of Child & Adolescent Trauma 2020/4, 527–537. o

álláspontom szerint a nem megfelelő állattartás önmagában is megalapozhatja a kiskorú erkölcsi fejlődésének veszélyeztetését.

Az említésre kerülő jogesetben az állatkínzás egyik formájában, nevezetesen az állatelhagyásban való közreműködésből fakadóan emelt vádat a Kecskeméti Járási Ügyészség kiskorú veszélyeztetése és állatkínzás miatt. A vádirat szerint egy kecskeméti nő az általa tartott eb sérüléseit nem tudta ellátni, ám ahelyett, hogy állatorvoshoz fordult volna, az állatot egy nylon szatyorba tette, majd kiskorú gyermekének és a nála tartózkodó unokájának átadta azzal, hogy „tegyék le a csomagot valahol”. A kiskorú gyermekek az utasításnak megfelelően a légmentesen lezárt hordozóban lévő állatot letették egy lakatlan ház előtt, ahol később, az esti órákban járókelők találtak rá.⁴⁰⁶

Az illetékes nyomozóhatóság álláspontom szerint helyesen és a hasonló eljárások számára iránymutatón értékelte a cselekményt olyan magatartásnak, amely erkölcsileg elítélendő példát mutat a fiatalok számára. A gerinces állat kitétele, elűzése bűncselekmény, ezáltal tehát a vádlott bűncselekmény elkövetésébe vonta be a gondozása alatt álló gyermekeket.

A Btk. 106. § (1) bekezdése deklarálja, hogy a fiatalkorúval szemben kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjön, és a társadalom hasznos tagjává váljon. Ezzel összhangban a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban Be.) 677. §-a értelmében a fiatalkorú elleni büntetőeljárást úgy kell lefolytatni, hogy az a fiatalkorú nevelésének, illetve testi, értelmi, erkölcsi és érzelmi fejlődésének az előmozdításával biztosítsa a fiatalkorú társadalmi beilleszkedését, továbbá azt, hogy a fiatalkorú ne kövessen el újabb bűncselekményt. Dolgozatomban annak az igazolására töreksem, hogy ezen kétségkívül nemes célok gyakorlati megvalósulásának letéteményese a resztoratív szemléletmód beinvitálása a tárgyalóterem falai közé. Az ismertetésre kerülő resztoratív arculatú büntetések és intézkedések a fiatal felelősségének felismeréséhez és az általa elkövetett cselekmény révén okozott károk megértéséhez járulhatnak hozzá, így tehát az erkölcsi nevelést érdemben segítik.

---

⁴⁰⁶ Nylon szatyorba csomagolva hagyták magára a sérült kiskutyát – a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség sajtóközleménye. <https://ugyeszseg.hu/nylon-szatyorba-csomagolva-hagytak-magara-a-serult-kiskutyta-a-bacs-kiskun-megyei-fougveszseg-sajtokozlemenye>. (2026.04.25.)

V.5.2. A mediáció létjogosultsága a gyermek büntetőjogi érintettsége mellett zajló ügyekben

V.5.2.1. A fiatal érzelmi világa, értékrendjének formálása a közvetítés fényében

A közösségi élet egyik alapvetése, hogy felismerjük társaink szükségleteit, rendelkezünk az altruizmus érzésével. Ideális esetben a gyermek ennek alapjait már az iskolaérettség kezdetekor elsajátítja.⁴⁰⁷ Az érintett korcsoport életkori sajátosságai azonban speciális kihívások elé állítják a mediátort. A büntetőügyekben, illetve a szabálysértési eljárásban alkalmazható mediáció a cselekmény jogsértő jellege, az eljárás célja és az elterelő funkciója miatt sok hasonlóságot mutat, azonban a büntető-és szabálysértési eljárás közötti különbségek azt indokolják, hogy a szabálysértési mediáció gyorsabban és költséghatékonyabban lefolytatható legyen,⁴⁰⁸ jelen fejezetben azonban nem tárgyalom külön e kettőt, a kriminológia szempontjából releváns eljárási formát, mivel a kifejtésre kerülő technikák irányadóak mindkét esetben.

A mediációs technikákat az alkalmazás szükségessége alapján két nagy csoportra oszthatjuk: az általános, azaz minden ügytípusban előforduló módszerek, amelyek által a mediáció többé válik pusztá egyezkedésnél, illetve a speciális helyzetekben segítségül hívható technikák.⁴⁰⁹ Fiatalok részvételével folytatott mediációs üléseken gyakori probléma a korcsoportra jellemző érzelmi zárkózottság, valamint szintén az életkorból fakad, hogy nehezen fogadják be a másik fél nézőpontját. Ebből adódóan esetükben az empátiás készséggel való foglalkozás a mediáció egyik alapköve.⁴¹⁰

Az alkalmazandó technikák megválasztásában fontos szerepet kell játszania azon folyamatoknak, amelyek alkalmasak a kifejezőkészség fejlesztésére, hiszen a gyermek számára sokszor önmagában már az is stresszhelyzet, ha mások előtt kell megnyilvánulnia. A bizalmi légkör megteremtése kulcsfontosságú, ennek már az ülést megelőzően, az előkészítő szakaszban meg kell kezdődnie. A mediátor feladata, hogy képessé tegye a felet nemcsak a folyamatban való részvételre, hanem a másik motivációinak megértésére és a felelősség vállalására. A speciális technikák közül a tükrözést és a történetmesélést emelem ki.

---

⁴⁰⁷ Kissné Kálmán Mária: Szociális érzékenyítés gyermekkorban. = Új Köznevelés 2017/1.-2, 14–18.o.

⁴⁰⁸ Perényi Nóra: Mediáció szabálysértési eljárásban. <https://mabie.hu/attachments/article/114/Mediacio>. (2026.04.25.)

⁴⁰⁹ Kertész i.m. 82. o.

⁴¹⁰ Kertész i.m. 234. o.

Utóbbi kiválóan működik nehezen kommunikáló, bizonytalan ügyfelek motiválására.⁴¹¹ A módszer lényege, hogy a fél állítását történet formájában osztja meg, a másik pedig erre reagál. Példával szemléltetve, iskolai zaklatás miatt jár el a mediátor. A sértett nehezen oldódik fel, a közvetítő pedig érzékeli, hogy a biztonság hiányzik neki. Amennyiben megkéri – akár különtárgyalás során, ha a diáktársak előtt nem akarja még inkább kiszolgáltatni magát –, hogy meséljen el egy rövid történetet arról, amikor biztonságban érezte magát, ily módon egy kellemes emlék felidézésével máris oldotta a fiatal feszengését.

A tükrözés alkalmazásakor a közvetítő szembesíti a felet azzal, hogy valamit nem hallott meg, vagy félreértett a másik mondandójából. Az énközpontúság a korosztály életkori sajátossága, így tudatosan nyilatkoztatni kell őket arról, miképp figyelnek oda a másik fél szükségleteire. Ezzel függ össze az empátia fejlesztésének szükségessége. A bűncselekmény elkövetésekor a fiatal bele sem gondol abba, tettei milyen következményekkel járnak az áldozatra nézve. Egy rongálás esetén a közös csíny, nem pedig a másíknak okozott anyagi kárt látja. A mediáció során az elkövető a sértettel szemtől szembe találkozik, mindez pedig kiválóan alkalmas a büntudat és a szégyen kiváltásával az elrettentésre a másik iránt tanúsított empátia növelése révén.

Nagy segítségére lehet a mediátornak, ha a sértett kellő érzelmi intelligenciával áll hozzá a deviáns fiatalhoz. Ez leginkább a felnőtt sértettektől várható el természetesen. A közvetítő ugyanis nem mindig számíthat rá, hogy önmagában a sértett látványa segíti a büntudat megélését, ezáltal az empátia kialakulását, azonban ha a sértett viselkedése nem kioktatást tükröz, hanem őszinte fájdalmat, dühöt, olyan érzéseket, amelyeket a fiatal, bármilyen környezetből is érkezett, maga is átélt, az szinte mindig eredményre vezet.⁴¹²

V.5.2.2. A fiatalkorú terhelt a mediációban

A gyermekkori kriminalitást az elkövetői és az áldozati kör közötti jelentős átfedés jellemzi.⁴¹³ A gyermekkori bűnözéséhez hasonlóan, két olyan bűncselekménycsoport van, ahol a fiatalkori elkövetés az össz-bűnözésben való részvételt meghaladó arányú, nevezetesen a vagyon elleni és az erőszakos bűncselekmények vonatkozásában.⁴¹⁴

---

⁴¹¹ Kertész i.m. 93. o.

⁴¹² Kertész i.m. 255.o.

⁴¹³ Mocsáry Eszter: Gyermekkori bűnelkövetők és áldozatok. = Debreceni Jogi Műhely, 2017/1-2.,59.o.

⁴¹⁴ Csemáné dr. Váradi Erika: Nemzetközi és hazai tendenciák a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásában. PhD értekezés. Miskolc, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, 2000. 51. o.

Az áldozati és az elkövetői oldalon egyaránt megfigyelhető, hogy a jogsértések nagy részét a vagyon elleni deliktumok teszik ki, a gyermekközösségekben előforduló lelki terror pedig szintén gerjeszthet bűnös magatartást. Rendkívül magas az alkalmi lopások aránya is, e cselekményeket pedig a hasonló korú személyek egymás ellen követik el⁴¹⁵.

Amint azt fentebb láthattuk: a vagyon elleni bűncselekmények helyet kaptak a mediációra utalható azon ügyek között, amelyeket a Btk. 29. §-a taxatív felsorol. A közvetítői eljárás sikeressége esetén a tevékeny megbánás alkalmas lehet arra, hogy a bűnelkövető – különösen a még nem rögzült viselkedésformákkal bíró fiatal – személyiségfejlődésété helyes irányba befolyásolja.⁴¹⁶ A jogalkotó a fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések körében tovább bővítette a tevékeny megbánás alkalmazási körét az által, hogy fiatalkorú elkövető tevékeny megbánásának a 29.§ (1) bekezdésében meghatározott vétség vagy ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban fenyegetett büntett elkövetése esetén is helye lehet.⁴¹⁷

A fiatalkorúak sokszor többen válnak érintetté egy-egy cselekményben. A komplex, sokszereplős ügyek módszertani kihívása, hogy a mediációs eseteket mindig folyamatként kell értelmezni, soha nem szűkíthető le a beszélgetés egyetlen találkozási pontjára.⁴¹⁸ Amennyiben két fiatal, vagy fiatalok csoportja érintett, mindig figyelembe kell venni a kortárs csoporthoz, a barátokhoz való kötődést: a csoportszellem erősítheti a tagadást, vagy éppen megkönnyítheti az őszinte beismerést.⁴¹⁹ Minden esetben rendkívül fontos a képessé tevés technikája, az empátia és az érzelmi intelligencia fejlesztése.

Fiatalkorú elkövető esetében az empátiás büntudatra alapozhat a mediátor, amely akkor jelenik meg, amikor a személy úgy véli, valamiképp a másik ember szenvedésének okozója.⁴²⁰ Ennek a felismerése és megértése kulcsfontosságú lehet a jövőbeni jogkövető magatartás megteremtésének érdekében.

A szakirodalom „alkalmi bűnözőnek” nevezi azokat a személyeket, akiknek személyiségében a bűnelkövetői attitűd még nem rögzült – ez a bűnözési típus jellemző tipikusan a fiatalkorú elkövetők egy részére.⁴²¹ A mediáció a fentebb bemutatott szempontok

---

⁴¹⁵ Barabás A. Tünde (szerk.): Alkalmazott kriminológia. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2020. 165–166.o.

⁴¹⁶ Balogh – Tóth i.m. 431. o.

⁴¹⁷ Btk. 107. §.

⁴¹⁸ Kertész i.m. 234.o.

⁴¹⁹ Kertész i.m. 254. o.

⁴²⁰ Kertész i.m. 255.o.

⁴²¹ Sivadó Máté: Bűnismétlők, visszaesők. In: Barabás A. Tünde (szerk.): Alkalmazott kriminológia. Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2020. 154. o.

végezt hozzájárulhat ahhoz, hogy a fiatalot visszaterelje a helyes útra, meggátolja, hogy „karrierbűnözővé” váljon.

A statisztikai adatok az alábbiakat tárják elénk:

Táblázat
forrása: OSAP
ADATTÁBLÁ
K A fővárosi és
vármegyei
kormányhivatal
ok által 2024.
évben ellátott
pártfogó
felügyelői
feladatok
részletes
statisztikai
adatai az
Országos
Statisztikai
Adatfelvételi
Program
kötelező
adatszolgáltatá
sairól szóló
388/2017. (XII.
13.) Korm.
rendelet 5.
számú
melléklete
alapján

6. Közvetítői tevékenység büntetőügyekben						
Fiatalkorúak						
		Előző időszakraól folyamatban maradt	Az időszak alatt érkezett	Az időszak alatt befejezett	Az időszak végén folyamatban maradt	
6.5.	Összesen	120	228	252	96	
6.6.	Terheltek száma					
6.6.1.	ebből	férfiak száma	97	180	207	70
6.6.2.		nők száma	23	48	45	26
6.6.3.		Ismeretlen	0	0	0	0
6.7.	Bűncselekménytípus szerinti megoszlás					
6.7.1.	ebből	Élet, testi épség és egészség elleni	16	30	37	9
6.7.2.		Emberi szabadság elleni	0	1	1	0
6.7.3.		Emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni	3	11	13	1
6.7.4.		Vagyron elleni	82	143	170	55
6.7.5.		Szellemi tulajdonjog elleni	0	0	0	0
6.7.6.		Közlekedési	12	13	21	4
6.7.7.		Egyéb	7	30	10	27
Az időszak alatt befejezett ügyek a befejezés módja szerint						
6.8.	Összesen				252	

6.8.1.	ebből	megállapodás teljesítése a közvetítői eljárás szakaszában [Bktv. 15.§ (1) bek. a) pont]	199
6.8.2.		a gyanúsított a megállapodásban foglaltakat nem teljesítette [Bktv. 15.§ (1) bek. b) pont]	13
6.8.3.		értesítés eredménytelen kézbesítése, mert a címzett ismeretlen helyen tartózkodik [Bktv. 15.§ (1) bek. c) pont]	1
6.8.4.		sértett vagy terhelt haláláról a közvetítő hivatalos tudomást szerez [Bktv. 15.§ (1) bek. d) pont]	0
6.8.5.		a sértett vagy a gyanúsított kéri a közvetítői eljárás befejezését [Bktv. 15.§ (1) bek.e) pont]	5
6.8.6.		a sértett vagy a gyanúsított hozzájárulását visszavonta, vagy távolmaradását a hozzájárulás visszavonásának kell tekinteni [Bktv. 15.§ (1) bek.f) pont]	31
6.8.7.		a gyanúsított nyilatkozatából vagy magatartásából megállapítható, hogy a közvetítői eljárás alábbi feltétele nem áll fenn: a közvetítői eljárás lefolytatását indítványozza, vagy ahhoz hozzájárul [Bktv. 15.§ (1) bek. g) pont a) alpont]	0
6.8.8.		a gyanúsított nyilatkozatából vagy magatartásából megállapítható, hogy a közvetítői eljárás alábbi feltétele nem áll fenn: a gyanúsított a vádemelésig beismerő vallomást tett [Bktv. 15.§ (1) bek. g) pont b) alpont]	0
6.8.9.		a gyanúsított nyilatkozatából vagy magatartásából megállapítható, hogy a közvetítői eljárás alábbi feltétele nem áll fenn: a bűncselekmény jellegére, az elkövetés módjára és a gyanúsított személyére tekintettel a bűncselekmény következményeinek jóvátétele várható [Bktv. 15.§ (1) bek. g) pont c) alpont]	1
6.8.10.		az első közvetítői megbeszéléstől számított 3 hónap eredménytelenül eltelt [Bktv. 15. § (1) h) bekezdés]	1
6.8.11.		áttétel	0
6.8.12.		közreműködés befejezése	0
6.8.13.		Egyéb	1

Szembetűnő, hogy a statisztika a tevékeny megbánás alkalmazási körével egybeeső eseteket tartalmazza, holott, amint az ügyészégi statisztika bemutatásánál fentebb ismertettem, noha csekély mértékben, azonban került sor a Btk. 29. §-tól függetlenül is közvetítő elé utalásra 2024-ben.

A szabálysértési ügyekben az alábbiak szerint alakult a mediáció, a vizsgálat alapját szintén a fentebb hivatkozott OSAP táblák képezték:

7.		Közvetítói tevékenység szabálysértési ügyekben				
		Fiatalkorúak				
		Előző időszakra folyamatban maradt	Az időszak alatt érkezett	Az időszak alatt befejezett	Az időszak végén folyamatban maradt	
7.4.	Összesen	6	45	43	8	
7.4.1.	ebből	Rendőrség elrendelése alapján	3	30	26	7
7.4.2.		Bíróság elrendelése alapján	2	15	16	1
7.4.3.		Más szab. hatóság elrendelése alapján	1	0	1	0
7.5.	Eljárás alá vont személyek száma					
7.5.1.	ebből	férfiak száma	5	38	37	6
7.5.2.		nők száma	1	7	6	2
7.5.3.		ismeretlen	0	0	0	0
Az időszak alatt befejezett ügyek a befejezés módja szerint						

7.6.	Összesen	43	
7.6.1.	ebből	megállapodás teljesítése [Szabs.tv. 82/I.§ (1) a)]	37
7.6.2.		idézés kézbesíthetetlen (címezett ismeretlen helyen tartózkodik) [Szabs.tv. 82/I. § (1) b)]	1
7.6.3.		sértett vagy eljárás alá vont személy elhunyt [Szabs.tv. 82/I. § (1) c)]	0
7.6.4.		sértett vagy az eljárás alá vont személy kéri a közvetítói eljárás befejezését [Szabs.tv. 82/I. § (1) d)]	1
7.6.5.		sértett vagy az eljárás alá vont személy hozzájárulását visszavonta, vagy mulasztását a hozzájárulás visszavonásának kell tekinteni [Szabs.tv. 82/I. § (1) e)]	4
7.6.6.		a közvetítói megbeszélést úgy zárják le, hogy annak során a sértett és az eljárás alá vont személy nem kötött megállapodást vagy azt a közvetítő nem hagyta jóvá [Szabs.tv. 82/I. § (1) f)]	0
7.6.7.		nem teljesült a megállapodás [Szabs.tv. 82/I.§ (1) g)]	0
7.6.8.		áttétel	0
7.6.9.		közreműködés befejezése	0
7.6.10.		egyéb	0

Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy a büntetőügyekben gyakrabban kerül sor mediáció lefolytatására, mintsem a szabálysértési ügyekben. Amennyiben szabálysértési eljárásban utalják közvetítő elé a fiatalkorú ügyét, azt sokkal gyakrabban teszi meg a rendőrség, mintsem a szabálysértési ügyekben eljáró járásbíró. A szabálysértési mediáció az alacsonyabb esetszám ellenére eredményesebbnek mutatkozik.

Nem áll rendelkezésre információ arra nézve, milyen szabálysértések esetében rendeltek el közvetítést, a büntetőügyekben pedig markánsan kiemelkednek a vagyon elleni bűncselekmények.

V.5.2.3. A kiskorú sértett a mediációban

A kiskorú sértettek tekintetében elmondható, hogy a törvény kiemelt védelemben részesíti a vizsgált korosztályt. A jogalkotó a sértettek életkora szerint is differenciálva úgynevezett előrehozott védelmet biztosít minősített esetek, néhol pedig önálló tényállások útján a tizennyolc, tizennégy, illetve tizenkét év alatti sértettek számára.⁴²³ Különösen indokolt e körben visszautalni a Barnahus-modell kapcsán már említettekre, miszerint az áldozattá válás rendszerint nem pusztán egyszeri trauma, hiszen ugyanaz a cselekmény – időbeli eltolódással – több szinten többszöri sérelmet okozhat az érintettnek.⁴²⁴

A gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmények jellegzetessége, hogy az elkövető erősebb érdekérvényesítő képességgel rendelkezik, és a sértettek védtelensége, kiszolgáltatottsága miatt különösen magas a látencia.⁴²⁵ Az e körbe tartozó sértettek a statisztikákban kisebb számban jelennek meg. Mindez éppen azzal függ össze, miszerint a kiszolgáltatott csoport nem meri, vagy nem tudja jelenteni a tettet – ám az is könnyen elképzelhető, nincsenek is tisztában azzal, hogy sérelmükre bűncselekményt követnek el,⁴²⁶ például, ha maga a család, illetve a gyermekekkel kapcsolatba kerülő tágabb környezet is normalizálja a bántalmazás egyes formáit.

---

⁴²³ Mocsáry i.m. 60. o.

⁴²⁴ Barabás Andrea Tünde: Áldozattá válás In Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia. 4. o. [https://joteny.hu/szocikk/aldozatta-valas\(2022\)](https://joteny.hu/szocikk/aldozatta-valas(2022)). (2026.04.25.)

⁴²⁵ Kubisch Károly: A gyermek, mint speciális alany a büntetőeljárásban – a gyermekvédelmi rendszer működésének jogszabályi rendszere és bírósági gyakorlata. 5–6.o. <https://academia.edu/373231>. (2026.04.25.)

⁴²⁶ Barabás A. Tünde (szerk.): Alkalmazott kriminológia. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2020. 230. o.

A problémát tovább árnyalja, hogy a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmények elkövetői gyakran a közvetlen családi környezetbe tartoznak, ami a mediáció szempontjából alapvetően aggályos, hiszen függőségi viszony áll fenn a felek között. Emellett figyelembe kell venni azt is, hogy bizonyos bűncselekmények elkövetőinek személyiségjegyeire tekintettel álláspontom szerint a diverzióként alkalmazott közvetítésnek fel sem merülhet számos gyermeket tipikusan érintő büntettségben, példának okáért a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények és gyermek érdekét sértő bűncselekmények⁴²⁷ elkövetésekor.

E körben is előfordulhat ellenben, hogy egy adott családon belüli probléma, vagy bűncselekmény elkövetéséhez vezető ok mögött olyan bűncselekmény rejlik, amelyben törvény által kizárt a mediáció. Példával szemléltetve, egy édesanya tudomást szerez arról, hogy élettársa fizikailag bántalmazta előző házasságából született, tizenhét éves gyermekét, és feljelentést tesz. Könnyen elképzelhető, hogy a fentebb kifejtett kiszolgáltatottságra tekintettel a gyermek nem mer megnyílni a kihallgatás során, és így rejtve marad egy súlyosabb, például a nemi élet szabadsága elleni büntettség. Amennyiben a vádhatóság csupán a testi sértés elkövetésével van tisztában, az ügyiratok alapján dönthet úgy, hogy a közvetítés elrendelése indokolt. Ilyen esetekben a terhelttel mediáció keretében való találkozás tovább mélyítené az okozott sérelmeket. A gyermek-és fiatalkorú sértettek esetében a mediátor fokozott felelőssége, hogy észlelje a felszíni kommunikáció mögött rejlő érzéseket, és amennyiben szükséges, megszakítsa a mediációt.

Úgy vélem, általánosságban elmondható, hogy az életkor adta tapasztalat-béli különbségek olyan hierarchikus helyzetet teremtenek, amely csak nagyon kivételes esetekben teheti lehetővé a gyermek áldozat és a felnőtt elkövető közötti közvetítés lefolytatását. Amennyiben mégis közvetítői eljárás elrendelésére kerül sor ez esetben, az ülésre meghívható támogatók, segítők szerepe felértékelődik.

V.5.3. Resztoratív jellegű eljárások és szankciók a fiatalok büntetőügyeiben a közvetítésen túl

A magyar büntetőjogban resztoratív arculatú, helyreállításra irányuló büntetés a közérdekű munka, intézkedés pedig a jóvátételi munka és a pártfogó felügyelet, így tehát arra fókuszáltam a vizsgálatom során, milyen mértékben kerülnek e jogkövetkezmények a gyakorlatban kiszabásra vagy alkalmazásra.

---

⁴²⁷ Id. Btk. XX. fejezet [A gyermek érdekét sértő és a család elleni bűncselekmények].

Mindenekelőtt indokolt rögzíteni, hogy a közösségi munka és a pártfogó felügyelet együttes elrendelése kizárt a Btk. 69. § (1) bekezdése⁴²⁸ értelmében. Noha a Kúria Bfv.III.1.035/2012/5.számú határozata a régi Btk. hatálya idején született, a jelenlegi szabályozást illetően is irányadó, hogy közérdekű munka kiszabása esetében, illetve mellett pártfogó felügyelet elrendelését a Btk. nem teszi lehetővé, ez az anyagi jog mérlegelést nem tűrő szabálya.

Megjegyzendő ugyanakkor e körben, hogy jóvátételi munka esetében helye lehet pártfogó felügyelet elrendelésének, mi több, a fiatalkorúaknál kifejezetten speciális szabályként jelenik meg a Btk. 119. § (2) bekezdése szerint, hogy a fiatalkorúval szemben jóvátételi munka előírása esetén törvény erejénél fogva kell elrendelni a pártfogó felügyeletet. Evidens, hogy a közérdekű munka büntetés, a jóvátételi munka pedig intézkedés, azonban véleményem szerint céljuk – azaz a reintegráció és a felelősségvállalás elősegítése – szempontjából nincs olyan lényegi különbség közöttük, amely megalapozza a pártfogó felügyelet mérlegelést nem tűrő kirekesztését a közérdekű munka kiszabása mellett.

Némileg ellensúlyozza ezt az anomáliát, hogy a közérdekű munka végrehajtását a pártfogó felügyelői szolgálat szervezi és ellenőrzi a Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI.29.) KIM rendelet 28. §-a értelmében.

Az Igazságügyi Minisztérium gyűjti és közzéteszi többek között a közvetítői tevékenység és a pártfogó felügyelet keretében végzett munka statisztikai adatait.

A közérdekű munka vonatkozásában az aktuálisan közzétette statisztikai adatok fényében az alábbi megállapításokat tehetjük:

Táblázat forrása: OSAP ADATTÁBLÁK A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok által 2024. évben ellátott pártfogó felügyelői feladatok részletes statisztikai adatai az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet 5. számú melléklete alapján.
--

---

⁴²⁸ (1) „Pártfogó felügyelet rendelhető el:

- a) a feltételes ügyészi felfüggesztést tartamára,
- b) a feltételes szabadság tartamára,
- c) a próbára bocsátás próbaidejére,
- d) a jóvátételi munka előírása mellett,
- e) a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejére.”

Fiatalok							
		Előző időszakra folyamatban maradt	Az időszak alatt érkezett	Az időszak alatt befejezett	Az időszak végén folyamatban maradt		
3.3.	Összesen:		1182	424	511	1095	
3.3.1.	ebből	férfiak száma	1078	362	463	977	
3.3.2.		nők száma	104	62	48	118	
3.3.3.		ismeretlen	0	0	0	0	
A befejezett ügyek száma a befejeződés módja szerint							
3.4.	Összesen:				511		
3.4.1.	ebből	a közérdekű munkát letöltötték			205		
3.4.2.		a közérdekű munkát szabadságvesztésre változtatták át			büntetés végrehajtásának megtagadása	0	
					foglalkoztathatósági szakvizsgálaton történő megjelenés elmulasztása	23	
					foglalkoztathatósági szakvélemény bemutatásának elmulasztása	6	
					a munkavégzési kötelezettség megszegése	91	
					munkafegyelmet súlyosan sértő magatartás	2	
					két éven belül nem került végrehajtásra a büntetés (önhibja)	8	
					végrehajtható szabadságvesztésre ítéltés	64	
					munka megkezdésére megjelölt időpontban való megjelenés elmulasztása	8	
					munkahely kijelölésének elmaradása az elítéltnél felróható magatartás miatt	28	

3.4.3	a közérdekű munka végrehajthatóságának megszűnése	az elítelt gyermekének gondozásáról egy éven át saját háztartásában gondoskodott	3
		az elítelt egy évig gyermekgondozási díjban vagy gyermekgondozást segítő ellátásban részesült	6
		egészségi állapotban bekövetkező tartós változás	6
		az elítelt öt évet vagy azt meghaladó időt töltött szabadságvesztésben vagy letartóztatásban	11
3.4.4.	a pénzbüntetés megfizették		0
3.4.5.	a közérdekű munka végrehajtását kizáró okot állapítottak meg	halál	2
		elévülés	9
		kegyelem	0
		egyéb ok	5
3.4.6.	beszámítás folytán letöltött		2
3.4.7.	perújítás folytán hatályon kívül helyezés		1
3.4.8.	perújításvételi eljárásban új büntetés kiszabása		1
3.4.9.	végrehajtás átadása más országba		1
3.4.9	Áttétel		0
3.4.11	Egyéb		29

Látható, hogy 2024 elején magas ügyszámokkal küzdött a rendszer, ez utalhat az emberi erőforrás hiányára is. Az esetek kb. 40 %-ában valósult meg csupán az eredményes munkavégzés miatti befejezés, gyakran szabadságvesztésre kellett átválttatni a közérdekű munkát. Az ezt megalapozó okok (ekként egészségi állapot romlása, gyermek születése, újabb bűncselekmény elkövetése) az érintett fiatalok instabil élethelyzetére utalnak. Arra nézve nem tartalmaz adatot a statisztika, hogy milyen bűncselekmények és milyen individuális tényezők miatt szabott ki a bíróság közérdekű munkát, azonban, figyelemmel a felnőtt elkövetőknél általánosságban kifejtettekre, könnyen elképzelhető, hogy az álláspontom szerint nem túl magas siker-arány abból fakad, hogy nem a megfelelő elkövetői kört sújtja e szankció. Amennyiben a családi környezet nem támogató – mivel akár indirekt módon nem a követendő értékeket közvetíti – úgy értelemszerűen hiányzik a munkavégzésre irányuló motiváció.

A resztoratív szemlélet szemüvegén keresztül tehát az látszik kirajzolódni, hogy a közérdekű munka célja az volna, hogy a fiatal aktív, tevékeny magatartással felelősséget vállaljon a társadalom javára végzett munka révén, ellenben a gyakorlatban ez nem tud maradéktalanul megvalósulni. A büntetőügyekben elkövetőként érintett fiatalok eleve instabil élethelyzetben vannak, és a rendszer nem tudja őket motiválni, amennyiben pedig „hibáznak” – ebben a kontextusban nem teljesítenek – akkor szigorúbb büntetés kerül kiszabásra, ami a fokozatosság elvének megfelel, azonban nem eredményez valódi felelősségvállalást, sőt, a le is veszi a felelősségvállalás terhét a fiatalról, különösen, ha a mikrokozmoszban a bv.-be vonulás nem számít rendkívüli élethelyzetnek,

Véleményem szerint, amennyiben a közérdekű munka kiszabását való párbeszéd előzné meg, akár mediáció lefolytatása, az hozzájárulna a felelősségvállaláshoz, amely pedig növelné az eredményességi mutatókat.

A pártfogó felügyelet vonatkozásában az alábbi megállapításokat tehetjük:

Táblázat forrása: OSAP ADATTÁBLÁK A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok által 2024. évben ellátott pártfogó felügyelői feladatok részletes statisztikai adatai az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet 5. számú melléklete alapján.

Fiatalkorúak								
		Előző időszakraól folyamatban maradt	Az időszak alatt érkezett	Az időszak alatt befejezett	Az időszak végén folyamatban maradt			
4.3.	Összesen:		3595	2571	2616	3550		
4.3.1.	ebből	feltételes ügyészi felfüggesztés		1331	1257	1225	1363	
4.3.2.		ebből	K - kábítószerrel való visszaéléssel kapcsolatos	222	322	293	251	
4.3.3.			T - tartásdíj	2	1	2	1	
4.3.4.			Á - általános	1107	934	930	1111	
4.3.5.		javaslat a KMSZ megváltoztatására		0	0	0	0	
4.3.6.		javaslat a büntetőeljárás folytatására		17	5	19	3	
4.3.7.		próbára bocsátás miatt		1270	913	958	1225	
4.3.8.		ebből javaslattefel	próbára bocsátás időtartamának meghosszabbítására		2	0	2	0
4.3.9.			próbára bocsátás hatályon kívül helyezésére és büntetés kiszabására		17	3	16	4

23

4.3.10.		próbára bocsátás hatályon kívül helyezésére és javítóintézeti nevelés kiszabására a külön magartartási szabály megváltoztatására	2	0	2	0	
4.3.11.			0	0	0	0	
4.3.12.	felfüggesztett szabadságvesztésre ítéltés miatt		895	323	352	866	
4.3.13.	ebből javaslattefel	a külön magartartási szabály megváltoztatására	0	0	0	0	
4.3.14.		próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés utólagos elrendelésére	17	1	10	8	
4.3.15.	Jóvátételi munka intézkedés elrendelése miatt		20	14	19	15	
4.3.16.	ebből javaslattefel	a jóvátételi munka hatályon kívül helyezésének és büntetés kiszabásának indítványozására	5	0	5	0	
4.3.17.		jóvátételi munka időtartamának meghosszabbítására - cü. ok (tájékoztítás)	0	0	0	0	
4.3.18.	javítóintézetből ideiglenes elbocsátás miatt		79	64	62	81	
4.3.19.	ebből javaslattefel	a külön magartartási szabály megváltoztatására	0	0	0	0	
4.3.20.		javaslat az ideiglenes elbocsátás megszüntetésre	1	0	1	0	
4.4.	pártfogoltak száma		3595	2571	2616	3550	
4.4.1.	ebből	fiúk száma		2892	2032	2054	2870
4.4.2.		leányok száma		703	539	562	680
4.4.3.		ismeretlenek száma		0	0	0	0
4.4.4.		visszaesők száma (fiúk és leányok együtt)		28	1	11	18

171

Elsődlegesen szembetűnő, hogy sok fiatal szerhasználat miatt kerül a büntetőjog figyelmébe, azonban szerencsés, hogy 2024-ben a pártfogó felügyelet dominált a szerhasználat elleni retributív fellépés helyett. Megjegyzendő, hogy a 2025-ös statisztikák még nem állnak rendelkezésre, azonban a jogszabályi környezet szigorodik a kábítószerhasználatot illetően.

A jóvátételi munka száma meglepően alacsony, főként az imént ismertetett közérdekű munka számával összevetve, holott a helyreállító szemlélet véleményem szerint könnyebben átadható, ha az alapoknál kezdjük a nevelést, így tehát, amennyiben figyelembe vesszük, hogy a jóvátételi munka intézkedés, a közérdekű munka pedig büntetés, tehát a jóvátételi munka alkalmazása csekélyebb tárgyi súlyú cselekmények elkövetése esetén is elrendelhető, akkor megfogalmazhatjuk azon feltételezést, miszerint egy időben alkalmazott közérdekű munka elejét vehetné a kriminogén életvezetésnek, és megakadályozhatná azt, hogy közérdekű munkát kelljen később kiszabni.

A feltételes ügyészi felfüggesztés, a próbára bocsátás és a végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés mellett alkalmazásra kerülő pártfogó felügyelet statisztikai adatiból megállapítható, hogy a büntető igazságszolgáltatás a fiatalok büntetőügyeiben jelentős mértékben támaszkodik az alternatív utakra, és igyekszik elkerülni a végrehajtandó szabadságvesztés kiszabását.

Ugyanakkor, figyelemmel arra, hogy nincsenek elérhető statisztikai adatok a pártfogó felügyelet keretében végzett munka részleteiről – úgy mint például, sor került-e jóvátételre az elítélés után a munkavégzés mellett, lefolytatott-e a pártfogó felügyelő valamely resztoratív jellegű egyeztetést a sértett és az elítélt között –, illetve a jóvátételi munka alacsony arányára az látszik kirajzolódni, hogy a rendszer elvi szinten támogatja a fiatalok nevelését, a resztoratív szemléletben azonban a gyakorlat diverziót lát, nem olyan technikákat, amelyek kiegészíthetnék a tradicionális büntetőeljárást.

V.5.4. Resztoratív szemléletet tükröző bírói döntések, különös tekintettel a pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály szerepére

A resztoratív szemléletmód érvényre juttatása érdekében alkalmazható pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály szerepét általánosságban szólva már részletesen bemutattam dolgozatom vonatkozó fejezetében, az ott elmondottak pedig felértékelődnek a fiatalok ügyeiben. A pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály előírása a felelősségvállalást, a jogkövető magatartást, a bűncselekmény következményeinek megértését

és, amennyiben a cselekmény jellege megengedi, úgy az okozott kár jóvátételét hivatott elősegíteni, ezért tekinthető álláspontom szerint resztoratív arculatúnak.

E körben kutatásom során első sorban arra irányult érdeklődésem homloktere, hogy milyen módon és mértékben állapítanak meg a bíróságok saját haráskörükben pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabályt.

Figyelemmel a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 163. § (1) bekezdésére, a Kúria a jogegységi határozatot, a jogegységi panasz eljárásban, valamint a jogorvoslat a törvényesség érdekében folytatott eljárásban hozott határozatát, az általa az ügy érdemében hozott és a hatályon kívül helyező határozatot digitális formában közzéteszi a Bírósági Határozatok Gyűjteményében. Kutatásom során megvizsgáltam, hogy ebben a digitális adatbázisban a Kúria eljárását megalapozó alapügyekben éltek-e az eljáró bíróságok a pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály előírásának lehetőségével.

Fontosnak tartom előrebecsátani, hogy országos szintű statisztika nem állapítható meg ezen adtaokból, hiszen nem terheli közzétételi kötelezettség például a fiatalkorúak ügyeiben jellemzően első fokon eljáró járásbíróságokat. Ennek ellenére is úgy vélem, vizsgálatom nem hiábavaló, mivel a Bírósági Határozatok Gyűjteményében fellelhető ítéletekből is kirajzolódik, milyen mértékben és módon nyitottak a bíróságok az alternatív jellegű, helyreállító szemléletű szankciók irányába.

A Bírósági Határozatok Gyűjteményében a kutatás időpontjában (2026 februárja) elérhető határozatokból az alábbi ügyekben döntött a bíróság nemcsak pártfogó felügyelet elrendelése, hanem pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály előírása mellett:

1. A fiatalkorút a Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.Fk.31.090/2006/25. szám alatti ítéletében társtettesként elkövetett garázdaság büntette és könnyű testi sértés vétsége miatt 2 évre próbára bocsátotta, elrendelte a vádlott pártfogó felügyeletét, és külön magatartási szabályként előírta, hogy a fiatalkorú vádlott havonta egy alkalommal vegyen részt agressziókezelésre szolgáló mentál-higiéniás kezelésen.

Követendő példának tartom az ítélet indokolásában megfogalmazottakat, miszerint *„a büntetés-kiszabási tényezőket egyenként és összességében értékelve a bíróság elszakadt az automatizmusok talajától és rendhagyóan hangsúlyozott a büntetés-kiszabási alapelvek és célok mentén. (...) Rendelkezett a bíróság a fiatalkorú vádlott próbára bocsátás ideje alatti pártfogó felügyeletéről, ahogyan a pártfogó felügyelet szabályai mentén írt elő, vonatkozásában szükségesnek ítélte, külön magatartási szabályt. Szükségesnek találta ezen lehetőség alkalmazását a bíróság I. r. vádlott vonatkozásában azért, mert a jelen eljárásban*

elbírált bűncselekmények elkövetése óta háromszor állt fiatalkorú vádlott, részben hasonló, erőszakos elemeket hordozó bűncselekmények miatt bíróság előtt.”

Figyelemmel arra, miszerint dolgozatomban az elméleti keretek meghatározása körében foglalkoztam az erkölcsi nevelés és a resztoratív szemlélet kapcsolatával, még egy gondolat erejéig ezen jogesetnél maradva érdemesnek tartom kiemelni, hogy a garázdaságot az I. r. fiatalkorú vádlott a szülőjével együtt követte el, és a bíróság a II. r. vádlott szülő vonatkozásában figyelembe vette a büntetés kiszabásakor, hogy *„a II. r. vádlott a fiatalkorú szándékát erősítve, elmélyítve lépett fel köznyugalom elleni bűncselekmény megvalósításakor (…), veszélyeztetve ezzel gyermeke erkölcsi fejlődését.”*

2. Az Esztergomi Járásbíróság 12.Fk.154/2022/20. sorszám alatti – a Kúria Bfv.1013/2023/15. számú határozata által utóbb hatályon kívül helyezett⁴²⁹ – ítéletében a IV. r. fiatalkorú vádlottat próbára bocsátotta, elrendelte a pártfogó felügyeletét, és külön magatartási szabályként előírta számára, hogy a próbára bocsátás próbaideje alatt tanulmányait folytassa, ennek hiányában létesítsen munkaviszonyt, vagy vegye fel a kapcsolatot az állami foglalkoztatási szervvel, vagy a helyi önkormányzatnál közfoglalkoztatásra jelentkezzen.

Véleményem szerint ezen magatartási szabály előírása különösen fontos a későbbi jogkövető magatartás megalapozása szempontjából, tekintettel az ítélet indokolásában a személyi rész körében rögzítettekre, miszerint: *„a IV. r. vádlott általános iskola 6 osztályát végezte, jelenleg tanul. Büntetlen, vagyontalan, tartozása nincs. Tisztában van a társadalomban elfogadott normákkal, de ezen értékrend nem a sajátja. A bűncselekmény elkövetéséhez vezető ok a nem megfelelő nevelés. Nevelőapja (I. r. vádlott) többszörösen büntetett előéletű. Mind a családi körülményei, mind a személyiségét tekintve a bűnisméltés kockázata közepes fokú.”*

---

⁴²⁹ A hatályon kívül helyezés hatásköri és illetékességi szabályok megsértésén alapul, nincs összefüggésben a bíróság döntésének érdemével. A határozat elvi tartalma szerint: *„A Be. 608. § (1) bekezdés c) pont záró fordulata értelmében feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha a bíróság más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírál el. A Be. 21. § (5) bekezdés 6. pontja szerint a törvényszék székhelyén lévő járásbíróság, a Fővárosi Törvényszék területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el a vármegye, illetve a főváros területére kiterjedő illetékességgel a gazdasági csalás, az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás – kivéve a Btk. 374. § (6) bekezdés a) pontja szerinti gazdasági csalást, valamint a Btk. 375. § (4) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerinti különösen jelentős kárt okozó információs rendszer felhasználásával elkövetett csalást – esetén.”*

Kutatásom során a Szekszárdi Törvényszék egy bíróját adódott lehetőségem megkérdezni a saját gyakorlati tapasztalatairól. Elmondása szerint az alábbi esetekben határozott úgy, hogy pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabályt állapít meg:

1. A koronavírus-járvány idején, büntetővégzésben, a felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása mellett az eljáró bíróság megállapította, hogy a vádlott pártfogó felügyelet alatt áll. Kötelezte, hogy vegyen részt felzárkóztató képzésen, végezze el az általános iskolát és működjön együtt a családgondozóval.
2. Egy másik ügyben a vádlottat az eljáró bíróság végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztére ítélte, és megállapította, hogy pártfogó felügyelet alatt áll. Kötelezte, hogy középiskolai tanulmányokat folytasson, vagy ennek hiányában vegye fel a kapcsolatot az állami foglalkoztatási szervvel, vagy pedig jelentkezzen közfoglalkoztatásra.

Az ismertett döntések jelentősége abban rejlik, miszerint az eljáró bíróság nem elégedett meg azzal, hogy a büntetés csupán a múltban már megtörtént, így megváltoztathatatlan eseményekre fókuszáljon. Az előírt magatartási szabályok a jövő irányába tekintenek, a további életvezetésre nézve állapítanak meg olyan kötelezettséget, amely révén a fiatal jogkövető magatartása erősödhet, mindez pedig megfelel a resztoratív szemléletmód által vallott eszméknek.

V.6. Az irodalomterápia előírásának jelentősége pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály keretében

V.6.1. Az irodalomterápia bemutatása a resztoratív szemlélet jegyében

Alberto Manguel kortárs antológus szubjektív olvasástörténete szerint minden olyan tevékenység olvasás, amely a megértésre irányul.⁴³⁰ Ebben az értelmezésben a resztoratív igazságszolgáltatás is olvasás, hiszen meg akarjuk érteni a tett mögött húzódó okokat, a sértetti igényeket, valamint azt is, hogy miként lehetne a felszín mögött rejlő szükségletekre érdemben reagálva jóvá tenni a bűncselekménnyel okozott kárt.

Az egyén értékrendszere, jövőképe, az önmagához és másokhoz való viszonya mind formálható az irodalmi művek által megnyitott csatornák segítségével.⁴³¹ Maga az

---

⁴³⁰ Béres Judit: „Azért olvasok, hogy éljek.” Az olvasásnépszerűsítéstől az irodalomterápiáig. Pécs, Kronosz Kiadó, 2017. 7. o.

⁴³¹ Gálosi Natália: Irodalomterápián alapuló csoportfoglalkozás a Békés Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben. = Börtönügyi Szemle 2020/2, 31–39. o.

irodalomterápia, másként fogalmazva biblioterápia kifejezés a görög eredtű *biblion* (könyv) és *therapeia* (gyógyítás, segítség, kísérés) szavak kapcsolatából született.⁴³²

A Magyar Irodalomterápiás Társaság álláspontja szerint a módszer – a klinikai pszichológia területén az akut pszichotikus állapotban, a krízishelyzetben és a súlyos depresszióban lévő személyek kivételével – a társadalom szinte minden rétege számára sikeresen alkalmazható.⁴³³

A módszer számos problémában segíthet, konkrétan példának okáért a gyászfeldolgozásban, a szocializáció javításában, illetve az önaktualizációban. Megjegyzendő, hogy az olvasási motiváció kulcskérdés lehet az élethosszig tartó tanulásban, a motivált olvasók pedig nagyobb mélységgel kapcsolódnak, kitartóbbak, valamint mindemellett kritikai gondolkodási képességgel rendelkeznek.⁴³⁴ Ezen kedvező tulajdonságok nem elhanyagolhatók a kriminológiai életvezetés szempontjából sem.

Figyelemmel arra, miszerint a szabadságvesztés végrehajtásának korszerű felfogása immár nem elégedhet meg a szabadságelvonással járó hátrányok érvényesítésével – ugyanis az elmúlt évszázadok tapasztalatai mentén az látszik kirajzolódni, hogy a minél szigorúbb rezsim létrehozására és fenntartására való fókuszálás még a minimális eredményekkel sem párosul –⁴³⁵, napjainkra a neveléstudomány fejlődése túllépett a fogvatartás őrzéscentrikus modelljén.

Felismerve az őrzést kiegészítő speciális foglalkozások szükségességét, az látszik kirajzolódni, hogy – Szitka Szabolcs megfogalmazásával élve – új kezelési stratégiák kopogtatnak a büntetés-végrehajtás ajtaján.⁴³⁶ Erre tekintettel számos kiváló tanulmány foglalkozott a biblioterápia büntetés-végrehajtási keretek közötti, illetve a traumafeldolgozás érdekében való alkalmazásának elméleti és gyakorlati kereteivel,⁴³⁷ azonban feltérképezésre

---

⁴³² Magyar Irodalomterápiás Társaság. <https://www.irodalomterapia.hu>. (2026.04.25.)

⁴³³ Uo.

⁴³⁴ Rajnai László: A biblioterápia mint mentálhigiénés személyiségfejlesztő eszköz. = Anyanyelvi Kultúrákövetítés 2024/7, 4–17. o.

⁴³⁵ Budai István: Resztoratív technikák alkalmazása a büntetés-végrehajtásban. = Börtönügyi Szemle 2014/1, 38–43. o.

⁴³⁶ Szitka Szabolcs: Új lehetőségek felkutatása a fiatalkorúak büntetés-végrehajtásában, reszocializációjuk elősegítése érdekében. = Börtönügyi Szemle 2008/3, 13–18. o.

⁴³⁷ A témához áttekintően ld.: Béres Judit – Csorba Eszter: Fejlesztő biblioterápia fiatalok fogvatartottakkal. = Könyvtári Figyelő 2013/2, 251–268. o.; Rezsőfi Johanna: Biblioterápia felnőtt férfi elítéltekkel. = Börtönügyi Szemle 2018/2, 67–88. o.; Asztalos–Varga Csilla: Kiszakadva a családból – a gyermekotthonban élő gyermekek traumáinak enyhítése biblioterápiával. = Könyvtári Figyelő 2014/3, 308–311. o., James W. Pennebaker: Rejtett érzelmek, valódi önmagunk: Az őszinte beszéd és írás gyógyító ereje. Budapest, Háttér, 2005.; James W.

való terület, hogy ez miként jelenhet meg a resztoratív szemléletű ítélkezésben. Jelen fejezetben olyan jogesetet ismertetek, amelyben a bíróság indokoltnak tartotta pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabályként biblioterápia előírását. Figyelemmel az elsőként bemutatásra kerülő ügy tárgyára, a kontextusba helyezés érdekében indokolt néhány gondolat erejéig kitekinteni a fiatalkori állatkínzás kriminológia jelenségére, és ezzel kapcsolatban a resztoratív szemlélet lehetőségeire és korlátjaira.

V.6.2. Jogesetbemutatás – a fiatalkori állatkínzás kezelése irodalomterápiával a resztoratív szemléletű ítélkezésben

Az ügyészégi statisztikák szerint 2012 - től kezdődően emelkedik azon esetek száma, amikor a gyermekkor mint büntethetőséget kizáró ok akadályozza az eljárás lefolytatását.⁴³⁸ Felmerül a kérdés: a magas esetszámra tekintettel indokolt lenne-e a büntetőjogi felelősségre vonás lehetőségének bevezetése?

Amennyiben áttekintjük a tizenkettedik életév betöltését követően büntethető cselekményeket, személy elleni és vagyon elleni erőszakos bűntetteket találunk e körben. Értelmszerűen össztársadalmi érdek a közösség védelme az aszociális elemekkel szemben, azonban az állatkínzó gyermek magatartása mögött meghúzódó tényezők a társadalomra veszélyesség szempontjából, talán nem túlzás kijelenteni, hasonló szankcionálás alá kellene, hogy essenek, mint példának okáért egy hivatalos személyek körébe tartozó iskolaőr sérelmére elkövetett cselekmény. E körbe sorolható tényezők a teljesség igénye nélkül a diszfunkcionális családi háttér, a személyiségfejlődés korai szakaszában felszínre kerülő mentális kórképek és viselkedészavarok.

Mindezek alapján megéri tehát eltöprengeni azon, hogy érdemes lenne-e a tizenkettedik életév betöltését követően büntethető cselekmények körrét kibővíteni az állatkínzás tényállásával. Ezen kérdés megválaszolása azonban magával vonja azon dilemmát is, vajon helyes-e egyáltalán, hogy gyermekként elkövetett bűnöket az *ultima ratio* szerepét betölteni hivatott büntetőjog rendezze?

Mindez új köntösbe bújtatva jelenik meg akkor, ha a büntetést nem mint megtorlást, hanem mint jövő irányába mutató nevelést értelmezzük.

Pennebeker– John F. Evens: Gyógyító írás. Ha fáj a történeted. Kulcslyuk, Budapest 2018; Nancy Davis – Laura Sims – Korbai Hajnal: Az aranytök. Terápiás történetek és mesék traumát átélt gyermekeknek. 1. kötet. L'Harmattan Kiadó – Mosoly Alapítvány, Budapest 2010.

⁴³⁸ Tilki i.m. 84. o.

Ascione és Lockwood felosztása szerint a gyermekkorban elkövetett állatokkal szembeni kegyetlenséget illetően három kategóriát különböztethetünk meg:

1. felfedező/kíváncsiság vezérelt: olyan óvodáskorú vagy fiatalabb gyermekek, akik nincsenek kellő felügyelet alatt, és nem tudják, miképp kellene az állatokkal bánniuk;
2. patológiás: kegyetlen viselkedés mögött valamilyen zavar feltételezhető, mint például empátiás készségek hiánya – ennek egyik oka lehet akár a gyermek által elszenvedett abúzus;
3. bűnözői állatbántalmazás: olyan fiatal felnőttek, akik deviáns tevékenységben vesznek részt, alkohol és más szerhasználat feltételezhető, vagy esetleg valamilyen csoportos erőszakhoz, kultuszhoz kapcsolódik az állatkínzás.⁴³⁹

Véleményem szerint, tartozzék a fentiek közül bármelyik kategóriába is, egyetlen cselekmény sem bagatellizálható el pusztán gyermeki csínytevésként. A megfelelő reakció megválasztása mindig az adott egyedi eset függvénye, azonban a társadalom védelme is azt szolgálja, hogy az állami intézményrendszer figyelmét ne kerülhessék el az állatkínzó gyermekek.

Amint már többször hangsúlyoztam, a pártfogó felügyelet elrendelése során végrehajtott esetkezelés egyik fontos momentuma a magatartási szabály. A külön magatartási szabályok az elkövető személyiségéhez és a bűncselekményhez igazodva kerülnek meghatározásra annak érdekében, hogy a gondozás individualizált formában valósuljon meg.⁴⁴⁰

Nagy médiavisszhangot váltott ki az eset, amely során az Encsi Járásbíróság 2017 nyarán két fiataalt „olvasásra kötelezéssel” sújtott: felfüggesztett börtönbüntetés kiszabása mellett pártfogó felügyeletet kiegészítő különös magatartási szabályként előírta számukra az Anyanyilkosság című Csáth Géza novella elolvasását, továbbá a műből készült Wittman fiúk című film megtekintését, és ezt követően egy fogalmazás megírását. Az elbeszélés főszereplői szintén állatkínzást elkövető fiatal fiúk voltak.⁴⁴¹ Noha a jogalkalmazót minden bizonnyal nemes szándék vezérelte, véleményem szerint két olyan fiatalkorú fiú esetében, akik egy ároksparton talált kölyökkutyát bántalmaznak, majd az erről készült videót fel is töltik a közösségi média felületeire, nem várható jellemváltozás pusztán egy nehezen értelmezhető lélektani novella elolvasása után. Ugyanakkor abban az esetben, amennyiben az „utánkövetés”

---

⁴³⁹ Vass Emília Anna: Állatbántalmazás: Mi áll a jelenség hátterében, milyen kapcsolatban áll az interperszonális agresszióval és a mentális egészséggel? Impulzus, 2022/1., 4. o.

⁴⁴⁰ Molnár Fanni, „A pártfogó felügyelet végrehajtása és hatékonyságának kérdésköre a pártfogoltak oldaláról egy empirikus kutatás tükrében,” Különleges bánásmód, 2019/3., 52. o.

⁴⁴¹ Jogerős ítélet született a Deteken történt állatkínzás ügyében. (2026.04.25.)

megfelelően működik, vagyis a pártfogó felügyelő rendelkezik biblioterapeutai ismeretekkel, és – akár informális úton – tájékoztatja az ítéletet meghozó bíróságot a szankció hatásairól, a fiatal személyiségében bekövetkezett változásokról, akkor eredményessége esetén példaértékű lehet ezen pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabálynak az ítéletek rendelkező részébe történő beépítése hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése esetén.

Véleményem szerint e körben az agressziókezelésen való részvételre kötelezés, mint pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály előírása általánosságban nagyobb sikerrel kecsegtethet, mint az irodalomterápia.

V.6.3. A fiatalkori állatkínzás kezelése a resztoratív eszköztárral

A fentebb kifejtettek mellett továbbá hangsúlyozom, hogy az állatkínzás bűncselekmény jellegéből adódóan számos más lehetőség adódik az érzékenyítésre, amelyek szinten a resztoratív szemléletet juttathatják kifejezésre. Példának okáért, amennyiben az elkövető cselekménye abból fakad, hogy nem méri fel, a megkínzott állat, vegetatív idegrendszerére visszavezethetően mekkora fájdalmat érezhet, vagy pedig még nem tapasztalta meg az állattal kialakítható érzelmi kötődést, számára külön magatartási szabályként előírható például ebrendészeti telepen történő munkavégzés.⁴⁴²

Az irodalomterápia mellett resztoratív arculatú büntetőjogi ítélkező tevékenység ölthet testet a jóvátételi munka alkalmazásában is. A Btk. 117. § - a szerint jóvátételi munkavégzés fiatalkorúval szemben akkor írható elő, ha az ügydöntő határozat meghozatalakor betöltötte tizenhatodik életévét. A Btk. 67.§ (3) bekezdése meghatározza a jóvátételi munka végrehajtásának a helyét: egyházi jogi személy, állami önkormányzati fenntartású intézmény vagy közhasznú jogállású civil szervezet. Utóbbi kategóriába tartoznak az állatmenhelyek, míg előbbire példa az ebrendészeti telep vagy a gyepmesteri telep.

Az általam ismert, gyakorlatban tevékenykedő civilek álláspontja nem egységes abban a kérdésben, szerencsés-e állatkínzó elkövetőt állatvédelmi tevékenység körében ellátandó feladatok végrehajtásával megbízni. Véleményem szerint e tekintetben is az általánosságban kinyilvánítható igazság érvényesül. Tekintettel arra, hogy minden eset más és más, egyedi

---

⁴⁴² Hangsúlyozandó, hogy e körben a mérlegelő tevékenység szerepe felértékelődik. Csupán az elkövetés motivációinak alapos feltérképezése után juthatunk arra a következtetésre, hogy az állatkínzás valóban „csak” gyermeki tudatlanságból vagy indulatkezelési problémákból fakadt, nem pedig súlyosabb pszichiátriai kórképeket jelez. Utóbbi esetben értelemszerűen nem várható személyiségfejlesztő hatás munkára kötelezés eredményeképpen.

ügyben csupán az eset összes körülmények mérlegelését követően hozhat döntést a jogalkalmazó. Azonban önmagában a cselekmény típusa nem zárja ki, hogy a speciális prevenció érvényre juttatását éppen az állatmenhelyen vagy ebrendészeti telepen történő munkavégzés segítheti elő.

Megkerülhetetlen e körben a közvetítői eljárás említése is. Statisztikai adatok szerint a resztoratív értékek többnyire megvalósulnak a büntetőjogi mediáció gyakorlatában, az eljárás segíti a cselekmény következményeinek megismerését.⁴⁴³

A jogalkotó által deklarált bűncselekménytípusok között ugyan nem kerültek felsorolásra a környezet és a természet elleni bűncselekmények – azaz azon bűncselekménykör, amelyek között az állatkínzás törvényi tényállása is szerepel –, a vagyon elleni bűncselekmények azonban igen. Amennyiben figyelembe vesszük az állat jogi értelemben vett „dolog” státuszát, látható, hogy nem kizárt valamely olyan eset közvetítő elé kerülése, ahol a tett nem meríti ki az állatkínzás büntetőjogi fogalmát, azonban más személy vagyontárgyának sérelmével jár. Egyes bírói álláspont szerint az egyszeri ráhatás nem bántalmazás, tehát nem valósul meg az állatkínzás bűncselekménye – a magatartás azonban minősülhet rongálásnak, ha az adott állat kiskereskedelmi forgalmi értéke az 50.000 Ft – ot meghaladja.⁴⁴⁴ Ilyen esetekben pedig helye lehet büntetőügyi mediáció lefolytatásának.

Az állat „dolog” státusza előrevetíti, hogy a vagyon elleni bűncselekmények elkövetői köre és az állatkínzást elkövetők köre bizonyos esetekben – akár az állatkínzás törvényi tényállás kimerítésének megállapításához szükséges kritériumokat el nem érő, azonban rongálás vagy akár sikkasztás megvalósítására alkalmas cselekmények esetén, akár az egyes cselekmények között halmazati viszonyt teremtve – átfedésben állhat egymással.

Példának okáért, amennyiben a vádlott szerződés alapján a megrendelőtől előnevelésre átvett állatokat nem adja át a megrendelővel megkötött szerződésben megjelölt cégnek, hanem azokat másnak értékesíti, úgy cselekménye kimeríti a sikkasztás törvényi tényállását.⁴⁴⁵

Állatkínzás vétségével halmazatban rongálás vétsége is megállapítható, amennyiben az állatkínzás bűncselekmény elkövetési tárgyának az értéke meghatározható, és ezen érték a

---

⁴⁴³Gál Csaba: A közvetítés szerepe a fiatalkorúakat érintő büntető és polgári ügyekben. 35. o. https://szekesfehervaritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/news/a_kozvetites_szerepe_a_fiatalkorukakat_eri_nto_bunteto_es_polgari_ugyekben.pdf. (2026.04.25.)

⁴⁴⁴Ben – Belgacem Anikó. Gondolatok az állatkínzás bűncselekményének törvényi tényállásához. = Ügyészek Lapja 2019/3, 64. o.

⁴⁴⁵BH 2005.421.

szabálysértési értékhatárt meghaladja.⁴⁴⁶ Ehhez kapcsolódóan érdemes megjegyezni, hogy a mai ügyleti–gazdasági viszonyok között elképzelhetetlen, hogy egy származási lappal rendelkező állat pénzben kifejezhető értéke kevesebb, mint 50. 000 Ft, illetve ezen összeget törzskönyv hiányában is feltételezhetően meghaladja egy korának megfelelően oltott, elektronikus transzponderrel és adásvételi szerződéssel ellátott állat vételára.

Problematikusnak tartom, hogy a kutatások szerint a társadalmilag hátrányos helyzetű fiatalok bünelkövetők ügyeiben csak kivételesen alkalmazzák a mediációt,⁴⁴⁷ azonban a gyakorlat tapasztalatai szerint a fiatalok, sokszor egészen kicsi gyermekek által elkövetett állatbántalmazás fokozottan van jelen a szegregátumokban.

V.6.4. Jogesetbemutató – Az irodalomterápia lehetőségei az iskolai bántalmazás generálta emberölés előkészülete büncselekmény elbírálása során

Jól ismert probléma, miszerint manapság is számos oktatási intézmény azért nem kér segítséget iskolai bántalmazásos helyzetek megoldásához, mert attól tart, hogy a probléma nyilvánosságra hozásával az iskola jóhírnevét rontaná. A probléma elbagatellizálása ugyanakkor ahhoz vezet, hogy amikor az eset végül – legálább helyi szinten elkerülhetetlenül – kitűződik, akkor már azzal a ténnyel történik mindez, hogy az iskola nem tudott segíteni a saját diákján.⁴⁴⁸

Dolgozatom más fejezete részletesen tárgyalja a resztoratív szemléletmód lehetőségeit és korlátjait iskolai bántalmazás esetén, e ponton azonban, a büntetés-kiszabásra fókuszálva fontosnak tartom kiemelni az alábbi jogesetet, amelyben iskolai kiközösítés vezetett ahhoz, hogy a fiatalok vádlott a nemzetközi bűnüldöző szervek figyelmének homlokterébe került.

A fiatalok vádlott kiközösítéstől, verbális és fizikai bántalmazástól szenvedett az osztályközösségben, ez vezetett ahhoz, hogy ez Reddit-fórumra kiírja, legszívesebben megölné mindenkit az iskolájában. Az ügyészség emberölés előkészülete miatt emelt vádat.⁴⁴⁹

Hallgatóságként lehetőségem adódott részt venni a tárgyaláson. A vallomástétel során kirajzolódott a komoly szándék hiánya, illetve a vádlott elmondta, hogy a tárgyalás és a vádemelés között eltelt idő óta iskolát váltott, ahol beilleszkedett a közösségbe. Az indítvány végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabására irányult, azonban az eljáró bíró

---

⁴⁴⁶ Ben – Belgacem i.m. 64. o.

⁴⁴⁷ Raduly Zuzsa.: A fiatalok büntetőigazságszolgáltatása és a resztoratív igazságszolgáltatás. Lehetőségek és gyakorlat. = Jogi Tanulmányok 2016/1, 395. o.

⁴⁴⁸ Kulcsár Gabriella: Bullying és cyberbullying. Hogyan előzzük meg az iskolai és az online kortársbántalmazást? Budapest, Novissima Kiadó, 2024. 18. o.

⁴⁴⁹ <https://www.origo.hu/itthon/2025/02/merenylet-iskola-diak>. (2026.04.25.)

büntetés kiszabása helyett intézkedést alkalmazott, és pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály keretében előírta a terápián való részvételt, valamint irodalomterápiát alkalmazott.

Iránymutatónak tartom, hogy az irodalomterápia keretében több mű is megjelölésre került, a bíró ajánlott sorrendről határozott az ítéletben, a könnyebb olvasmányoktól a nehezebb irományok felé haladva. A művek mindegyike nehéz élethelyzetbe került, a világban a helyüket kereső fiatalokról szóló kortárs regény. Az ítélet annak kihirdetésekor nem emelkedett jogerőre, mivel az ügyész súlyosításért fellebbezett.

VI. A resztoratív szemlélet eszköztára bullying és cyberbullying kezelésében

Amint az imént említett jogesettel előrevetíteni kívántam, általánosságban szólva megállapíthatjuk, hogy napjainkban a kortársbántalmazás és az online kortársbántalmazás, azaz a cyberbullying egyre inkább az érdeklődés homlokterébe kerül, a legnagyobb médianyilvánosságra pedig azok a tragikus esetek tarthatnak számot, amelyek során a bántalmazásnak csupán az áldozat halála vet véget. Kérdéses, hogy a kortársbántalmazás esetén indokolt-e a büntetőjogi igény érvényesítése, vagy pedig inkább alternatív szankciók szükségesek a fiatalok értékrendjének formálása érdekében, álláspontom szerint az azonban vitathatatlan, hogy a fiatalok e nemkívánatos viselkedését és mindennek háttértényezőit fontos kriminológiai kutatások révén megismerni.

Dolgozatom fő irányvonala szempontjából mindez azért különösen indokolt, mivel a közösség szerepe megkerülhetetlen a kortársbántalmazás elleni küzdelemben, figyelemmel már csak a bántalmazó környezet kialakulására is. E körben megkerülhetetlen ugyanis annak az említése, miszerint bullying ott jön létre, ahol a csoportdinamikák akár kimondatlanul is eltűrik a kirekesztést.

VI. 1. A bullying és a cyberbullying jelenségének áttekintése a bűnügyi tudományok szemüvegén keresztül

A bullying olyan nem kívánt agresszív magatartás, amelyet egy fiatal vagy fiatalok olyan csoportja folytat, akik nem az áldozat testvérei és nem állnak vele párkapcsolatban sem, és amely hatalmi egyensúlyhiányt von maga után, valamint többször megismétlődik, vagy nagy

valószínűséggel megismétlődik. A megfélemlítés ártalmakat okozhat az érintett fiatalnak, beleértve a testi, pszichológiai és társadalmi vagy akár oktatási kárt is.⁴⁵⁰

Az iskolai bántalmazás, kiközösítés problematikája nem újkeletű jelenség. A kérdéskör a magyar szépirodalom alkotóit is foglalkoztatta – példának okáért elegendő a magyar klasszikus irodalmi művek közül Móricz Zsigmond Légy jó mindhalálig, vagy Halasi Mária az Utolsó padban című művére gondolni.

A bullying két fontos tényezőtől több mint az általános agresszió, nevezetesen az ismétlődéstől és az erőegyenlőtlenségtől.⁴⁵¹ Az online megalázás esetében az ismétlődést felváltja a hógolyó-effektus: a bántalmazó nem csak egyedül ismétli meg a zaklató tevékenységét, hanem kívülállók (bystanderek) is részt vesznek ebben, erre példa, ha egy Facebookra feltöltött kompromittáló képet mások is megosztanak.⁴⁵²

A cybermegfélemlítés fogalom meghatározásának nehézsége a jelenség összetettségéből és a rendkívül változatos elkövetési módjaiból adódik, hiszen amint az egyik elkövetési módot szabályozzák, azonnal fellép egy újabb normasértés.⁴⁵³ A fentebb említett erőfölény sem fizikai erőfölényként jelenik meg az online világban, mintsem inkább a zaklató számítástechnikai ismereteinek formájában,⁴⁵⁴ amely révén a bántalmazó az anonimitás álcája mögé rejtőzhet. A bántalmazó helyzete abból a szempontból is könnyebbé válik, hogy a technológiai jellegből adódóan könnyebben elhatárolódhat saját tettétől, nem kell szembesülni áldozata reakcióival.

Az anonimitás mellett a cyberbullying további speciális jellemzője lehet a visszavonhatatlan jelleg, hiszen, ha egy megalázó kép már feltöltésre került az Internetre, azt bárki szabadon lementheti, tárolhatja.⁴⁵⁵ Ehhez azonban a teljesség kedvéért érdemes hozzátenni, hogy bizonyos esetekben megvalósítható a visszavonás, ugyanis az Európai

---

⁴⁵⁰ R. Matthew Gladden – Alana M Vivolo-Kantor – Merle E. Hamburger: Bullying Surveillance Among Youths: Uniform Definitions for Public Health and Recommended Data Elements, Version 1.0. National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention, 2014. <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/21596>. (2026.04.25.)

⁴⁵¹ Arató Nikolett: Internetes zaklatás és machiavellizmus: mi a különbség az áldozat és a zaklató között? = Impulzus 2016/1, 3. o.

⁴⁵² Uo.

⁴⁵³ Pongó Tamás: A követendő példa, avagy milyen a jó cyberbullying kézikönyv. = Pro Futuro 2016/, 247. – 255. o.

⁴⁵⁴ Arató i.m. 4. o.

⁴⁵⁵ Gerhát Réka: Cyberbullying Magyarországon – minden harmadik gyermek áldozattá válik! <https://megoldaskozpont.com/jo-ugy/cyberbullying-magyarorszagon/>. (2026.04.25.)

Unióban lehetőség van kérelmezni, hogy a felejtés jogának keretében az egyén digitális előélete törlésre kerüljön.⁴⁵⁶

Arra a kérdésre, hogy károsabban hat-e az egyén pszichikumára a cyberbullying, nem adható egyértelmű válasz, hiszen pszichés károkat nem áll módunkban összehasonlítani. Megállapíthatjuk azonban, hogy minőségi különbségek vannak a kétfajta bántalmazás között.

Míg például egy iskolai közösség által kiközösített kiskorú megszabadul az ártalmas közegtől, amint elhangzott az utolsó óra végét jelző csengőszó, az okostelefonok és egyéb eszközök által a cyberbullyingban érintett bármikor kaphat zaklató üzenteket, akár ismeretlen számról is. Ennek következtében nincs egy fizikai formájában megragadható ellenség, aki ellen védekezhet, ez pedig nagyfokú szorongást ébreszthet a kiskorúban. Előfordulhat, hogy egy bántalmazott, kiközösített gyermek csak a virtuális valóságban tud visszavágni az őt ért sérelmekért, dühe egy nála sebezhetőbb személy felé fordul, így az áldozatból ún. „bully-victim”⁴⁵⁷ válik. E logika mentén haladva elképzelhető, hogy az ő áldozatából is hasonló indulatokat vált ki a megszegényítés, ezzel pedig kezdetét veszi egy körforgás.

A cyberbullying fogalmi elemei a szándékosság, ismétlődő jelleg, ártalom bekövetkezése és többletkövetelményként jelenik meg a számítógépek, mobiltelefonok és más elektronikus eszközök használata.⁴⁵⁸ Pongó Tamás meghatározása szerint a cyberbullying *„diák vagy iskolai alkalmazott által, vagy sérelmére, elektronikus eszköz által elkövetett, szándékos, egyszeri vagy ismétlődő magatartás, amelynek célja az erőegyensúly felborítása, s megvalósítja az alábbiak bármelyikét: a, testi – lelki egészség sérelme vagy tulajdonban való károkozás, illetve ezek bekövetkezése a körülmények alapján valószínűsíthető; vagy b, ellenséges oktatási környezet létrehozása, vagy az iskola által nyújtott szolgáltatásoktól, hasznoktól és lehetőségektől való megfosztás.”*⁴⁵⁹

---

⁴⁵⁶ A témához áttekintően ld.: Yulia Razmetaeva: The Right to Be Forgotten in the European Perspective. = Journal of European Studies 2020/1, 58–76. o.

⁴⁵⁷ A témához áttekintően ld.: Reeve S. Kennedy: Bully-Victims: An Analysis of Subtypes and Risk Characteristics. = Interpers Violence 2021/június, 5401–5421. o.

⁴⁵⁸ Pongó i.m. 2016. 247. – 255. o.

⁴⁵⁹ Pongó Tamás: A cyber – megfélemlítés és a diákok véleménynyilvánítási szabadsága, különös tekintettel az USA jogrendszerére. PhD értekezés. Szeged, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar 2017. 198. o.

VI.2. A bullying és a cyberbullying elleni büntetőjogi fellépés, különös tekintettel a vonatkozó tényállások mediálhatóságának kérdésére

Az alábbiakban a cyberbullying büntetőjogi összefüggéseit mutatom be, valamint ezen alfejezetben fejtem ki véleményemet a kriminalizálás vonatkozásában.

A magyar jogalkotó nem kriminalizálta a cyberbullying-cselekményeket, így büntetőjogi relevanciával az online kortársbántalmazás csupán akkor bír, ha az elkövető magatartása kimeríti a Btk. valamely már megalkotott tényállását, és a büntethetőség feltételei is adottak. Tekintettel arra, hogy az elkövetők az áldozat kortársai, azaz végső soron maguk is gyermekek, így a büntethetőségi korhatár elérésének és a belátási képesség meglétének a vizsgálata rendkívül fontos lehet.

A bántalmazás online és offline formái legtöbbször egymást kiegészítve valósulnak meg. Kutatások szerint a szorongás, a depresszió és az öngyilkossági gondolatok azon áldozatok körében a legmagasabbak, akik a zaklatás mindkét formájában áldozatként érintettek. A poliáldozatok négyszer nagyobb valószínűséggel számolnak be önbántalmazásról és öngyilkossági gondolatokról, illetve ötször nagyobb valószínűséggel orvosi kezelést igénylő öngyilkossági kísérletről.⁴⁶⁰

VI.2.1. A zaklatást tényállását kimerítő cyberbullying

Fontosnak tartom ismét hangsúlyozni, hogy nem tartom követendőnek a cyberbullying online zaklatásként való fordítását, azonban mivel a társadalom az online abúzusokat elsősorban ezen esetkörhöz köti, célszerűnek tartom, hogy elsőként a cyberbullying és a zaklatás kapcsolatáról értekezzen.

A Btk. külön nem rendelkezik az online zaklatásról, így a webes felületen elkövetett zaklatások is a Btk. 222 §-ában nevesített zaklatás fogalma alá esnek. E szakasz alapesete szerint, aki abból a célból, hogy mást megfélemlítsen, vagy más magánéletébe önkényesen beavatkozzon, őt rendszeresen vagy súlyosan háborgatja, és súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, zaklatás vétségét követi el. A „ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg” fordulat arra enged következtetni, hogy a magyar jog szerint a zaklatás úgynevezett szubszidiárius bűncselekmény, azaz a törvényi tényállás alkalmazására akkor kerülhet sor, ha

---

⁴⁶⁰Domonkos Katalin: Cyberbullying: Zaklatás elektronikus eszközök használatával. = Alkalmazott pszichológia. 2014/1, 59–70. o.

az elsődlegesen alkalmazandó tényállás valamelyik ismérve hiányzik, s emiatt nem valósul meg súlyosabb bűncselekmény. A büntetőjogi zaklatás és az elektronikus megfélemlítés két különálló kategória, ám a két halmaznak van egy igen szűk metszete, amikor is az elektronikus megfélemlítés egyben megvalósítja a zaklatás bűncselekményét is. Az online térben történő zaklatást a bírói gyakorlat a következő feltételek fennállása esetén minősíti bűncselekménynek: tényállásszerűség, az elkövető büntethetősége, magánindítvány előterjesztése (a sértett vagy a szülő részéről), a bizonyításra alkalmas tények rendelkezésre állása.⁴⁶¹

A zaklatás tényállási elemei a sértett mindennapi életvitelébe való önkényes beavatkozás, a rendszeres vagy tartós háborgatás, és a már említett szubszidiaritás. Amennyiben a kriminológiai értelemben vett cyberbullying az anyagi jogban a zaklatás tényállása alá illeszthető, úgy – tekintettel a Btk. 29. § (1) bekezdésében írtakra – a cselekmény elkövetése esetén tevékeny megbánásnak lehet helye.

Figyelemmel a fent említett csoportdinamikára, az eljáró mediátor felelőssége felértékelődik abból a szempontból, hogy indokolt a terhelten és a sértetten kívül az osztályközösség szélesebb körű bevonása is. Ebben az esetben eredményesebbnek tűnik a kör-modell alkalmazása a mediáció helyett.

VI.2.2. Az internetes agresszió tényállását kimerítő cyberbullying

A magánindítványra büntetendő⁴⁶² internetes agresszió tényállása 2025. január 01. napjától kezdődően ismert büntetőjogunkban.

A normaszöveg szerint: „*aki nagy nyilvánosság előtt elektronikus hírközlő hálózat útján olyan kifejezést, ábrázolást vagy kép- és hangfelvételt használ vagy tesz közzé, amely beazonosítható személlyel vagy személyekkel szembeni erőszakos*

a) halált okozó,

b) különös kegyetlenséggel elkövetett

büntetendő cselekményre irányuló szándékot vagy kívánságot fejez ki, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”⁴⁶³

---

⁴⁶¹ Pongó i. m. 190. o.

⁴⁶² Id. Btk. 323/A. § (3) bekezdés.

⁴⁶³ Btk. 323/A. § (1) bekezdés.

Látható, hogy ezen passzus is illeszkedhet a cyberbullying esetkörei közé. A resztoratív igazságszolgáltatás szempontjából a probléma abban rejlik, hogy ez a cselekmény a köznyugalom elleni bűncselekmények között, a Btk. XXXII. fejezetében került szabályozásra, így ebben az esetben tevékeny megbánásnak nem lehet helye. Véleményem szerint, amennyiben az internetes agresszió a zaklatáshoz hasonlóan az emberi méltóság és az egyes alapvető jogok elleni bűncselekményeket tartalmazó fejezetben kerülne elhelyezésre, úgy a kriminológiai értelemben cyberbullyingot, büntetőjogi értelemben cyberbullyingot elkövető gyermek is lehetőséget kaphatna arra, hogy tevékeny megbánás keretében az alternatív utat választva elkerülhesse a bíróság előtti eljárást.

VI.2.3. Az öngyilkosságban közreműködés tényállását kimerítő cyberbullying

2023 novemberében személyvonat gázolt halálra egy 16 éves sümegi fiút, aki a feltételezések szerint iskolatársai gúnyolódása miatt dönthetett úgy, hogy véget vet az életének.⁴⁶⁴ Noha nem ez az első eset hazánkban sem, amikor összefüggés merült fel egy diák öngyilkossága és a nem megfelelő iskolai környezet között, a tragédia az egész országot megrázta, valamint újfent felhívta a figyelmet az oktatási intézmények felelősségére a gyermekek bántalmazástól való védelmének biztosítását illetően. Természetesen nem lehet kijelenteni, hogy minden iskolai zaklatás szükségszerűen azt eredményezi, hogy az áldozat úgy dönt, véget vet az életének – sőt, e következtetés levonása, tekintettel többek között a szintén gyermek bántalmazók speciális helyzetére is, veszélyes és kontraproduktív lenne –, azonban a bántalmazás a szuicid viselkedés jelentős pszichoszociális rizikófaktora.⁴⁶⁵

A Btk. a 162. § (1) bekezdésében deklarálja az öngyilkosságban közreműködés tényállását. Eszerint aki mást öngyilkosságra rábír, vagy ennek elkövetéséhez segítséget nyújt, ha az öngyilkosságot megkísérlik vagy elkövetik, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ami az elkövetési magatartásokat illeti, az öngyilkosságra rábírás természetére nézve felbujtói tevékenység, míg az öngyilkosság elkövetéséhez történő segítségnyújtás olyan bűnsegédi magatartás, amely átfogja a fizikai és a pszichikai bűnsegély minden esetét.⁴⁶⁶

---

⁴⁶⁴Szőrnyű tragédia történt Sümegen, vonat gázolt halálra egy 16 éves diákot. <http://www.atv.hu/belfold/20231110/bantalmazas-vonatgazolas>. (2026.04.25.)

⁴⁶⁵Osváth Péter: Személyiség – válság – öngyilkosság: A szuicid viselkedés integratív megközelítése. Komplex terápiás és prevenciók lehetőségei. https://psychiatry.aok.pte.hu/html/Osvath_habil.pdf. (2026.04.25.)

⁴⁶⁶Tót Mihály – Nagy Zoltán (szerk.): Magyar Büntetőjog. Különös rész. Budapest, Osiris Kiadó 2014. 57. o.

A minősített esetről a 162. § (2) bekezdése rendelkezik. A jogalkotó két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel szankcionálja azt a tizennyolcadik életévét betöltött személyt, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt bír rá az öngyilkosságra, vagy ennek elkövetéséhez segítséget nyújt, ha az öngyilkosságot megkísérlik vagy elkövetik. Az öngyilkosság elkövetése tehát nem büntetendő cselekmény, azonban más személy tettehez való segítségnyújtás vagy felbujtás büntetőjogi szankciót von maga után.

Az eset összes körülményének mérlegelése alapján adható csak válasz arra a kérdésre, vajon megállapítható-e az öngyilkosságban közreműködés törvényi tényállása. A nemzetközi joggyakorlat arra enged következtetni, hogy a bíróságok ritkán merik kimondani a közvetlen kapcsolatot a cybebrullying és az áldozat halála között. Ennek egyik oka, hogy szem előtt tartják a korosztályi sajátosságokat, így azt is, hogy kamaszok között az online kommunikáció extrém formákat ölthet.⁴⁶⁷

Amennyiben az ügyészség ezen tényállást állapítja meg, az a közvetítés szempontjából az alábbiakat vonja maga után:

Az öngyilkosságban közreműködés az emberi élet, testi épség és egészség elleni bűncselekmények körében került kriminalizálásra, így elviekben nem kizárt a tevékeny megbánás, ellenben, figyelemmel arra, hogy sértett hiányában nem folytatható le közvetítői eljárás, ezért ebben az esetben logikailag kizárt a cyberbullying és a közvetítés kapcsolatának vizsgálata, egyedül a „megkísérlik” fordulat esetében merülhet fel a tevékeny megbánáson keresztül a közvetítés. Összességében megállapíthatjuk, hogy a tevékeny megbánás elvi lehetősége a kísérleti szakban rekedt cselekmények vonatkozásában fennáll ugyan, azonban gyakorlati megvalósulására csekély az esély.

VI.2.4. Részösszegzés

A cyberbullying kriminalizálására nem került sor, ugyanakkor, amint ebben a fejezetben bemutattam, az online kortársbántalmazás számos ponton átfedésben állhat a Btk.-tényállásokkal. A leggyakoribb esetkörökre tekintettel a zaklatás, az internetes agresszió és az öngyilkosságban közreműködés cyberbullying-gal kimutatható kapcsolódási pontjait tekintettem át.

---

⁴⁶⁷Parti Katalin, 2016: A megfélemlítés (bullying) szabályozása Magyarországon és külföldön. In: In Medias Res. 1. szám, pp. 114–116.

E körben ismét hangsúlyozom, hogy a tevékeny megbánástól függetlenül is sor kerülhet közvetítői eljárás lefolytatására. Figyelemmel azonban arra, hogy a gyakorlat tapasztalatai szerint a büntetőügyi mediáció esetköre túlnyomórészt egybeesik a tevékeny megbánás esetkörével, így arra fókuszáltam, hogy az egyes tényállások megvalósítása esetén helye lehet-e tevékeny megbánásnak.

Zaklatás esetén helye lehet tevékeny megbánásnak, és véleményem szerint a büntetőügyi közvetítés során nem az elkövető-sértett mediáció, hanem a zaklatás dinamikájára figyelemmel a kör-módszer alkalmazása tűnik a leginkább célravezetőnek.

Az internetes agresszió számos pontban átfedésben állhat a cyberbullyinggal, azonban a tevékeny megbánás kizárt az internetes agresszió Btk.-beli elhelyezésére figyelemmel. Kétségtelenül a legsúlyosabb, ha a cyberbullying összefüggésbe hozható a sértett gyermek öngyilkosságával. Ebben az esetben – némileg abszurd módon – elméletileg helye lehet tevékeny megbánásnak, gyakorlatilag azonban csak akkor, ha az öngyilkosság kísérleti stádiumban marad.

VII. *Excursus*: A resztoratív szemlélet jelentősége a békés iskolai környezet megteremtésében és fenntartásában

Álláspontom szerint a resztoratív szemléletmód és az oktatási intézmények kapcsolatának több okból fakadóan is indokolt *excursus* során önálló fejezetet szentelni a dolgozatom fő irányvonala keretében kifejtettek értelmében. Egyrészt, az iskola az egyetlen olyan színtér az ember életében, ahol szakmai felügyelet alatt áll, így a nevelés vitathatatlanul fontos helyszíne.

Másrészt, a fiatalok viselkedésére adott intézményi válaszok befolyásolhatják a felnőttkori konfliktuskezelést, ekként hatással lehetnek a későbbi jogkövető magatartásra is. Harmadrészt pedig az iskoláskorosztály számos devianciája „szürke zóna” abban a tekintetben, hogy nehéz megítélni, vajon életkori sajátosságként jelentkező határ-feszegetéssel, vagy éppen az *ultima ratio* büntetőjog eszköztárát igénylő kriminális cselekménnyel állunk-e szemben. Negyedrészt pedig a fentebb írtak tükrében pedig kirajzolódik, hogy gyakran a gyermek által elkövetett bűncselekmény színhelye éppen az iskola, vagy pedig a sértettek olyan személyek, akiket az elkövető az iskolában ismert meg. Ebből fakadóan az oktatási intézményeknek a felelőssége – erkölcsi értelemben legalábbis semmiképp, de sokszor jogilag sem – nem ér véget a probléma rendezését illetően akkor sem, ha megindul a büntetőeljárás.

VII.1. Gyermekjogok az oktatási intézményekben

Témánk szempontjából az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról (továbbiakban közoktatásról szóló törvény) gyermekjogokat szabályozó rendelkezései relevánsak. Az oktatási intézményben tanuló gyermeket megilleti az a jog, hogy nevelési, illetve nevelési – oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, illetve óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, továbbá sportolási és étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.⁴⁶⁸

Fokozott figyelmet kell fordítani annak a kényes kérdésnek a megnyugtató rendezésére, hogy az iskolai merev szabályok vajon nem sértik – e a gyermek alapvető jogait. A közoktatásról szóló törvény a személyiségi jogok védelmére vonatkozó rendelkezései azt a kihívást támasztják az iskolák elé, hogy működésük és belső szabályzataik megalkotása során megteremtsek a feltételeket a tanuló személyiségének teljes kibontakoztatásához, lehetőség szerint megelőzzék az emberi méltóságot sértő helyzetek kialakulását és fennmaradását, valamint szükség szerint orvosolják a jogsértő állapotot.⁴⁶⁹

A közoktatási törvény 19. § (7) bekezdés a) pontja rögzíti, hogy az oktató kötelessége, hogy tevékenysége keretében gondoskodik az intézményben tanuló gyermek testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről. Ebből kifolyólag megállapíthatjuk, hogy a házirend szabályozása a joggyakorlás terén az egyes tanulóra nézve olyan körben állapíthat meg korlátot, amely ahhoz szükséges, hogy mások alkotmányos jogai védelemben részesüljenek.⁴⁷⁰

VII.2. Tanulói kötelezettségesség, mint az érték közvetítés kudarc

Az iskola alapvető feladata az érték közvetítés.⁴⁷¹ Amennyiben a tanulók elfogadják diáktársaik sokszínűségét, tiszteletben tartják emberi méltósághoz fűződő alapvető jogukat, megértik az oktatási rendszer létjogosultságát, úgy ideális esetben nem is valósul meg kötelezettségesség.

---

⁴⁶⁸ A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 10. § (1) bekezdés.

⁴⁶⁹ Szüdo János: Pedagógus – gyermek – szülő. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft, 2010. 155.o.

⁴⁷⁰ Szüdi i.m. 154.

⁴⁷¹ Zsolnai Anikó: Értékek és értékpreferenciák az európai és a magyar közoktatásban. = Iskolakultúra 2009/10, 3 – 12. o.

Azonban az elkövetés ténye sem jelenti azt, hogy a fiatalkorúak értékrendszere, erkölce ne lenne formálható – ehhez azonban meg kell találni a megfelelő fórumot. Nemcsak az a fontos ugyanis, hogy a tanuló tudomásul vegye, hogy a törvények és az iskolai szabályzat értelmében nem szabad – leegyszerűsítve az esetkört – kicsúfolni osztálytársait, hanem meg kell értenie a tiltás mögött meghúzódó indokokat is.

VII. 3. Resztoratív eljárások és az ehhez kapcsolódó szemléletmód az oktatási intézményekben

A hagyományos iskolarendszerben a felnőttek általában retributív, vagyis büntető rendszereket dolgoznak ki, ahol a fő kérdések: „Ki követte el? Mit tett? Mit érdemel?”⁴⁷² Ezzel szemben a resztoratív, azaz helyreállító szemléletmód arra ad lehetőséget, hogy a diákok őszintén elmondják, mit miért tettek, hogyan érintette őket a cselekmény és szerintük mi lenne a megoldás.⁴⁷³

Különösen fontos e körben megemlíteni, hogy gyökerei egészen a navajo indiánok kultúrájához nyúlik vissza, akik az elkövetőt bevonják a problémamegoldás folyamatába ahelyett, hogy kirekesztenék a közösségből. Mivel a szemlélet lényege, hogy a sérelmet okozó személy aktívan vállaljon felelősséget tettéért, az iskolában azt az újdonságot nyújtja mindez, hogy ha normasértés történik, nem a gyermekek „feje felett” születik döntés a büntetésről, vagyis nem felsőbb hatalom próbálja rájuk kényszeríteni a szabályok betartását, hanem a diákokat egyenrangú partnerként kezelve, őket bevonva oldják meg a problémát.⁴⁷⁴

---

⁴⁷² Szabóné Bánfalvi Katalin – Hunyadi Krisztina: A resztoratív (helyreállító) eljárások létjogosultsága az oktatási intézményekben. In: Fehérpataky Balázs – Hunyadi Krisztina – Juhász Éva Anna – Kovács Piroska – Molnár Hedvig – Szabóné Bánfalvi Katalin – Szikula Rita – Szuláné Zsilinszky Gabriella – Voglné Nagy Zsuzsanna: Konfliktuskezelési iránytű. Segédanyag az alternatív vitarendezési eljárások alkalmazásához az oktatási intézményekben. Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2012. 21. o.

⁴⁷³ Uo.

⁴⁷⁴ Kalmár Margit – Nagy Éva: Resztoratív technikák egy iskola életében. = Új Pedagógia Szemle 2012/ 7 – 8, 143–157. o.

VII.4. Az iskolai mediáció lehetősége

VII.4.1. Jogszabályi keretek

Az alternatív eljárési módok eme előnyeit a jogalkotó is felismerte, így kettő jogszabályban is található témánk szempontjából releváns rendelkezéseket. 2008 óta lehetőség van arra vonatkozóan, hogy normasértés esetén a fegyelmi eljárás megindításakor a vétkes fél a fegyelmi eljárás lefolytatását megelőzően egyeztető eljárást kezdeményezzen.⁴⁷⁵ A 20/2012. (VII.31.) EMMI rendelet 53. § (2) bekezdése⁴⁷⁶ rögzíti, az egyeztető eljárás célját. E szerint egyeztető eljárásra azért van szükség, hogy a kötelezettségszegéshez vezető eseményeket feldolgozzák, értékeljék, az eljárás részletszabályait pedig az iskola Szervezeti és Működési Szabályzatában kell rögzíteni. A szigorúan vett mediációs kultúra oktatásügyi előzményei szórványosak, ám a konfliktuskezelés témában folytatott továbbképzések keresettek és tömegesen valósultak meg a közelmúltban.⁴⁷⁷

A fentebb már említett nevelési – oktatási intézmények működéséről szóló rendelet deklarálja az oktatásügyi közvetítői eljárás intézményét. Rendkívül fontos jogintézményről van szó, akképp is fogalmazhatnánk, hogy „a mediátor célja, hogy összevarrja azokat a szöveteket, amelyek szétszakadtak az iskolai konfliktus mentén.”⁴⁷⁸

Az iskolai mediációs konfliktuskezelés során a diákok felelősségérzete növekszik azáltal, hogy önkéntesen vesznek részt saját problémáik megoldásában, s bár ez kétségkívül egy hosszabb folyamat eredménye, a szemléletváltás következtében idővel csökkenni fognak a

---

⁴⁷⁵ A nevelési – oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 32. §.

⁴⁷⁶ A nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. évi (VII. 31.) EMMI rendelet 53. § (1) bekezdés: „A nevelési – oktatási intézményekben folytatott tanulói fegyelmi eljárás és a fegyelmi tárgyalás pedagógiai célokat szolgál.” (2) bekezdés: „A fegyelmi eljárást egyeztető eljárás (a továbbiakban: egyeztető eljárás) előzheti meg, amelynek célja kötelezettségszegéshez elvezető események feldolgozása, értékelése, ennek alapján a kötelezettségszegéssel gyanúsított és a sérelmet elszenvedő közötti megállapodás létrehozása a sérelem orvoslása érdekében. Az egyeztető eljárás részletes szabályait az SZMSZ – ben kell meghatározni.”

⁴⁷⁷ Mártonfi Görgy: Konfliktuskezelés – fegyelmissel vagy alternatív vitarendezéssel? In: Györgyi Zoltán – Niktscher Péter (szerk.): Mindennapi ütközések – iskolai konfliktusok és kezelésük. Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2012. 57. o.

⁴⁷⁸ Az Országos Mediációs Egyesület 2018. májusi konferenciáján elhangzott mottó. <https://partnershungary.hu/iskolai-mediacio>. (2026.04.25.)

konfliktusok, így mindenki többet törődhet a tanítással, tanulással.⁴⁷⁹ Ezen eljárás emellett megadja a lehetőséget az önkéntes részvételre, azaz a szabad választásra, ami a korosztály egyik legnagyobb szükséglete.⁴⁸⁰

VII.4.2. A kortárs mediáció, mint speciális iskolai közvetítői eljárás

A kortárs mediáció a mediáció egy sajátos altípusa, az úgynevezett Peer Mediation kifejezés magyar megfelelője. Ez alatt a fogalom alatt a kortárs közösségek problémamegoldásában azt az eljárást értjük, amely során a diákok közötti problémát egy, az érintett felek korosztályába tartozó, gyakorlati tapasztalatok szerint egy – két évvel idősebb diáktársuk, mint mediátor segít megoldani.⁴⁸¹

Az eljárást az a tapasztalat hívta életre, miszerint a diákok között kialakult problémák gyökerét jobban megtudja a ragadni az érintettek korcsoportjába tartozó személy.⁴⁸² A kamaszvilágra egyébként is jellemző a zárkózottság, felnőtt társadalomtól való elkülönülési szándék. Sokszor hallani a felnőttek szájából: „bezzeg az én időmben...”. Ezzel összefüggésben – a generációs szakadékot mintegy alátámasztandó -, érdemes kiemelni, hogy a KSH 2025-ös adatai szerint az oktatásban az 50 év körüli tanárok száma domináns.⁴⁸³

Mindezek alapján a magyar iskolarendszerben is szükséges lenne a kortársi mediáció centrálisan szabályozott kiépítése, amely által a konfliktus során sérelmet szenvedett gyermekek nagyobb bizalommal oszthatnák meg problémáikat a velük egykorú segítőkkel. Ugyanis – a kamaszok speciális kommunikációs helyzetére visszavezethetően – e korosztály őket tekinti hitelesnek a probléma megértésére, elfogadására és biztonságos kezelésére.⁴⁸⁴

---

⁴⁷⁹ Zabóné Bánfalvi Katalin – Hunyadi Krisztina: A resztoratív (helyreállító) eljárások létjogosultsága az oktatási intézményekben. In: Fehérpataky Balázs – Hunyadi Krisztina – Juhász Éva Anna – Kovács Pirooska – Molnár Hedvig – Szabóné Bánfalvi Katalin – Szikulai Rita – Szuláné Zsilinszki Gabriella – Voglné Nagy Zsuzsanna: Konfliktuskezelési iránytű. Segédanyag az alternatív vitarendezési eljárások alkalmazásához az oktatási intézményekben. Budapest, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2012. 19.

⁴⁸⁰ Németh Viktor: A mediáció, mint interperszonális problémamegoldó eszköz leírása és magyarázata a PTC tükrében. PhD értekezés. Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola, 2017. 98. o.

⁴⁸¹ Uo.

⁴⁸² Doris Köbl – Robert Lehner: Peer – Mediation in Schulen. Bundesministerium für Bildung, Bécs, Wissenschaft und Kultur, 2006. 9. o.

⁴⁸³ <https://www.ksh.hu/oktatas>. (2026.04.25.)

⁴⁸⁴ Németh i.m. 98.

Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy valamely kötelezettségzegés elkövetése súlyos lelki teher lehet, amitől az egyén szeretne megszabadulni. Mindez halmozottan igaz lehet példának okáért iskolai bántalmazás esetén az úgynevezett bystanderekre, azaz szemlélőkre vonatkoztatva, akik csupán külső szemlélői az eseményeknek, azonban nem mernek beavatkozni, vagy nem tudják, miképp kellene az áldozatnak segítő kezet nyújtaniuk.

Ha a problémájával azonban egy tanárhoz vagy felnőtt mediátorhoz fordul, beszélgetésüket láthatatlanul is végigkíséri az egyenlőtlen hatalmi pozíció: a pedagógus szankcionálhatja a gyermeket. Ezzel szemben a kortárs mediáció biztosítékot nyújt, hogy a diákot semmilyen retorzió nem érheti. Összegzésképp elmondható, hogy az ágensek úgynevezett sajátvilágának megmutatkozásához e körben nem a mediátori szakképesítésre van szükség, hanem a biztonságos és diszkrét légkör megteremtésére.⁴⁸⁵

Németh Viktor azt írja, hogy a vitarendezés e formájánál nem szükségeltetnek speciális mediátori kommunikációs képességek,⁴⁸⁶ álláspontom szerint azonban a helyes kommunikációs technikák ismerete és alkalmazása itt is elengedhetetlen. Emellett fontos az is, hogy amennyiben az érintett cselekménye súlyosabb, jogi lépések megtételét indokolja, elkerülhetetlenné válik a felnőttek (tipikusan a szülők, az osztályfőnök, az intézményvezető) bevonása. Amennyiben pedig a történeteket ismertetni kell a felnőttel, akkor célszerű eleve olyan diákokat mediátori feladatokkal felruházni, akikben nemcsak társaik, hanem tanáraik is megbízhatnak.

Ezzel összefüggésben felmerül a kérdés, mely tanulókból válhat kortárs mediátor. A kortárs mediátorrá válás kritériumainak és lehetőségeinek bevezetését illetően úgy vélem, érdemes az osztrák mintát alapul venni. Az oktatásért, tudományért és kultúráért felelős Bundesministerium már 2006 – ban kidolgozott egy ajánlást az iskolákba bevezetendő Pree – Mediation bevezetése érdekében. Eszerint egy kortárs mediátornak analízáló szinten kell gondolkodnia, például meg kell ismernie a konfliktuselméleteket, és mediátornak saját reakcióit is meg kell tanulnia azonosítani és kezelni.⁴⁸⁷

Az osztrák megoldáson túl a német modell is hangsúlyozza az általam fentebb már említett kommunikációs technikák ismeretének és alkalmazásának fontosságát. Elvárás ezen túlmenően, hogy a diák tudjon csapatban együttműködni, mindemellett pedig azonosítani is tudja az egyes csoportdinamikákat. a Természetesen eme készségek mindegyike fejleszthető

---

⁴⁸⁵ Németh i.m. 2017. 99. o.

⁴⁸⁶ Uo.

⁴⁸⁷ Köbl – Lenhder i.m. 13. o.

erre a célra szolgáló foglalkozások keretében, a német modell azonban bizonyos kritériumokat támaszt a kortárs mediátorra jelentkezés előfeltételeként. Olyan személy vehet részt e speciális programon, akiről előzetes ismeretek alapján tudható, hogy kommunikatív személyiség, elismertségre tett szert kortársai között, illetve még a nemek megoszlására, évfolyamra és az etnikai, kulturális hovatartozásra is tekintettel kell lenni.⁴⁸⁸

Ami Magyarországot illeti, elméletileg hazánkban is lehetőség van az iskolákban kortárs mediátor képzésen részt venni. Egy demokratikus szellemiségű oktatási intézményben ugyanis az iskolai együttélés, valamint az oktató – nevelő munka során fontos szerepet kapnak a tanulók szabadságjogai is, amelyek pedig szorosan kötődnek a viselkedés – kultúrához, valamint a konfliktusok feloldásához.⁴⁸⁹

Az uralkodó magyar felfogás szerint a kortárs mediáció sikerességéhez szükséges kompetenciák megtanulhatók, a jelentkezéshez nem kell semmiféle kritériumrendszernek megfelelni. A kortárs közvetítők következő készségeit kell fejleszteni, elsajátítani az erre irányuló foglalkozásokon:

- érzelmi intelligencia,
- együttműködési készség (a vitás felekkel vagy akár egy másik mediátorral),
- problémamegoldó képesség,
- semlegesség,
- biztos fellépés,
- gyors helyzetfelmérés,
- úgynevezett helikopter – szemléletmód (rálátni, átlátni),
- az érzelmi távolságtartás.⁴⁹⁰

A következőkben egy, a Regionális Fejlesztés Operatív Program keretében megvalósított, átfogó hazai mediációs tréninget⁴⁹¹ szeretnék röviden ismertetni.

A Belvárosi Térség Integrált Szakképző Központ Kht. (továbbiakban BeTISZK) és a Humán Kompetencia Központ (továbbiakban HKK) 2008 – ban jogászi és mediátori koordináció

---

⁴⁸⁸ Uo.

⁴⁸⁹ Hungaro Dalton Pedagógiai Innovációs Egyesület: Peer-mediáció a forradalmain új megoldás az iskolai konfliktuskezelésben. <https://adoc.pub/hungaro-dalton-pedagogiai-innovacios-egyeslet-peer-mediacio-.html>. (2026.04.25.)

⁴⁹⁰ Uo.

⁴⁹¹ Virág András: Szakmai összefoglaló a Belvárosi Térség Integrált Szakképző Központ Kht. megrendelésére tartott konfliktuskezelési és mediációs http://www.legeartis.hu/download/szakmai_osszefoglalo.pdf. (2026.04.25.)

mellett négy középiskola 80 diákja számára konfliktuskezelési tréninget rendelt el. A tréning a Diák Önkormányzat tagjaira épült. A célközönség kiválasztását az a nem titkolt szándék vezérelte, hogy ha a diákság szószólóit sikerül megnyerni az ügynek, akkor a mediáció alkalmazása pozitív értékévé tehető, s az adott iskola kultúrájává válhat.⁴⁹²

Az iskolák nem tértek ki arra, szeretnék – e a kortárs közvetítést oktatási kultúrájuk részévé tenni, s mint a beszámolókból kitűnt, a kezdeményezés fogadtatása is vegyes volt. Nem találtam információt arra vonatkozóan, hogy 2008 óta történt-e hasonló volumenű vállalkozás. Amennyiben nem, akkor ez sajnálatos tényként értékelhető. Azonban az iskoláknak lehetőségük van arra, hogy intézményi keretek között képezzenek ki kortárs mediátorokat.

Véleményem szerint oly módon lenne célszerű bevezetni az iskolákba e képzési formát, hogy a tanulók a részvételt ne rájuk nehezedő plusz teherként éljék meg, hanem inkább előnyük származzon belőle, ezáltal is minél vonzóbbá téve a lehetőséget.

Noha általános érvényű igazság, hogy a legtöbb készség fejleszthető, nem gondolnám, hogy minden diák alkalmas lenne a mediátori feladatkör ellátására.

Ennek ellenére – tekintettel arra, hogy az intézmény Magyarországon még igencsak gyerekcipőben jár –, nem lenne célszerű már a jelentkezést is feltételekhez kötni. Álláspontom szerint legkönnyebben úgy lenne megvalósítható a kortársi segítő rendszer kiépítése, ha a tréning fakultációként választható lenne, és kiváltaná a közösségi szolgálat egy részét. Ez utóbbi elegendő motivációt szolgáltatna a diákság számára, és így még többen megismerhetnék ezen alternatív vitarendezési eljárást.

Szükséges lenne óraadó oktatóként képzett mediátort bevonni, aki a félév végén kiválasztaná azt a kettő legrátermettebb hallgatót, akik így az intézményben elismert kortárs közvetítővé válnának. Szerepük és feladatkörük pedig összehangolható lenne az iskolaőrök hatásköreivel, hiszen a diák – mediátorok ismerik legjobban az iskolai konfliktusok természetét.

VIII. Következtetések, a hipotézisek helyességének vizsgálata

E részfejezet az alábbi hipotézisek vizsgálatának összegzésére hivatott:

1. A resztoratív szemléletmód elvei közelebb állnak az erkölcsi igazságosság fogalmához, mint a retributív büntetőjogi modell.
2. A helyreállító igazságszolgáltatás nincs kellő részletességgel szabályozva, mindez számos eljárásjogi kérdést felvet.

---

⁴⁹² Uo.

3. A helyreállító igazságszolgáltatás csökkenti a retraumatizáció kockázatát.
4. A resztoratív elemek nem gyengítik, hanem kiegészítik a hagyományos büntetőjogi eszközöket.
5. A gyermekbarát igazságszolgáltatás nemzetközi jogszabályi környezetben rögzített kritériumai egyben a resztoratív szemléletmód alapjai.
6. A magyar jogalkalmazásban a büntetőügyi közvetítői eljárás elrendelésére jellemzően akkor kerül sor, amennyiben fennállnak az anyagi jogi tevékeny megbánás feltételei, annak ellenére, hogy a jogszabályok értelmében a büntethetőséget megszüntető ok nem előfeltétele a közvetítői eljárásnak.
7. A tevékeny megbánás keretében leggyakrabban anyagi juttatás formájában kerül sor a jóvátétel teljesítésére.

Az első hipotézisre adott válasz

Az erkölcs büntetőjogi aspektusainak áttekintését követően megállapítható, hogy fenti feltételezés igaznak bizonyul. Bemutattam, hogy a büntetőjogi szabályozás erkölcsi alapokon nyugszik. A retributív modellben a szankció kiszabásra kerül ugyan, de nem feltétlenül kerül fókuszba az, hogy az elkövető megértette-e a tette következményeit, valamint, hogy kész-e vállalni a felelősséget a cselekményért.

Noha az igazság nem objektív fogalom, azonban véleményem szerint a jogrend legitimitációja abból fakad, hogy a jogrend által elérni kívánt cél végső soron az erkölcsi értelemben vett igazságosságra törekvés és ennek elvárása a társadalom tagjaitól. Nem véletlenül fogalmazott már Ulpianus is ekként: „*Honeste vivere, alterum non laeder, suum cuique.*” Lényegében hatályos büntetőjogunk is ezeket az erkölcsi parancsokat várja el tőlünk: éljünk tisztességesen és ne bántsunk másokat.

Dolgozatom vonatkozó fejezetében feltettem a kérdést: vajon nem az a leghatékonyabb speciális prevenció valójában, ha az elkövető úgy érzi, igazságos büntetést szabtak ki vele szemben?

A resztoratív szemlélet nem csupán jogi értelemben vett felelősségre vonással párosul, hanem az elkövetőnek szembe kell néznie a tett következményeivel is, aktívan részt kell vállalnia a bűncselekménnyel okozott károk jóvátételében. A jóvátétel nem külső kényszerből, hanem belső indíttatásból fakad, és a „külső” kényszerrel szemben „belső” felismerés hatja át.

Mindezek alapján kijelenthetjük, hogy a resztoratív szemlélet alapelvei közelebb állnak az erkölcsi értelemben vett igazságosság fogalmához, mint a retributív szemlélet által hordozott elvek.

A megtorlás belső ellenállást vált ki, a megértés és ezen keresztül a megértetés a hibákkal való szembenézést eredményezi. Ezen megállapítás gyakorlati jelentősége abban érhető tetten, miszerint a resztoratív szemléletmód a büntetőjog morális legitimitását erősítheti, így a resztoratív szemléletmód érvényre juttatása végső soron a speciális prevenció megvalósulását szolgálja.

A második hipotézisre adott válasz

Amint azt az elméleti alapoknál bemutattam, a resztoratív igazságszolgáltatásnak három fő formáját különböztethetjük meg, Önmagában már az a tény, miszerint hazánkban csupán a Bktv. szabályozza a resztoratív eljárásokat – tehát Magyarországon a helyreállító igazságszolgáltatás körébe tartozó eljárások közül csupán egy forma került törvényi szinten szabályozásra – igazolja fenti hipotézisemet.

Ami a szabályozással összefüggésben felmerülő eljárásjogi gyakorlati problémákat illeti, dolgozatomban részletesen elemeztem a Bktv. rendelkezéseit, és összevettem azokat a vonatkozó anyagi és eljárásjogi törvényekkel. Az elemzést követően számos disszonancia került a felszínre.

A felmerülő kérdések az alábbiak szerint nevesíthetők:

1. A Bktv. legutóbbi – egyébként üdvözlendő – módosítása megteremtette a kör- és a konferenciamódszer alkalmazásának lehetőségét, azonban csak a törvényváltoztatás indokolásából derül ki, hogy a módosítás kifejezetten a kör-és a konferencia-módszer alkalmazását szorgalmazza. A Bktv. ezek alapján már nem csak a büntetőügyekben alkalmazható közvetésről szól, hanem a büntetőügyekben alkalmazható helyreállító eljárásokról. Felmerül mindezek alapján a kérdés, dogmatikailag megfelelő-e még mindig a Bktv. mint törvénycím? Álláspontom szerint, amennyiben a jogalkalmazó célja nem a közvetítés primátusának hangsúlyozása az egyéb helyreállító eljárásokkal szemben, akkor nem.
2. A kör-és a konferencia-modell értelemszerűen más eljárásjogi szereplők bevonását is szükségessé teszi a sértetten és a terheltén kívül. Ezzel szemben a Bktv. továbbra is csupán a közvetítés részletszabályait tartalmazza, holott akár az adatvédelmi szempontok mentén is bőven szabályozás szükséges, ha nem csak három személy (mediátor, sértett, terhelt) vesz részt az eljárásban. Ellenvetésként felmerülhet, hogy a „túlszabályozás” kontraproduktív volna a helyreállító igazságszolgáltatás bizalmi légkörére tekintettel, azonban álláspontom szerint a kör- vagy konferenciamódszert választó pártfogó felügyelőnek a jogbiztonság érdekében is a törvényszövegből kell tudomással bírnia mindazon eljárási részletszabályokról – példának okáért, kinek kell

aláírnia a megállapodást, kinek kell megküldeni a feljegyzést, ki tekinthet be az ügyiratokba – amelyek a közvetítésnél egyébként deklarálásra kerültek.

3. A Bktv. a büntetőügyekre vonatkozóan szabályozza a helyreállító igazságszolgáltatást, míg a szabálysértési ügyekről a Szabstv. rendelkezik. A Bktv. kibővült a kör-és a konferenciamódszer alkalmazásának lehetőségével, a Szabstv. módosítására ellenben nem került sor. Felmerül a kérdés, hogy a szabálysértési eljárásokban továbbra is csak mediációnak lehet helye?

Az alábbi ellentmondások rajzolódtak ki a szabályozás áttekintését követően:

1. A Be. lehetővé teszi közvetítés lefolytatását a tevékeny megbánástól függetlenül valamennyi bűncselekmény esetében, ellenben a Szabstv. szerint csupán a vonatkozó fejezetben felsorolt bűncselekmények esetén lehet helye mediációnak. Áttekintve azonban az e körbe tartozó szabálysértéseket, megállapíthatjuk, hogy egyes szabálysértések természetére figyelemmel kizárt az eredményes közvetítés, mivel, például tiltott prostitúció vagy életvitelszerűen közterületen tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértése esetén, hiányzik egy sérelmet szenvedett konkrét magánszemély, aki jóvátételt igényelne.
2. A Btk. kifejezetten a tevékeny megbánással is összekapcsolja az emberi méltóság elleni bűncselekményeket, de a szabálysértési jogban e körben nemhogy az eljárás alternatív úton való befejezésének nem lehet helye, hanem egyáltalán meg sem engedett a közvetítés.
3. A Be. kizárja a magánvádas eljárásokban a közvetítést, azonban, amint azt részletesen kifejtettem, a személyes meghallgatás eredményességéhez lényegében az eljáró bírónak vagy bírósági titkárnak közvetítőként kell eljárnia.
4. A Be. és a Bktv. fogalomhasználata egy helyen nincs összhangban. Az online csalások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény a „gyanúsított” megnevezést a Bktv. -ben „terheltre” módosította, mivel, amint fentebb részletesen kifejtettem, immár a közvetítői eljárás elrendelhető akár az ügyészi felfüggesztés hiányában is, azaz a vádemelést követően is, amikor az érintett személy már nem gyanúsított, hanem vádlott, tehát átfogóbb kifejezés bevezetése indokolt. A Be. 421. §-a ellenben a közvetítői eljárás definíciójánál továbbra is a gyanúsított kifejezést használja. Felmerül tehát, hogy ha a fentebb kifejtettek szerint a Bktv. szóhasználatát

„gyanúsított” -ról „terhelt” -re látta szükségesnek módosítani a jogalkotó, akkor célszerű volna ezen módosítást a Be. -ben is elvégezni.

Ezen kérdések és ellentmondások bemutatásával igazoltam második hipotézisemet.

A harmadik hipotézisre adott válasz

Feltételeztem, hogy az áldozat retraumatizációja elkerülhető a bizalmasabb légkört megteremtteni hivatott resztoratív eljárás formák alkalmazásával. A gyakorlat fentebb részletezett tapasztalati azonban rávilágítottak arra, hogy számos etikai dilemma éppen az áldozatvédelem kapcsán érhető tetten.

Dolgozatomban bemutattam, hogy a kriminológiai értelemben vett bántalmazás számos esetben rejtve marad, és a hatóságok előtt akár tevékeny megbánásra alkalmas büntetőtényállásban, például testi sértésben vagy zaklatásban jelenhet meg.

Azokban a helyzetekben, ahol a felek között hatalmi egyensúlyhiány észlelhető, az, ha a sértett szemtől szembe kell, hogy kommunikáljon bántalmazójával, kifejezetten fennáll a retraumatizáció kockázata.

Mindezek alapján harmadik hipotézisem nem nyert igazolást. Álláspontomat a kutatás eredményei alapján a következőképpen pontosítom: *Önmagában az, ha az áldozat resztoratív eljárásban vesz részt, nem csökkenti a retraumatizáció kockázatát, mi több, bántalmazás – akár partner-, akár kortársbántalmazás – esetén a mediáció kifejezetten káros lehet, újabb traumát okozhat. Amennyiben az eset összes körülményére figyelemmel szükséges, hogy az áldozat szembenézzen az elkövetővel, úgy a resztoratív eljárások közül kör-módszer alkalmazása tűnik célravezetőnek.*

A negyedik hipotézisre adott válasz

Ezen hipotézisemet a bemutatott jogesetekkel támasztottam alá. Az általam elemzett ügyekben a terhelték fiatalok voltak, a büntetés pedig azért, hogy nem a múltban történtek megtorlására fókuszált, hanem a jövőben betartandó külön magatartási szabályt írt elő, megfelelt a resztoratív szemléletmódnak. A pártfogó felügyeletet kiegészítő külön magatartási szabály kínálta lehetőségeit elemezve az rajzolódott ki, hogy az egyéniesített büntetés növeli a speciális prevenció eredményességét. Mindezek alapján hipotézisem igazolást nyert.

Az ötödik hipotézisre adott válasz

Feltételeztem, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatás és a resztoratív szemléletmód között összefüggések fedezhetők fel. Ezen hipotézisem igazolást nyert az alábbiak szerint az egyes kapcsolódási pontokat nevesítve.

1. A gyermekbarát igazságszolgáltatás középpontjában a gyermek legjobb érdek áll. A resztoratív szemlélet a felszín számára rejtve maradó szükségletekre fókuszál. A

gyermek legjobb érdeke tulajdonképpen nem más, mint a gyermek speciális szükséglete.

2. A gyermekbarát igazságszolgáltatás kiemelt célja a reintegráció, a resztoratív szemlélet pedig az emberi kapcsolatok helyreállítására fókuszál.
3. A gyermekbarát igazságszolgáltatás gyors, a resztoratív eljárások egyik életre hívó tényezője pedig éppen az volt, hogy álljon rendelkezésre alternatív út a hosszadalmas, elhúzódó tradicionális eljárások helyett.
4. A Pekingi Szabályok és az EU 2016/800 irányelve is hangsúlyozza a bírói eljárás elkerülésének, illetve az alternatív intézkedések alkalmazásának fontosságát, ez kifejezetten a resztoratív eljárások irányába tereli a jogalkalmazót a gyermekek érintettsége mellett zajló ügyekben.

Összegezve, a gyermekbarát igazságszolgáltatás lényegében a resztoratív igazságszolgáltatás gyermekközpontú adaptációja. Mindezek alapján ezen hipotézisem igazolásra került.

A hatodik és hetedik hipotézisre adott válaszok

Figyelemmel arra, miszerint ezen hipotéziseimet ugyanazon statisztikai adatokból válaszolom meg, célszerűnek tartom e körben összevonni azokat.

A jogszabályi lehetőség ellenére feltételeztem, hogy a gyakorlatban nem, vagy csak nagyon kis számban kerül sor a tevékeny megbánás alkalmazási körétől függetlenül közvetítői eljárás elrendelésére. Abból indultam ki tehát, hogy a gyakorlat a közvetítést a diverzióval azonosítja. Ezzel összefüggésben ismét idézem a közérdekű adatigénylés során táblázat formájában kapott összesítést.

	2018. II. félév	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év	2024. év
Közvetítői eljárásra utalt elkövetők száma	1178	3473	3757	3565	4118	3850	3516
fiatalkorú (legalább egy cselekménye elkövetésekor)	79	248	295	233	284	269	240
Követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt	79	246	288	228	276	266	236
Nem követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt		2	7	5	8	3	4
felőtkorú	1099	3225	3462	3332	3834	3581	3276
Követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt	1075	3139	3399	3260	3750	3502	3211
Nem követett el a Btk. 29.§ (1) bek. szerinti cselekményt	24	86	63	72	84	79	65

Ebből az látszik kirajzolódni, hogy a nem kizárólagosan, azonban túlnyomórészt a Btk. 29. § (1) bekezdésével összefüggésben került sor a közvetítésre. Figyelemmel a számok egymáshoz viszonyított arányára, hipotézisemet nagyobb részben igazolást nyert.

Azon hipotézisemet, miszerint a jóvátételre anyagi juttatás formájában kerül-e sor, nem tudom sem igazolni, sem cáfolni, mivel ilyen tartalmú statisztika nem áll rendelkezésre. Ennek kapcsán megjegyzem, hogy a közvetítéssel szemben megfogalmazott vélemények markáns

része azért támadja e jogintézményt, mert „a terhelt kivásárolhatja magát anyagi jóvátétellel a büntetőeljárás hatálya alól”, amennyiben rendelkezésre állna egy országos, a jóvátételek formáiról vezetett statisztika, az nagyban segítené, hogy átfogó képet kapjunk a terheltek és a sértettek mediációhoz való hozzáállásáról.

Egy ilyesfajta adatgyűjtés árnyaltabbá tehetné a közvetéssel kapcsolatos azon aggályokat, miszerint ekként az elkövetők „kivásárolják” magukat a büntetőeljárásból, hiszen lehetővé válna annak a vizsgálata, hogy milyen arányban jelenik meg a pénzbeli szolgáltatás a reperáció egyéb formáihoz képest. A jogintézmény rendeltetése szerint ugyanis az anyagi jóvátétel nem kizárólagos eszköz, hanem a közvetítés többdimenziós, komplex megközelítését kínálja a bűncselekményekkel okozott károk jóvátételének.

IX. Összegzés

Kutatásom bemutatta, hogy a resztoratív szemlélet miként illeszkedik a modern büntetőjogi gondolkodás rendszerébe, és miként járulhat hozzá egy emberközpontú(bb) igazságszolgáltatás megteremtéséhez. Részletesen áttekintettem azon társadalmi folyamatokat, amelyekre tekintettel a jogpolitikában fokozatosan teret nyert a jövőre, a károk helyreállítására és a közösségi kapcsolatok helyreállítására fókuszáló paradigma a megtorlás alapú büntetőjogi gondolkodással szemben.

A jogeseteken keresztül mindezekre figyelemmel bemutattam, hogy a múlt helyett a jövőre koncentráló megoldások szerepe markánsan felértékelődik gyermekek kriminológiai érintettsége esetén. E tekintetben a nevelő hatás érvényre juttatása, a reintegráció kiemelt szerepe és a traumatudatos megközelítés iránti igény indokoltá teszik a resztoratív eszközök széleskörű alkalmazását.

Fontosnak tartom azonban azt is hangsúlyozni, hogy míg a resztoratív szemléletnek minden esetben helye lehet, azonban a resztoratív igazságszolgáltatás egyes formái nem univerzálisan alkalmazandó „csodaszerek”. A disszertáció átfogóan elemezte azon eseteket, amikor a felek közötti hatalmi egyensúlyhiányra tekintettel ellenjavalt a klasszikus, terhelt-sértett részvételén alapuló közvetítői eljárás.

A disszertáció hazánk vonatkozásában bemutatta, hogy a resztoratív szemlélet intézményesült formában jelen van a büntetőügyekben alkalmazható közvetítés képében, ugyanakkor megállapítható az is, hogy a hatályos szabályozás több helyen dogmatikai pontosításokra szorul. E problematika nemcsak elméleti disszonanciát eredményez, hanem gyakorlati bizonytalanságokat is maga után von a nem kellően absztrakt szabályozás.

A disszertáció fejezetei széles témákat ölelnek fel. Az egyes, első ránézésre egymástól távolinak látszó területek összekapcsolásával arra kívántam rávilágítani, miszerint a resztoratív szemléletben rejlő lehetőségek vizsgálata komplex megközelítést igényel. A dolgozat logikai felépítése szerint a tárgyalt kérdéskörök nem különálló jelenségek, hanem a resztoratív szemléletnek az egyes megnyilvánulási formái.

Összegzésként megállapítható, miszerint a resztoratív igazságszolgáltatás, megfelelő keretek között alkalmazva hozzájárul a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának növeléséhez.

X. Summary

My research demonstrates how the restorative approach can be integrated into contemporary criminal law theory and how it contributes to the development of a more human-centered system of justice. It provides a comprehensive analysis of the social processes that have gradually enabled legal policy to shift toward a forward-looking paradigm, one that prioritizes the restoration of harm and the rebuilding of community relationships over retributive models of criminal law.

Drawing on case law, the dissertation illustrates that approaches oriented toward the future rather than the past are particularly valuable in criminological contexts involving children. In such cases, the importance of educational impact, the centrality of reintegration, and the need for a trauma-informed perspective all support the broader application of restorative practices.

At the same time, the research emphasizes that although restorative approaches have an important role to play, certain forms of restorative justice should not be regarded as universal solutions. The dissertation offers a detailed examination of situations in which, due to power imbalances between the parties, classical mediation procedures based on direct victim–offender participation may be inappropriate.

With specific regard to Hungary, the study shows that the restorative approach has been institutionalized through mediation within criminal proceedings. However, it also identifies several areas in which the current regulatory framework requires further doctrinal clarification. These shortcomings give rise not only to theoretical inconsistencies but also to practical uncertainties stemming from insufficiently abstract legal provisions.

The dissertation addresses a wide range of topics, and by connecting areas that may at first appear unrelated, it seeks to demonstrate that the exploration of restorative justice requires a complex and integrative perspective. In line with the thesis's internal logic, the issues discussed are not isolated phenomena but rather different manifestations of the restorative approach.

In conclusion, it can be argued that, when applied within appropriate frameworks, restorative justice enhances the overall effectiveness of criminal justice systems.

Forrásjegyzék

Jogi források

1. 1036/2005. (IV. 21.) Korm. határozat, III/A Jogalkotási feladatok 3. pont.
2. 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat I.1.8.– I.1.9.
3. 2006. évi CXXIII. törvény indokolása a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről.
4. 2012. évi C. törvény és az 1998. évi XIX. törvény közvetítői eljárásra vonatkozó egyes rendelkezései értelmezéséről szóló 3. BK vélemény.
5. A Kúria Bfv.217/2022/6. számú precedensképes határozata csalás büntette tárgyában.
6. A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény
7. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény.
8. A büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről szóló 2006. évi CXXIII. törvény.
9. A büntetőeljárásról szóló 2017- évi CXXX. törvény.
10. A büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény
11. A büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi CXVIII. törvény 15. §.
12. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 10. § (1) bekezdés
13. A Kúria Bfv.207/2022/6. számú precedensképes határozata rongálás vétsége tárgyában.
14. A nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. évi (VII. 31.) EMMI rendelet
15. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI.29.) KIM rendelet
16. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény.
17. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
18. A szabálysértési eljárásokban alkalmazható közvetítői eljárás egyes kérdéseiről szóló 73/2013. (XII.18.) BM rendelet
19. A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 15/2003. (X.28.) OGY határozat

20. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/800 irányelve (2016.május 11.) a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról. HL L 132, 2016. 05.21.
21. AZ Európai Parlament és a Tanács 2008/52/EK irányelve (2008. május 21.) a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól.
22. Az online csalások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény
23. Fővárosi Ítéltábla Pf.20578/2023/9. számú határozata.
24. Kúria Bfv.1116/2024/6. számú határozata.
25. Kúria Pfv.20316/2021/4. számú precendensképes határozata.
26. Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2024–2034)
27. T/12796. számú törvényjavaslat indokolással.

Felhasznált irodalom

1. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia (2020–2025).
2. A gyermekjátékok fejlődéstani és neveléstani jelentősége. 9. o. https://diploma.bibl.u-szeged.hu/cgi/users/login?target=https%3A%2F%2Fdiploma.bibl.u-szeged.hu%2Fid%2Feprint%2F90634%2F1%2F2019_boros_loretta_rebeka.pdf. (2026.04.25.)
3. A mediáció szerepe a polgári eljárásjogban. https://birosag.hu/sites/default/files/a_mediacio_szerepe_a_polgari_eljarasban_0_0.pdf. (2026.04.25.)
4. A Pártfogói Szolgálat működésének és a közérdekű munka végrehajtásának átfogó vizsgálata. AJB – 7644–2012. számú jelentés. 680 – 699. o. https://www.parlament.hu/irom39/13837/pdf/2013_elso_felev.pdf. (2026.04.25.)
5. A polgári eljárás alternatívája: bírósági közvetítés. [https://www.mabie.hu/attachments/article/99/A%20polg%C3%A1ri%20elj%C3%A1r%C3%A1s%20alternat%C3%ADv%C3%A1ja%20-%20b%C3%ADr%C3%B3s%C3%A1gi%20k%C3%B6zvet%C3%ADt%C3%A9s%20\(1\).pdf](https://www.mabie.hu/attachments/article/99/A%20polg%C3%A1ri%20elj%C3%A1r%C3%A1s%20alternat%C3%ADv%C3%A1ja%20-%20b%C3%ADr%C3%B3s%C3%A1gi%20k%C3%B6zvet%C3%ADt%C3%A9s%20(1).pdf). (2026.04.25.)
6. ADATTÁBLÁK A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok által 2024. évben ellátott pártfogó felügyelői feladatok részletes statisztikai adatai az Országos Statisztikai

- Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet 5. számú melléklete alapján.
7. Arató Nikolett: Internetes zaklatás és machiavellizmus: mi a különbség az áldozat és a zaklató között? = Impulzus 2016/1, 3. o.
  8. Asztalos–Varga Csilla: Kiszakadva a családból – a gyermekotthonban élő gyermekek traumáinak enyhítése biblioterápiával. = Könyvtári Figyelő 2014/3, 308–311. o.
  9. Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának.24. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9977>. (2026.04.25.)
  10. Az Országos Mediációs Egyesület 2018. májusi konferenciáján elhangzott mottó. <https://partnershungary.hu/iskolai-mediacio>. (2026.04.25.)
  11. Babity Mária: A gyermekbántalmazás rizikótényezőinek vizsgálata (magas kockázatot képviselő gyermeknevelési attitűdök, a szülőkkel kapcsolatos gyermekkori emlékek és néhány lehetséges közvetítő tényező összefüggései). PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, 2013.
  12. Back up the children! – Állj mellette! A traumatizált gyermekek támogatásának alapjai. Nemzetközi projekt az Európai Unió Fundamental Rights and Citizenship programjának támogatásával, amely a poszttraumás stressz-zavar gyermekeknél történő előfordulásának okairól, megjelenési formáiról, hétköznapi kezelési lehetőségeiről nyújt ismereteket. 2016. szeptember 2. <https://mek.oszk.hu/15900/15924>. (2026.04.25.)
  13. Balogh Jenő: A sértett fél jogköre a büntetőjogban. Első rész. A sértett fél indítványára büntetendő cselekmények tana. Budapest, Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1887.
  14. Barabás A. Tünde (szerk.): Alkalmazott kriminológia. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2020. 165–166.o.
  15. Barabás A. Tünde: A mediáció alkalmazásának szélesedése a jog és a gyakorlat alapján – a resztoratív elvek érvényesülése az igazságszolgáltatásban. In: Hollán Miklós – Mezei Kitti: A büntetőjog hazai rendszere megújításának koncepcionális céljai. Budapest, Társadalomtudományi Kutatóközpont Kiadvány, 2020. 39 – 47. o.
  16. Barabás A. Tünde: A megbánás helye és szerepe a magyar büntetési rendszerben – mediáció Magyarországon. 74. o. https://jog.tk.hu/uploads/files/08_BarabasAT.pdf. (2026.04.25.)
  17. Barabás A. Tünde: Alkalmazott kriminológia. 79. o. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020.

18. Barabás Andrea Tünde: Áldozattá válás In Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia. 4. o. [https://ijoten.hu/szocikk/aldozatta-valas\(2022\)](https://ijoten.hu/szocikk/aldozatta-valas(2022)). (2026.04.25.)
19. Barabás Andrea Tünde: Kriminológia, bűnmegelőzés, rendőrség. = Belügyi Szemle 2015/2, 123. o.
20. Bárd Károly. A büntetőhatalom megosztásának buktatói. 12. o. Idézi: Kiss Anna: A resztoratív igazságszolgáltatás esélyei a XXI. század hajnalán. https://www.okri.hu/images/stories/pdf_files/ka_phdfejezet.pdf. (2026.04.25.)
21. Bárd Károly: A büntető hatalom megosztásának buktatói. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyviadó, 1987.
22. Bárd Károly: Erkölcs és büntető igazságszolgáltatás – a hallgatás joga. https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/77812/2009_Erdei_u.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (2026.04.25.)
23. Barnáné Kovács Ágota: A kiskorú veszélyeztetésének büntette hatályos törvényi tényállása és dogmatikai elemzése, figyelemmel az ítélkezési gyakorlatra I. rész. <https://jogaszvilag.hu/szakma/a-kiskoru-veszelyeztetesenek-buntette-hataloys-torvenyi-tenyallasa-s-domatikai-elemzese-figyelmmel-az-itelkezesi-gyakorlatra-i-resz/>.(2026.04.25.)
24. Batta Júlia Dóra: Némajáték a büntetőeljárásban: a tizennyolcadik életévet be nem töltött tanúk kihallgatásának sajátosságai. = JURA 2022/3, 107–120. o.
25. Ben – Belgacem Anikó. Gondolatok az állatkínzás bűncselekményének törvényi tényállásához. = Ügyészek Lapja 2019/3, 64. o.
26. Bérces Viktor: A resztoratív igazságszolgáltatási koncepció érvényesülésének lehetőségei büntetőügyekben – különös tekintettel a mediációra és annak hazai szabályozására. = Iustum Aequum Salutare 2009/3, 137–154. o.
27. Bereczki Ildikó: Gyermeki jogok és szülői felelősség nemzetközi magánjogi perspektívából. PhD értekezés, Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Doktori Iskola, 2020.
28. Béres Judit – Csorba Eszter: Fejlesztő biblioterápia fiatalokú fogvatartottakkal. = Könyvtári Figyelő 2013/2, 251–268. o.
29. Béres Judit: „Azért olvasok, hogy éljek.” Az olvasásnépszerűsítéstől az irodalomterápiáig. Pécs, Kronosz Kiadó, 2017.

30. Béres Viktor: A vádemelés alternatívái ügyészi szakban. <https://kuria-iroasag.hu/hu/kuriai-dontesek/berces-viktor-vademeles-alternativai-ugyeszi-szakban>. (2026.04.25.)
31. Bertaldó András: Fiatalkorú terheltek a büntetőeljárásban. PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam – és Jogtudományi Kar, 2021.
32. Bisztriczki László – Kántás Péter: Mit hozott és mit vitt az új szabálysértési törvény? = Jegyző és Közigazgatás. 2014/2, 18–22. o.
33. Bodnár Beáta: Resztoratív igazságszolgáltatási megközelítések a Kúria ítéleteinek indokolásában. = Miskolci Jogi Szemle 2023/2, 210–221. o.
34. Bokros Attila: A jogállamiság értékének belső magja. https://epa.oszk.hu/02300/02363/00031/pdf/EPA02363_themis_2019_maj_005-021.pdf. (2026.04.25.)
35. Bokros Attila: A jogállamiság fogalma és a jogállamiság értékét védő eljárások az Európai Unió jogában. = Themis 2016/június, 16–47.o.
36. Boros Anita – Hegedűs Viktor – Iván Dániel: A fenntarthatóság társadalmpolitikai indikátorai és azok hazai teljesülése. = Magyar Közigazgatás 2020/2, 172. o.
37. Böcz Andrea: Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye és hatályosulása Magyarországon a benyújtott országjelentések alapján. 2. o. <https://mabie.hu/attachments/article/1633/Az%20ENSZ%20Gyermekjogi%20Egyezm%C3%A9nye%20%C3%A9s%20hat%C3%A1lyosul%C3%A1sa%20Magyarorsz%C3%A1gon%20a%20beny%C3%BAjtott%20orsz%C3%A1gjelent%C3%A9sek%20alapj%C3%A1n.pdf>. (2026.04.25.)
38. Budai István: Resztoratív technikák alkalmazása a büntetés-végrehajtásban. = Börtönügyi Szemle 2014/1, 38–43. o.
39. Bugnyár Zoltán: Erkölcs, egyén, közösség. = Új Pedagógiai Szemle 1999 július – augusztus. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00029/1999-07-ta-Bugnyar-Erkolcs.html>.
40. Bűn és erkölcs. <https://vmek.oszk.hu/02000/02043/html/43.html>. (2026.04.25.)
41. Children’s Testimony. In: Legal Interventions in Family Violence: Research Findings and Policy Implications. NCJ 171666, 1998, pp. 3 –12. Idézi Herczog i.m. 121–122.o.
42. Chronowski Nóra: Jogállamiság – Gondolatok a magyar és az európai uniós jogfejlődésről. Magyar Közigazgatás 2016/4, 32–42.o.
43. City Office and One City Plan. <https://www.bristol.gov.uk/council/city-office>. (2026.04.25.)

44. Council conclusions on fundamental rights and rule of law and on the Commission 2012 Report on the Application of the Charter of Fundamental Rights of the European Union, Justice and Home Affairs Council meeting, Luxembourg, 6 and 7 June 2013, 9. pont. Idézi: Bokros i.m. 2026.
45. Cristina Vasilescu (szerk.): A journey around restorative cities in the world: a travel guide. 11-12. o. <https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2023-12/DIGITAL%20%E2%80%93%20EFRJ%20Travel%20Guide%20%E2%80%93%20FINAL%20VERSION%20201123.pdf>. (2026.04.25.)
46. Czenczer Orsolya – Hollósvölgyi Máté: Gondolatok a magyar helyreállító igazságszolgáltatásban rejlő lehetőségekről. = Magyar Rendészet 2022/3, 117 – 129. o.
47. Czine Ágnes: Néhány gondolat az áldozat, a sértett és a passzív alany fogalmi összefüggéseiről. = Magyar Jog 2023/3.
48. Czirják Ráhel: Urbanizációs válság? Nyomornegyed-probléma London és Nairobi példáján keresztül. = Afrika Tanulmányok 2015/ ősz – tél.11. o. ISSN: 1788-6422.
49. Csath Magdolna: A fenntarthatóság mint emberi és társadalmi fejlődés. = ACTA HUMANA 2020/1, 27. o.
50. Csemáné dr. Váradi Erika: Nemzetközi és hazai tendenciák a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásában. PhD értekezés. Miskolc, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, 2000.
51. Csemáné Váradi Erika – Németh Zoltán: A gyermek részvétele a (közvetítői) mediációs eljárásban, különös tekintettel a polgári és büntetőeljárásra. = Fontes Iuris 2020/1, 8–18. o.
52. Csenki Laura – Jambrik Máté: A Világjáték-teszt történeti bemutatása. A világjáték története. = Magyar Pszichológiai Szemle 2018/73, 496. o.
53. Cserné Adermann Gizella: Önbeteljesítő tanári elvárások – iskolai kudarcok. = Tudásmenedzsment 2003/1, 53–62. o.
54. Daniel Van Ness: Creating restorative systems. In: Lode Walgrave, (szerk.): Restorative justice and the law. 146. o. Idézi Szabó i.m. 2022. 68. o.
55. Debreczeni Lilla: Szükséges-e külön büntető igazságszolgáltatás a fiatalkorúaknak? = Belügyi Szemle 2011/11, 51. o.
56. Di Giovanni, M. De Langen: People-Centered Justice in International Assistance: Rule-of-Law Path Dependencies or New Paths to Justice for All? = Canadian Journal of Law and Society / Revue Canadienne Droit et Société 2024/3, 383–403. o. Doi:10.1017/cls.2024.23.

57. Dobolyi Árpád: Limbikus rendszer.
<https://semmelweis.hu/anatomia/files/2018/09/AOKII-limbikus-rendszer-2018-Dobolyi.pdf>. (2026.04.25.)
58. Domokos Andrea: A büntetőjogi felelősség erkölcsi vonatkozásairól. <https://www.kredit.hu/tanulmanyok/domokos-andrea-a-buntetojogi-felelosseg-erkolcsi-vonatkozasairol/>. (2026.04.25.)
59. Domokos Andrea: A büntetőjogi felelősség erkölcsi vonatkozásairól. <https://www.kredit.hu/tanulmanyok/domokos-andrea-a-buntetojogi-felelosseg-erkolcsi-vonatkozasairol/> (2026.04.25.)
60. Domonkos Katalin: Cyberbullying: Zaklatás elektronikus eszközök használatával. = Alkalmazott pszichológia. 2014/1, 59–70. o.
61. Doris Köbl – Robert Lehnder: Peer – Mediation in Schulen. Bundesministerium für Bildung. Bécs, Wissenschaft und Kultur, 2006.
62. Dubravecz Gyöngyvér: Medáció bántalmazó kapcsolatban? <https://jogado.hu/mediacio-bantalmazo>.(2026.04.25.)
63. European Commission: Council of Europe and Directorate-General for Justice, Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról – (az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, 2010. november 17.) és annak magyarázata, Kiadóhivatal, 2012, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/98437> . (2026.04.25.)
64. European Forum For Restorative Justice: Restorative Cities. <https://www.euforumrj.org/restorative-cities>. (2026.04.25.)
65. European Guardianship Network. <https://www.egnetwork.eu>. (2026.04.25.)
66. Expert Group on Children at Risk. <https://childrenatrisk.cbss.org/our-work/justice-and-care/barnahus>. (2026.04.25.)
67. EYE Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) Therapy. PTSD Practice Guideline. <https://www.apa.org/ptsd-guideline/ptsd.pdf>. (2026.04.25.)
68. Faix Nikoletta: A gyermekbarát igazságszolgáltatás kialakulása és fejlődése a nemzetközi jogalkotásban. <https://jogaszvilag.hu/szakma/a-gyermekbarat-igazsagszolgalattas-kialakulasa-es-fejlodesa-a-nemzetkozi-jogalkotasban>. (2026.04.25.)
69. Faix Nikoletta: A gyermeki jogok kialakulása a nemzetközi jogban és az igazságszolgáltatásra gyakorolt hatásuk. = Eljárásjogi Szemle 2016/4, 8–15. o.

70. Fantoly Zsanett: Az izlandi Barnahus – modell és annak hazai gyakorlata. = Magyar Rendészet 2022/2, 231. o.
71. Fedor István: Traumával és stresszorzal összefüggő zavarok. In: Balázs Judit – Miklósi Mónika (szerk.): A gyermek- és ifjúkor pszichés zavarainak tankönyve. Budapest, Semmelweis Kiadó, 2015.
72. Fellegi Borbála: Büntetés és/vagy helyreállítás? A resztoratív igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon. PhD értekezés. Budapest, ELTE Társadalomtudományi Kar, Szociális Tanulmányok Intézete, Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék, 2008. 62. o.
73. Fellegi Borbála: Helyreállító szemlélet a gyakorlatban: modellek Európában és Magyarországon. Foresee Kutatócsoport. https://www.foresee.hu/uploads/tx-abdownloads/files6RJarticle_EUCPNpubl_Fellegi:Hu.pdf. (2026.04.25.)
74. Fenntartható Fejlődési Keretrendszer <https://enz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fejl%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>. (2026.04.25.)
75. Földvári József: A büntetés tana. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1970. 18. o.
76. Földvári József: A büntetés tana. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1970. 189. o.
77. FRA jelentés: A gyermekbarát igazságszolgáltatás – A bírósági eljárásokban áldozatként, tanúként vagy peres félként érintett gyermek álláspontja és tapasztalata kilenc uniós tagállamban. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-child-friendly-justice-professionals-summary_hu.pdf. (2026.04.25.)
78. Gaál Gabriella: A trauma, mint atipikus, kimerevített élmény. <https://doi.org/10.15170/olvmmod-PTE-IKDI-2022.06>. (2026.04.25.)
79. Gál Csaba: A közvetítés szerepe a fiatalkorúakat érintő büntető és polgári ügyekben. 35. o. https://szekesfehervaritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/news/a_kozvetites_szerepe_a_fiatalkorukat_erinto_bunteto_es_polgari_ugyekben.pdf. (2026.04.25.)
80. Gálosi Natália: Irodalomterápián alapuló csoportfoglalkozás a Békés Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben. = Börtönügyi Szemle 2020/2, 31–39. o.
81. Gégenyné Utasy Judit: Tizennégy éven aluli tanúk a büntetőeljárásban. <https://ujbtk.hu/dr-gegenyne-dr-utasy-judit-tizennegy-even-aluli-tanuk-a-buntetoeljarasban/>. (2026.04.25.)

82. Gerhát Réka: Cyberbullying Magyarországon – minden harmadik gyermek áldozattá válik! <https://megoldaskozpont.com/jo-ugy/cyberbullying-magyarorszagon/>. (2026.04.25.)
83. Gian Luigi Lepri – Ernesto Lodi – Partrizia Patrizi: Case study. Tempo Pausania: social conflict resolution in a community setting. = The International Journal of Restorative Justice 2019/2, 314 – 319. o.
84. Giovanni Sartori: A törvények uralmától a törvényhozók uralmáig. In: Takács Péter (szerk.): Joguralom és jogállam. Antológia a Rule of Law és a Rechtsstaat irodalmának köréből. Budapest, Osiris–Századvég, 1995. 240. o.
85. Glavanits Judit – Wellman Barna Bence: Az alternatív vitarendezés helye a jogrendszerben. Budapest, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, 2020. 36. o.
86. Görgényi Ilona: A büntető ügyekben történő mediáció távlatai. Kriminológiai Konferencia, Szeged, MKT. Idézi: Kerecsi Klára: Konfrontáció és kiegyezés. A helyreállító igazságszolgáltatás szerepe a közpolitikában. Akadémiai Doktori Értekezés. Budapest, Eötvös Lorand Tudományegyetem, 2011.
87. Gunn Astrid Baugerud – Miriam Sinkreud Johnson: The NICHD Protocol: Guide to Follow Recommended Investigative Interview Practices at the Barnahus? In: Susanna Johansson – Kari Steffansen –Elisiv Bakketeig – Anna Kaldal (szerk.): Collaborating Against Child Abuse: Exploring the Nordic Barnahus Mode. London, Palgrave Macmillan Cham, 2018. 127.o.
88. Gyengéné Nagy Márta: A mediáció uniós szabályozásának hatása a magyar perjogi kodifikációra. = Magyar Jog 2016/5, 269 – 276. o.
89. Gyermekbarát igazságszolgáltatás. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/child-friendly-justice_hu. (2026.04.25.)
90. Gyurkó Szilvia: A családon belüli erőszak fogalmának és koncepciójának megjelenése Magyarországon. In: Virág György (szerk.): Családi iszonyok. A családi erőszak kriminológiai vizsgálata. Budapest, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2005. 61.o.
91. Héctor Wittner: Moralische und strafrechtliche Schuld – ein Vergleich <https://www.inlibra.com/document/download/pdf/uuid/66191bad-20dd-3b27-902d-6f4196525cc8>. (2026.04.25.)
92. Herczog Herczog Mária: Gyermekbántalmazás. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2007.

93. Herke – Fábos Kata: A bírói útról való elterelés lehetőségei Magyarországon a Gyermekjogi Egyezmény 40. cikkének tükrében. = Belügyi Szemle 2021/3, 402. o.
94. Herke Csongor: Magyar büntető eljárásjog. Egyetemi jegyzet. Pécs, Baufirma Kiadó, 2021. 10. o.
95. Herke Csongor: Mediáció, helyreállító igazságszolgáltatás és büntetőpolitika. = Belügyi Szemle 2003/11–12, 7. o.
96. Hing Keung Ma: The moral development of the child: an integrated model. = Front. Public Health. 201/1, Doi: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2013.00057>. (2026.04.25.)
97. Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány: A Barnahus – szolgálatban mindig hisznek a gyerekeknek. <https://hintalovon.hu/2021/02/05/a-barnahus-szolgalatban-mindig-hisznek-a-gyerekeknek/>. (2026.04.25.)
98. Hirtling Ibolya: Gyermekkihallgatás a büntetőeljárásban, a „Barnahus-módszer” bevezetése. = Magyar Jog 2022/4, 235–242. o.
99. Hirtling Ibolya: Gyermekkihallgatás a büntetőeljárásban, a „Barnahus-módszer” bevezetése. = Magyar Jog 2022/4, 240–241. o.
100. Hohmann Balázs: Az alternatív vitarendezési módszerek alkalmazásának hatásai a hatósági eljárás átláthatóságára és nyitottságára. <https://real.mtak.hu/94390/1/Z%C3%A1r%C3%B3tanulm%C3%A1ny%20-%20Hohmann%20Bal%C3%A1zs.pdf>. (2026.04.25.)
101. Howard Zehr: The Little Book of Restorative Justice. A bestselling book by one of the founders of the movement. New York, Skyhorse Publishing, 2015.
102. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020DC0258>. (2026.04.25.)
103. https://mersz.hu/dokumentum/wk83__156. (2026.04.25.) (2026.04.25.)
104. <https://why-me.org/2025/rj-week-2025-restorative-justice-as-a-human-right/>.
105. <https://worldjusticeproject.org/about-us/overview/what-rule-law>. (2026.04.25.)
106. <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/about>. (2026.04.25.)
107. <https://worldjusticeproject.org/rule-of-lawindex/country/2025/Denmark/Criminal%20Justice>. (2026.04.25.)
108. Restorative Justice in Criminal Matters in Europe Interim Report for the Penological Council of the Council of Europe 93. o. <https://rm.coe.int/coe-interim-report-results-european-volume-complete-fd-21-december-202/1680b4e0a3>. (2026.04.25.)

109. <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2025/Hungary/Criminal%20Justice>. (2026.04.25.)
110. <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/factors/2025/Criminal%20Justice/>. (2026.04.25.)
111. <https://www.ksh.hu/oktatas>. (2026.04.25.)
112. Hungaro Dalton Pedagógiai Innovációs Egyesület: Peer-mediáció a forradalmain új megoldás az iskolai konfliktuskezelésben. <https://adoc.pub/hungaro-dalton-pedagogiai-innovacios-egyeslet-peer-mediacio-.html>. (2026.04.25.)
113. Ignác Brigitta: A mélyszegénységben élők kábítószerhasználatának földrajzi aspektusai a szegregátumokban. = Bűnözésföldrajzi Közlemények 2023/5-6, 11.o.
114. Irk Albert: A büntetés fogalma. 1926. Irk Albert emlékkötet. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 1981. 31–88. o.
115. Irk Albert: A jog és a törvény. 1943. Irk Albert emlékkötet. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 1981.
116. Irk Ferenc: Viktimológia, közösségi és szituációs bűnmegelőzés. = Belügyi Szemle 2015/4, 11. o.
117. [IV Congreso Latinoamericano De Justicia Restaurativa: „Hacia el Reconocimiento de la Justicia Restaurativa como Derecho Humano”, Cartagena Columbia, 20&21 Octubre 2022. https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2025-10/en_declaracion-de-cartagena-el-derecho-humano-a-la-justicia-restaurativa-20221021-1-en-gb.pdf](https://www.euforumrj.org/sites/default/files/2025-10/en_declaracion-de-cartagena-el-derecho-humano-a-la-justicia-restaurativa-20221021-1-en-gb.pdf). (2026.04.25.)
118. Ivány Borbála: Magyarországi kezdeményezések, jó gyakorlatok az iskolai erőszak megelőzésében. = Új Pedagógiai Szemle 2008/8, <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/ivany-borbala>. (2026.04.25.)
119. James Edwards – Tarek Yusari: The Internal Morality of Criminal Law. = Oxford Journal of Legal Studies 2023/3, 475–496. o.
120. James W. Pennebaker– John F. Evens: Gyógyító írás. Ha fáj a történeted. Kulcslyuk, Budapest 2018.
121. James W. Pennebaker: Rejtett érzelmek, valódi önmagunk: Az őszinte beszéd és írás gyógyító ereje. Budapest, Háttér, 2005.
122. Jancsovicska Paulina: Fenntartható fejlődési célok. = Tájökológiai Lapok 2016/2, 172. o.

123. Jelentés a pártfogó felügyelői szolgálat 2023. évi feladatellátásról Igazságügyi Minisztérium, Parlamenti Államtitkárság, Igazságügyi Szakmai Irányítási Főosztály. 2023.
124. Jenei László – Kulcsár Dezső – Tózsza István (szerk.): Gazdaságföldrajzi tanulmányok közgazdászoknak. Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdaságföldrajz és Jövőkutatás Tanszék, 2013. 69. o.
125. Jennifer Andreson – Julie Ellefson – Jodi Lashley – Anne Lukas Miller – Sara Olinger – Amy Russel – Julie Stauffer – Judy Weigman: CornerHouse Forensic Interviewing Protocol: RATAAC. = Thomas M. Cooley Journal of Practical and Clinical Law 2010/1,193. o.
126. Joanna Norgaard – Benjamin Roebuck: Victimology. In S. Hassan – D. Lett (szerk.): Introduction to Criminology. 4. o. https://www.researchgate.net/publication/364313050_Victimology. (2026.04.25.)
127. Jogeros ítélet született a Deteken történt állatkínzás ügyében. <https://birosag.hu/aktualis-kozlemenyek/miskolci-torvenyszek-jogeros-itelet>. (2026.04.25.)
128. Jolanta Saldukaitytė: On Metaphysical Guilt and Infinite Responsibility: K. Jaspers and E. Levina. = Vilnius University Press 2022, 95–108. o.
129. Joseph Raz: The Authority of Law: Essays on Law and Morality. Oxford, Oxford University Press, 2009.
130. Józsa László: Prostitúció és pedofília a Bizánci Birodalomban (324-1453). = Művelődés-, Tudomány –és Orvostörténeti Folyóirat 2011/2, 42. o.
131. Julia Obdrzalek: Klinisch-psychologische Aspekte der Mensch-Tier-Beziehung: Physische und psychische Gewalterfahrungen in der Kindheit, Tierquälerei und selbst verübte zwischenmenschliche Gewalt. Diplomarbeit. Wien 2010, Universität Wien.
132. Kálmán Renáta: Milyen gyermeknek lenni a V4-államokban? Tanulságok a Gyermekjogi Bizottság záró észrevételei alapján. = Családi Jog 2025/1., 7–13. o.
133. Kalmár Margit – Nagy Éva: Resztoratív technikák egy iskola életében. = Új Pedagógia Szemle 2012/ 7 – 8, 143–157. o.
134. Karsai Krisztina: Az európai büntetőjogi integráció egyik tulajdonsága, avagy gondolatok a kerethatározatról. = Európai Jog 2001/1.
135. Kecskés László: A választottbíráskodás vallástörténeti és gazdaságtörténeti gyökereiről. In: Kecskés László – Tilk Péter (szerk.) A választottbíráskodás és más

- alternatív vitarendezési eljárások jogi szabályozásának alapjai. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2018. 5–14. o.
136. Kerezi Klára, Kó József: Az áldozatsegítő szolgálat hatékonyságvizsgálata. Második szakasz. Összefoglaló jelentés. Budapest, 2008.
137. Kerezi Klára. Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2006. 216. o.
138. Kertész Tibor: Mediáció a gyakorlatban. Miskolc, Bíbor Kiadó, 2010. 97. o.
139. Király Tibor: Büntetőeljárásjog. Budapest, Osiris Kiadó Kft., 2008.
140. Kiss Anna: A kiskorú sértettek a büntetőeljárásban. https://okri.hu/images/stories/KT/KT59_2022/009_Kiss_149-163.pdf. (2026.04.25.)
141. Kiss Anna: A közvetítói eljárás szabályai az új Be. -ben. <https://jogaszvilag.hu/szakma/a-kozvetitoi-eljaras-szabalyai-az-uj-be-ben/>. (2026.04.25.)
142. Kiss Anna: A különleges bánásmód (legúj(abb) szabályai a büntetőeljárásban. = Miskolci Jogi Szemle 2021/3. különszám, 286–297. o.
143. Kiss Anna: A resztoratív igazságszolgáltatás esélyei a XXI. század hajnalán. https://www.okri.hu/images/stories/pdf_files/ka_phdfejezet.pdf. (2026.04.25.)
144. Kiss Anna: A sértett szerepe a büntetőeljárásban. Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2018.
145. Kissné Kálmán Mária: Szociális érzékenyítés gyermekkorban. = Új Köznevelés 2017/1.-2, 14–18.o.
146. Kőhalmi Máté: A fiatakorúakra vonatkozó büntető anyagi jogi szabályozás története. = Büntetőjogi Szemle 2019/2, 41. o.
147. Kubisch Károly: A gyermek, mint speciális alany a büntetőeljárásban – a gyermekvédelmi rendszer működésének jogszabályi rendszere és bírósági gyakorlata. 5–6.o. <https://academia.edu/373231>. (2026.04.25.)
148. Kuhl Andrea: Az EU Gyermekjogi Stratégia és a gyermekekre vonatkozó jogi normák a büntető igazságszolgáltatásban. = Büntetőjogi Szemle 2023/1, 48. o.
149. Kuhl Andrea: Gyermek tanúk kihallgatása és a gyermekbarát igazságszolgáltatás. = Büntetőjogi Szemle 2021/2, 52–57. o.
150. Kulcsár Gabriella: Bullying és cyberbullying. Hogyan előzzük meg az iskolai és az online kortársbántalmazást? Budapest, Novissima Kiadó, 2024.

151. Kulcsár Mónika: A gyermek tanúkenti kihallgatásának specifikumai. = Büntetőjogi Szemle, 2017/2, 87. o.
152. Kushtrim Ahmeti – Naser Ramandani: Determination of Kohlberg's Moral Development Stages and Chronological Age. = International Journal of Social and Human Sciences 2021/8, 37–48. o.
153. Kustos Anna Zsófia: Fiatalkorú vádlott: inkább fiatalkorú vagy inkább vádlott? Az igazságszolgáltatás resztoratív arca. In: Jungi Eszter (szerk.): Büntetőjogi Tanulmányok XXII. kötet. Veszprém, MTA Veszprémi Területi Bizottsága.
154. Kuszing Gábor: Milyen érvek szólnak a mediáció alkalmazása ellen párkapcsolaton belüli erőszak esetén? = Ügyészek Lapja 2009/6, 33–55. o.
155. Lawrence W. Sherman and Heather Strang: Restorative Justice: The evidence. London, Smith Institute 2007.
156. Lebujos Imre: Resztoratív módszerek a büntetés-végrehajtási intézetekben (Utópia vagy valóság?) = Börtönügyi Szemle 2012/64, 33 –52. o.
157. Lechner Ilona: Az ERKÖLCS ERŐ fogalmi metafórára épülő laikus modellek a magyar és a német nyelvben. Argumentum 17 (2021) 706-725. Debreceni Egyetemi Kiadó, DOI: 10.34103/ARGUMENTUM/2021/36. 706. o.
158. Lencse Balázs: A büntetőeljárás törvény egyes sértettek vonatkozó rendelkezéseinek módosítása az Európai Unió áldozatvédelmi irányelvének tükrében. = Büntetőjogi Szemle 2016/1–2, 50 – 61. o.
159. Leonard L. Riskin: Mediator Orientations, Strategies and Techniques. In: Alternatives Sept. 1994./12. sz.
160. Lodge Walgrave – Ivo Aertsen – Stephan Parmentier – Inge Vanfraechem – Estelle Zinsstag: Why restorative justice matter for criminology. = Restorative Justice: An International Journal 2013/2, 159–167. o. DOI: <http://dx.doi.org/10.5235/20504721.1.2.159>. (2026.04.25.)
161. Magyar EMDR Egyesület: Traumafókuszú szemlélettel és EMDR terápiával dolgozó terapeuták szakmai közössége: Mit jelent az EMDR? <https://emdr.hu/emdr-terapia/mit-jelent-az-emdr/>. (2026.04.25.)
162. Magyar Irodalomterápiás Társaság. <https://www.irodalomterapia.hu>. (2026.04.25.)
163. Making Justice Systems More Effective and People Centred Advancing a Responsive Rule of Law. https://www.oecd.org/en/publications/making-justice-systems-more-effective-and-people-centred_e02fd90b-en.html. (2026.04.25.)

164. Mart Susi – Ian D. Marder: Conceptualising and assessing a human right to access restorative justice in European criminal law. = *New Journal of European Criminal Law* 2025/1, 97–119. o.
165. Martin H. Teicher: Soha be nem gyógyuló sebek: A gyermekbántalmazás neurobiológiája. In: Pléh Csaba – Boros Ottilia (szerk.): *Bevezetés a pszichológiába. Olvasmányok és feladatok a lélektan alapkérdéseinek tanulmányozásához.* Budapest, Osiris Kiadó, 2004. 622. o.
166. Mártonfi Görgy: Konfliktuskezelés – fegyelmivel vagy alternatív vitarendezéssel? In: Györgyi Zoltán – Niktscher Péter (szerk.): *Mindennapi ütközések – iskolai konfliktusok és kezelésük.* Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2012.
167. Máté Gábor: *The Myth of Normal: Trauma, Illness and Healing in a Toxic Culture.* New York, Avery Publishing, 2022.
168. Máthé Magdolna: Áldozatvédelem az elméletben és a gyakorlatban. = *Kúriai Döntések* 2015/11, 1238-1239. o.
169. *Mediare necesse est.* 6. o. https://birosag.hu/sites/default/files/2018-08/17_dok.pdf. (2026.04.25.)
170. *Mediare necesse est.* https://birosag.hu/sites/default/files/2018-08/17_dok.pdf. (2026.04.25.)
171. Melissa A. Bright et al: Animal cruelty as an indicator of family trauma: Using adverse childhood experiences to look beyond child abuse and domestic violence. = *Child Abuse & Neglect* 2018/76, 287–296. o.
172. Miskolczi Bodnár Péter: Az erkölcs és a jog szoros kapcsolata. = *Polgári Szemle* 2015/4–6, 27–33. o.
173. Mocsáry Eszter: Gyermekkorú bűnelkövetők és áldozatok. = *Debreceni Jogi Műhely*, 2017/1-2., 59.o.
174. Mohai Gabriella: *A közérdekű munka büntetés büntetőeljárásai nézőpontból.* Doktori értekezés. Budapest, Eötvös Lorand Tudományegyetem, Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola, 2017. 68. o.
175. Molnár Fanni: *A pártfogó felügyelet végrehajtása és hatékonyságának kérdésköre a pártfogoltak oldaláról egy empirikus kutatás tükrében.* = *Különleges bánásmód* 2019/3. sz., 52. o.
176. Molnár István Jenő: *Az építészeti bűnmegelőzés újraértelmezése.* 40. https://kriminologia.hu/files/kiadvany/2020/molnar_istvan_jeno.pdf. (2026.04.25.)

177. Morris: Critiquing the critics: A brief response to critics of restorative justice. *British Journal of Criminology*, 42. Idézi: Tony Ward– Robyn L. Langlands: Restorative Justice and the Human Rights of Offenders: Convergences and Divergences. = *Aggression and Violent Behavior* 2008/5, 355–372 o.
178. Nagy – Balogh Boglárka: A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás. https://www.jogiforum.hu/wp-content/uploads/2023/11/nagy-balogh-boglarka_a_buntetovegzes-meghozatalara-iranyulo-eljaras_cimlappal.pdf. (2026.04.25.)
179. Nagy Alexandra – Nagyné Gál Mónika: A fiatalkorúak ellenibüntetőeljárás sajátosságai. = *Büntetőjogi Szemle* 2018/1, 56. o.
180. Nancy Davis – Laura Sims – Korbai Hajnal: Az aranytök. Terápiás történetek és mesék traumát átélt gyermekeknek. 1. kötet. L'Harmattan Kiadó – Mosoly Alapítvány, Budapest 2010.
181. Német Gáborné Doktor Andrea: A fenntartható fejlődés koncepciója. = *Új Pedagógiai Szemle* 2008/október, <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/nemeth-gaborne-doktor-090930>. (2026.04.25.)
182. Német Viktor: A mediáció szabályozásának története. = *Belügyi Szemle* 2022/12.
183. Németh Viktor: A mediáció, mint interperszonális problémamegoldó eszköz leírása és magyarázata a PTC tükrében. PhD értekezés. Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola, 2017.
184. Nyesténé Jánkfalv Zita: Elkövettem, megbántam, jóvátennem. Resztoratív gyakorlatok a börtönben. = *Börtönügyi Szemle* 2021/2, 14–28. o.
185. Nylon szatyorba csomagolva hagyták magára a sérült kiskutyát – a Bács–Kiskun Megyei Főügyészség sajtóközleménye. <https://ugyeszseg.hu/nylon-szatyorba-csomagolva-hagytak-magara-a-serult-kiskutyta-a-bacs-kiskun-megyei-fougyeszseg-sajtokozlemenye>. (2026.04.25.)
186. Oláh Barnabás: Egy trauma-tudatos gyermekvédelmi rendszer kialakítása – útmutató ismertetés. = *Egészségfejlesztés* 2018/4, 69–72. o.
187. Oláhné dr. Szirota Szilva: A fiatalkorúakra vonatkozó speciális büntetőjogi szabályok létrejötte, és jogtörténeti fejlődése a 20. század eleji Magyarországon. PhD értekezés. Miskolc, Deák Ferenc Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola, 2014.
188. Olivia Lind Haldorsson: A Barnahus Minőségi Előírások. Iránymutatások multidiszciplináris és intézmények közötti megoldásokról az erőszak kiskorú áldozatai

- és tanúi számára. https://barnahus.eu/en/wp-content/uploads/2020/02/HU-StandardsSummary_FINAL.pdf. (2026.04.25.)
189. Osváth Péter: Személyiség – válság – öngyilkosság: A szuicid viselkedés integratív megközelítése. Komplex terápiás és prevenciók lehetőségei. https://psychiatry.aok.pte.hu/html/Osvath_habil.pdf. (2026.04.25.)
190. Paneth Gábor: Kriminálpszichiátriai vázlatok. Budapest, Animula Kiadó, 2002.
191. Pápai – Tarr Ágnes: A büntetés-kiszabás aktuális kérdései. Budapest, Novissima Kiadó Bt., 2024.
192. Parti Katalin: A megfélemlítés (bullying) szabályozása Magyarországon és külföldön. = In *Medias Res* 2016/1., 114–116.
193. Patti Toth: Comparing the NICHD and RATA Child Forensic Interview Approaches—Do the Differences Matter. = *APSAC Advisor* 2011/4, 17–18. o.
194. Perényi Nóra: Mediáció szabálysértési eljárásban. <https://www.mabie.hu/cikkek-tanulmanyok/dr-perenyi-nora-mediacio-a-szabalysertesi-eljarasban>. (2026.04.25.)
195. Perényiné Somogyi Angéla: A gyermekek környezeti attitűdjének vizsgálata projektív eljárásokkal. = *Iskolai nevelés a fenntartható fejlődésért* 2011/1–5, 357. o.
196. Peter King: *Crime, Justice and Discretion in England 1740-1820*. Oxford, Oxford University Press, 343. o. Idézi: Korinek László: Paradoxonok a kriminológiában. Budapest, Orac Kiadó Kft., 2023. 15. o.
197. Petrétei József – Tilk Péter: Magyarország alkotmányjogának alapjai. Pécs, Kodifikátor Alapítvány, 2014. 228. o.
198. Piukovics Éva (szerk.): *Jogi alapismeretek pártfogó felügyelők számára*. Budapest, Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó Kft., 2018. 96. o.
199. Póka Rita: A jóvátétel eszközeinek megjelenése a hazai igazságszolgáltatásban. = *Belügyi Szemle* 2006/3.
200. Polcz Alaine: *Világjáték. Dinamikus játék-diagnosztika és játék-terápia*. Budapest, Pont Kiadó, 1999.
201. Pongó Tamás: A cyber – megfélemlítés és a diákok véleménynyilvánítási szabadsága, különös tekintettel az USA jogrendszerére. PhD értekezés. Szeged, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar 2017. 198. o.
202. Pongó Tamás: A követendő példa, avagy milyen a jó cyberbullying kézikönyv. = *Pro Futuro* 2016/, 247. – 255. o.

203. Prisons Week. A Week of Prayer. <https://www.prisonsworld.org/about/>. (2026.04.25.)
204. Pukánszky Béla: A gyermekkor története. Budapest, Műszaki Könyvkiadó, 2001.
205. Pukánszky Béla: A gyermekkortörténet bölcsőjénél. <https://eta.bibl.uszeged.hu/1887/2>. (2026.04.25.)
206. Pukánszky Béla: A változások kora: a 19. század. <https://eta.bibl.uszeged.hu/mentorhalo/tananyag>. (2026.04.25.)
207. R. Matthew Gladden – Alana M Vivolo-Kantor – Merle E. Hamburger: Bullying Surveillance Among Youths: Uniform Definitions for Public Health and Recommended Data Elements, Version 1.0. National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention, 2014. <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/21596>. (2026.04.25.)
208. Raduly Zuzsa.: A fiatalkorúak büntetőigazságszolgáltatása és a resztoratív igazságszolgáltatás. Lehetőségek és gyakorlat. = Jogi Tanulmányok 2016/1, 395. o.
209. Rajnai László: A biblioterápia mint mentálhigiénés személyiségfejlesztő eszköz. = Anyanyelvi Kultúráközvetítés 2024/7, 4–17. o.
210. Ranschburg Jenő: A családi nevelés. In: Bagdy Emőke – Klein Sándor (szerk.): Alkalmazott pszichológia. Budapest, Edge 2000 Kiadó, 2006. 13. o.
211. Reeve S. Kennedy: Bully-Victims: An Analysis of Subtypes and Risk Characteristics. = Interpers Violence 2021/június, 5401–5421. o.
212. Reimagining social contracts: A call to put people at the centre of justice. <https://s42831.pcdn.co/wp-content/uploads/sites/3/2023/09/EN-Joint-Letter-to-the-UNSG-on-Common-Agenda-2021.pdf>. (2026.04.25.)
213. Restorative Cities: 8 Examples Changing the World. <https://restorativejustice101.com/the-restorative-city-10-examples-changing-the-world>. (2026.04.25.)
214. Restorative Justice in Criminal Matters in Europe Interim Report for the Penological Council of the Council of Europe 29. o. <https://rm.coe.int/coe-interim-report-results-european-volume-complete-fd-21-december-202/1680b4e0a3>. (2026.04.25.)
215. Restorative Justice Week Celebrate the 2025 Restorative Justice Week & join the campaign! 16th-22nd November 2025. <https://www.euforumrj.org/RJWeek>. (2026.04.25.)

216. Resztoratív mindennapok: RJWeek 2025.
<https://www.facebook.com/resztorativmindennapok/posts/rjweek-helyre%C3%A1ll%C3%ADt%C3%B3szemle%C3%A9let/437393958545809/>.
(2026.04.25.)
217. Revised Investigate Interview: Version 2021.10. https://nichdprotocol.com/the-nichd-protocol/_obj/pdf/28/REVISED_VERSION_2021.pdf. (2026.04.25.)
218. Rezsőfi Johanna: Biblioterápia felnőtt férfi elítéltekkel. = Börtönügyi Szemle 2018/2, 67–88. o.
219. Richard C. Fuller: Morals and the Criminal Law. = Journal of Criminal Law and Criminology. 1942/32, 624 – 630. o.
220. Roshni Trehan Ladny – Laura Meyer: Traumatized Witnesses: Review of Childhood Exposure to Animal Cruelty. = Journal of Child & Adolescent Trauma 2020/4, 527–537. o
221. Róth Erika: A sértett helyzete a büntetőeljárásban az Európai Unió elvárásának tükrében. = Miskolci Jogi Szemle, 2011/ 6. évfolyam. Idézi: Papp Eszter: Az Európai Unió áldozatvédelmi szabályai a nemzetközi dokumentumok tükrében, valamint a nemzetközi elvárásokra reflektáló hazai jogalkotás. = Büntetőjogi Szemle 2021/2,72. o.
222. Rule of Law and People-Centered Justice Technical Approach Inventory, updated April 2024. <https://www.ruleoflawideas.org/wp-content/uploads/2025/06/2-Resource-People-Centered-Justice-Technical-Approaches-Inventory-240611.pdf>.
(2026.04.25.)
223. Rutai Zsuzsanna: A gyermek terhelt részére nyújtott jogi segítség gyakorlata és hiányosságai Magyarországon. „CLEAR-Rights”: büntetőeljárásban terheltként érintett gyermekeknek nyújtott jogi segítség javítása Európában. 6. o. <https://pilnet.org/wp-content/uploads/2022/04/Rutai-2022-A-gyermek-terhelt-reszere-nyujtott-jogi-segseg-gyakorlata-es-hianyossagai-Mon-final.docx.pdf>. (2026.04.25.)
224. Rúzs Molnár Krisztina: A mediáció az alternatív vitamegoldás rendszerében, különös tekintettel munkajogi szerepére. PhD értekezés. Szeged, Szegedi Tudományegyetem, 2005.
225. Sárík Eszter: Vallásosság, értékrend, ifjúság – a kriminológia kontextusában. PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2018. 23.
226. Sasfy György Zoltán: Konfliktuskezelés, stresszkezelés. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2018.

227. Schweighardt Zsanett: Áldozatvédelem, áldozatsegítés és a büntető felelősségre vonás. = De iurisprudentia et iure publico 2009/2.
228. Schweighardt Zsanett: Az áldozatokkal való foglalkozás a büntető igazságszolgáltatásban végbemenő paradigmaváltás tükrében = 2005/december, 23. o. https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34374/Themis_2005_dec_Schweighardt_Zsanett_p_90-112.pdf?sequence=1. (2026.04.25.)
229. Schweighardt Zsanett: Kritikai kérdések a helyreállító igazságszolgáltatás elméletével összefüggésben. = Magyar Jog 2009/6, 365. o.
230. Segítség a bántalmazott gyermekeknek. <https://www.debrecen.hu/hu/debreceni/hireink/segitseg-a-bantalmazott-gyermekeknek>. (2026.04.25.)
231. Shalini Mittal – Tushar Singh: Victim or Survivor: Perceived Identity. = PSYBER NEWS 2018/1, 48–52. o.
232. Sipos Ferenc: Új szabályok, régi gondok a közérdekű munka szabályozásában. = Miskolci Jogi Szemle 2016/1, 78. o.
233. Sivadó Máté: Bűnismétlők, visszaesők. In: Barabás A. Tünde (szerk.): Alkalmazott kriminológia. Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2020.
234. Study for an evaluation and implementation of Directive 2008/52/EC – the 'Mediation Directive' - Final Report. <https://op.europa.eu/o/opportal-service/download-handler?identifier=bba3871d-223b-11e6-86d0-01aa75ed71a1&format=pdf&language=en&productionSystem=cellar&part=>. (2026.04.25.)
235. Sümegi Zsuzsa: A büntetőjogi mediáció a jogalkalmazásban. In: Válogatás a kriminológiai és bűnügyi tudományok PhD szekció „Alkotmányos büntetőjog és jogállami büntető–igazságszolgáltatás” címmel rendezett konferenciáján elhangzott előadásokból. 1. o. https://kriminologia.hu/files/kiadvany/2019/kk_79_sum_zsuzsa.pdf. (2026.04.25.)
236. Szabó András: A resztoratív igazságszolgáltatás elterjedése Kelet – Európában. PhD értekezés. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola, 2022.
237. Szabó András: Resztoratív igazságszolgáltatás – érvek és ellenérvek 50 év távlatából. <https://www.kre-dit.hu/tanulmanyok/szabo-andras-resztorativ-igazsagszolgalatasi-ervek-es-ellenervek-50-ev-tavlatabol/>. (2026.04.25.)

238. Szabóné Bánfalvi Katalin – Hunyadi Krisztina: A resztoratív (helyreállító) eljárások létjogosultsága az oktatási intézményekben. In: Fehérpataky Balázs – Hunyadi Krisztina – Juhász Éva Anna – Kovács Piroska – Molnár Hedvig – Szabóné Bánfalvi Katalin – Szikula Rita – Szuláné Zsilinszky Gabriella – Voglné Nagy Zsuzsanna: Konfliktuskezelési iránytű. Segédanyag az alternatív vitarendezési eljárások alkalmazásához az oktatási intézményekben. Budapest, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2012.
239. Szász Tibor. A fenntartható fejlődés. = Debreceni Műszaki Közlemények 2010/1, 31. o.
240. Szentgáli – Tóth Boldizsár: A gyermekek jogai az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában, különös tekintettel a magyar vonatkozású ügyekre. In: Szeibert Orsolya (szerk.): Gyermekjogi panoráma. Budapest, ELTE Eötvös József Kiadó, 2019. 75–94. o.
241. Szitka Szabolcs: Új lehetőségek felkutatása a fiatalkorúak büntetés-végrehajtásában, reszocializációjuk elősegítése érdekében. = Börtönügyi Szemle 2008/3, 13–18. o.
242. Szoboszlai-Kiss Katalin: A görög etikai gondolkodás kezdete. = Jog-Állam-Politika 2014/4.
243. Szörnyű tragédia történt Sümegen, vonat gázolt halálra egy 16 éves diákot. <http://www.atv.hu/belfold/20231110/bantalmazas-vonatgazolas>. (2026.04.25.)
244. Szüdo János: Pedagógus – gyermek – szülő. Budapest, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft, 2010.
245. Takács Tímea: A különleges bánásmód gyakorlati megítélésével kapcsolatos dilemmák a büntetőeljáráásban. 15. o. https://www.mabie.hu/attachments/article/1678/Tak%C3%A1cs%20T%C3%ADmea_A%20k%C3%BCI%C3%B6nleges%20b%C3%A1n%C3%A1sm%C3%B3d%20gyakorlati%20meg%C3%ADt%C3%A9s%C3%A9vel%20kapcsolatos%20dilemma%C3%A1k%20a%20b%C3%BCntet%C5%91elj%C3%A1r%C3%A1sban.pdf. (2026.04.25.)
246. The 'dangerous' Dei delitti e delle pene: Cesare Beccaria's forbidden work on penal reform. <https://www.prphbooks.com/blog/beccaria>. (2026.04.25.)
247. The UNDP people-centred approach to justice and security. A policy framework for justice and security programming.

- <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-04/undp-people-centred-approach-to-justice-and-security.pdf>. (2026.04.25.)
248. The Use of Restorative Circles in Legal Conflict Resolution. https://empowerlaws.com/use-of-restorative-circles/#Comparative_Analysis_with_Traditional_Justice_Approaches. (2026.04.25.)
249. TK Ligi: Introduction of restorative justice practices in criminal justice system: An overview. = International Journal of Criminal, Common and Statutory Law 2024/1, 132–138. o. <https://doi.org/10.22271/27899497.2024.v4.i1b.77>. (2026.04.25.)
250. Tót Mihály – Nagy Zoltán (szerk.): Magyar Büntetőjog. Különös rész. Budapest, Osiris Kiadó 2014.
251. Tóth Attila Tas: A közvetítői eljárás szerepe a büntetőeljárásban. <https://drtat.hu/blog-hasznos-informaciok/a-kozvetitoi-eljaras-szerepe-a-buntetoeljarasban>. (2026.04.25.)
252. Tóth J. Zoltán: A jogállamiság tartalma. Jogtudományi Közlöny, 2019/5. szám, 197–212. o.
253. Tóth Olga: A nők elleni párkapcsolati erőszak Magyarországon. Az elmúlt 20 év kutatási eredményeinek összegzése. <https://real-j.mtak.hu/11273/25/30.szam.pdf>. (2026.04.25.)
254. Tóth Tihamér: A viktimológia ismeretelmélete. A viktimológiai története és vizsgálódásának tárgya. Budapest, 2003
255. Traumaközpont: A trauma egy normális reakció egy abnormális eseményre. <https://traumakozpont.hu/blog/mi-a-trauma>. (2026.04.25.)
256. Turcsán Tamara: A büntetőügyek alternatív vitarendezési lehetőségei. = Büntetőjogi Szemle 2022/2, 70–74. o.
257. Turcsán Tamara: A közvetítés európai uniós szabályozása – egyes implementációk. = Jog – Állam – Politika 2021/2, 159 – 178. o.
258. Túry Ferenc – Kovács-Tóth Beáta: A traumatizáció szerepe az evészavarokban. Terápiás lehetőségek – különös tekintettel a kognitív-viselkedésterápiás módszerekre. = Psychiatria Hungarica 2019/4, 419–425. o.
259. Új fejezet a rend – é a gyermekvédelmi együttműködésben. 2023. február 21. <https://kormany.hu/hirek/uj-fejezet-a-rend-es-a-gyermekvedelmi-egyuttmukodesben>. (2026.04.25.)

260. Ujhegyiné Nagy Anikó – Kuritárné Szabó Ildikó: Az ártalmas gyermekkori élmények hatása a felnőttkori egészségi állapotra – szakirodalmi összefoglaló. = Mentálhigiéné és Pszichoszomatika 2020/1, 4. o.
261. Unyte Health: What is Trauma? <https://integratedlistening.com/what-is-trauma>. (2026.04.25.)
262. Varga Zs. András: Jogállamiság. https://jak.ppke.hu/storage/tinymce/uploads/old/uploads/articles/2166539/file/3_4_Jogallamisag.pdf. (2026.04.25.)
263. Vári Vince: Új pszichoaktív anyagokkal (UPA) kapcsolatos bűnözés Miskolc szegregátumaiban. = Magyar Rendészet 2022/1, 174. o.
264. Vass Emília Anna: Állatbántalmazás: Mi áll a jelenség háttérében, milyen kapcsolatban áll az interperszonális agresszióval és a mentális egészséggel? Impulzus, 2022/1. sz., 4. o.
265. Vincze Györgyi: Az erkölcsi ítéletalkotás fejlődése és fejlesztési lehetőségei intézményes keretek között. = Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat. 2020/3, 73. o.
266. Virág András: Szakmai összefoglaló a Belvárosi Térség Integrált Szakképző Központ Kht. megrendelésére tartott konfliktuskezelési és mediációs http://www.legeartis.hu/download/szakmai_osszefoglalo.pdf. (2026.04.25.)
267. Virág György – Kulcsár Gabriella – Rosta Andrea: Erőszakos bűnözés. In Borbíró Andrea – Gönczöl Katalin – Kerezsi Klára – Lévay Miklós (szerk.): Kriminológia. Budapest, Wolters Kluwer, 2001. 578–579. o.
268. Virág György (szerk.): Családi iszonyok. A családon belüli erőszak kriminológiai vizsgálata. Budapest, Complex, 2005. 267 o.
269. Visontai-Szabó Katalin: A családon belüli erőszak pszichológiai és jogi kérdései. 237. o. <https://acta.bibl.u-szeged.hu/36453>. (2026.04.25.)
270. Vizi János – Ferenczi-Dallos Gyöngyvér: Gyermekbántalmazás és igazságügyi gyermekpszichiátria. In: Balázs Judit – Miklósi Mónika (szerk.): A gyermek- és ifjúkor pszichés zavarainak tankönyve. Budapest, Semmelweis Kiadó, 2015. 209. o.
271. [WJP Rule of Law Index | Hungary Insights](#). (2026.04.25.)
272. Yulia Razmetaeva: The Right to Be Forgotten in the European Perspective. = Journal of European Studies 2020/1, 58–76. o.
273. Zentai Viola: A modern személyiség és a nagyváros. Tér és Társadalom 6, 1992/3-4. 261. o.

274. Zeynep Sutasir: The Role of Ethics in Criminal Law: Justice, Fairness, and Moral Considerations. 2025/3, 1–3. o.
275. Zumbok Gabriella: Speciális bánásmód a büntetőeljárásban, különös figyelemmel a gyermekek meghallgatására. = Büntetőjogi Szemle 2022/1, 102–108. o.
276. Zsolnai Anikó: Értékek és értékpreferenciák az európai és a magyar közoktatásban. = Iskolakultúra 2009/10, 3 – 12. o.